ਮੇਰੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੱਕ

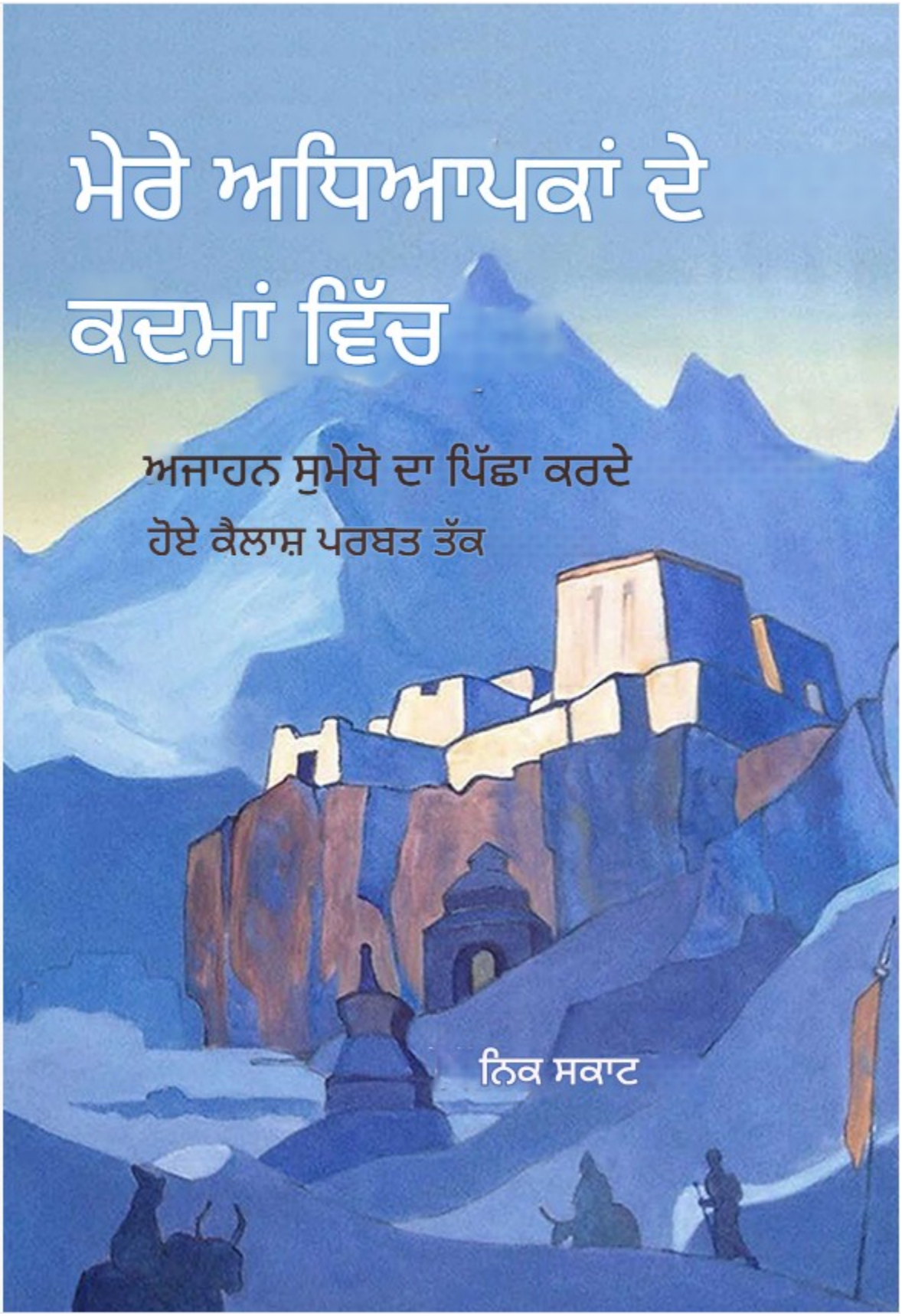

ਨਿਕ ਸਕਾਟ

ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ

ਨਿੱਕ ਸਕੌਟ

In My Teacher's Footsteps:

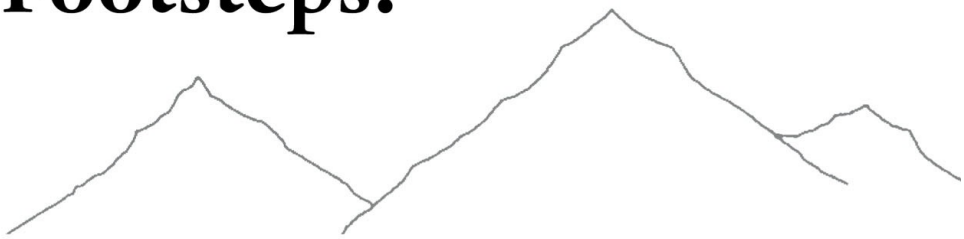

Following Ajahn Sumedho
to Mount Kailash

Nick Scott

The Buddha Educational Foundation
Taiwan

ਕਵਰ ਚਿੱਤਰ ਨਿਕੋਲਸ ਰੋਇਰਿਚ ਦੀ "ਦ ਵੇ ਟੂ ਕੈਲਾਸ ਮੱਠ" ਦੀ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਨਨ ਹੈ, ਜੋ ਜਾਰਜ ਸ਼ਾਰਪ ਨੇ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦਾ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਚਿੱਤਰ ਇੱਕ ਯਾਕ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਚਿੱਤਰ ਹੁਣ ਵਾਟ ਪਾ ਰਤਨਵਾਨ ਵਿਖੇ ਉਸਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।
ਲੱਕੜ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ (28” x 48”)

ਕਵਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ: ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ

ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ ਵਿੱਚ:
ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਮਗਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ।

ਨਿਕ ਸਕਾਟ

ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੀਏਟਿਵ ਕਾਮਨਜ਼ ਐਟ੍ਰਿਬਿਊਸ਼ਨ-ਨਾਨ-ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ-ਨੋਡੈਰੀਵੇਟਿਵਜ਼ 4.0 ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਲਾਇਸੰਸਸ਼ੁਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਾਇਸੈਂਸ ਦੀ ਕਾਪੀ ਦੇਖਣ ਲਈ, http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/ 'ਤੇ ਜਾਓ ਜਾਂ ਕਰੀਏਟਿਵ ਕਾਮਨਜ਼, ਪੀਓ ਬਾਕਸ 1866, ਮਾਊਂਟੇਨ ਵਿਊ, ਸੀਏ 94042, ਯੂਐਸਏ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜੋ। ਹੋਰ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਲੇਖਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਲਈ, info@nickscottbooks.com 'ਤੇ ਲਿਖੋ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡ ਲਈ ਹੈ।
ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਯਤਨ ਅਤੇ ਉਦਾਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲਬਧ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਕਾਰਜ ਇਸਨੂੰ "ਧੰਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ" ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਦਰਾਂ-ਕੀਮਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ।

ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਵਪਾਰਕ ਲਾਭ ਲਈ ਨਾ ਵੇਚੋ।
ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੁਣ ਇਸਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿਓ, ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਚੈਰਿਟੀ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰੋ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ, ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀਆਂ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਲਿੰਕ ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਡਾਊਨਲੋਡ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ:
www.nickscottbooks.com

ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ ਸ਼ੀਹੀ ਤੋਂ ਸਕੈਫਿੰਗਟਨ।

ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਮਰਥਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ।
ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦੋਵੇਂ ਸੰਭਵ ਹੋਏ।

ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨਾ ਮੁੱਛਾਂ ਵਾਲੇ ਕੱਛੂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਂਗ ਹੈ: ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ।
ਪਰ ਜਦੋਂ ਦਿਲ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਆ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਜ਼ਾਨ ਚਾਹੀਏ

ਸਮੱਗਰੀ

ਮੁਖਬੰਧ ਸਿਸਟਰ ਜਿਨਹੋ ਦੁਆਰਾ
ਮੁਖਬੰਧ ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਦੁਆਰਾ
ਮੁਖਬੰਧ
1. ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਾਥੀ
2. ਧੰਮ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦ ਮਾਣੋ
3. ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ
4. ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ
5. ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ
6. ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ
7. ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਤੇ ਅਪਵਿੱਤਰ
8. ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ
9. ਸੋਚ ਤੋਂ ਪਰੇ
10. ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰੋ
ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ
ਅਧਿਆਇ ਨੋਟਸ
ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼

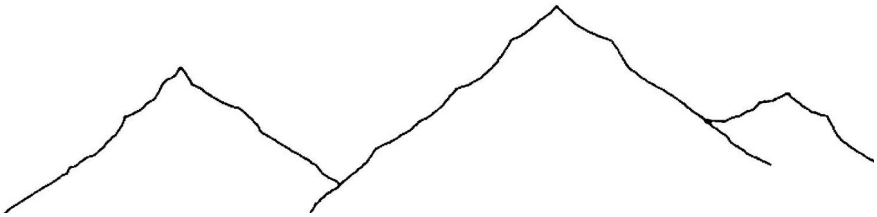

ਮੁਖਬੰਧ

ਭੈਣ ਜਿਨਹੋ ਵੱਲੋਂ

ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ ਜਾਂ ਗੁਰੂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਅਭਿਆਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਨੁਯਾਈ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸਨੂੰ ਬੁੱਧੀ ਦੀ ਘਾਟ ਜਾਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਅਤੇ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸਮਝ ਵਿੱਚ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗਿਆਨ ਦੀ ਖੋਜ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਰਪਿਤ ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਅਨੁਯਾਈ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਗੁਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਡਾ. ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ, ਜੋ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਭਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਵਿੱਤਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਭਰ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੁਰੂ ਵਜੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਿੱਕ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਚੀਟੋ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਪੈਦਲ ਦੌਰੇ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਏਸ਼ੀਆਈ ਬੋਧੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਭਰਪੂਰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇਸ ਔਖੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਵੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ! ਇੱਕ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਜੋਂ ਨਿੱਕ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਪੌਦਿਆਂ, ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਮਨਮੋਹਕ ਵਰਣਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਇਹ ਨਵੀਂ ਕਿਤਾਬ ਇੱਕ ਸੱਚੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ, ਜੋ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹੈ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਸੂਝ-ਬੂਝ ਅਤੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਵੀ ਹੈ। ਨਿੱਕ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੀ ਸੂਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ, ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਸੁਮੇਧੋ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਸਾਥੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ, ਪੱਛਮੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਹਸਤੀਆਂ ਹਨ। ਪਾਠਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਣਗੇ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੰਭਵ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਗੇ ਕਿ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਨਿਮਰਤਾ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ।

ਹਰੇਕ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਅਤੇ ਸਿਰਲੇਖ ਮੇਰੇ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਅਸਲ ਕਦਮਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮੇਰੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਹੈ। ਇਹ ਏਸ਼ੀਆਈ ਅਭਿਆਸੀਆਂ

ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਿੰਨੇ ਅਮੀਰ ਪੱਛਮੀ ਅਭਿਆਸੀਆਂ ਨੇ ਇੰਨੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਹਿਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅੱਜ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਬੱਸਾਂ, ਜਹਾਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਥੈਰਵਾਦ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਆਧੁਨਿਕ "ਤਰਕਸ਼ੀਲ" ਪੱਛਮੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ-ਅਧਾਰਤ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਦਾ ਵੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਕ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਰੇਕ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਨ੍ਹੇਵਾਹ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਲਿਖਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਨਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਨਾਂ ਨੂੰ ਅਕਸਰ ਥੇਰਵਾਦ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਦ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਨਿੱਕ ਨੇ ਕੁਝ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਮਹਾਯਾਨ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਜੋੜਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਮੀਰ ਹੈ।

ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ, ਆਪਣੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਕਤੀ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਾਹਸ ਅਤੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੋਗੇ! ਤਾਂ ਆਓ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ! ਯਾਤਰਾ ਮੁਬਾਰਕ ਹੋਵੇ!

ਸਮਾਨੇਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਜਿਨਹੋ, 釋常純
ਕਾਉਂਟੀ ਕਲੇਅਰ, ਆਇਰਲੈਂਡ

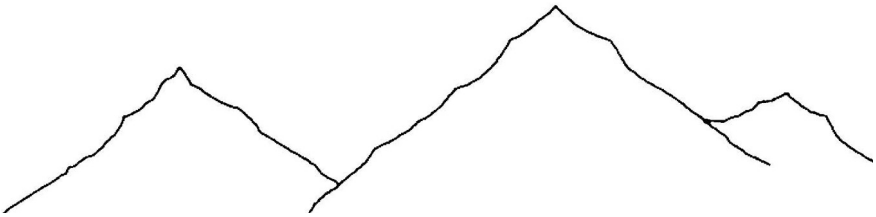

ਮੁਖਬੰਧ

ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਦੁਆਰਾ

ਯਾਤਰਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਸਰਲ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸਮੱਸਿਆ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ "ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਗਏ, ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਗਏ" ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਨੁਮਾਨਯੋਗ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਹੈ: ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ, ਇਕੱਠਿਆਂ ਦੱਸੀ ਗਈ। ਹਰ ਯਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਸਹਿਣਸ਼ੀਲਤਾ ਦੀ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਪਾਠਕ, ਤੁਸੀਂ ਬੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋਗੇ। ਮੇਰੀ ਚਿੰਤਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਹਰ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਵੱਖਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੇਂ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਉਸਦੇ ਕਈ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ, ਨਕਸ਼ੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਰੇਕ ਅਧਿਆਇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਫੋਟੋਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਹੈ, ਜੋ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਪਵਿੱਤਰ ਕੋਰਾ ਲਈ ਹੈ, ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ 18,500 ਫੁੱਟ ਉੱਚੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾਰੀਖਾਂ ਅਤੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਤੁਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਮੈਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਲਿਖਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਸਾਹਸੀ ਕਹਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਵਿਸ਼ੇ ਹਨ ਜੋ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਮਝ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਇੱਕ ਹੋਰ ਟ੍ਰੈਕ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨਾ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ, ਦੂਜਾ ਅਧਿਆਇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਨਾਲ ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਟ੍ਰੈਕ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਥੀਮ ਵੀ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ। ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਸ਼ੱਕੀ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅੰਤਰੀਵ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਾਂਗੇ। ਕੁਝ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਪੱਖ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਛੱਡਦਾ ਹਾਂ। ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਰਗ ਵਾਂਗ ਹੀ ਵੈਧ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਪਰ ਸ਼ੱਕੀ ਮਨ ਨਾਲ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਲਾਭ ਉਠਾਉਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅੰਤਮ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ, ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੁੱਧੀ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਵਿਚਾਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰਾਂ ਦੇ ਸੰਘਰਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਤੀਜਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਇਮਾਨਦਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਣਗੇ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦੇਣਗੇ।

ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਵੀ ਜੋ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਜਾਂ ਤਿੱਬਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ, ਇਸਨੂੰ ਸਮਝ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਤਿਰਛੇ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਸੰਦਰਭ ਦਾ ਕੋਈ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਸਮਝਾਏ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਵਰਤੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਜੋ ਇੱਕ ਜਾਣਕਾਰ ਪਾਠਕ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੇਗਾ, ਪਰ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਔਖਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਇ ਨੋਟਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਿਰਲੇਖਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੂਜਨੀਕ, ਅਜਾਨ ਅਤੇ ਰਿਨਪੋਚੇ, ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ; ਬਾਕੀਆਂ ਲਈ, ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਹੈ। ਅਧਿਆਇ ਨੋਟਸ ਵਿੱਚ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਪੂਰਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਮੂਲ ਪਾਠ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸਨ।

ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਪਿਛਲੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਜੀਵਨੀ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੂਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਦੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪਸੰਦ ਆਇਆ, ਨਿੱਜੀ ਅਨੁਭਵ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਸੰਪੂਰਨ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਮਨੋਰੰਜਕ ਅਤੇ ਲਾਭਦਾਇਕ ਲੱਗੇਗੀ।

ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ, ਕਾਉਂਟੀ ਗਾਲਵੇ, ਆਇਰਲੈਂਡ, 2017।

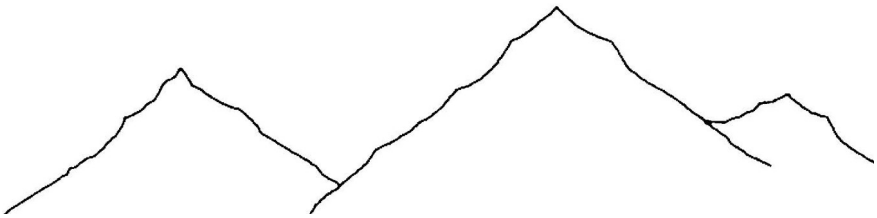

ਅਕਤੂਬਰ 1998, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ: ਅਜ. ਸੁਮੇਧੋ, ਵੈਨ. ਸੁਗਾਟੋ, ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ, ਡਾ. ਐਨ ਡਿਊ, ਐਲੀਸਨ ਗੋਲਡ, ਮਾਈਕਲ, ਡੇਵਿਡ ਜੌਨਸਨ, ਨਿਕ ਹੌਜ।

2002 ਮਈ/ਜੂਨ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ: ਏ.ਜੇ. ਸੁਮੇਧੋ, ਵੇਨ. ਪੰਨਾਸਾਰੋ, ਹਾਲ ਨਾਥਮ, ਜੌਨ ਲੇਵੀ, ਇਵਾਨਾ, ਲੋਰੀ, ਮਾਰਲਿਨ, ਬੇਵਰਲੀ, ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ (ਹਾਲ ਦਾ ਗੁਆਂਢੀ), ਅਲੈਕਸ ਲੇਵੀ।

ਮਾਰਚ/ਅਪ੍ਰੈਲ 2013, ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਕ: ਏਜੇ. ਅਮਰੋ, ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ, ਨਿਕ ਸਕਾਟ, ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ ਸ਼ੀਹੀ ਸਕੈਫਿੰਗਟਨ।

2013 ਮਈ/ਜੂਨ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ: ਏ.ਜੇ. ਅਮਰੋ, ਵੇਨ. ਧਮਰਖਧੋ, ਵੇਨ. ਐਪਮਾਡੋ, ਨਿਕ ਸਕਾਟ, ਕ੍ਰਿਸ ਸਮਿਥ, ਰੋਰੀ ਹੋਡ।

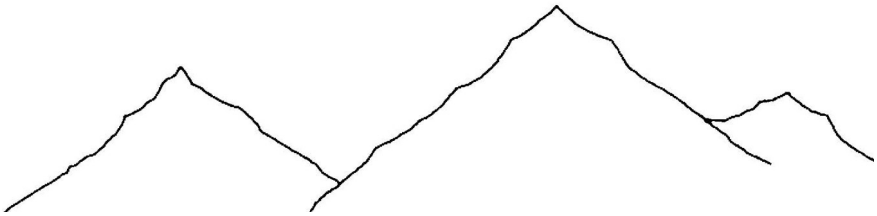

ਮੁਖਬੰਧ

ਫਰਵਰੀ 2012 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਵਗਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਅਸਮਾਨ ਹਲਕਾ ਨੀਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਕ੍ਰਿਸਟਲ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹਵਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਗਲਫ ਸਟ੍ਰੀਮ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ ਵਗਣ ਨਾਲ, ਤਾਪਮਾਨ ਇੰਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬੀਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਰਿਟਰੀਟ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਧਿਆਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਕੁਝ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕੀਤਾ, ਝੌਂਪੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਵਾੜ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਦਲਦਲੀ, ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਭਾਰੀ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਚੁੱਪ ਵਿੱਚ ਦੰਗ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਹੇਠਾਂ, ਡੂੰਘਾ ਨੀਲਾ-ਹਰਾ ਸਮੁੰਦਰ ਉੱਤਰੀ ਦਿਸਹੱਦੇ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਆਏ ਤੂਫ਼ਾਨ ਤੋਂ ਅਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਵੱਡੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਹੇਠਾਂ ਕਿਨਾਰੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਗਈਆਂ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਛੋਟੇ ਟਾਪੂਆਂ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਛਿੱਟੇ ਭੇਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਦੇ ਪਹਾੜ ਬੱਦਲ ਰਹਿਤ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ: ਮਵੀਲਰੀਆ, ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹਾੜੀ, ਇਸਦੇ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਪਹਾੜ; ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਬੈਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਖਾਕੀ, ਹਰੇ ਅਤੇ ਭੂਰੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਚਮਕਦਾਰ ਪੱਥਰੀਲੇ ਕੁਆਰਟਜ਼ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਹੋਰ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਡੁੱਬਦਾ ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਹਰ ਦੂਰ ਝੀਲ ਜਾਂ ਤਲਾਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਚਾਦਰ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਗੋਲ ਪੱਥਰ ਦੀ ਦਲਦਲ ਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਲਾਅ ਚਮਕਦੇ ਸਿਕੁਇਨ ਵਰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਦੱਖਣ ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਦੋਵਾਂ ਪਾਸੇ, ਸਮੁੰਦਰ ਫਿਰ ਸੀ, ਖਾੜੀਆਂ, ਜਲ ਮਾਰਗਾਂ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਜਾਲੀਦਾਰ ਕੰਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੋਰ ਟਾਪੂਆਂ ਨਾਲ ਬਿੰਦੀਦਾਰ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਟਾਪੂ, ਸਾਰੇ ਵੱਸੇ ਹੋਏ, ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਸਨ; ਅੱਗੇ, ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਚਿੱਟੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਲੜੀ ਸੀ, ਹਰ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਲਹਿਰਾਉਂਦਾ ਸੀ: ਇਨਿਸ਼ਬੋਫਿਨ, ਇਨਿਸ਼ਤੁਰਕ, ਕਲੇਅਰ, ਅਤੇ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਅਚਿਲ, ਜਿਸਦੇ ਪਹਾੜ ਸਮੁੰਦਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਾਹਰ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਬਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸੇਲਟਿਕ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੱਠਵਾਸੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਕਦੇ ਸਾਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਬਿੰਨ ਚੁਆਨਾ ਦੀ ਲੰਬੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁੜਿਆ, ਦਲਦਲਾਂ, ਤਲਾਅ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਗੋਲ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਕਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਸੁਨਹਿਰੀ ਪਲਾਵਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਝੁੰਡ ਦੀ ਇਕੱਲੀ ਚਹਿਕ, ਜੋ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਡ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਿੰਨ ਫਰਾਓਇਘ ਵੱਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸੇ ਪਹਾੜ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਨੀਵਾਂ ਰਸਤਾ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਜਿੱਥੇ, ਸਮੁੰਦਰ ਵੱਲ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇੰਨਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਪਹਾੜੀ ਝੀਲ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਚੱਟਾਨਾਂ, ਇਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ 'ਤੇ ਅਸਮਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ, ਅਤੇ ਪਰੇ ਸਮੁੰਦਰ। ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਦੋਵੇਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਅਚਾਨਕ ਲਹਿਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਜਿਸਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਅਚਾਨਕ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ, ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਦਿਲ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ: 'ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਸਾਹਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਮੈਂ ਸੱਠ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹੇ ਸਾਹਸ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਇਸ ਸਾਹਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਤੁਰੰਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ: ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਜਾਵਾਂਗਾ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੱਠਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਹਾਈਕਿੰਗ 'ਤੇ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਾਂਗਾ, ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉੱਥੇ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖਾਂਗਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਚੁਣਨਾ ਨਹੀਂ ਪਿਆ ਕਿ ਕਿਸ ਨਾਲ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਉਸ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਐਲੇਕਸ ਹਾਰਟ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਾਈਕ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਹ ਲੋਕ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਐਲੇਕਸ ਵਾਂਗ। ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ, ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਸਾਹਸੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਉੱਚੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ: ਮੈਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਖਿੱਚਿਆ ਜਾਂਦਾ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਥਰੀਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਣੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੰਨੀ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਇੰਨਾ ਔਖਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰ ਦਰਦ, ਉਲਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦੇ ਹੋਰ ਲੱਛਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਹਰ ਸਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ "ਹਾਂ!" ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਜੋ ਵੀ ਸੁੱਟਦੀ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਆਦਤ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਾਂਗਾ, ਨਿੱਜੀ ਪਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਨਾਪਸੰਦਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਟਕਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਦੇਖਾਂਗਾ ਕਿ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜਿਸਨੇ 1998 ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਂਡਰਿਊ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਚਿਥਰਸਟ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਧੰਮ ਹਾਲ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦਾ ਆਰਕੀਟੈਕਟ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ

ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਲਣਾ ਪਿਆ। ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਮਾਰਤ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਦਾ ਸੰਖੇਪ ਜਵਾਬ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ। "ਹੇ ਮੇਰੇ ਰੱਬ, ਉਹ ਯਾਤਰਾ! ਇਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੀ ਪਹਾੜੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ! ਅਤੇ ਆਖਰੀ! ਮੈਂ ਫਿਰ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ ਆਇਆ ਸੀ।"

ਐਂਡਰਿਊ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਊ ਆਦਮੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ - ਉਹ ਫਾਈਡਹੋਰਨ ਸਪਿਰਚੁਅਲ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਸੀ, ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਅਲੌਕਿਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸੁਣ ਕੇ ਕਾਫ਼ੀ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ: "ਚੀਜ਼ਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਵਿਗੜ ਗਈਆਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਉੱਚੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਖਿੱਚ ਲਿਆ - ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਮਾਰਦਾ - ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ!"

ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, "ਖੈਰ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਕਿਤਾਬ ਬਣੇਗੀ," ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਗਿਆ।

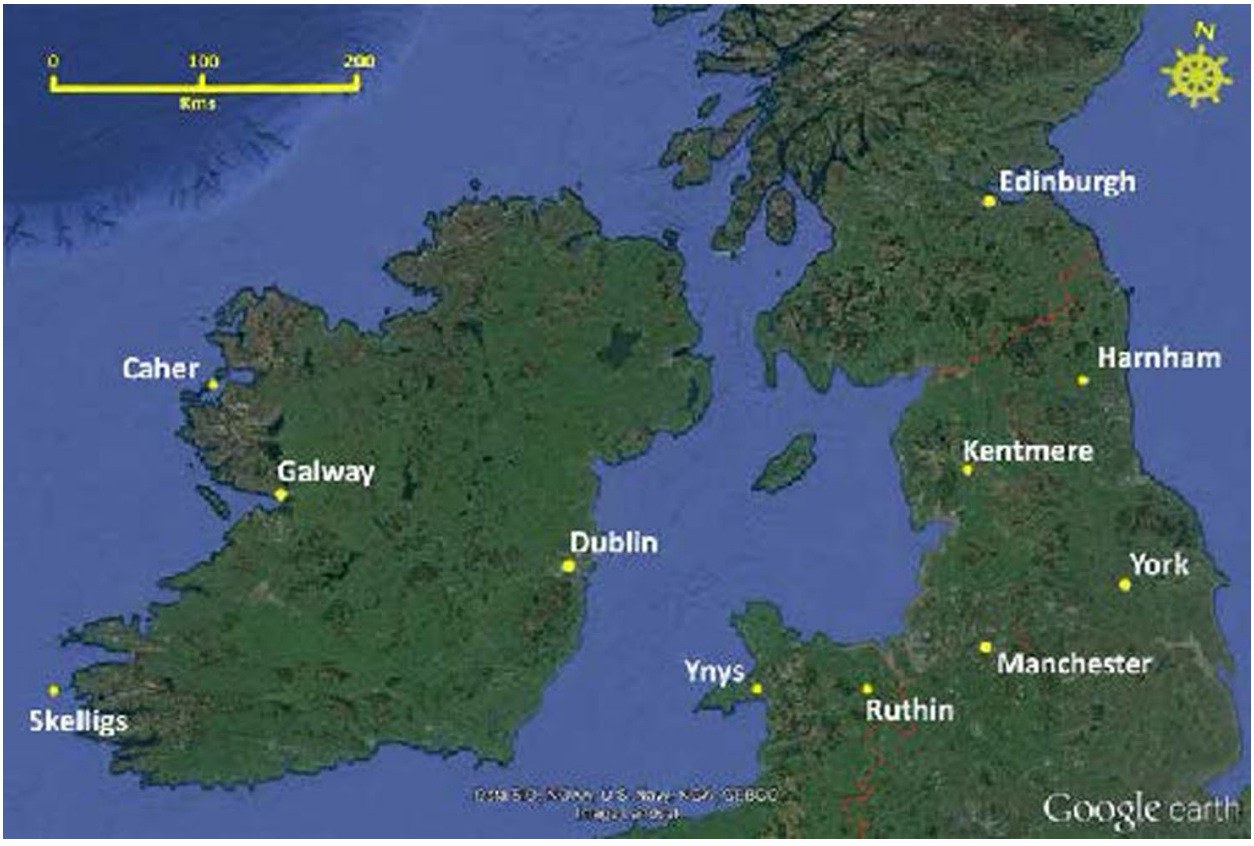

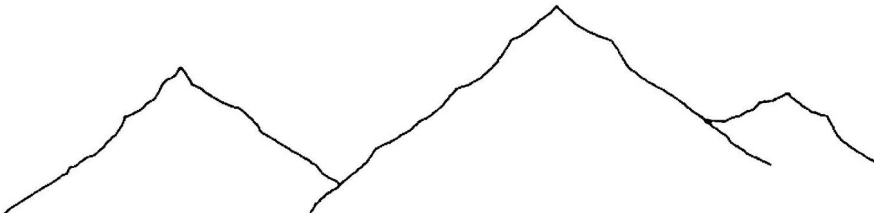

1. ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਾਥੀ

ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪਤਝੜ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਤਰੀ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਲਿਨ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਵਿੱਚੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸੜਕ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ, ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਰਸਤੇ ਅਤੇ ਚਿੱਟੀਆਂ ਧੋਤੀਆਂ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸਨੋਡੋਨੀਆ ਪਹਾੜੀ ਲੜੀ ਸੀ, ਇਸਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਭੂਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਲੇਟੀ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਚਮਕਦਾ ਆਇਰਿਸ਼ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਇਰਲੈਂਡ ਤੋਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਫੈਰੀ 'ਤੇ ਡਾ. ਐਨੀ ਡਿਊ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ME ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਕ੍ਰੋਨਿਕ ਥਕਾਵਟ ਸਿੰਡਰੋਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਕੋਲ ਕੋਈ ਊਰਜਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਿਮਾਰੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਉਸ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸਦਮੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਉੱਤਰੀ ਵੇਲਜ਼ ਦੇ ਇਸ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ: ਜਾਗਰੂਕ ਦਿਲ ਦਾ ਆਸ਼ਰਮ।

ਕ੍ਰਿਸੀਥ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਇੱਕ ਸਾਈਨਪੋਸਟ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਨਾਮ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਆਈ: ਯਨਿਸ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ: ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੱਕ ਛੋਟੀ, ਡੁੱਬੀ ਹੋਈ ਲੇਨ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਜੋ ਕਈ ਹੋਰ ਲੇਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਲੇਨ ਇੱਕ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਉਤਰੀ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਾਨਾਂ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗੇ, ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਵਾਲ ਸਲੇਟੀ ਅਤੇ ਬੇਢੰਗੇ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਤਾਰ-ਫਰੇਮ ਵਾਲੇ ਐਨਕਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਤਝੜ ਦੀ ਠੰਢ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਪਫਰ ਜੈਕੇਟ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਜੈਕੇਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਨਨ ਦੀ ਸਕਰਟ ਝਲਕਦੀ ਸੀ: ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ, ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ ਵਾਲਾ, ਪਿੱਛੇ ਦੋ ਲੰਬੇ ਫੋਲਡਾਂ ਵਾਲਾ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਘੁੰਮਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹੋਵੋਗੇ।

ਉਹ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਈ। "ਅਤੇ ਤੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਐਨੀ ਦੀ ਸਹੇਲੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆ ਕੇ ਤੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਵਾਂਗੀ।"

ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਉਂਦੀ ਰਹੀ, ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪੱਥਰ ਵਾਲੇ ਵੈਲਸ਼ ਫਾਰਮਹਾਊਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਿਮਰ ਅਤੇ ਕੋਮਲ

ਵਿਵਹਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਰਾਹੀਂ, ਛੋਟੀ ਕਾਰ ਪਾਰਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਟੂਪਾ (ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਬੋਧੀ ਸਮਾਰਕ) ਤੋਂ ਪਾਰ ਘਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਲੈ ਗਈ। ਇਹ ਉੱਥੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੋਮਲ ਸਾਥੀ, ਹੁਣ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ, ਲਾਮਾ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਹੁੱਕਮ ਸੀ।

ਮੈਂ ਐਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਐਨ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਹੈ ਜਿਸਦੇ ਲੰਬੇ, ਹਲਕੇ ਵਾਲ ਹਨ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਹਾਵ-ਭਾਵ ਹਨ, ਉਸਦੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਉਸਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਧਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੋਟੇ ਗੱਲ੍ਹਾਂ ਉਸਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।

"ਹੈਲੋ ਨਿੱਕ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।"

ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਆਧੁਨਿਕ ਮੋਬਾਈਲ ਘਰ, ਜੋ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ੈੱਡਾਂ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਨੇੜੇ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਸੋਫੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਵੌਇਸ ਰਿਕਾਰਡਰ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਐਨੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ।

"ਖੈਰ, ਨਿੱਕ, ਇਹ ਸਭ ਉਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਆਪਣਾ ਬੈਗ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਦੇ ਪੱਟੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਭੇਡੂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਦਹਿਲੀਜ਼ ਪਾਰ ਕੀਤੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡੰਗ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਲਗਭਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਜੇ ਉਹ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।"

"ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਮਾਪੇ ਮੈਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਰਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰਾਵਤੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਦਾ ਵਿਆਹ ਸੀ: ਮੈਂ ਇੱਕ ਲਾੜੀ ਸੀ।"

"ਵਾਹ, ਉਹ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਦਿਨ ਸੀ।"

"ਹਾਂ, ਮੇਰੀ ਇਕਲੌਤੀ ਭੈਣ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚੈੱਕ-ਇਨ ਕਰਨ ਗਈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਓਏ, ਤੁਹਾਡੀ ਫਲਾਈਟ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਪਹਿਲਾਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਈ!' ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਫਲਾਈਟ ਕਦੋਂ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਯਾਤਰੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਉਹ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸੋਚਿਆ: 'ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਔਖੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹੈ...'"

ਮੈਨੂੰ ਖੁੰਝੀ ਹੋਈ ਉਡਾਣ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਇਹ ਕਿਸੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬੀ ਏਅਰਲਾਈਨ ਦੀ ਉਡਾਣ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਗਲਫ ਏਅਰ। ਮੁੱਖ ਸ਼ੇਖ, ਜਾਂ ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੜ੍ਹ ਪੀੜਤਾਂ ਲਈ ਸਹਾਇਤਾ ਲੈ ਕੇ ਬੰਗਲਾਦੇਸ਼ ਜਾਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਸੰਪਰਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕੋਈ ਸਿੱਧੀ ਉਡਾਣ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਜਹਾਜ਼ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਮੱਧ ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ

ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਟ੍ਰਾਂਸਫਰ ਲਾਉਂਜ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈਆਂ। ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ! ਖੈਰ, ਇਸੇ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ।"

ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਝੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸਮੇਂ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਉਹ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਕੈਂਟਮੇਅਰ ਦੀ ਛੋਟੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੇ ਫਾਰਮਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਟੂਡੀਓ ਅਤੇ ਦਫਤਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੈਂਟਮੇਅਰ ਦੇ ਘੁੰਮਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਲੇ ਦੌੜ ਕੇ ਪੂਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹੋਰ ਤੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰੇ ਭਾਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸਾਡੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਪਰ ਐਂਡਰਿਊ ਇੱਕ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਹੈ: ਇੱਕ ਸਫਲ ਆਰਕੀਟੈਕਟ, ਪਰਬਤਾਰੋਹੀ, ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਨੁਕੂਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸਲਾਹ। ਉਹ ਆਕਰਸ਼ਕ ਵੀ ਹੈ, ਰੰਦੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ, ਇੱਕ ਪਿਆਰਾ ਘਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ, ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ, ਉੱਚ-ਸਿਧਾਂਤ ਵਾਲਾ, ਅਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਂਡਰਿਊ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਵਰਗ ਦਾ ਬੋਧੀ ਸੰਕਲਪ ਅਕਸਰ ਮਨ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਾ ਹੈ: ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਵਾਲੇ ਸਥਾਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮਿਸਾਲੀ ਜੀਵਨ ਜੀਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਜਨਮ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ।

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੁਗਾਟੋ ਯਾਦ ਹੈ, ਉਹ ਪਤਲਾ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜੋ ਇੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸੀ?"

"ਹਾਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਹਰਨਹੈਮ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।"

"ਦਰਅਸਲ, ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸੱਠਵੇਂ ਜਨਮਦਿਨ 'ਤੇ, ਉਹ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਹੈ। ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੁਗਾਤੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਾੜੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹਾਂ..."

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ!

"ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਪਹਾੜ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਦੇਖੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੋਸਤ, ਪੀਟਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਗਿਲਗਿਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਉਲਗਰ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕੱਪੜੇ ਬਦਲੇ ਅਤੇ ਲਿਫਟ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ, ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕ ਗਏ। ਬਾਕੀ ਦੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ। ਪੀਟਰ ਛੇ ਫੁੱਟ ਦੋ ਇੰਚ ਲੰਬਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਡਰੇਡਲਾਕ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਰਟਿਨ ਦੇ ਸੁਨਹਿਰੇ ਵਾਲ ਅਤੇ ਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਉਲਗਰ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਵਰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਧੂੜ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਮੇਰੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲਿਫਟ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

"ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਖੁਦ ਚੁੱਕਿਆ, ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ?"

"ਹਾਂ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਹੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਿੱਬਤੀ ਨਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਖੁਆਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਫੜੀ ਗਈ। ਜਿਸ ਲਾਰੀ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਵਾਰੀ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪੁਲਿਸ ਕਾਰ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ।"

"ਤਾਂ ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਇਆ?"

"ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਚੀਨ ਦੇ ਚੇਂਗਦੂ ਤੋਂ ਆਏ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੀਨੀ ਵੀਜ਼ਾ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਤਿੱਬਤ ਜਾਣ ਲਈ ਲਿਫਟ ਮਿਲੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।"

"ਮੈਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਮਿਲੀ: ਤਿੱਬਤੀ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਲਈ ਥਾਈਲੈਂਡ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਵਾਟ ਪਾ ਨਾਨਾਚਟ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਾਕੋ ਬਣ ਗਿਆ।" ਪਾਕੋ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਹੈ ਜੋ ਚਿੱਟੇ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਸਿਰ ਮੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। "ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈ। ਕੌਫੀ ਗੁੜ ਵਾਂਗ ਮੋਟੀ ਸੀ: ਇੰਨੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ।"

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਮਿਲੇ ਸੀ?"

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਚਲਾ ਗਿਆ; ਬਹੁਤ ਗਰਮੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ।

ਐਂਡਰਿਊ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਲਈ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਦੋ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਟ੍ਰੈਕਾਂ ਲਈ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਟ੍ਰੈਕ ਲਈ ਫੰਡ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਗਾਟੋ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਐਨ ਡਿਊ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸਾਥੀ ਲੂਸੀ ਦੀ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਦੀ ਦੋਸਤ ਸੀ - ਲੂਸੀ ਬੋਧੀ ਧਿਆਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਡਾਕਟਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ - ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਜੌਹਨਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਊਥ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਕੇਂਦਰ ਲੈਮ ਰਿਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਆਪਣਾ ਵਾਤਾਵਰਣ-ਅਨੁਕੂਲ ਘਰ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕੀਤਾ। "ਫਿਰ ਇੱਕ ਜੋੜਾ ਸੀ: ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਯੌਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਐਲੀਸਨ ਮੈਨੂੰ ਤਾਈ ਚੀ ਸਿਖਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਾਥੀ ਆ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮਦਦਗਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਨਰਸ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜੇਕਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ: ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਤਾਈ ਚੀ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋ। ਉਹ ਇੱਕ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸਲ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਜਿੰਨੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇ ਸਕਦਾ ਸੀ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਜਾਣਕਾਰੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੇਰਵੇ ਯਾਦ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਕਸ਼ਾ, ਪਰਚੇ ਜਾਂ ਪੱਤਰ ਬਕਸਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੂਰ ਪੱਛਮੀ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਤਲਹਟੀਆਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਵਪਾਰਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਪਰੀ ਕਰਨਾਲੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪੰਜ ਜਾਂ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਦੱਰਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਲਗਭਗ ਹਰ ਕੋਈ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਸਮੇਤ, ਦੂਜੇ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਐਂਡਰਿਊ ਇਸ ਰਵਾਇਤੀ ਰਸਤੇ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਵਿਕਸਤ ਹਿੱਸੇ, ਹੁਮਲਾ ਨਾਮਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ।

ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਕੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵੇਰਵੇ ਵੀ ਦਿੱਤੇ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ 'ਤੇ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਐਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਸਾਥੀ, ਲੂਸੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। "ਮੈਂ ਚਿੰਤਤ ਹਾਂ, ਨਿੱਕ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਬਿਮਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੀ ਇਕਲੌਤੀ ਸਹਾਇਕ ਹੈ, ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਕਿੰਗਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਹ ਧਾਰਮਿਕ ਰਿਟਰੀਟ 'ਤੇ ਸਨ।"

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਐਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਅਧਿਆਪਕ ਤੋਂ ਮਦਦ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬਿਮਾਰ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨ ਆਖਰਕਾਰ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਮੋੜ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ - ਇੱਕ ਰੁਕਾਵਟ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਵਜੋਂ। ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਗਈ ਸੀ ਜੋ ਉਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣ ਰਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ: ਪਹਿਲਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਖਰਾਬ ਹੋਣੀਆਂ ਸਨ, ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਐਨ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲੀ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਈਟਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਫਲੈਟ ਦੋਵੇਂ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਘਰ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਉਸਨੂੰ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣ ਲਈ ਘਰ ਫ਼ੋਨ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜ ਗਏ। ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾਲ, ਐਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਥੱਕ ਗਈ। ਫਿਰ, ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੇ ਦੋ ਮੁੱਖ ਸਹਾਇਕ ਚਲੇ ਗਏ, ਸਿਰਫ਼ ਐਨ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਫਿਰ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਐਨ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਉੱਠਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ - ਟਾਇਲਟ ਜਾਣ ਨਾਲ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਰਹੇਗਾ। ਐਨ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਇੱਕ ਵਿਕਟੋਰੀਅਨ ਖੋਜੀ ਦੇ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਖੋਜੀ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਔਖਾ" ਅਤੇ "ਮੁਸ਼ਕਲ" ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸ਼ਬਦ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੇ ਵਰਤੇ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਨਰਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੋਵੇ।

ਸਭ ਤੋਂ ਭੈੜਾ ਪੜਾਅ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਚੱਲਿਆ। ਪਰ ਉੱਥੇ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਤੋਂ ਅਸਮਰੱਥ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲੱਭਿਆ ਜੋ ਮੈਨਿਨਜਾਈਟਿਸ (ME) ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦਾਖਲਾ ਲੈ ਲਿਆ। ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੁਧਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਪ੍ਰਤੀ ਚੌਕਸ ਰਹੀ, ਇੱਕ ਠੀਕ ਹੋ ਰਹੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਵਾਂਗ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਰਤਾਵੇ ਤੋਂ ਬਚਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਬਿਮਾਰੀ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਸਾਂ ਸਨ; ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਹ ਆਸ਼ਰਮ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉੱਥੇ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਸ਼ੇੜੀ ਵਾਂਗ, ਉਸਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਿਆ। ਹੁਣ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਕਿੰਨੀ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਸੀ ਕਿ ਬਾਕੀ ਹਰ ਕੋਈ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ।

ਇੰਟਰਵਿਊ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਨ ਮੈਨੂੰ ਪੇਂਡੂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਲਈ ਲੈ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੰਨਾ ਸ਼ਰਾਬੀ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਪੇਂਡੂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੱਠ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਤਿੱਬਤੀ ਭਗਤੀ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਕਾਂਸੀ ਦੀਆਂ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਦੇਖੀ, ਹਰੇਕ ਦਾ ਸਿਰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਤਸੁਕ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਐਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਧਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ, ਹਰੇਕ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਲਿਖੇ ਛੋਟੇ ਹੱਥ-ਲਿਖਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਅਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸੀਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਿੱਟੇ ਕੱਪੜੇ ਨੂੰ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਦੁਸ਼ਟ ਆਤਮਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਹਿਲੂ ਉਦਾਰਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਨੇ ਖੁਦ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਸੱਚਮੁੱਚ ਨਿੱਜੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੰਨਾ ਆਨੰਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਐਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛੱਬੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦਿੰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਖਾਣੇ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬ੍ਰੇਕ ਸੀ।

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੇ ਪਤੀ ਮਾਈਕ ਹੁੱਕਮ ਨੂੰ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ?

"ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਉਹ ਲਾਮਾ ਰਿਗਦਜ਼ਿਨ ਸ਼ਿਕਪੋ ਹੈ। ਉਹ ਖਾਲੀਪਨ, ਭਾਵ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਮਾਸਟਰ ਹੈ।"
"ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਹ 60 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਟ੍ਰੰਗਪਾ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਟ੍ਰੰਗਪਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਵੀ ਕੀਤਾ, ਠੀਕ ਹੈ? ਕੀ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਔਰਤ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ?"
"ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿੰਦੇ," ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਸਖ਼ਤੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ। "ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਧਰਮ ਸਾਥੀ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਮੰਨਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਉਦਘਾਟਨ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਮਾਂ ਸੀ।"
"ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੌਜਵਾਨ ਚੇਲੇ ਨਾਲ ਚਲਾ ਗਿਆ?"
ਉਹ ਇੰਨੀ ਛੋਟੀ ਨਹੀਂ ਸੀ...
"ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀ ਧਰਮ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸਿੱਖਿਆ, ਖਾਲੀਪਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੂਜੀ ਕੋਲ ਜਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?"
"ਹਾਂ। ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਸੀ।"
ਪਰ ਐਨ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ, ਉਸਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਵਾਂਗ, ਇਕੱਲਤਾ ਨੇ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਖਾਧਾ, ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ ਆਪਣੇ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਈ, ਮੈਂ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਉੱਤਰੀ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਪਰਤਾਂ ਵਾਲਾ ਚਿੱਟਾ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਸਟੂਪਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਉੱਚਾ ਵਰਗਾਕਾਰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੇਕ ਵਰਗਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਂਸੀ ਦੀ ਗੋਲਾ ਅਸਮਾਨ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਤਾਰਾਂ ਨੇੜਲੇ ਛੋਟੇ ਰੁੱਖਾਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸ਼ੇਨਪੇਨ, ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਪਫਰ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਲੰਬੀ, ਗੂੜ੍ਹੀ ਲਾਲ ਨਨ ਦੀ ਸਕਰਟ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਕਰਮਾ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦੀ ਹੋਈ, ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੀ ਹੋਈ।
ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁੜੀ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਨ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਜੋਸ਼ੀਲੀ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।
"ਓ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਇਹੀ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਛੁੱਟੀ। ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਮੌਜ-ਮਸਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਬੰਜੀ ਜੰਪਿੰਗ ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ!" ਅਤੇ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ।
ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਹਿਜਤਾ ਅਤੇ ਸਾਦਗੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਸੁਭਾਅ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਸੱਚੀ ਸਿਆਣਪ ਵੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਵੈ-ਆਲੋਚਨਾ ਦੇ ਰੁਝਾਨ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਹਾਂ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਕਠੋਰ ਹਨ। ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ, ਨੇਕੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਪ੍ਰਬਲ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਭਰਪਾਈ ਲਈ ਕੁਝ ਚੰਗਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ। ਉਹ ਸਵੈ-ਨਫ਼ਰਤ ਦੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।"

ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਔਰਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਨੀ ਦਾ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਦੇਣ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਊਰਜਾ ਕਿਵੇਂ ਘੱਟ ਰਹੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਹੱਸ ਪਈ। "ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਔਰਤਾਂ ਬਸ ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਾਂ, ਦਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਾਂ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਰੁਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਹੋਰ ਊਰਜਾ ਮਿਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਥੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ। ਮਰਦ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਤੁਸੀਂ ਦੇਣਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦੇ?' ਪਰ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕ ਸਕਦੇ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।" ਅਤੇ ਉਹ ਫਿਰ ਹੱਸ ਪਈ। "'ਔਰਤਾਂ ਸ਼ੁੱਕਰ ਤੋਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮਰਦ ਮੰਗਲ ਤੋਂ ਹਨ' ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਦੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਵੱਖਰੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਘਾਟ ਹੈ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹਰ ਦੂਜੀ ਔਰਤ ਵਾਂਗ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵੱਖਰੇ ਹਾਂ।" ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਤੂਪ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਵੱਲ ਚਲੀ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਕਿ ਐਨੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਅਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਅਧਿਆਪਕਾ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ: ਕੀ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ? ਮੇਰੇ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਇਤਫ਼ਾਕ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ 1978 ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੁਆਰਾ ਕਰਵਾਏ ਗਏ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਪਹਿਲੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਹੁੱਕਮ ਵਾਂਗ, ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਹਾਸੇ ਵਾਲਾ ਸੀ: ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਸ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਅਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਛੇੜਦਾ ਸੀ: ਸਾਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਉੱਠਦੇ ਹੀ ਬਿਸਤਰੇ ਤੋਂ ਛਾਲ ਮਾਰਨ ਅਤੇ "ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਗਰਜਣ" ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਵੇਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਚੈੱਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਡੌਰਮਿਟਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਠਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਸਹੀ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ - ਗਲਤ ਹੋਣ ਦੇ ਡਰੋਂ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਵੇਰ ਦੀ ਘੰਟੀ ਵੱਜਣ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਕੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਰ ਸਵੇਰ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, "ਕੀ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਸ਼ੇਰ ਵਾਂਗ ਗਰਜਿਆ ਹੈ?" "ਕਿਸੇ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।"

ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਲਕ ਕੋਲ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ ਨੇ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ "ਅਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ" ਕਿਹਾ। ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਸਹਿਜਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਿਆ ਸੀ, ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਝਲਕਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਐਨ ਲਈ, ਇਹ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਦਾ ਖਾਲੀਪਣ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਅਤੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪਹਿਲੂ ਹਨ, ਉਹ ਪਹਿਲੂ ਜੋ ਉਸ ਮਾਲਕ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਅਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ, ਖਾਲੀਪਣ, ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਦਿਲ, ਅਮਰਤਾ, ਨਿਰਵਾਣ: ਇਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਦੇ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਹਨ।

ਉੱਥੋਂ, ਮੈਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰੁੱਖ ਸਲੇਟੀ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸੇ ਪਿੰਡ। ਇੱਥੇ, ਵੈਲਸ਼ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਸੜਕ ਦੇ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੈਲਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਮੈਂ ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਈ ਚੀ ਅਧਿਆਪਕ ਜੋ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਯੌਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਰੂਥਿਨ ਵੈਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਰਾਤ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਧੁੰਦ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਨਵੰਬਰ ਦਾ ਅੰਤ ਸੀ, ਸਰਦੀਆਂ ਦਾ ਸੂਰਜ ਸਾਫ਼ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਪਾਰ, ਨੀਵੇਂ ਓਕ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਅਜੇ ਵੀ ਘੁੰਗਰਾਲੇ, ਸਲੇਟੀ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਹਿਲੇ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਤੂਫਾਨਾਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਾ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਕਸਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਰਚ ਦੇ ਢੇਰ ਦੂਰੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੇਨੀਨ ਵੈਲੀ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਹ ਢੇਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਿੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਚਿਮਨੀਆਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਯੌਰਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਵਾਦੀ ਵੱਲ ਉਜਾੜ, ਸਲੇਟੀ, ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਖੇਤ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਬਣੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਾਹੇ ਹੋਏ ਖੇਤਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਭੂਰੀ ਮਿੱਟੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ।

ਯੌਰਕ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਦਾ ਘਰ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦਾ ਇੱਕ ਅੱਧ-ਅਲੱਗ ਘਰ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਘੁੰਮਦੀ, ਸ਼ਾਂਤ ਗਲੀ 'ਤੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਘਰ ਝਾੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਐਤਵਾਰ ਦਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਚੰਗੇ ਮੌਸਮ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਚਿੱਕੜ ਭਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਏ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਸਾਫ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਚਾਹ-ਕਾਂਟਾ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਈਕਲ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਲੀਸਨ ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ; ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਵਾਲ ਸਲੇਟੀ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਠਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦੀ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਮੈਂ ਰਿਕਾਰਡਰ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਲੀਸਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ।

"ਉਸ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਾਈ ਚੀ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸੀ - ਨਹੀਂ, ਤੁਸੀਂ ਡੇਵੋਨ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਖਾਲੀ ਥਾਂ ਹੈ?' ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੇਪਾਲ ਗਏ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਸ਼ੌਕੀਨ ਸੀ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਵਾਧੂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡਾ ਮੱਠਾਂ ਜਾਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਜੁਲਾਈ 1998 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਦੇਖੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਕਤੂਬਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਸੀ।"

"ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਸਮੂਹ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟ ਵੀ ਅਜ਼ਮਾਏ - ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਟੈਂਟ ਵੀ ਚੁੱਕਣੇ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਦੇ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਐਂਡਰਿਊ ਵਾਤਾਵਰਣ 'ਤੇ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਖੁਦ ਚੁੱਕਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।"

ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਐਲੀਸਨ ਵੱਲੋਂ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ ਸੀ।

"ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਲਿਆ," ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ। "ਮੈਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ।"

“ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸੀ?”

"ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਐਨ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਕਾਫ਼ੀ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਸੱਠ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ।"

“ਉਸਦੇ ਸਾਧੂ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਸਨ!” ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਮਰਾਵਤੀ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਪੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰੋਇੰਗ ਮਸ਼ੀਨ 'ਤੇ ਕਸਰਤ ਕਰਕੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਊਥ ਡਾਊਨਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੀ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਇਸਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰੇ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪਰਬਤਾਰੋਹਣ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨੇਪਾਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਐਲਪਸ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਸੋਈ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਐਲੀਸਨ ਮੇਰੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮਾਈਕਲ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਡਾਇਰੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਪੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਅੰਸ਼ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਉਸਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹਾਂ; ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰੇਗਾ। ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਡੱਬਾ ਕੱਢਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਛਾਂਟ ਲਵੇਗਾ। ਇਹ ਸਭ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬਾਗਬਾਨੀ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬ੍ਰੇਕ ਲੈਣ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੋਚਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਮੈਂ ਹੋਰ ਕੀ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਵਰਤਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਐਲੀਸਨ ਨਾਲ ਇੰਟਰਵਿਊ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ, ਪਰ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕਿਹਾ ਹੈ।

ਇਕੱਠੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਘਰ ਦੇ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਕੈਮਰੇ ਨਾਲ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੱਕ ਲੈ ਗਈ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹੈ।"

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਨਤੀਜਾ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਮਾਈਕਲ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਐਲੀਸਨ, ਐਨ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਦੁਆਰਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਡੇਵਿਡ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਮੈਨੂੰ ਐਨ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡੇਵਿਡ ਇਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਡੇਵਿਡ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦੀ ਕਈ ਵਾਰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ।

ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸਮੂਹ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਐਂਡਰਿਊ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ: ਨਿੱਕ ਹੌਜ। ਮੈਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਿੱਚ ਸੱਤਵੇਂ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਫਾਈਡਹੋਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਦੋਸਤ ਸੀ ਜੋ ਕਈ ਹੋਰ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਇੱਕ ਸਾਬਕਾ ਜਲ ਸੈਨਾ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਛੋਟਾ। "ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਮੁੰਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।"

ਘਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਉਹ ਸਿਖਲਾਈ ਹਫ਼ਤਾ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੱਠ ਸਾਲ ਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਇੰਗ ਮਸ਼ੀਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਦੀ ਸਿਹਤ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੇ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਕਿਹਾ, "ਨਿਕ, ਸਿਰਫ਼ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸ ਸਕਦੇ ਹੋ," ਜਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ, ਮਿਚ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਜੋ ਸਟੀਅਰਿੰਗ ਵ੍ਹੀਲ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਕਾਰਾਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੀਆਂ ਹਨ!"

ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਿਖ ਬੋਧੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਮੱਠ ਦੀਆਂ ਰਸਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਰੁਤਬੇ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਮਿਖ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਤਰਾਜ਼ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕੇ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਿਆ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਲਈ ਸਾਰਾ ਭੋਜਨ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਕਿ ਭੋਜਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਖਾ ਸਕੀਏ। ਉਹ ਫਿਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਂਡੇ ਧੋਂਦਾ ਸੀ। ਸੈਰ

ਅਤੇ ਸੈਰ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਇਹੀ ਨਿਯਮ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਖ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਮਿਖ ਉਸ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਸੱਤ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਇਹੀ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੂਹ ਬਾਰੇ ਕੀ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ? ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਸੀ ਜੋ ਐਲੇਕਸ ਦੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਰਹਿ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ ਮੈਂ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਸਟੀਫਨ ਅਤੇ ਮਾਰਟਿਨ ਬੈਚੇਲਾਰਡ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਸਟੀਫਨ 1970 ਅਤੇ 80 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ, ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਵੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੀਨ ਵੱਲੋਂ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਉਸਨੇ ਤਿੱਬਤ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਸੈਲਾਨੀ ਗਾਈਡ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਉਸ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਜਾਂ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।
ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਪਰ ਤੁਸੀਂ 'ਦਿ ਤਿੱਬਤ ਗਾਈਡ' ਦਾ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ?" ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਇਹ ਸਭ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮਿਲ ਗਿਆ।"
"ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲਿਖਿਆ ਹੈ।"
"ਠੀਕ ਹੈ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਆਉਣਾ ਚਾਹੋਗੇ?"
"ਸ਼ਾਇਦ... ਮੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ..." ਉਸਨੇ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ। "ਇਸ ਸਾਲ ਮੈਂ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲੈਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।"
ਸਟੀਫਨ ਇੱਕ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਹੈ: ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਸਥਾਨਕ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸੁਹਾਵਣੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸਟੀਫਨ, ਜੋ ਤਿੱਬਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਗਿਆਨ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਦਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਮਦਦਗਾਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਨਿੱਜੀ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਸਮਰਪਿਤ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਚੁਣੌਤੀ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ। ਸਟੀਫਨ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕੀ ਹੈ, ਜੋ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਤਰਕਹੀਣ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: "ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ" ਅਤੇ "ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਨਾਸਤਿਕ ਦੇ ਇਕਬਾਲ"। ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹਨ; ਉਸਦਾ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਹੈ: ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰੂੜ੍ਹੀਵਾਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੁਪੀ ਸੱਚਾਈ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਬੋਧੀ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਜਾਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕੀ ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਲਈ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਲੈ ਸਕਦੇ? ਕੁਝ ਲੋਕ ਦੂਰ ਪੱਛਮੀ ਚੀਨ ਦੇ ਕਾਸ਼ਗਰ ਤੋਂ ਗੱਡੀ

ਚਲਾ ਕੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪੱਛਮੀ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - ਅਤੇ ਫਿਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਅਸਲ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੈਦਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਢਲਾਣ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਉਚਾਈ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੇਗੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਸੀਂ ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ, ਹਰ ਵਾਰ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਰ ਵਿੱਚ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮਾਰਟਿਨ ਸ਼ਾਇਦ ਮਨਜ਼ੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਸੀਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਏ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਬਾਰੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਤਿੱਬਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ, ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਲਈ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਕਰਾਂਗੇ - ਉਸੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਸ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਹੋਵਾਂਗੇ।

ਇਸ ਲਈ, ਜਦੋਂ ਐਲੇਕਸ ਉਸ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਾਈਕਿੰਗ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਮੈਂ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੱਠ ਟਾਪੂਆਂ, ਸਕੈਲਿਗਸ ਦੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਈ। ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਟਾਪਾਂ 'ਤੇ ਐਲੇਕਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ ਲਈ: ਪੂਰਬੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਫੈਰੀ ਪਿਅਰ ਤੋਂ ਵੈਲੇਂਸੀਆ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਸਮੁੰਦਰ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਸਕੈਲਿਗ ਟਾਪੂਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪੁਰਤਗਾਲ ਦਾ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਵੈਨੇਰੇਬਲ ਐਪਾਮਾਡੋ, ਐਲੇਕਸ ਦੇ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੈਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਕਾਉਂਟੀ ਕੈਰੀ ਰਾਹੀਂ ਪੈਡਰੈਗ ਦੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ। ਪੈਡਰੈਗ ਇੱਕ ਸੋਚਵਾਨ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜੋ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਮਿਚ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ, ਜੋ ਆਇਰਲੈਂਡ ਅਤੇ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉੱਗਣ ਵਾਲੇ ਦੁਰਲੱਭ ਕਾਈ ਅਤੇ ਲਿਵਰਵਰਟ ਮੈਟ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰੇਟ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਪਹਾੜ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਐਲੇਕਸ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਕੈਰੀ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਸੱਦਾ ਓਨਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜਿੰਨਾ ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਐਲੇਕਸ, ਸਭ ਤੋਂ ਅਜੀਬ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਪਿਆ ਸੀ - ਅਤੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਸੈਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਹ ਵੀ ਉਸ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਡਰੈਗ, ਰੋਰੀ, ਐਪਾਮਾਡੋ ਅਤੇ ਮਿਸ਼ ਸਨ, ਜੋ ਸਕੈਲਿਗਜ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਤੱਕ ਬੈਠੇ ਰਹੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੁੰਦਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਪੰਛੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਟਾਪੂ ਇੰਨੇ ਦੂਰ ਸਨ ਕਿ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਵੀ, ਉਹ ਦੂਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ: ਦੋ ਛੋਟੇ ਕਾਲੇ ਤਿਕੋਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਇੰਨੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਦੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁਣ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਰਹੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਰੀ ਨੇ ਇੱਕ ਧੀਮੀ, ਲਗਭਗ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪੈਡਰੈਗ ਥੋੜ੍ਹਾ ਝਿਜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਮਿਚ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਪਾਮਾਡੋ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਸੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੋਂ ਹੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ:

"ਨਿਕ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ ਹਰ ਰਾਤ, ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ! ਹਰ ਰਾਤ ਮੈਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ!" ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਇੰਨਾ ਹੈਰਾਨ ਕਿਉਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬੋਲਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਕਿਉਂ ਸੀ।

ਅਪਾਮਾਡੋ ਨੇ ਵੀ ਇੱਕ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। "ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਹ ਅਮਰਾਵਤੀ ਦਾ ਮਠਾਰੂ ਬਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਮੱਠ ਲਈ ਕਿਤੇ ਨਾ ਜਾਣ ਦੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਹੁੰ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਤੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਵਾਂਗਾ।"

"ਖੈਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੁਝਾਅ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਜੋ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮੀ ਤੋਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਉਸਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਖੁਦ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਤਰੀਕਾ ਅਪਣਾਉਂਦਾ ਹੈ - ਪੂਰੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦਾ ਵੀ, ਜੋ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੂਤ ਹਨ, ਜਾਂ ਜਾਤਕ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਬੁੱਧ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਜੋਂ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਇਸ ਸਭ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। "ਹਾਂ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਹੋਵੇਗਾ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੰਨੇ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣਾਂ ਨਾਲ।" ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਪਹਾੜੀ ਸਿਖਲਾਈ ਵਾਧੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਸੱਠ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ।

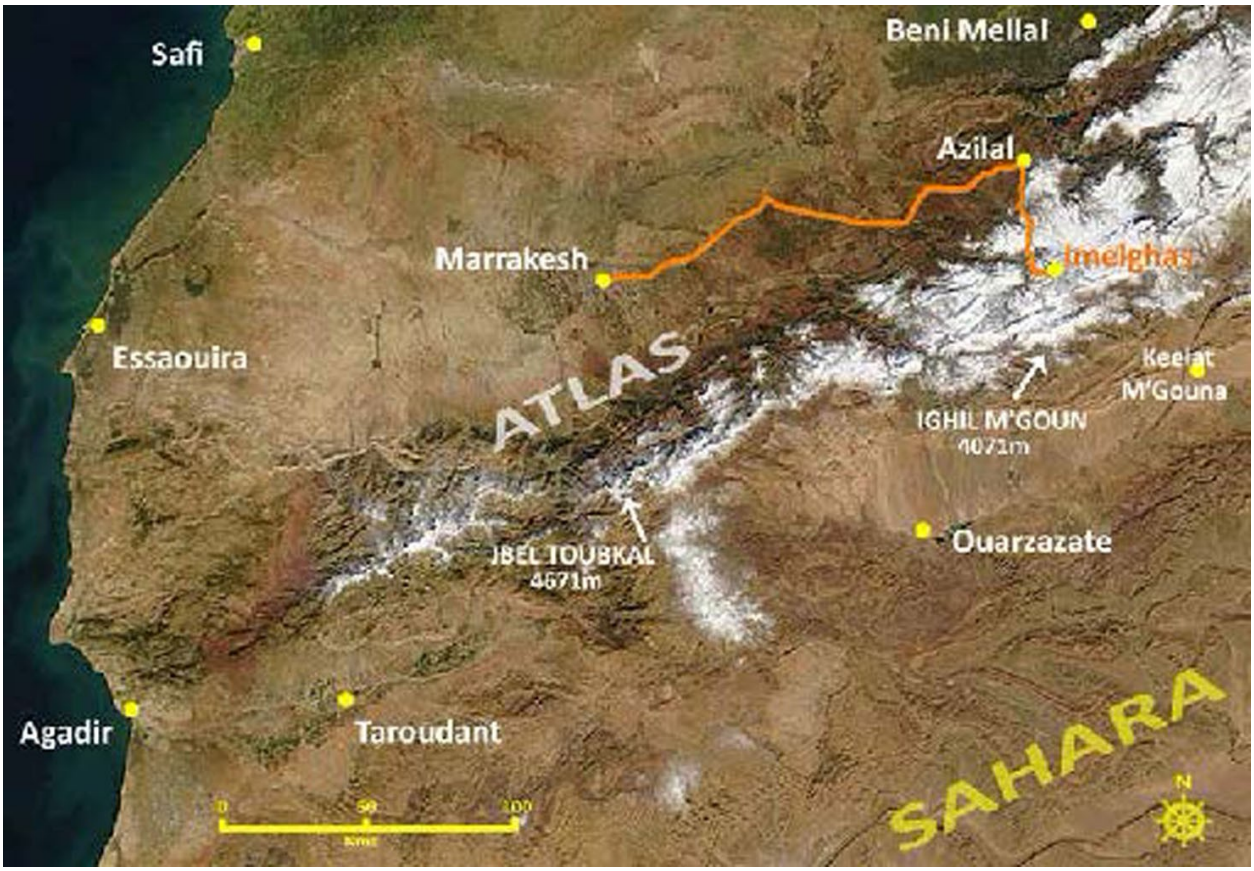
Safi
Beni Mellal
Azilal
Marrakesh
Imelghas
Essaouira
ATLAS
Keelat
M'Gouna
IGHIL M'GOUN
4071m
JBEL TOUBKAL
4671m
Ouarzazate
Agadir
Taroudant
SAHARA
N

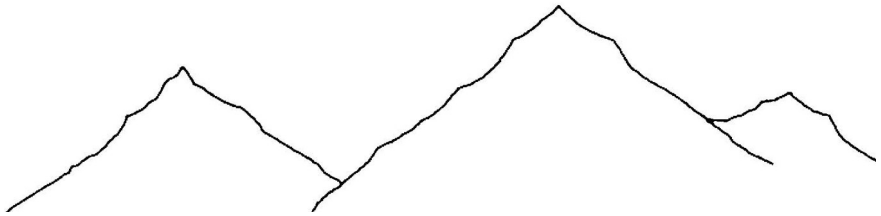

"ਉਹ ਸਮਾਪਤੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਗੈਰ-ਮੂਲ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ..." ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਭਾਰੀ ਸਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਛੋਟੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੱਥਰੀਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ, "... ਨਿਰਭਰ ਉਤਪਤੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ।"

"ਹਮ, ਦਿਲਚਸਪ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਿਆ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਝੁਕ ਗਿਆ।

ਅਜਾਹਨ ਵੀ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ, ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਤੀਜੇ ਮਹਾਨ ਸੱਚ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਿਰਫ਼ 'ਗੈਰ-ਮੂਲ' ਵਜੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ।"

“ਆਹ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,” ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਕਿਹਾ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ।

ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਸਿਖਲਾਈ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲਗਭਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਅੱਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਮੋਢੇ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਜੋੜ ਕੇ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਲਕੇ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਤਾਲਬੱਧ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੱਜਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਫੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨੇੜੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਪੌਦਿਆਂ ਜਾਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰੁਕਦੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਦੂਰਬੀਨ ਰਾਹੀਂ ਪੰਛੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਡਦੇ ਦੇਖਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ, ਇਸ ਲੰਬੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖੜ੍ਹੀ ਘਾਟੀ ਦੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਮੋੜਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਥੱਕ ਰਹੇ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਟੀਫਨ।

ਅਗਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਟਰੈਕ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋੜ ਦੇ ਕੋਲ ਲੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ।

ਮਿਸ਼ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਗੱਲ ਹੈ?"

ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਰਮ-ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹ ਲਏ ਹਨ।

ਪਰ ਗੈਰ-ਉਤਪੰਨ ਬਾਰੇ ਕੀ?

"ਖੈਰ, ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਊਰਜਾ ਪੈਦਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਣਾ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।"

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡਾ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਈਡ ਉੱਪਰ ਅਗਲੇ ਮੋੜ 'ਤੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਘੰਟੇ ਲੱਗਣਗੇ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਸਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ: ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਉਸਨੂੰ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਰਾਤ ਦੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਕਰਨੀ ਪਈ।

ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਫੈਲੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੇ ਪੈਨੋਰਾਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਦੇ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਫਿਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ ਜਾਂ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਭੂਮੀ ਰੂਪਾਂ ਦੇ ਵਿਲੱਖਣ ਰੰਗਾਂ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਲਕੇ ਜਾਮਨੀ ਚੱਟਾਨਾਂ ਜਾਂ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹਰੇ ਧੱਬੇਦਾਰ ਚੱਟਾਨਾਂ - ਖਿੱਚਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦੇਖ ਕੇ, ਸਟੀਫਨ ਆਪਣਾ ਕੈਮਰਾ ਵੀ ਕੱਢਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਲਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ - ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਥੱਕੇ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਸਨ - ਉਹ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ।

ਉਹ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕੱਦ ਦੇ ਸਨ; ਅਜਾਨ ਨੇ ਗੇਰੂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਰੰਗ ਦੀ ਚੌੜੀ ਕੰਢੀ ਵਾਲੀ ਧੁੱਪ ਵਾਲੀ ਟੋਪੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਹਲਕੇ ਹਰੇ ਰੰਗ ਦੀ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਬੇਰੇਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ, ਦੋਵੇਂ ਸਲੇਟੀ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਪੁਰਾਣੇ ਦੋਸਤ ਸਨ, ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਸੀ। ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚਰਚਾਵਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਹਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਪਰ ਮਿਚ ਦੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਕੀ ਉਹ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਗੇ?" ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਫੁਸਫੁਸਾਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਸਿੰਜਾਈ ਵਾਲੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਅਰਧ-ਮਾਰੂਥਲ ਢਲਾਣਾਂ ਵੱਲ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਅੰਤਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਏ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਪਰ ਅਸੀਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਰੁਕ ਗਈ, ਅਤੇ ਮਿਚ ਕੋਲ ਬੋਧੀ ਨੈਤਿਕਤਾ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਚਰਚਾ ਤੋਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦਸ ਮਿੰਟ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਮਿਚ ਨੇ ਰਾਹਤ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ, "ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ!"

ਮੈਂ ਖੁਦ ਇੱਕ ਦੁਚਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਦੋਵੇਂ ਬੋਧੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਸਮਝ ਲਈ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਮੈਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕਿਹਾ ਉਹ ਕਿਸੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਅਕਤੀ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਕਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਗਏ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟ੍ਰੈਕ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੇ ਮਹੀਨੇ ਸਾਡੀ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਅਤੇ ਗਰਮੀ ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਸੀ, ਪਰ ਮਿਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੀ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਦੋ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਛੱਡ ਗਏ ਸਨ।

ਮੈਰਾਕੇਸ਼ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਟੈਕਸੀ ਨੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਮਿਖ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕੁਲੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਏ, ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਇੱਕ

ਗੱਡੀ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਦੁਕਾਨਾਂ, ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਹੋਟਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਘੁੰਮਦੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਉੱਪਰ ਸਕਾਈਲਾਈਟ ਦੀ ਇੱਕ ਪਤਲੀ ਟੁਕੜੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੇ ਆਰਚਵੇਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਠੋਸ ਲੱਕੜ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਵਰਗਾਕਾਰ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਮੇਖਾਂ ਨਾਲ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਇਹ ਕਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਘਰ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਬਗੀਚਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਇੱਕ ਹੋਟਲ ਕਰਮਚਾਰੀ ਸਾਨੂੰ ਛੱਤ ਵਾਲੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਦੀਨੇ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਪਰੋਸ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੱਤਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ: ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜਾਂ ਨਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੀਨ; ਕੁਝ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬੁਰਜ ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਟਾਵਰ ਸਨ; ਕੁਝ ਦੇ ਬਾਗ ਜਾਂ ਤੰਬੂ ਸਨ, ਪਰ ਹਰੇਕ ਛੱਤ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਸੈਲਾਨੀ ਪ੍ਰਾਚੀਨ, ਕ੍ਰੇਨਲੇਟਡ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਢਲਾਣ ਵਾਲੇ ਖਜੂਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਹਿਲ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ, ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਟਾਵਰਾਂ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਖੰਡਰ ਹਿੱਸਿਆਂ, ਜਾਂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ 'ਤੇ ਚਹਿਕਦੀਆਂ ਕ੍ਰੇਨਾਂ। ਦਿਨ ਦੀ ਧੂੜ ਭਰੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਲਕਾ ਧੁੰਦ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢਕੇ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਧੁੰਦ ਤੋਂ ਉੱਭਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਸਟੀਫਨ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ, ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਇਲ ਵਾਲੇ ਪੂਲ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਯੂਰਪ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਅਤੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਸਲ ਛੁੱਟੀ ਸੀ।

ਪੁਦੀਨੇ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਟੀਫਨ ਸਾਨੂੰ ਗਲੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਭੁਲੇਖੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੌਂਕ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ ਜੋ ਕਾਰਪੇਟ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ, ਜੁੱਤੇ, ਫਲ, ਜੈਕਟਾਂ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵੇਚਦੀਆਂ ਸਨ। ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਅੰਦਰ, ਹਰ ਦੁਕਾਨ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵੱਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਗਏ, ਸਾਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਵਧੇਰੇ ਸਵਾਗਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਿਆ: ਗਿਰੀਦਾਰ, ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ, ਪੂਰਾ ਪਨੀਰ, ਚਾਕਲੇਟ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ, ਅਤੇ ਟ੍ਰੇਆਂ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਨੌਗਾਟ ਅਤੇ ਤਿਲ ਦੇ ਕੇਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ - ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚੌਂਕ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਨੇੜੇ ਦੀ ਇੱਕ ਮਸਜਿਦ ਤੋਂ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਅਜ਼ਾਨ ਆਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਰ ਮੁਅਜ਼ੀਨ ਨਮਾਜ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਬੁਲਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਭੀੜ ਦਰਸ਼ਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਜਾਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਹਰ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਨ੍ਰਿਤਕ, ਜੁਗਲਰ, ਤਾਸ਼ ਦੇ ਚਾਲਬਾਜ਼। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੈਫੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਆਦਮੀ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਦੋ ਵੱਡੇ, ਚਿੱਟੇ ਪੋਰਸਿਲੇਨ ਸਿੰਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਧੋਣ ਲਈ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ।

ਸਟੀਫਨ ਕੈਫੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਗਿੱਟੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਟਕਰਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੌਫੀ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਕਾਲਾ ਫ੍ਰੈਂਚ ਬੇਰੇਟ ਪਹਿਨ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਚੌਂਕ ਦੀ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨਾਲ ਹੀ ਇਸਦੀ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਟੀਫਨ ਦੁਆਰਾ ਦਾਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਵਿਦਵਤਾ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਪੂਰਬੀ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਵਿਰਾਸਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਬੁੱਧ ਦੁਆਰਾ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਖੋਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਅਤੇ ਦਲੇਰ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਲਹਾਸਾ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਲੌਜਿਸਟਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਜੇਕਰ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਾਕੀ ਹਿੱਸਾ ਵੀ...

ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਨੇੜਲੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਗਏ। ਇਹ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਆਪਣਾ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਦਾ ਆਦੀ ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਇੱਛਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮਿਚ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਿਸਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਆਪਣੇ ਕਾਮੁਕ ਸੁੱਖਾਂ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਥੇਰਵਾੜਾ ਰੂੜੀਵਾਦ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਣ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੇ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਸੈਟਿੰਗ ਮਿਲੀ। ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇੱਕ ਮਹਿਲ ਵਰਗਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਹੀ ਨਿਵਾਸ ਸੀ; ਸਾਡੀ ਮੇਜ਼ ਇੱਕ ਬੰਦ ਟਾਈਲਡ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪੂਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫੁਹਾਰਾ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਸੁਗੰਧਿਤ ਪੌਦੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵੇਟਰ (ਗਾਹਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ) ਆਪਣੇ ਕਾਲੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਉੱਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਮਰਾ ਸੀ: ਅਸਮਾਨੀ-ਨੀਲੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਇਸਲਾਮੀ ਗੈਰ-ਲਾਖਣਿਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਾਈਨ ਦੀ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਬੋਤਲ ਆਰਡਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਹੈ ਸ਼ਰਾਬ ਪੀਣ ਤੋਂ ਮੇਰੀ ਝਿਜਕ। ਉਸਦੀ ਜ਼ੇਨ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਪੀਂਦਾ, ਪਰ ਉਹ ਚੰਗੀ ਵਾਈਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਮਿਚ, ਜੋ ਅੱਧਾ ਫ੍ਰੈਂਚ ਹੈ, ਨੂੰ ਵੀ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਇੱਕ ਸੋਹਣੀ ਸ਼ਾਮ ਸੀ; ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅੰਤ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦਾ ਸੱਠਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਸਾਲ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਛੁੱਟੀ ਲਈ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਨੇ ਇੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭੋਜਨ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਮਿਸ਼ ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਈਆਂ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਟੈਕਸੀ ਵਿੱਚ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ। ਇਹ ਵੱਡੀਆਂ, ਖਰਾਬ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਮਰਸੀਡੀਜ਼ ਕਾਰਾਂ ਹਨ ਜੋ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਤੱਕ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਦੇ ਰੂਟਾਂ 'ਤੇ ਚਲਦੀਆਂ ਹਨ: ਸਾਡੀ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਸਪ੍ਰਿੰਗ ਇੰਨੇ ਨਰਮ

ਸਨ ਕਿ ਹਰ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਾਹ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਟੈਕਸੀਆਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਖੁਦ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਦੀ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਜ਼ਾਲਿਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ: ਘੱਟ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਮਾਰਗੌਨ ਖੇਤਰ, ਜਿੱਥੇ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਾਂਗ ਉੱਚੇ ਹਨ, ਪਰ ਘੱਟ ਢਲਾਣ ਦੇ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਟ੍ਰੈਕ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਸਾਨ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗੀ।

ਅਜ਼ਾਲਿਲ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਮੈਰਾਕੇਸ਼ ਵਾਂਗ, ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਧੂੜ ਭਰੇ ਪਰ ਖੇਤੀਯੋਗ ਮੋਰੱਕੋ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਸਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਟੈਕਸੀ ਲੈਣੀ ਪਈ। ਟੈਕਸੀ ਲਈ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ, ਸਟੀਫਨ ਜਾਂ ਮਿਚ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਫ੍ਰੈਂਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦਾ ਸੀ - ਮੋਰੋਕੋ ਕਦੇ ਇੱਕ ਫ੍ਰੈਂਚ ਬਸਤੀ ਸੀ - ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਮਿਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਇਸ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸੌਦੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉਹ ਜੋ ਵੀ ਮੰਗਦਾ ਸੀ ਉਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਵੇ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਰਾਕੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਟੈਕਸੀ ਦੇ ਕਿਰਾਏ ਬਾਰੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ - ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਤਿੰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਵੱਧ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਟੈਕਸੀ ਲੰਬੀ ਪਹਾੜੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਆਖਰੀ ਮੋੜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ, ਸ਼ਾਮ ਪੈ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਬਰਬਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਮਲਘਾਸ, ਉਹ ਪਿੰਡ ਜਿੱਥੋਂ ਟ੍ਰੈਕ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਜਵਾਬ ਮਿਲਿਆ: ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਆਦਮੀ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਰਾਤ ਲਈ ਸਾਡੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਟ੍ਰੈਕ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਸਲਾਹ ਬਰਫ਼ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਫ਼ ਪਈ ਸੀ - ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਤੋਂ ਚੋਟੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ - ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੱਰੇ ਬੰਦ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜੋ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਲਕੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਹੁਣ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਦੱਰਾ ਜੋ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਸਿੱਧਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਲਈ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੀ ਉੱਚੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਬਿਤਾਈਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਈਡ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਉਪਕਰਣ ਅਤੇ ਖੱਚਰਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ, ਹਰੇ ਭਰੇ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਸੇਬ ਅਤੇ ਨਾਸ਼ਪਾਤੀ ਦੇ ਬਾਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਛੋਟੀਆਂ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਨਹਿਰਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਢਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਅਖਰੋਟ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਹਰਿਆਲੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਸੰਤ ਰੁੱਤ ਵਿੱਚ ਪੰਛੀ ਮਿੱਠੇ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਘਾਟੀ ਦੇ ਸੁੱਕੇ ਕਿਨਾਰੇ ਸਿਰਫ਼ ਨੀਵੀਆਂ, ਸਲੇਟੀ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉੱਪਰਲੇ ਪਾਸੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਹਰੇ ਸਦਾਬਹਾਰ ਰੁੱਖ ਸਨ, ਉੱਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਇੱਕ ਬਰਬਰ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਖੱਚਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜਾਂ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਕੁੱਦੀ ਲਟਕਾਈ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਦਮੀ ਹੁੱਡਾਂ ਵਾਲੇ ਲੰਬੇ, ਭੂਰੇ ਉੱਨ ਦੇ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੀਫਨ "ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹਾਊਸਕੋਟ" ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਬਹੁ-ਰੰਗੀ ਕੱਪੜੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਢਿੱਲੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਚੱਟਾਨ ਮਿਲੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਡਾਇਨਾਸੌਰ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਇੱਕ ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਾਲੀ ਪਰਚੀ ਵੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਗਦੀ ਨਹਿਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਘਾਹ ਵਾਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਰੁਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਕ੍ਰਿਕਟਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਲਈ ਅਜ਼ਾਨ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਟੀਫਨ ਛੋਟੇ ਚਿੱਟੇ ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਭਾਰ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਪਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਬੌਣੇ ਅਤੇ ਮਰੋੜੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਾਈਨ ਅਤੇ ਫੈਲੀਆਂ ਜੂਨੀਪਰ ਝਾੜੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਹ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਰੀ, ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੱਥਰੀਲੀ ਮਿੱਟੀ ਸੀ। ਪਰ ਉੱਪਰ ਫਿੱਕਾ ਨੀਲਾ ਅਸਮਾਨ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਕੁਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਆਜੜੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਚਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜੋ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦਾ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਉਹ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ, ਆਈ.ਬੀ. ਹੌਰਨਰ, ਜਿਸਨੇ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਬੋਧੀ ਥੇਰਵਾਦ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅਨੁਵਾਦ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਉਪਨਾਮ, "ਬੌਬੀ" ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਕਿ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੋਵੇਗੀ - ਇੱਕ ਵਾਰ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਖੱਚਰਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦ ਲਵਾਂਗੇ, ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਡਾ "ਦੋਸਤ" ਘਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਈਡ (ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਈਡ ਸਸਤੇ ਹਨ), ਦੋ ਖੱਚਰ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੱਚਰ ਡਰਾਈਵਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਡਾ ਖਾਣਾ ਵੀ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਵੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਰਸਤੇ ਬੰਦ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਮਿਚ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਹੱਲ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਖੱਚਰ ਲੱਭਣਾ ਸੀ ਜੋ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਿਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਲਈ ਸਵਾਰ ਹੋ ਸਕੇ। ਮਿਚ ਝਿਜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹ ਖੱਚਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਈ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ, ਮੁਹੰਮਦ ਨੂੰ ਮਿਲੇ। ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਇੱਕ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਬੈਗ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਰਬਰ-ਐਸਕਿਊ ਚੋਗਾ ਸੀ: ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਪਤਲਾ ਸਕਾਰਫ਼, ਜੋ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਜਾਂ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੀ, ਵਕਰਦਾਰ ਪੱਗ ਵਾਂਗ ਪਹਿਨਿਆ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਢਿੱਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਪੇਟਿਆ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਤੋਂ

ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਹੇਠਾਂ ਵਹਿ ਗਿਆ। ਇਹ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਾਲਾ ਚਮਕਦਾਰ ਗੁਲਾਬੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਾਰੀਲੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿਚ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਿਆ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡਾ ਖੱਚਰ ਚਾਲਕ ਸਾਡੇ ਦੋਸਤ ਦਾ ਭਣੇਈਆ ਨਿਕਲਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ - ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਘਰ ਠਹਿਰੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁਆਇਆ ਸੀ - ਨਾਲ ਹੀ ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਭਤੀਜਾ ਵੀ। ਅਤੇ ਖੱਚਰ ਉਸਦੇ ਆਪਣੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਗੁਆਂਢੀ ਤੋਂ ਉਧਾਰ ਲਏ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਖੱਚਰ ਚਾਲਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸਾਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਖੱਚਰ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਦੀ ਠੰਢ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਉਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਪਏ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਲੈ ਗਏ ਜੋ ਆਪਣੇ ਵਾਧੂ ਖੱਚਰ ਨੂੰ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਚੀੜ-ਭਿੱਜ ਪਾਈਨ ਅਤੇ ਜੂਨੀਪਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਖੱਚਰ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਸਾਡੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਖੁੱਲ੍ਹਦਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜ ਦੇ ਇਸ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤਲਹਟੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਧੁੰਦਲੇ ਮੈਦਾਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਗਰਮ ਹਵਾ 'ਤੇ ਉਕਾਬ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਚਹਿਕਦੇ ਪੰਛੀ ਉੱਡਦੇ ਰਹੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ, ਤਿੱਖੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਚਹਿਕਦੇ ਪੰਛੀ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਰਹੇ - ਖੂਨ-ਲਾਲ ਚੁੰਝਾਂ ਅਤੇ ਲੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕਾਲੇ ਧੱਬੇ ਵਾਲੇ ਪੰਛੀ। ਲਗਭਗ ਅੱਧੇ ਉੱਪਰ, ਖੱਚਰ ਚਾਲਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਖੱਚਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਗਏ - ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰਦੇ ਜੇਕਰ ਜਾਨਵਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁੰਦੇ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਗਰਮੀ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਥੱਕਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸੀ। ਮਿਚ ਨੇ ਵਾਧੂ ਖੱਚਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸਫਲਤਾ ਮੰਨਿਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਬੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੁਣ ਇੰਨੀ ਔਖੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਖੱਚਰ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਉਤਸ਼ਾਹ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਐਨੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਹੁਣ ਦੇਖ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕੇ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਲਾਈਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ, ਚਟਾਈ ਵਰਗੇ ਅਲਪਾਈਨ ਪੌਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨਾਜ਼ੁਕ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਖਿੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਰਫ਼ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਜਾਰੀ ਰੱਖੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਟਰੱਕ ਵਾਂਗ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਰੁਕੇ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦੇਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਉਚਾਈ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਰੁਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਲਈ ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਮੈਂ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਅਤੇ ਮਿਚ, ਜੋ ਥੱਕ ਜਾਣ 'ਤੇ ਖੱਚਰਾਂ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਘੱਟ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਬ੍ਰੇਕ ਦੌਰਾਨ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ, ਹਾਂ, ਇਹ ਓਨਾ

ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲੰਬੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਅਤੇ ਖੱਚਰ ਕਿਵੇਂ ਸੀ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਉਹ ਜਾਨਵਰ ਤੰਗ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਲਾਕੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸ ਗਰੀਬ ਜੀਵ ਲਈ ਤਰਸ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ।"

ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਬਰਫ਼ਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਗਰਮ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ, ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਵਿੱਚ ਤੰਗ ਦੱਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਪਾਸਾ ਬਰਫ਼ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ। ਖੱਚਰ ਚਾਲਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਾਡਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗੈਸ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਪਕਾਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਗਏ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਫੈਲੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਧੁੰਦ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਜਿੱਥੋਂ ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜ ਅਜੇ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਚਿੱਟੀ ਵ੍ਹੇਲ ਵਾਂਗ, ਇਘਿਲ ਐਮ'ਗੌਨ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਾਂਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਹਵਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਸੀ ਜੋ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਲਿਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸੁੱਕਾ ਸੀ। ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਰੁੱਖ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਝਾੜੀਆਂ; ਇਸ ਦੂਰੀ ਤੋਂ, ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਸਿਰਫ਼ ਰੰਗੀਨ ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਤਰਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਰੰਗ ਕਾਫ਼ੀ ਸੁੰਦਰ ਸਨ: ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਗੇਰੂ ਵਿੱਚ, ਫਿੱਕੇ ਗੁਲਾਬੀ, ਜਾਮਨੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਹਰੇ ਵੀ ਸਨ।

ਹੁਣ ਜਾਣਾ ਸੌਖਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਘੰਟੇ ਲਈ, ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵੇਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗਾਈਡ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹਾਈਕਰਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵੱਖਰਾ ਸਮੂਹ ਸੀ। ਉਤਰਨ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਸਾਹਮਣਾ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਦੇਖਣ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ; ਇਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਜੋ ਅਸੀਂ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਸਮੂਹ ਦੇਖਿਆ ਸੀ: ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਹਾਈਕਰ, ਕਈ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਖੱਚਰਾਂ ਅਤੇ ਖੱਚਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਰੇ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸਨ। ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਡੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ ਰਹੇ, ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਦਿਲਚਸਪ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰੁਕ ਗਏ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਕਈ ਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਰੁਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਿਚ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਅਸਾਧਾਰਨ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਭਟਕ ਜਾਂਦੇ ਸੀ।

ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਦੱਖਣੀ ਢਲਾਣਾਂ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਲਈ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦਿਲਚਸਪ ਸਨ। ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰ 'ਤੇ, ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੰਗੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਵਰਗੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮਿਚ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਹੈ) ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਟਿੱਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਅਤੇ ਫੁੱਲ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਕਿਰਲੀਆਂ, ਪੰਛੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਥਣਧਾਰੀ ਜੀਵ ਵੀ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਫਿੱਕੇ, ਧੱਬੇਦਾਰ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ।

ਇੱਕ ਸਟਾਪ 'ਤੇ, ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਖਸਤਾਹਾਲ ਇਲਾਕੇ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਮਾਰੂਥਲ ਵੀ ਸੀ; ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਕੁਝ ਪਿੰਡ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਥਿਤ ਸਨ ਜੋ ਸਿੰਚਾਈ ਲਈ ਪਿਘਲੀ ਹੋਈ ਪਹਾੜੀ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਘਰ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ: ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਸਮਤਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ, ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੀ।
ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਕਾਰਨ ਜਨਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਤੋਂ ਮੂੰਹ ਮੋੜ ਲਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ... ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਚੀਜ਼ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ... ਸੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਚੰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਧੰਮ ਦਿੱਤਾ ਸੀ... ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਡੀ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਮਾਰਟਿਨ ਸੀ: ਉਹ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਖੁਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ, ਦੋ ਆਦਮੀ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਉੱਪਰੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਿੱਕੀਆਂ ਪੱਗਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਰਵਾਇਤੀ ਹੁੱਡ ਵਾਲੇ ਕੋਟ, ਰਾਈਫਲਾਂ ਅਤੇ ਕਾਰਤੂਸ ਬੈਲਟਾਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਲਟਕਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਹਾੜੀ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਲਗਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਗੁਲਾਬੀ ਲਾਲ ਰਿਬਨ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮਿਚ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਕੈਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਜ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਕੈਮਰਾ ਚੁੱਕਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ," ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਈਫਲ ਚੁੱਕੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਸੰਖੇਪ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦਾ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲੈ ਗਏ।
ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਸਥਿਤ, ਇਹ ਘਾਟੀ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਬਰਬਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਲਈ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਸਕੀਏ।
ਘਾਟੀ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਖੰਡਰ ਕਿਲ੍ਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ: ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਕੁੰਡਲਦਾਰ ਕਿਲ੍ਹਾ, ਜਿਸਦੀਆਂ ਤੰਗ ਖਿੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਸਨ ਜੋ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਭੜਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਲੰਘੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਕਿਲ੍ਹੇ, ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਗੇਰੂ ਰੰਗ ਦੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰ, ਹਰੇਕ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚਿੱਟੇ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਚੌੜੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਵਾਲੇ, ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸੈਟੇਲਾਈਟ ਡਿਸ਼ਾਂ ਵਰਗੀ ਆਧੁਨਿਕ ਸਜਾਵਟ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ। ਘਰਾਂ ਬਾਰੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਜੋ ਘਾਟੀ ਦੀ ਆਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਹਰ ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਸਜਾਵਟੀ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਗਰਿੱਲਾਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੋਈ ਸ਼ੀਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਪੁਰਾਣੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਸ਼ਟਰ, ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਖੁਰਦਰੇ ਤਖ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਣੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਤੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ

ਘਾਟੀ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੀ ਗਰੀਬ ਸਨ; ਉਹ ਸਾਰੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਭੱਜਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ "ਬੋਨਬੋਨ, ਬੋਨਬੋਨ" ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਕਾਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੀਆਂ ਸਨ।

ਇੱਕ ਆਰਾਮ ਸਟਾਪ 'ਤੇ, ਸਟੀਫਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੱਟਾਨ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇੰਨਾ ਘੱਟ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਰ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹੀ ਧਿਆਨ ਹੈ?"

"ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਲਗਭਗ ਮੇਰਾ ਕੰਮ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਨ - ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੰਨਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਫਿਲਮ ਬਾਂਬੀ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਫਿਲਮ ਦੇ ਦੁਖਦਾਈ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਮਾਵਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਜੋ ਅਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਵੀ ਸਨ; ਸਟੀਫਨ ਇੱਕ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਪਾਲਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਨ।

"ਓਹ, ਹਾਂ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸੀ ਕਿ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਤੱਕ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਦਰਦ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

"ਮੈਂ ਵੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੀਂਦਾ ਸੀ," ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ। ਅਤੇ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਵੀ ਮੱਠ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦੇ ਆਕਰਸ਼ਣ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਸਨ: ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਇੱਕ ਉਦਾਰ, ਮੱਧ-ਵਰਗੀ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਚੰਗੇ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਡਾਕਟਰ, ਆਰਕੀਟੈਕਟ, ਜਾਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਰ ਪੇਸ਼ੇਵਰ ਬਣਨ। ਪਰ ਦੋਵੇਂ ਬਾਈ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣ ਗਏ ਸਨ।

ਮੈਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇਸਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।"

"ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ," ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਵਸੀਅਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਤੀਜਾ ਬੱਚਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੇਰੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ 'ਲਾਭਕਾਰੀ' ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ।" ਅਜਾਨ ਲਈ, ਉਹ ਕੰਮ ਇੰਗਲੈਂਡ ਭਰ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ; ਸਟੀਫਨ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਸਮੇਤ ਕਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੂਰਪ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੇ ਮਾਪੇ ਆਪਣੇ ਦੋਸਤਾਂ ਅਤੇ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕੌਣ ਸੀ।

ਫਿਰ ਤੁਰਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀ ਸੰਗਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ

ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲੈਂਕਾਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਬਾਉਲੈਂਡ ਫੋਰੈਸਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਅਰਧ-ਜੰਗਲੀ ਖੇਤਰ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਹੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਲਵਰਡੇਲ ਦੇ ਚੂਨੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਰਸਤੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ, ਅਤੇ ਝੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਲਗਭਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਮੀਂਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਾਫ਼ੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੀ, ਕੈਂਪਿੰਗ ਗੀਅਰ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਆਪਣਾ ਭਾਰੀ ਬੈਕਪੈਕ ਲੈ ਕੇ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਪ੍ਰਤੀ ਸਹੀ ਰਵੱਈਏ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਭਾਸ਼ਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ।

ਪਰ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਆਸਾਨ ਸੀ। ਮੌਸਮ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਅਸਮਾਨ ਨੀਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਲੰਬੀ, ਖੜ੍ਹੀ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਤਰਨਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਤੱਟ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਾਂਗੇ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਉਹ ਬਹੁਤ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸਨ, ਤੁਰਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਆਈ ਔਰਤ, ਇੰਨੀ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਹਾੜੀ ਬਚਾਅ ਟੀਮ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੋਸ਼ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਪਰ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ।

ਇਸ ਸੈਰ ਦੌਰਾਨ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰਿਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਪਰ ਉਹ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਬਜ਼ੁਰਗ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਯੂਨਾਨੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ।

ਸਟੀਫਨ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ, "ਉਸਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੰਕਲਪ ਨਹੀਂ ਬਣਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਮਨ ਦੀ ਖੋਜ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਰਾਹੀਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਨ ਖੋਜਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਬੁੱਧ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਮਾਨ ਹੈ।"

ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ। "ਕੀ ਯੂਨਾਨੀ ਧਰਮ ਦੀ ਇਸ ਸਾਰੀ ਚਰਚਾ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?"

"ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਨੇ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਕਾਰਨ ਦੱਸਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦੁੱਖ ਦਾ ਕਾਰਨ ਮੰਨਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੈਨ ਧਰਮ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

"ਉਸ ਯੂਨਾਨੀ ਆਦਮੀ ਵਾਂਗ ਜਿਸਦਾ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਉਸਦੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ?" ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। "ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਜਿਸ ਦਾ ਤੁਸੀਂ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਹੋ।"

"ਹਾਂ। ਉਹ 'ਆਦਮੀ' ਟਿਮੋਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਖੱਚਰ ਚਾਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮਰੇ ਬੁੱਕ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਗੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਕਾਰਨ, ਸਥਾਨਕ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਚੇ ਪਹਾੜਾਂ

ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਸਾਡਾ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਰਸਤਾ ਖੱਚਰਾਂ ਨਾਲ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡਾ ਗਾਈਡ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਉਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੱਚਰ ਚਾਲਕ ਰਾਤ ਭਰ ਠਹਿਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੁਣ ਸਾਡਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ "ਗੁਲਾਬਾਂ ਦੀ ਘਾਟੀ" ਟ੍ਰੈਲ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਕਸਬੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਮਾਰਾਕੇਸ਼ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਹ ਉਚਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਲਈ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਅਤੇ ਮਿਚ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਵਿਕਲਪ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ। ਅਤੇ, ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਇਹ ਟ੍ਰੈਕ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

Aghbalou
Imelghas
Tabant
Agouti
IGHIL M'GOUN
4071m
Amejgag
Ait Toumort
Tameslite
Bou
Tharar
Aguerd
Hdida
Tabarkhatche
Keelat M'Gouna
Ouarzazate
0
10
20
Kms
N
Google earth

ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਨਾਸ਼ਤੇ ਦੀ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਬੈਠੇ, ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "1662 ਵਿੱਚ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕਰਮਾਪਾ ਦੇ ਸਰਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੇਲੁਗਪਾ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਹੁਣ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਘਟਨਾ ਅੱਜ ਵਾਪਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਭੋਲੇ ਭਾਲੇ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਕਹਿ ਰਹੇ ਹਨ, 'ਜਦੋਂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਮਰ ਜਾਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਕਰਮਾਪਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲੇਗਾ।' ਇਹ ਸਭ ਸ਼ੁੱਧ ਕਲਪਨਾ ਹੈ: ਇਹ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਅਸਲ ਮੁੱਦਾ ਹੈ। ਗੇਲੁਗਪਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਕਰਮਾਪਾ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹੁਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕਾਗਯੂ ਪਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀ ਆਵਾਜਾਈ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿ ਕਰਮਾਪਾ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਵੇ, ਵਿਦੇਸ਼ ਜਾਵੇ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਵਜੋਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੁਣਨਾ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਹ ਦੱਸ ਕੇ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੱਤਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਾਸਕ ਸੋਂਗਤਸੇਨ ਗੈਂਪੋ ਦੁਆਰਾ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਕਿਵੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਰਾਜੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ "ਤਿੱਬਤੀ" ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਧਰਮ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਸੀ। ਇਸੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਮਹਾਨ ਬੋਧੀ ਸੰਤ ਪਦਮਸੰਭਵ - ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਸੇਂਟ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਦੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬਰਾਬਰ - ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਕੀਤੀ - ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਜਿਸਨੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਕ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਸੋਂਗਤਸੇਨ ਗੈਂਪੋ ਦੇ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਨੇ ਡੇਢ ਸਦੀ ਤੱਕ ਰਾਜ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਧਿਆ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਰਾਜਵੰਸ਼ ਦੇ ਆਖਰੀ ਰਾਜੇ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਦੁਸ਼ਮਣਵਾਦੀ ਬੋਨ ਧਰਮ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ "ਬਹੁਤ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਢੰਗ ਨਾਲ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੁਆਰਾ" ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਤਿੱਬਤ ਸਥਾਨਕ ਜਾਗੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਕੁ ਬੋਧੀ ਸਨ।

"ਕੀ ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੱਠਵਾਦ ਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਨਿੰਗਮਾ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੇ ਘਰੇਲੂ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ?" ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ 'ਦਮਨ' ਸ਼ਬਦ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਮੱਠਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੋਨ-ਪਾ ਸ਼ਾਸਕਾਂ ਨੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਹਾਂ, ਮੱਠਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਸੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਨਿੰਗਮਾ ਪਰੰਪਰਾ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਬਚ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਲਹਾਸਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਵੇਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ - ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ।"

ਇਹ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਰ ਫੈਲੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕੰਮ 'ਤੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੁੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਪਤੰਗਾਂ, ਦੂਰ ਦੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਉੱਪਰ ਗਰਮ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਕੱਟਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਬਿੰਦੀਆਂ, ਅਤੇ ਘਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪੰਛੀ ਵੇਖੇ ਸਨ:

ਇੱਕ ਕਣਕ ਦਾ ਪੰਛੀ, ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਚਹਿਕਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਰਿੰਗ ਓਜ਼ਲ ਉੱਡ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹਰਿਆਲੀ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਪੰਛੀ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਬੁਲਬੁਲਾਂ।
ਗਾਈਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਦਿਨ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੋਈ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਹੁਣ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਕੌਫੀ ਪੀ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੌਫੀ ਨੇ ਹੀ ਹਵਾ ਦਿੱਤੀ।
"ਅਗਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੰਗੋਲ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਧਮਕੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਗੋਲ ਖਾਨਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕ ਬਣ ਗਏ, ਅਤੇ ਕਰਮਾਪਾ ਨੇ ਗਲਤ ਖਾਨ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਖਾਨ ਕੁਬਲਾਈ ਸੀ, ਜੋ ਚੰਗੀਜ਼ ਖਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਸ਼ਾਸਕ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਅਤੇ ਸਾਕਿਆਪਾ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਸ਼ਾਸਕ ਬਣ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਮੰਗੋਲ ਸਾਮਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਮੱਧ ਵਿੱਚ ਸਾਮਰਾਜ ਢਹਿ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਤਿੱਬਤ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਮੈਦਾਨ ਬਣ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਕੁਝ ਸੌ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਕਿਆਪਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਗੇਲੁਗਪਾ ਸੰਪਰਦਾ ਉਭਰਿਆ। ਇਸਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸੋਂਗਖਾਪਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ: ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੰਗੋਲ ਖਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਫਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰੂਸੀਆਂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸੀ: 'ਤੁਹਾਡਾ ਸਮਰਥਕ ਕੌਣ ਹੈ?' ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਵਾਰ ਗੇਲੁਗਪਾ ਜੇਤੂ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਮਾਪਾ ਅਤੇ ਕਾਯਗੁਪਾ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਹਾਰ ਗਏ। ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਨ।"
"ਪਰ ਜੋ ਨਾਮ ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਸਮੂਹਾਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਗਯੂ-ਪਾ, ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ, ਕੀ ਉਹ ਸਕੂਲ ਹਨ, ਜਾਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹਨ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਹੋਰ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
"'ਕਾਇਗੂ' ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲਪਨਿਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ ਜੋ ਤਿੱਬਤ 'ਤੇ ਦਬਾਅ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵਰਤਣਾ ਆਸਾਨ ਸ਼ਬਦ ਹੈ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। "ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਕੇਗੂ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸਿਰਫ਼ ਮੌਖਿਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਗੂ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਹ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਿੱਬਤ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਲੈਂਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, 'ਤੁਹਾਡੀ ਪਰੰਪਰਾ ਕੀ ਹੈ?' ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, 'ਓਹ, ਅਸੀਂ ਬੋਰਡਨ ਚੁਇਲੀਵਾਟ ਹਾਂ।' 'ਬੋਰਡਨ ਚੁਇਲੀਵਾਟ!?' 'ਹਾਂ, ਇਹ ਘਾਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬੋਰਡਨ ਚੁਇਲੀਨਾਮ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ?' ਹਰ ਛੋਟੀ ਘਾਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਜਾਂ ਤੇਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਅਧਿਆਪਕ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਕੇਗੂ ਸਨ। ਗੇਲੁਗਪਾ ਵਰਗਾ ਕੋਈ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਸੰਗਠਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੱਚਾ 'ਸਕੂਲ' ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਰੇ 1959 ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤ ਛੱਡ ਗਏ, ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਦੇਖੋ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ... ਕੇਗੂ-ਪਾਸ ਕਹਿਣਗੇ। ਅਤੇ ਕਰਮਾਪਾ,' ਜੋ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ ਕੇਗੂ। ਸਮੂਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਮੁਖੀ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਾਂਗੇ।' ਅਤੇ ਨਿੰਗਮਾ-ਪਾਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪਦਮਸੰਭਵ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰਾਂਗੇ।' ਪਹਿਲਾਂ ਨਿੰਗਮਾ ਪਰੰਪਰਾ ਵਰਗੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਲਾਵਤਨੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਠੀਕ ਹੈ,

ਦੁਦਜੋਮ ਰਿਨਪੋਚੇ, ਤੁਸੀਂ ਮੁਖੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹੋ।' ਹੁਣ, ਜੇ ਉਹ ਤਿੱਬਤ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਖੈਰ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਝੂਠ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

"ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਹਾੜ ਹਨ, ਹੈ ਨਾ?" ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। "ਜਿਵੇਂ ਪੌਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਹਾੜੀ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।"

"ਬਿਲਕੁਲ! ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਤੁਸੀਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੇ ਹੋ।"

ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਵੇਗਾ। ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਉਸਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਆਵੇਗਾ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਬਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੀ ਭੋਲੀ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਸਕਾਟਿਸ਼ ਕਾਰ ਮਕੈਨਿਕ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਉਦੋਂ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਠੀਕ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਡੰਡੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੇ ਸ਼ਰਾਬੀ ਹੋਣ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਬਿਮਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਸੈਰ ਕਰਵਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਪਾਰਕ ਜਾਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਕੁੱਤਾ ਸਿੱਧਾ ਪੱਬ ਵੱਲ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅੱਜ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦਾ 100 ਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹੁੰਦੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਲ ਉਸਦਾ 100 ਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ ਵੀ ਹੁੰਦਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਘੜੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਛੱਡਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸਟੀਫਨ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨ ਦੋਹਰਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸ਼ਗਨ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, "ਇਹ ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਸਾਨੂੰ ਬੁਰਜ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਲੇ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਉੱਤੇ ਹਾਵੀ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਬਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤੰਗ ਖਿੜਕੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਛੇਕ ਸੀ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੁਸ਼ਮਣ 'ਤੇ ਬਲਦਾ ਤੇਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਖੂਹ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਮੋੜਵੇਂ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਅਤੇ ਗਲਿਆਰਿਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਉਸ ਆਦਮੀ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਘੁੰਮਾਇਆ ਸੀ - ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਫਸਲਾਂ ਸੁੱਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਕੰਧ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਇੱਕ ਧੂੜ ਭਰੀ ਲਾਲ ਧੁੰਦ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਭਰ ਰਹੀ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਛੱਡਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਹੇਠੋਂ ਲੰਘੇ। ਪਰੇ, ਕਈ ਲੋਕ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਘਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ, ਲੱਕੜ ਦੇ ਥੰਪਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਅਧੂਰੀ ਕੰਧ ਦੇ ਉੱਪਰ ਲੱਕੜ ਦੇ ਸਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਗਿੱਲੀ ਮਿੱਟੀ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਮੀ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪੁੱਟੇ ਹੋਏ ਟੋਏ ਤੋਂ ਹੋਰ ਮਿੱਟੀ ਲਿਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹੋਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਾਂਗ, ਵਿਲੱਖਣ ਝੁਕੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਸਨ, ਢਹਿ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੁਆਰਾ ਨਿਗਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਅਤੇ ਵਾਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਨਦੀ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਚੌੜੇ, ਬੱਜਰੀ ਵਾਲੇ ਤਲ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਵਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖ ਕੇ ਹਰੇਕ ਨਦੀ ਨੂੰ

ਪਾਰ ਕੀਤਾ - ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਹਿਰਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਲੰਘੇ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਟੁੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸਤਾ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬੱਜਰੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਤੰਗ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਚੱਟਾਨਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨੀਵੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ, ਉਹ ਉੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇੜੇ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਵੱਡੀਆਂ ਚੂਨੇ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਿਰਫ਼ ਅਸੀਂ ਹੀ ਸੀ, ਛੋਟੀ, ਟੇਢੇ-ਮੇਢੇ ਨਦੀ, ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਓਲੇਂਡਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਾੜੀ।

ਸਾਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਰੇਤ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਠੰਡ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਉਸ ਦਿਨ ਦੂਰ ਜਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੋਰ ਵੀ ਹੌਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਘਾਟੀ, ਚੱਟਾਨਾਂ, ਜਾਂ ਛੋਟੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮਿਸ਼ ਹੇਠਲੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਛੋਟੀ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਓਲੀਐਂਡਰ ਝਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਲਟਕਦੇ ਮਲਬੇ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਿਲੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੋਲਾਜ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਝਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਲਟਕਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਕਈ ਪੁਰਾਣੇ ਟੁਕੜੇ ਪਾੜ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਏ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ - ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਸਨੇ ਬੋਧੀ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਬਾਰੇ ਮੇਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ, ਉਸਨੇ "ਸੱਚ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਸਮਝਿਆ।

"ਹੁਣ ਇਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ?" ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। "ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਵੱਡੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਕੁਝ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ 'ਆਜ਼ਾਦੀ' ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ 'ਦੁੱਖ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ'। ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ 'ਸੱਚ' ਨਹੀਂ।" ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਖੱਚਰਾਂ ਦੇ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਜੋ ਸਾਮਾਨ ਦੇ ਢੇਰ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਜੋੜ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ; ਸਾਡਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿਆਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਉਹ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਖੱਚਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਮ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਤਾਜ਼ੇ ਹਰੇ ਘਾਹ 'ਤੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਚਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਰੁਕ ਗਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਘਾਟੀ ਖੁੱਲ੍ਹਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ; ਪਹਿਲੀ ਛੋਟੀ ਨਹਿਰ, ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੇਡਨਹੇਅਰ ਫਰਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ, ਅੱਗੇ ਕੁਝ ਤੰਗ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿੱਕੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਭੇਡਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਹੁਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਢਲਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹੇਠਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਲੈ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਖਾਣੇ ਦੌਰਾਨ, ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਕਿ ਹਰ ਪਕਵਾਨ ਉਸਨੂੰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਫ਼ੀ ਪਿਆਰਾ ਸੀ - ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਕਸਰ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਮੱਠਵਾਦ ਦੀ ਉਚਿਤਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਅਸੀਂ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਉਚਾਈ ਘਟਦੀ ਗਈ, ਅਸੀਂ ਜੰਗਲੀ ਅੰਜੀਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਅਤੇ, ਇੱਥੇ-ਉੱਥੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੀਡ ਝਾੜੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਇਹ ਦਸ ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਚੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਕਈ ਚਹਿਕਦੇ ਰੀਡ ਪੰਛੀ ਲੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਗਦੇ ਪਹਿਲੇ ਪਾਮ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਨੂੰ ਵੀ ਦੇਖਿਆ, ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਚਿੱਟੇ ਪੋਪਲਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਪੋਪਲਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਪੂਰੇ ਖਿੜ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤੇ ਹਲਕੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ

ਝੂਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦੁਪਹਿਰ ਵਧਦੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਗਏ, ਹੋਰ ਗੁਲਾਬ ਖਿੜ ਗਏ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਮਿਚ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੁਲਾਬੀ ਪੱਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕਿਲਾਟ ਮਰਗੌਨਾ, ਸਾਡੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਵੱਡੇ ਘੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭਿੱਜਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਫਿਰ ਗੁਲਾਬ ਦਾ ਤੇਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਉਬਾਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਧੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਓਲੀਐਂਡਰ ਝਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਸੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵਿਛਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਅਤੇ ਝਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਫਿੱਕੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਦਾ ਮੇਲ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਸੀ।

"ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਫਿਲਮ 'ਜ਼ੈਬਰੀਸਕੀ ਪੁਆਇੰਟ' ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਫਰਿੱਜ ਦਾ ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਫਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ: ਮੁਰਗੇ, ਫਲ, ਅਚਾਰ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ, ਸਭ ਚਕਨਾਚੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਅੱਠ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੈਮਰਾ ਐਂਗਲਾਂ ਤੋਂ ਫਿਲਮਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੰਮਾ ਸਲੋ-ਮੋਸ਼ਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਹ ਯਾਦ ਹੈ?"

"ਹਾਂ," ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰਸਾਇਣਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੁੰਦਾ।"

"ਮੈਂ ਰਸਾਇਣਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ।"

ਉਸ ਰਾਤ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਦੇ ਇੱਕ ਸਸਤੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ। ਹੋਟਲ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਕੰਧ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਨਕਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇ ਭਰੇ ਪੱਟੀਆਂ, ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ, ਅਤੇ ਤਿੱਖੀਆਂ ਜਾਮਨੀ ਚੋਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਗੇਰੂ ਮੈਦਾਨ ਸਨ। ਗਾਈਡ ਨੇ ਇਮੇਲਘਾਸ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਰਸਤੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋ ਵਿਕਲਪ ਸਨ: ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੇਲਾਟ ਤੱਕ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਮਿਚ ਅਤੇ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਿਆ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰੈਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਕੈਫੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਕੌਫੀ ਪੀਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਆਪਣੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚਣ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਆਪਣੇ ਖੱਚਰ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਲਈ ਜਲਦੀ ਉੱਠੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ, ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਅਤੇ ਸਬਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਟਿਪ ਦਿੱਤੀ। ਗਾਈਡ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਘਰ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਸਵੇਰ ਵੇਲੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੀ ਦੂਰੀ ਆਪਣੇ ਨੰਗੇ ਖੱਚਰਾਂ 'ਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨਗੇ।

ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਿਚ ਗਾਈਡ ਦੇ ਨਾਲ ਗਏ, ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਟੈਕਸੀ ਲੈ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਲਗਭਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਦੇ ਸੈਰ-ਸਪਾਟੇ ਲਈ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮਿਚ ਨੇ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਪੰਛੀਆਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਮ ਦੱਸੇ, ਜੋ ਗਾਈਡ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਏ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੱਡੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਲੱਕੜ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨੀ ਪਈ ਅਤੇ ਨਹਿਰ ਦੀ ਕੰਕਰੀਟ ਦੀ ਕੰਧ ਬਣੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ

ਹੇਠਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਬਾਹਰ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਲਾਬ ਜਲ ਫੈਕਟਰੀ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵੇਰ ਕੌਫੀ ਪੀਂਦੇ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਦੀ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਈ।

ਉੱਥੇ ਅਸੀਂ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਈਡ ਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਮਰਾਕੇਸ਼ ਲਈ ਇੱਕ ਰਾਤ ਦੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਸੁੰਦਰ ਮੋਰੱਕੋ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਰਜ਼ਾਜ਼ੇਟ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਪਹਾੜਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਟੈਕਸੀ ਸਵਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਲਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ।

"ਇਹ ਗੋਇਨਕਾ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।"

"ਉਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਸੀ?"

"ਨਹੀਂ, ਇਸ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ - ਜੂਨ 1973 ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ - ਇਹ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੇ ਗੋਇਨਕਾ ਨੂੰ ਇਹ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਜੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਉਸ ਅਭਿਆਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਗੱਲਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਗੁਣ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਲੰਘਦੇ। ਇਸਦੇ ਉਲਟ, ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸ ਸੀ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ।"

"ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਐਲਨ ਵਾਲੇਸ ਉਸ ਸੂਤਰ ਨੂੰ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਜੋ ਸ਼੍ਰੀ ਗੋਇਨਕਾ ਪੜ੍ਹਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ: ਹੀਨਯਾਨ, ਮਹਾਯਾਨ ਅਤੇ ਵਜ੍ਰਯਾਨ ਦਾ ਪੂਰਾ ਪਾਠ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੂਤਰ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਲਈ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਝਟਕਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਅਥਾਹ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿੜ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਗੋਇਨਕਾ ਤੋਂ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਨਿਰਾਸ਼ ਵੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਅਤੇ ਮਨਘੜਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਸਦੀ ਤਕਨੀਕ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।"

“ਹਾਂ,” ਮੈਂ ਟੋਕਿਆ, “ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਇਕੱਠੇ ਰਿਟਰੀਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਦੇ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਪਾਣੀ ਲਈ ਖੂਹ ਪੁੱਟਣ ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਵੱਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਲ ਹੈ, ਹੁਣ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੁੱਦਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇੱਕ ਬੇਲਚਾ ਵੀ ਹੈ।”

"ਹਾਂ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਅਭਿਆਸਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਗੇਲੁਗਪਾ ਸਕੂਲ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾ ਕਰੋ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸੁਕਰਾਤਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ 'ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰੋ' ਸਮਝਦੇ ਸੀ, ਯਾਨੀ: ਜਾਂਚ ਕਰੋ ਅਤੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਤਿੱਬਤੀ ਇਸਨੂੰ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ। ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਆਰਥੋਡਾਕਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ, ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਂਚ ਕਰਦੇ ਰਹੋ। ਜੇਕਰ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਾਫ਼ੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।"

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤਾਂ, ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਰਸਮੀ ਆਹਮੋ-ਸਾਹਮਣੇ ਬਹਿਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹੱਥ-ਥੱਪੜ ਮਾਰਨਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੂਜੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਜੋਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਸਿੱਖਣ?"

"ਬਿਲਕੁਲ।"

"ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਸੁਣਿਆ। ਸੂ ਲੁਨ-ਰੌਂਕਲਿਫ ਉਸ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿੱਚ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਸਿਖਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਤਰੀਕਾ ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।"

“ਹਾਂ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ। ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੇਸ਼ੇ ਰਾਬਟੇਨ ਨਾਲ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੱਛਮੀ ਦਰਸ਼ਨ, ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਜੁੰਗੀਅਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬੋਧੀ ਦਰਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਕਿ ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਅੰਤਮ ਸੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ - ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਤਿੱਬਤੀ ਹੋ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਹਨ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਜੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋ, ਗੇਸ਼ੇ ਰਾਬਟੇਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਅਸਹਿਜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਪਖੰਡ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।”

ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੀ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ?

"ਹਾਂ, ਐਲਨ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸੀ: ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਸਾਰਾ ਅਧਿਆਪਨ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ। ਐਲਨ ਪਹਿਲਾਂ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਫਿਰ ਮੈਂ ਗੇਸ਼ੇ ਤੋਂ ਕੋਰੀਆ ਜਾਣ ਅਤੇ ਚੈਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਮੰਗੀ।"

"ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕੀ ਸੀ?"

"ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਕਮਲਾਸਿਲਾ ਅਤੇ ਹਵਾ ਸ਼ਾਨ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਬਹਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ? ਪਰ ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਅਨੁਭਵ ਖੁਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਗੋਇਨਕਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਥੇਰਵਾਦ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਵਿਨਯ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੇਰੇ ਜੰਗੀਅਨ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਤੋਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਧਾਰਨ

ਚਾਨ ਧਿਆਨ, ਅਤੇ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਲੱਗੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੈਂਸਰ ਨਾਲ ਬਿਮਾਰ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਸਟੀਫਨ ਉਸ ਕੋਰੀਆਈ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਚਾਰ ਸਾਲ ਇੱਕ ਚੈਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਮਾਲਕ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਉਹ ਮਾਰਟਿਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਲਿਖ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਉਸੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੈਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਬੋਧੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਬਾਰੇ ਉਸਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਬੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੁਰਾਣੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਖੋਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦੀ ਹੈ ਜੋ ਬੁੱਧ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਖਾਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਖੁਦ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਸਕੀਏ - ਜੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਸਾਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਕਈ ਵਾਰ ਸਟੀਫਨ ਆਪਣੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੀ ਫ਼ਰਕ ਪੈਂਦਾ ਹੈ? ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰੇ।

ਸਟੀਫਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ੱਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਧਿਆਨ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਖੋਜਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਉਸਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪ੍ਰਤੀ ਸਖ਼ਤ ਨਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਪਰਮੀ, ਜਾਂ ਯੋਗਤਾ-ਕਮਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਬੁੱਧ ਨੇ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਇਆ: ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਕਾਰਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਿਖਾਇਆ।" ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਧੰਨ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਦੀ ਘਾਟ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਕੀ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸਭ ਵਾਪਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਿੱਚ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ? ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਵੱਲ ਖਿੱਚੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਦੁਨੀਆਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ; ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਨੇ ਇਸਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ - ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ - ਪਰ ਉਸਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਹ ਵਰਜ਼ਾਜ਼ੇਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਬਾਰੇ ਆਪਣਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ। ਅਸੀਂ ਪੱਕੇ ਚੌਂਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕੈਫੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠੇ, ਡੁੱਬਦਾ ਸੂਰਜ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਨੂੰ ਸੁਨਹਿਰੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਮੀਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੌਂਕ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੁੰਡੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਚਲਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਮੀਲੀਆਂ, ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਵਾਲੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਦੇਖ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਹਾਈਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਉੱਥੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਨਾਲ ਬੈਠ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਆਨੰਦ ਆਇਆ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਨੁਭਵ ਸੀ: ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੰਨਾ ਸਧਾਰਨ ਕੁਝ ਕਰਨਾ

ਕਿੰਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਮਾਮੂਲੀ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੋਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਏ। ਉਹ ਚੰਗੀ ਨੀਂਦ ਸੌਂਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਪਾਚਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ, ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਉਸਦੇ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਉਸ ਲਈ ਫਿਲਹਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਟਿਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਇਹ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮਾਰਟਿਨ ਲਈ ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੀ ਮੋਰੋਕੋ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਾਇਦ ਰੁਕਣਾ ਹੀ ਬਿਹਤਰ ਸੀ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੋ ਕਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸੀ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਮੇਰੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦੇਖੋਗੇ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਗੱਲਾਂ ਬਿਲਕੁਲ ਸੱਚ ਸਾਬਤ ਹੋਈਆਂ।

ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਸਟੀਫਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਆਖਰੀ ਸੁਧਾਰ ਮਿਲਿਆ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਹੀ ਨਿਰਣੇ ਦੀ ਇਸ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਇਸ ਟਿੱਪਣੀ ਨਾਲ ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ 'ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ'।

"ਹੁਣ, ਇਹ ਟੋਟਨੇਸ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਝਿੜਕਿਆ। "'ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।'" ਟੋਟਨੇਸ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਲਪਕ ਹਿੱਪੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ ਉਸਨੇ ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਅਤੇ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਮੈਂ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਇਸਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

ਮੈਨੂੰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਯਾਦ ਆਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਝਿੜਕ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਸਮਝਦਾਰ ਆਦਮੀ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।

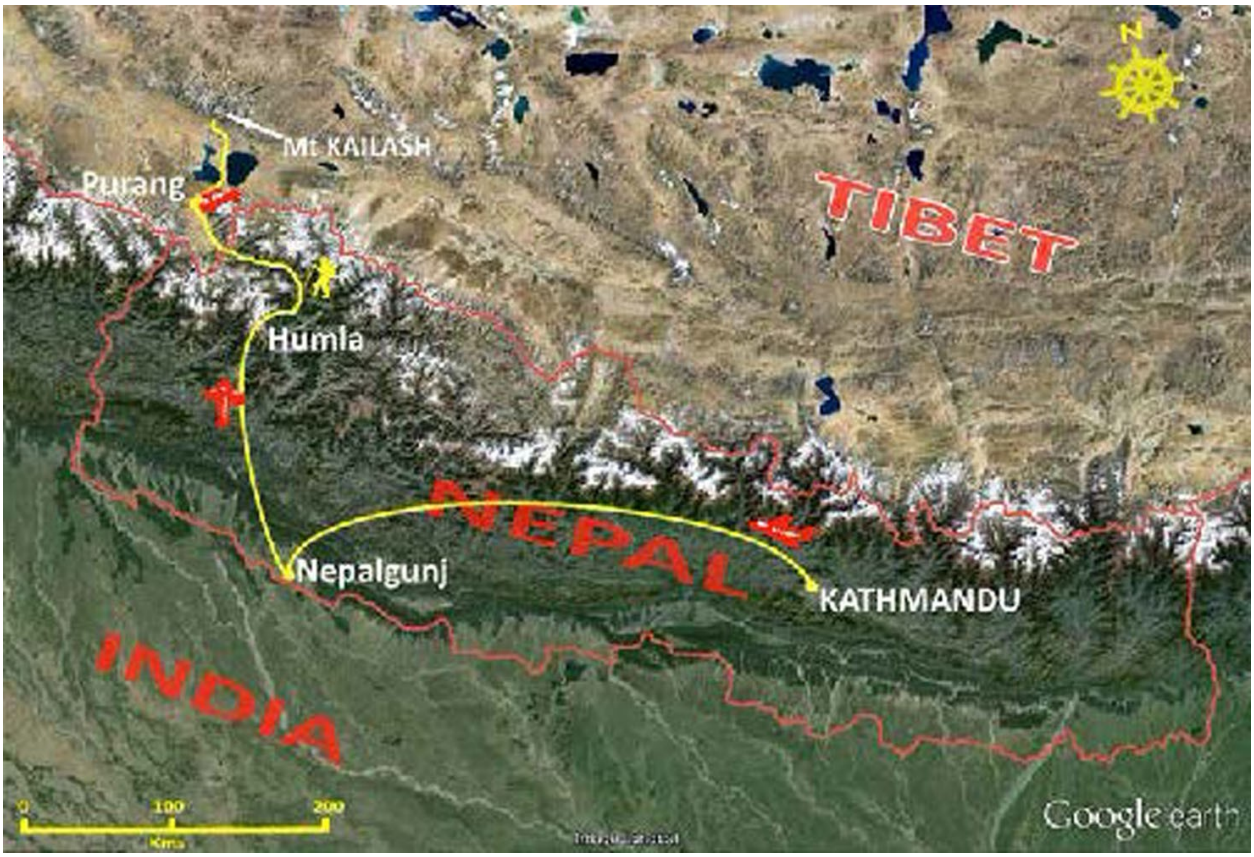
Mt KAILASH
Purang
TIBET
Humla
NEPAL
Nepalgunj
KATHMANDU
INDIA
0
100
200
Kms
Google earth

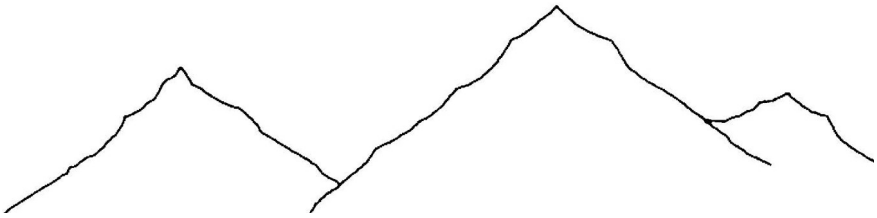

3. ਆਪਣੇ ਵੰਸ਼ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਨਾ

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ, ਜਿੱਥੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਗਰਡ ਲੇਡਰਮੈਨ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਦੋਸਤ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਜਰਮਨ ਬੋਧੀ ਨਨ ਅਯਾ ਖੇਮਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪਤੀ ਸਨ। ਐਨੀ ਡਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਗਰਡ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਲੈ ਗਿਆ। "ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੱਸ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਏਸ਼ੀਆ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਥੋੜੇ ਪਾਗਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸੜਕ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ।"

ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੋਪਨ ਕਿਉਂ?"

"ਇਹ ਡੇਵਿਡ ਦੀ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ: ਗੇਲੁਗ-ਪਾ। ਅਸੀਂ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਮਠਾਠ, ਲਾਮਾ ਯੇਸ਼ੇ ਸੋਮ ਅਮੋ ਅਦਾਰ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜੋ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੱਸਮੁੱਖ ਅਤੇ ਚੀਨੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਹਮਦਰਦ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਸਲੂਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਲੱਗਿਆ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ - ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ।"

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੇਰ ਨਾਲ ਰੁਕੇ?"

"ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਹੀਥਰੋ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਉਡਾਣ ਖੁੰਝਾਈ ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਪੈਕ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਕਰਨ ਜਾਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਟੂਰ ਕੰਪਨੀ ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਪਾ ਟੀਮ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਝਟਕਾ ਲੱਗਾ। ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਦੋ ਹਫ਼ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ, ਚੀਨ ਨੇ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਲਾਗੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਲਹਾਸਾ ਵਿੱਚ ਦੰਗਿਆਂ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਵੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਾਮਾ ਉਪਨਾਮ ਵਾਲੇ ਸ਼ੇਰਪਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਟੂਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸ਼ੇਰਪਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ, ਗੇਲਪੁ ਲਾਮਾ, ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ: ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵੀਜ਼ੇ ਪੂਰੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਟੂਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਡੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਲੋਕ ਅੰਦਰ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੇ!"

"ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹੋ?"

"ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਟ੍ਰੈਕ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਜੋ ਕਿ ਟੋਪੀਆਂ ਅਤੇ ਕੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੁਕਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਸਗੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਾਸਪੋਰਟ ਫੋਟੋਆਂ ਸਨ। ਟੂਰ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ

ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੇਣ ਲਈ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਰਿਸ਼ਵਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਲਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ।

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਵੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰੁਕੀਏ, ਅਸੀਂ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਛੋਟੇ ਥਰਵਾਦਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਚਿੱਤੋ ਨਾਲ ਗੰਗਾ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਈਕਿੰਗ ਖਤਮ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਪੇਚਸ਼ ਅਤੇ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਦਾਨ ਕਾਰਨ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਏ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਆਖਰੀ ਤਾਕਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਤਲਹਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਲਗਭਗ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਨੇਵਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਥੇਰਵਾਦ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਖੁਆਇਆ, ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਵੀ ਮਨਾਇਆ।
ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮਹਾਯਾਨ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਦੋ-ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਸਟੂਪ, ਜੋ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਨੇਵਾਰੀ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਘਾਟੀ ਦੇ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਲਿਆਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇਵਾਰੀ ਲੋਕ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਪਰ ਪੁਜਾਰੀ ਵਰਗ, ਜੋ ਕਿ ਮੂਲ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਆਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬੋਧੀ ਹੀ ਰਿਹਾ - ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸੁਨਿਆਰੇ ਅਤੇ ਕਾਰੀਗਰ ਬਣ ਗਏ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੁਕਾਨਦਾਰ - ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਭਾਈਚਾਰਾ, ਪਰ ਹਿੰਦੂ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਪਨ ਵਰਗੇ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ, ਜੋ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬੋਧੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸੁਰਜੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਥੇਰਵਾਦ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ। ਪਿਛਲੀ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਉਹ ਦੱਖਣ ਜਾਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਮੱਠ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮੱਠਵਾਦੀ ਕਿੱਤਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਲਈ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ, ਆਧੁਨਿਕ ਥੇਰਵਾਦ ਮੱਠਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗਿਣਤੀ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਰਮਾ ਜਾਂ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਇੱਕ ਇਕੱਲਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਕੁਝ ਸੰਬੰਧਿਤ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਜਾਂ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ।
ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਪੂਜਨੀਯ ਗਿਆਨਪੂਰਨਿਕਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਉਸਦੇ ਪੰਜ ਨੌਜਵਾਨ ਚੇਲੇ ਅਜਾਨ ਸੁਚਿੱਤੋ ਦੇ ਉੱਚ ਮਿਆਰਾਂ 'ਤੇ ਖਰੇ ਉਤਰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਚੀਨੀ (ਚੀਨੀ) ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਨਨ ਸੀ, ਜੋ ਗੁਲਾਬੀ ਬਰਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਚੋਗਾ ਪਹਿਨਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਅਮਰਾਵਤੀ ਮੱਠ ਗਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਮੱਠ

ਵਿੱਚ ਰਹੇ - ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਟਾਊਨਹਾਊਸ ਜੋ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਸ਼ਾਂਤ, ਸਾਫ਼, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਲਈ ਅਨੁਕੂਲ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਲਿਖਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ: ਕੀ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਥੇ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਜੇਕਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਨੇਵਾਰੀ ਥੇਰਵਾਦ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਪੰਜ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਹੁਣ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਨਿਗਰੋਧਾ ਹੈ, ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਤੀਹਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਬਰਮੀ ਥੇਰਵਾਦ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਜਾਮਨੀ ਰੰਗ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ - ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੀ ਪਿਛਲੀ ਫੇਰੀ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੀ - ਉਸਨੇ ਸਾਡਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ: ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਏ ਹਾਂ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰਤ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਡਾ. ਨਿੱਕ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਸੀਟੋ ਦੀ ਫੇਰੀ ਯਾਦ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੀਆਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ, ਉਸਦਾ ਮੱਠ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਵੀ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਇਹ ਸਭ ਸਮਝਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਕਲੇਅਰ ਨਾਮ ਦੀ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉਸਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। "ਮੈਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਬੱਸ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਰਹਾਂ।"

ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਈ ਸ਼ਾਂਤ ਸੜਕ ਵੀ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਦੋ-ਮਾਰਗੀ ਹਾਈਵੇਅ ਸੀ, ਧੂੰਏਂ ਵਾਲੇ ਟਰੱਕਾਂ, ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਹਾਰਨ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਸਾਂ, ਮੋਟਰ ਸਕੂਟਰਾਂ ਦੀ ਭੀੜ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੀਆਂ ਕੁਝ ਡਰਪੋਕ ਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉੱਚੀਆਂ ਆਧੁਨਿਕ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਬਿਲਬੋਰਡਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ, ਹਿੱਲਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ, ਜੰਗਲੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਅਤੇ ਮਿਹਨਤੀ ਕਿਸਾਨ ਯਾਦ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਗੰਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀ ਖੇਤਰ ਸੀ।

ਮੈਂ ਬੁੱਧ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਬਦਲਦੀ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸਦੇ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ: ਮੈਂ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ, ਨੇਪਾਲ ਆਪਣੀ ਪੇਂਡੂ ਆਬਾਦੀ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵਾਸ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦਾਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਆਬਾਦੀ ਘਣਤਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ - ਕਾਠਮੰਡੂ, ਜੋ ਕਦੇ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸੁੰਦਰ ਸਥਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

ਛੋਟਾ ਮੱਠ ਵੀ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੋਰਡ 'ਤੇ "ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਪੀਸ ਪੈਗੋਡਾ" ਲਿਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਹ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਲਾਲ ਇੱਟਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਟਾਈਲਾਂ ਵਾਲਾ ਮੰਦਰ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਘਰ, ਇਸਦਾ ਸੁੰਦਰ ਬਾਗ਼, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਲਟਕਦੇ ਦਰੱਖਤ ਵੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ; ਸਿਰਫ਼ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਬਚਿਆ ਸੀ: ਹਰ ਕੋਈ ਅਜੇ ਵੀ ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ "ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਹਾਰ" ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਹੁਣ ਹਾਈਵੇਅ ਵੱਲ

ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਕੱਚੀ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਤੱਕ ਤੁਰ ਪਏ। ਪਰ ਨਦੀ ਹੁਣ ਖੁਦ ਨਦੀ ਨਹੀਂ ਰਹੀ - ਇਹ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਨਾਲੀ ਵਰਗੀ ਸੀ, ਕੂੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀਆਂ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਹਨੇਰੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜਿਸਦੀ ਬਦਬੂ ਲਈ ਪੂਜਯ ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਉਤਰਦੇ ਹੀ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। "ਬਾਰਸ਼ ਆਉਣ 'ਤੇ ਬਦਬੂ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।" ਪਰ ਇਹ ਅਜੇ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਦੂਰ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

ਮੱਠ ਦੇ ਉੱਚੇ ਧਾਤ ਦੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਮੁੰਨੇ ਹੋਏ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਮੂਹ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੇ ਨਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭੂਰੀ ਚਮੜੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਮੈਰੂਨ, ਪੀਲੇ, ਗੇਰੂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪੂਜਨੀਕ ਗਿਆਨਪੁਰਨਿਕਾ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ, ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ - ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਲੰਬਾ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਮਰ, ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਨਫਰੰਸ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਗੈਰਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਪੂਰਾ ਉਪਯੋਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਡੇ ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਕਮਰੇ ਤਿਆਰ ਸਨ - ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਤੋਂ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾਇਆ। ਅਚਾਨਕ, ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਹੈਰਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ। ਨਿਗਰੋਧਾ ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸਦੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਅਚਾਨਕ ਬਦਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ: ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਰਾਖਵਾਂ ਕਮਰਾ ਲੈ ਲਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਠਹਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਨਿਗਰੋਧਾ ਦੁਆਰਾ ਬੁੱਧਨਾਥ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਟੂਪ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਸਟੂਪ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ - ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਟਾ ਗੁੰਬਦ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਸਿਖਰ, ਇੱਕ ਸੁਨਹਿਰੀ ਸ਼ਿਖਰ ਦਾ ਵਰਗਾਕਾਰ ਅਧਾਰ, ਆਪਣੀਆਂ ਸਿਆਣਪ ਭਰੀਆਂ ਸੁਨਹਿਰੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਕਿਹਾ: ਉਸਦੀ ਅਜਨ ਅਮਰੋ ਨਾਲ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ, ਮੇਰੀ ਅਤੇ ਕਲੇਅਰ ਦੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਟੂਪ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਸਟੂਪ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਘਰ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਉਣ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਲਗਭਗ ਉਹੀ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ, ਉਹ ਦੁਕਾਨਾਂ ਜਾਂ ਕੈਫੇ ਸਨ ਜੋ ਸੈਲਾਨੀ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਨ ਵੇਚਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੜਕ ਲਈ ਸੀ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ - ਇਹ ਹੁਣ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਸੀ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਸਟੂਪ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਲੁਕਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਕਾਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਚਾਲੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਬੋਧਨਾਥ ਵਿੱਚ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੇਂਡੂ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾ ਕੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਹਨ ਦੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਦੇ।

ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਮੱਠ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਕਲਾਸਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਂ ਕਾਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਪਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਫੈਲੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਬੁੱਧਨਾਥ ਸਟੂਪਾ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਥੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਤੁਰੇ ਸੀ। ਫਿਰ, ਕੁਝ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਖਰੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਯਾਦ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ: ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ, ਬੇਕਾਬੂ ਵਿਕਾਸ, ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਗਲਤ ਸੀ।

ਐਨ ਡਿਊ ਆਪਣੀ ਅਧਿਆਪਕਾ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਹੁੱਕਮ ਨਾਲ ਨੌਰਥ ਵੇਲਜ਼ ਵਿੱਚ।

ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਨਾਲ ਮੋਰੋਕੋ ਵਿੱਚ ਅਜ਼ਾਨ ਅਮਰੋ।

ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਮੀਟਿੰਗ: ਕ੍ਰਿਸ, ਨਿਕ, ਰੋਜਰ, ਵੇਨ। ਐਪਮਾਡੋ, ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ, ਸਾਡੀ ਗਾਈਡ ਇੰਦਰਾ, ਸੰਗੀਏ ਲਾਮਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਅਤੇ ਵੇਨ। ਧਮਰਖੋ।

ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਤੋਂ ਉਡਾਣ: ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਵੇਨ। ਸੁਗਾਟੋ, ਐਂਡਰਿਊ, ਐਲੀਸਨ, ਐਨੀ ਅਤੇ ਨਿਕ ਹੋਜ

ਟ੍ਰੈਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਪੂਜਨੀਕ ਧਮਰਖੋ ਸਿਮੀਕੋਟ ਤੋਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।

ਐਂਡਰਿਊ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਹਾਈਕਿੰਗ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਐਨੀ, ਐਂਡਰਿਊ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ ਠਾਕੁਰੀ।

ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੇ ਸਫ਼ਰ ਦੌਰਾਨ ਚਾਹ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰੁਕਣਾ।

ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ।

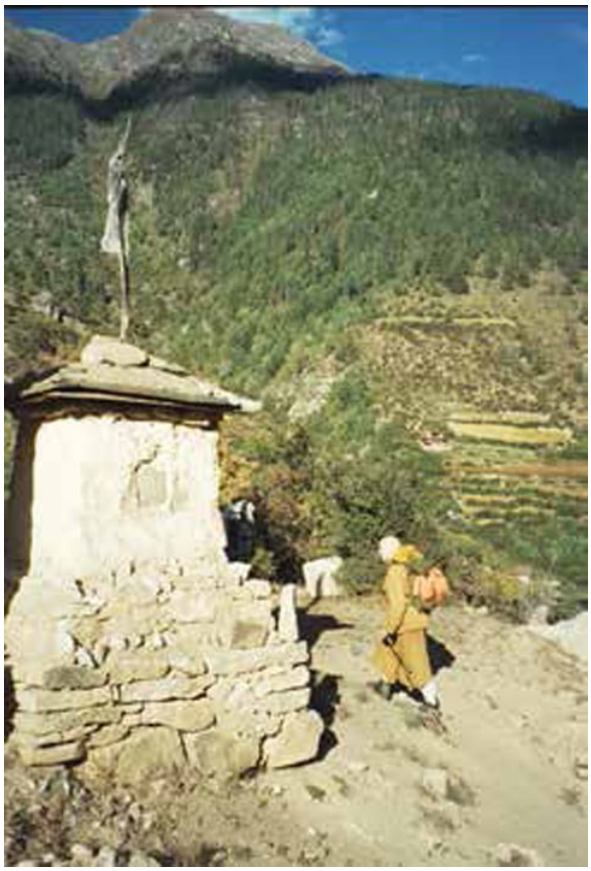

ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਦੇ ਠੀਕ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਚੋਰਟੇਨ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ।

ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਧੰਮ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਵਿਖੇ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਟੀਮ ਤਿੱਬਤ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਐਂਡਰਿਊ ਨਾਰਾ ਲਾ ਪਾਸ ਦੇ ਪਾਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ, ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਵਿਖੇ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

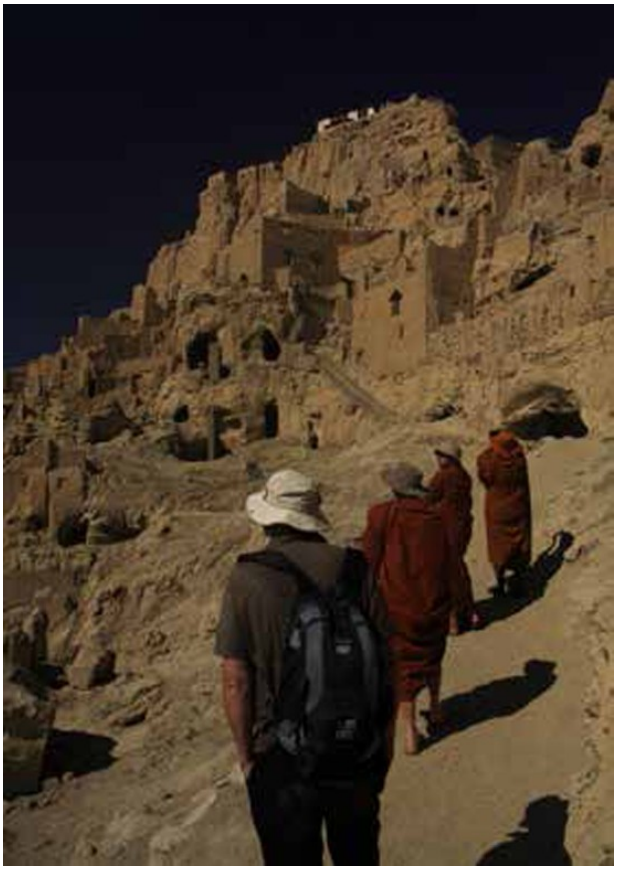

"ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਹਿਰ ਤਸਪ੍ਰਾਂਗ ਦੇ ਉੱਚੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇਖੇ, ਜੋ ਕਿ ਠੋਸ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਬਣੇ ਜਾਪਦੇ ਸਨ..." (ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ। ਚਿੱਟੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ)।

"ਹਮਮ। ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ।" ਸਾਂਗੇ ਲਾਮਾ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਦੱਸਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ 19 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਨਿੰਗਮਾ ਸੰਪਰਦਾ ਦੇ ਸੰਗਯ ਲਾਮਾ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਅੱਗੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 2001 ਵਿੱਚ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਜ ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਿੰਗਮਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੀ ਹੋ ਗਈ।
"ਹਮਮ। ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਭਰਾ ਦਾ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ।"
"ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਆਪਣੇ ਮੱਠ ਤੋਂ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ।"
"ਹਮ! ਹਮ!"

ਸਾਡੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਇਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਸਿਮੀਕੋਟ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰੁਕਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਜੋ ਉਸਦੀ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਵੀ ਰੁਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਵਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਰੰਤ ਆਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ।

"ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਵਜੋਂ ਸਵਾਗਤ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੈ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ੁਭ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਬਤ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੇਰਾ ਭਰਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕੇਗਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ੁਭ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਦਾ ਨਿੰਗਮਾ ਪਰੰਪਰਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧ। ਸੰਗਯ ਲਾਮਾ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਇਹ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਤੀਹ ਜਾਂ ਚਾਲੀ ਆਕਸਫੋਰਡ ਸਟਰੀਟ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਨਹੀਂ, ਗਿਲਬਰਟ ਸਟਰੀਟ, ਜਿੱਥੇ ਦੁਦਜੋਮ ਰਿੰਪੋਚੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੀਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਰੈਜ਼ਿਊਮੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ: ਸਰੀਪੁੱਤਰ (ਬੁੱਧ ਦਾ ਮੁੱਖ ਚੇਲਾ) ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਵਿੱਚ; ਇੱਕ ਹੁਨਰਮੰਦ ਤਿੱਬਤੀ ਗਣਿਤ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ; ਜੋਤਸ਼ੀ ਅਤੇ ਡਾਕਟਰ; ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਧੰਮ ਗੁਰੂ। ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਹਫਤੇ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੈਸੇ ਵੀ ਸ਼ਰਾਬੀ ਸੀ: ਹਰ ਬ੍ਰੇਕ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦੇ ਫਲੈਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੋੜ ਪੀਣ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੀਏ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਨਾਗਾ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਅਤੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇਸ ਤਰਮਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ੁਭ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੁਦਜੋਮ ਰਿੰਪੋਚੇ ਨੇ ਛੋਟਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਅਦਭੁਤ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮਿੱਟੀ ਸੀ ਜੋ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਟੇਢੇ ਮਨੁੱਖੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਢਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, 'ਬੱਸ!?'"

ਅਤੇ ਇਹ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ...

"ਦੁਡਜੋਮ ਰਿਨਪੋਚੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਹ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਉਹ ਨਿੰਗਮਾ-ਪਾ ਦਾ ਮੁਖੀ ਸੀ।"

"ਉਹੀ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਭੱਜਣ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁਖੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ?"

"ਹਾਂ। ਉਹ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ। ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਬਸ ਸੋਚਿਆ, 'ਖੈਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਵੀਕਐਂਡ ਲਈ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ,' ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੱਛਮੀ ਨਿੰਗਮਾ ਦੇ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ, 'ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਬਦਲਣ ਵਾਲੇ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ,' ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, 'ਓਹ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਸਤਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਇਸੇ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੋ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣ ਗਏ!'"

ਇਹ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਢਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੁਹਾਡੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਉਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ ਦੂਜੇ ਮਹਿਮਾਨ ਲਈ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੁਭ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਝਰਨਾ ਬਜਰਾਚਾਰੀਆ ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਫਿਲਮ ਅਦਾਕਾਰਾ ਹੈ ਜੋ ਅਮਰਾਵਤੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਮਠਾਰੂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਦੇ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਇਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਸਰਦੀਆਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਨ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਸੌਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਨਿਗਰੋਧਾ ਲਈ, ਇੱਕ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਫਿਲਮ ਸਟਾਰ ਦਾ ਆਉਣਾ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕੇ: ਕਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਮਿਸ ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਖਿਤਾਬ ਜਿੱਤਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਮਿਸ ਵਰਲਡ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਸੀ; ਉਸਦੀਆਂ ਫਿਲਮਾਂ ਬਾਰੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਲਵ ਇਨ ਨੇਪਾਲ"; ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਸਟਾਰ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਇੱਕ ਨੇਵਾਰੀ ਬੋਧੀ ਸੀ! ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨਾਉਣਾ ਪਿਆ।

ਨਿਗਰੋਧਾ ਮੁੱਖ ਗੇਟ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧਾ ਘੰਟਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਦੀ ਰਹੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਝਰਨਾ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ। ਉਹ ਝਰਨਾ ਨੂੰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਹੋਰ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਵੀ ਆਏ। ਝਰਨਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਲੈ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਬੁਲਾਏ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਇਸ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਝਰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਅਜਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਸੱਚਾ ਜਨੂੰਨ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਕਰੀਅਰ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੰਬਈ ਫਿਲਮ ਇੰਡਸਟਰੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਧਿਆਨ ਸਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ; ਲੋਕ ਹੁਣ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ - ਅਜਾਨ ਕੀ ਸੋਚਦੀ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਇਹ ਕਰ ਸਕੇਗੀ?

ਸਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਝਰਨਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ; ਉਹ ਕਾਰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਕੀ ਅਜਾਨ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਹਾਂ, ਉਹ ਇੱਕ ਮੱਠ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਅਧਿਆਪਕ ਦਾ ਕੇਂਦਰ ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਦੋਸਤ ਇਸ ਸਮੇਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਮੱਠ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ।

ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਭੇਜਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੋਨ ਕਰਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਧਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਦੋਸਤੀ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇਕੱਠੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ। ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਜੋਗਚੇਨ ਦਾ ਇੱਕ

ਮਾਸਟਰ ਹੈ, ਜੋ ਤਿੱਬਤੀ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਤਾ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਧਾਰਨ ਜਾਗਰੂਕਤਾ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਥਾਈ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਸਮਾਨ। ਜੋਗਚੇਨ ਇੱਕ ਨਿੰਗਮਾ-ਪਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਹੈ।

ਮੱਠ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ, ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਇੱਕ ਚਾਰ-ਪਹੀਆ ਡਰਾਈਵ ਵਾਹਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ, ਮੈਂ, ਕਲੇਅਰ, ਨਿਗਰੋਧਾ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਝਰਾਣਾ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੱਠ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਹ ਝਰਾਣਾ ਦੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਚਿਹਰੇ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬਿਲਬੋਰਡ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ। ਆਧੁਨਿਕ ਉਪਨਗਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਨਵੇਂ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ; ਝਰਾਣਾ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫਿੱਕੇ ਹਰੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਅਤੇ ਸ਼ੋਰ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਘਰ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੱਠ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਛੋਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ। ਪਹਿਲੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਕੀ, ਘੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਸੜਕ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਗਲਤ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਮੱਠ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀ ਸੀ: ਟ੍ਰੁਲਸ਼ਿਕ ਰਿਨਪੋਚੇ, ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦਾ ਗੁਰੂ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਜਾਨ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੁਣ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡੂੰਘੀ ਤਿੱਬਤੀ "ਹਮ" ਵੱਜੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਰੂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਹਾੜੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਪੀਲਾ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠ ਸੀ। ਇਹ ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦਾ ਮੱਠ ਸੀ। ਪਹਾੜੀਆਂ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀਆਂ ਲੱਗਦੀਆਂ ਸਨ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਾਮ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ।

ਤਿੱਬਤੀ ਪਹਾੜੀ ਨਿਵਾਸੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਮੱਠ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੁੱਧਨਾਥ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁੜੇ, ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ: "ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਥੇ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?" ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਤਲਾ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਜਿਸਦਾ ਬਾਹਰੀ ਚੋਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਲਾਅਨ ਵਿੱਚੋਂ ਭੱਜਦਾ ਹੋਇਆ ਆਇਆ। ਉਸਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਸੀ।

ਵਾਹ! ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿੰਪੋਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਨਾਲ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇੱਥੇ ਲੋੜ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਬਸ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਸੀ! ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ।

ਅਜਾਨ ਨੇ ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਵਾਈ। ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਦਰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਮਾਲਕ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਠਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਤਿੱਬਤੀ ਗੂੜ੍ਹੇ ਚੋਲੇ ਅਤੇ ਰੰਗੀਨ ਐਪਰਨ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਹ

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਸੀ। ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ, ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਊਂਟ ਐਵਰੈਸਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਘਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਰਾਹੀਂ ਮਾਂ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਅਜਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਚਾਰ ਭਰਾ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਾਮਾ ਜਾਂ ਤੁਲਕੁਸ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 'ਰਿਨਪੋਚੇ' ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜੋਗਚੇਨ ਮਾਸਟਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਮੱਠ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਰ ਮਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਪੁੱਤਰ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਯਾਦ ਕਰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ।

ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਮਿੰਗਯੂਰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਉਹ ਇੱਕ ਸੱਚਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੈ। ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ, ਉਸਨੂੰ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਬੈਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਤਪੱਸਿਆ ਦਾ ਰਵਾਇਤੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਰਾ, ਅਜਾਨ ਦੇ ਦੋਸਤ ਤੋਂ ਮੱਠ ਸੰਭਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਮਿੰਗਯੂਰ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਰਾਹੀਂ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਸਿਰਫ਼ ਉਹੀ ਕੱਪੜੇ ਲੈ ਕੇ ਜੋ ਉਸਨੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਛੱਡਿਆ (ਆਨਲਾਈਨ ਉਪਲਬਧ), ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਇੱਕ ਕੋਰੀਆਈ ਬੋਧੀ ਨਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਰਹਿ ਰਹੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਾਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾ ਦੱਸੇ ਅਤੇ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਨਾ ਦੱਸੇ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਾਇਬ ਹੋਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਮਿਲਿਆ। "ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਨ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦਾ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਕਿਹਾ। "ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ।" ਪਰ ਮਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ, ਸਿਰਫ਼ ਚਿੰਤਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਾਮਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ 'ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ' ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬਾਕੀ ਮੱਠ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਵਾਇਆ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਮਿੰਗਯੂਰ ਕਿਉਂ ਭੱਜਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਇਹ ਉਹ ਨਵਾਂ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਲ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਿੰਗਯੂਰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣਗੇ।" ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਿਕਲਣਾ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭੱਜ ਗਏ - ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ, ਇਹ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਿੱਖਿਆ।

ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਸਾਨੂੰ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਵੀ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਉੱਪਰਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ - ਤਿੱਬਤੀ ਮੰਦਰ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਬਹੁ-ਪੱਧਰੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੇਕ ਵਾਂਗ ਬਣਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਮਰਾ ਤਿੱਬਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਕਲਾਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ: ਥੰਗਕਾ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ, ਮੰਤਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ, ਇੱਕ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਘੰਟੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ

ਜਿਹਾ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਸੀ। ਉਲਟ ਕੰਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ, ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਬੈਠਾ ਸੀ ਜੋ ਮਰੂਨ ਰੰਗ ਦੇ ਚੋਗੇ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਮਾਲਾ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ, ਸਲੇਟੀ ਵਾਲ ਪਿੱਛੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਦਾਦਾ ਜੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਮਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ, ਨੱਬੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੌਣ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਜਵਾਬ ਦ੍ਰਿੜ ਸੀ।

"ਉਹ ਪੁੱਛਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਕਿਉਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੱਗਦੇ ਹਨ।" ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਵਾਇਤੀ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਾਂਗੇ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਦਾਦਾ ਜੀ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ - ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ, ਆਦਿ - ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਵਰਤ ਸਕੀਏ। ਅਜਿਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ।" ਜਦੋਂ ਤਾਸ਼ੀ-ਲਾ ਨੇ ਇਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਾਲਾ "ਹਮ" ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਨਰਮ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। "ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਹਾਂ, ਇਹ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ।' ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਸਹੀ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ।"

ਫਿਰ ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?" ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਿਆ।

"ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, 'ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਆਓ'।"

"ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਕੋਲ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਹਨ," ਅਜਾਨ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਇਹ ਬੁੱਢੇ ਆਦਮੀ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ।

"ਉਹ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੋਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ!"

ਮੱਠ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਡਾਇਨਿੰਗ ਹਾਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਜਿੱਥੇ ਤਿੰਨ ਗੁਲਾਬੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੀਆਂ ਨਨਾਂ ਨੇ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਿਆ: ਭੈਣਾਂ ਸੁਭਾ, ਕੀਮਾ ਅਤੇ ਸੁਧਾਮਾ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਪੂਜਨੀਕ ਗਿਆਨਪੁਰਨਿਕਾ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੇਠਾਂ ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਇੱਕ ਗੁਲਾਬੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੀ ਨਨ ਮੈਨੂੰ ਲੈਣ ਆਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ ਦਾ ਮੇਜ਼ ਰੱਖਿਆ ਸੀ। ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਭੋਜਨ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਭੋਜਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਨਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ "ਪੂਜਨੀਕ ਡਾਕਟਰ ਨਿੱਕ" ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ, ਜੋ ਕਿ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸੀ, ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੀ ਚੰਗੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਜਦੋਂ ਪੂਜਨੀਯ ਗਿਆਨਪੁਰਨਿਕਾ ਥਾਈਲੈਂਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ, ਤਾਂ ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਇੱਕ ਉੱਚ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਅਤੇ ਨਨਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ

ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਵੀ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਬਸ ਕੁਝ ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਿਗਰੇਧਾ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣਾ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਕੱਢ ਕੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਬੰਧਿਤ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਸੀ। ਮੱਠ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਪਾਉਂਦਾ ਸੀ: ਸ਼ਾਇਦ ਕੰਪਿਊਟਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਖੋਜ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵਿਜ਼ਟਰ ਨਾਲ ਡੂੰਘੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ। ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਨਵੀਂ ਬੋਧੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਡਿਗਰੀ ਕੋਰਸ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਲ ਲਈ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸਕੂਲ, ਆਲ ਨੇਪਾਲ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੰਘ, ਵੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਬੋਧੀ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸੀ। ਨਿਗਰੇਧਾ ਲਗਭਗ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਮੱਠ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਜੈੱਟ ਲੈਗ ਹੈ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਤ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਬੈਠਦੇ ਸਮੇਂ ਜਾਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਚਾਂਦਨੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣਾ ਬਹੁਤ ਸੁਹਾਵਣਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ; ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਟਰੱਕ ਜਾਂ ਕਾਰ ਹੇਠਾਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੰਘਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਵੇਰ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਥੱਕਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਵੇਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਨੌਜਵਾਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੇਰੇ ਉੱਥੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ।

ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪਹੁੰਚੇ: ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਧੰਮਰੱਖੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸੇ ਕੋਲਿਨ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਧੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੱਠ ਦੀ ਸਹੁੰ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲਈ ਸੀ: ਉਹ ਲੁੰਗ ਦਾਹ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ "ਪੂਜਣਯੋਗ ਚਾਚਾ," ਇੱਕ ਨਾਮ ਥਾਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਪਿਆਰ ਦਾ ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕੋਲਿਨ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਟੂਡੋਂਗ ਸੀ: ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ: ਚੋਗੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਵਾਲਾ ਕਟੋਰਾ ਉਸਦੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲਟਕਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪੂਰੇ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਲੰਬੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਾਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮੌਕਾ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਇਹ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਪਾਮਾਡੋ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਹ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਐਲੇਕਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਦਰਅਸਲ, ਚੀਨ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ: ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਇੱਕੋ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਇਹ ਚੀਨ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ ਜੋ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੀ ਦੁਰਦਸ਼ਾ ਨਾਲ ਹਮਦਰਦੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਪੈਡਰੈਗ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਆਇਰਿਸ਼ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਧੰਮਰਖੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਵੈਯੰਭੂਨਾਥ ਸਟੂਪ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਦੋ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਬੋਧੀ ਸਟੂਪਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਹੈ। ਬੁੱਧਨਾਥ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਝਾਰਨਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਮਿਲਣਾ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵੀ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚਾਰ-ਪਹੀਆ ਵਾਹਨ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਮਰਥਕ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਨਿਗਰੋਧਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਾਸ਼ਤੇ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। "ਇਹ ਝਾਰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਸੱਦਾ ਹੈ।"

"ਹਾਂ," ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਉਹ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਇਆ ਹਾਂ।"

"ਠੀਕ ਹੈ, ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਓ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਕਾਫ਼ੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਈਏ। ਅਸੀਂ ਸਟੂਪਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ।"

"ਪਰ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਲੰਮਾ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਡਰਾਈਵਰ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ।" ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਨਿਗਰੋਧਾ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਸਰਤ ਘੱਟ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ।

"ਅਸੀਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੈਰ ਲਈ ਫਿੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ," ਅਜਾਨ ਨੇ ਬਹੁਤ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤੁਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ..."

ਪਰ ਅਜਾਨ ਦ੍ਰਿੜ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਚਾਰ-ਪਹੀਆ ਡਰਾਈਵ ਗੱਡੀ ਆਈ ਅਤੇ ਟੈਕਸੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੱਦ ਕੀਤੀ: ਤਿੰਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਲੇਅਰ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਅਤੇ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਡਰਾਈਵਰ ਅਤੇ ਨਿਗਰੋਧਾ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਸੀਟ ਸਾਂਝੀ ਨਹੀਂ ਕਰੇਗਾ। ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਬਿਨਾਂ ਡਰੇ, ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ, ਜੋ ਤੁਰੰਤ ਆਪਣੀ ਕਾਰ ਲੈ ਕੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ।

ਅੱਗੇ, ਕਾਫ਼ਲਾ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਪੌੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਉਡਾਣ ਦੋ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਦੂਰ ਦੀ ਚੋਟੀ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਗਰਮ, ਧੁੱਪ ਵਾਲਾ ਦਿਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਨਿਗਰੋਧਾ ਬਲਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਲੋਕ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲਾਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਂਦਰ ਹੇਠਾਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪੂਛਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਸਿਖਰ 'ਤੇ, ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਭੀੜ-ਭੜੱਕੇ ਵਾਲੀ ਛੱਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਝਰਨਾ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਚਾ ਸਟੂਪਾ, ਇਸਦੀ ਬੁੱਧੀਮਾਨ ਨਜ਼ਰ ਹੇਠਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਮੰਦਰਾਂ, ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਛੋਟੇ ਸਮਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਉਤਸੁਕ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਭੀੜ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ, ਵੱਡੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਆਂ, ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸਟੂਪਾਂ, ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬੰਨ੍ਹੀਆਂ ਰੱਸੀਆਂ ਤੋਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ।

ਫਿਰ ਨਿਗਰੋਧਾ ਸਾਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਥੇਰਵਾੜਾ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਫਲਾਂ ਦੇ ਜੂਸ ਪਰੋਸਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਝਿਜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਹੈ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਟੋਪੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉੱਥੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਝਰਨਾ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਖਾਣਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੇਪਾਲੀ ਭੋਜਨ ਆਰਡਰ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਨੀਂਦ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਸਮੇਂ ਦਾ ਹਿਸਾਬ ਗੁਆ ਬੈਠਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਬਸ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਉੱਡਦੀਆਂ ਪਤੰਗਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਕਿ ਝਰਨਾ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ, ਝਰਨਾ ਵੱਲੋਂ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਬੇਨਤੀਆਂ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਪਹਿਲੀ ਡਿਸ਼ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਪਰੋਸ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਝਰਨਾ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਖਾਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ। ਪਰ ਧਮਰਖੋ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦੀ ਸੀ: ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਮੂੰਹ ਚੌਲ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਪਣੀ ਘੜੀ ਦੇਖ ਕੇ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੇ ਭਾਂਡੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੇ, ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਹੀ ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਵੀ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਸੁਆਦੀ ਨੇਪਾਲੀ ਕਰੀ ਪਰੋਸੇ ਗਏ।

ਝਰਨਾ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਦੁਖਦਾਈ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਜੋ ਅਸੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਭੋਜਨ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦਾ ਆਨੰਦ। ਉਸਨੇ ਕਲੇਅਰ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਝਰਨਾ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਫਿਰ ਉਹ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਨਿਗਰੋਧਾ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚਲੀ ਗਈ, ਅਜੇ ਵੀ ਕਰੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦੀ ਰਹੀ।

ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਿਗਰੋਧਾ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਵਾਧੂ ਕਾਰ ਲਈ ਬੁਲਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਕਲੇਅਰ ਪੈਦਲ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਅਸੀਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਨਵੇਂ ਉਪਨਗਰਾਂ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੇ ਉਪਨਗਰਾਂ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਫਿਰ ਰਵਾਇਤੀ ਵਪਾਰਕ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੀਆਂ ਤੰਗ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਰਬਾਰ ਸਕੁਏਅਰ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੋਂ ਜਾਦੂ ਆਇਆ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹੀ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਆਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪਗੋਡਾ ਛੱਤਾਂ, ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਜਾਲੀਦਾਰ ਖਿੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਢਲਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਸੰਗ੍ਰਹਿ, ਉੱਚੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਝਾਕਦੇ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਬੇਧਿਆਨੀ ਨਾਲ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ।

ਦਰਬਾਰ ਸਕੁਏਅਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਵ ਵਿਰਾਸਤ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜੋ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਹਨ। ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇਮਾਰਤ ਸ਼ਾਹੀ ਮਹਿਲ ਸੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਦੇਵਤੇ ਦਾ ਮੰਦਰ। ਸੜਕ ਨੂੰ ਘੇਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇੱਕ ਬੂਥ 'ਤੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਫੀਸ ਵਸੂਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦਰਬਾਰ ਸਕੁਏਅਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਪੌੜੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਥਾਨਕ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੇ

ਜਿਹੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਪੈਦਲ ਜਾਣਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ, ਬੇਖ਼ਬਰ। ਉੱਥੋਂ, ਮੈਂ ਪੁਰਾਣੀ "ਪਾਈ ਸ਼ਾਪ" ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਕਲੇਅਰ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ, ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡਦੇ ਸੀ, ਸਰਕਾਰੀ ਬੂਥਾਂ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀ ਤੇਜ਼-ਬਦਬੂਦਾਰ ਹਸ਼ੀਸ਼ ਪੀਂਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਿੱਠੇ ਨਿੰਬੂ ਮੇਰਿੰਗੂ ਪਾਈ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਖਾਂਦੇ ਸੀ।
ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਦਿਨ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਗਲਾ ਰੋਰੀ ਹੌਡ ਆਇਆ। ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੱਖਣ-ਪੱਛਮੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਸੀ। ਚਾਰ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟਾ, ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਪਿਆਰ ਵਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ। ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮੀਲਾ, ਉਸਨੂੰ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਲੱਗਿਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨਾਲ ਦੁਰਲੱਭ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕਿਲਾਰਨੀ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਿਸ਼ ਦੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਵਜੋਂ ਗੈਲਵੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਇੱਕ ਨਿਪੁੰਨ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਿਸ਼ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਿਪ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਪਸੰਦ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਹੈਰਾਨੀ ਵਿੱਚ, ਰੋਰੀ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਪਛਾਣੇ ਹੋਏ ਪੌਦੇ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਬਿਤਾਈ, ਪਰ ਅਸਫਲ ਰਹੇ। ਉਹ ਸਿੱਕਮ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਨਸਪਤੀ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਮ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਕ੍ਰਿਸ ਸਮਿਥ, ਉਸ ਦਿਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਟਾਟਰਾ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਲਈ ਅਮਰਾਵਤੀ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦਿਨ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਅਮਰਾਵਤੀ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮਰਥਕ, ਗੋਬੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਆਮ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਹਵਾਈ ਕਿਰਾਏ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। "ਨਿਕ, ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ; ਜਦੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਜਾਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਆਖਰਕਾਰ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਹਰ ਕੋਈ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੇਗਾ। ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਪਾਮਾਡੋ ਇੱਕ ਨਿਰਸਵਾਰਥ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੈ; ਹਰ ਕੋਈ ਉਸਨੂੰ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।"
ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਅਪਾਮਾਡੋ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਛੱਡੀ, ਭਾਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਧੰਮਰਾਕੋ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਹ ਸੁਪਨੇ ਸਨ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਵੇਖੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੋਰੋਕੋ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਦੋਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਪੱਕਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗਾ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੋਰੋਕੋ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਚੀਨ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਨਿਯਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੁਣ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਈਮੇਲ ਕੀਤਾ, ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਣਗੇ। ਮੈਨੂੰ ਪੰਜਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ

ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਹਵਾਈ ਕਿਰਾਏ ਨੂੰ ਕਵਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕ੍ਰਿਸ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਇਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਖਰੀ ਆਮ ਆਦਮੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮੈਂ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਡਾਕਟਰਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਡਾਣ ਨਹੀਂ ਭਰ ਸਕਦਾ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਨਾ ਆਇਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਛੇ ਜਣੇ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ।
ਪਰ ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੰਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਭ ਸੀ, ਇਸਦੇ ਕੁਝ ਵਿਹਾਰਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵੀ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਰਚੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਮੀਕੋਟ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਉਡਾਣਾਂ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਮਦਨ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਝੌਂਪੜੀ ਦਾ ਕਿਰਾਇਆ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਗਰਮੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਬੋਧੀ ਗੁਰੂਆਂ ਦੀਆਂ, ਅਮੀਰ ਦਾਨੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ।

"ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਮਾਹੌਲ ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਨਾਮ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਲਿੰਗ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ ਜਿੱਥੇ, ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਭਾਰਤੀ ਸਮੂਹ ਡੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਰਗਾ ਹੋਵੇਗਾ: ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਯਾਕ ਅਤੇ ਘੋੜੇ, ਲੋਕ ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ, ਟਰੱਕ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਆਪਣੇ ਕੋਰਾ ਵਿੱਚ ਰਹੋ। ਇਸ ਤਰਸਯੋਗ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੇ ਓਮ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਥਾਨ। ਇੱਥੇ ਤੁਸੀਂ..."
ਰੋਜਰ ਫਿਸਟਰ ਨੇ ਇਹ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਹ ਅੱਧਾ ਸਵਿਸ ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਇਤਾਲਵੀ ਸੀ। ਜਰਮਨਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉਸਦੇ ਭਾਰੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ: "...ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਤਿਆਰ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ...", ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ: "...ਉਹ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ ਯਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ; ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਹੈ", ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ: "ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਧਰਤੀ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਨਿਰੰਤਰ ਯੋਗਤਾ ਲੱਖ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਰਹੋਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਲੱਖ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋਗੇ..."
ਇਹ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜਰ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਅਧਿਕਾਰਤ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਰੋਜਰ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਏਜੰਟ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰੋਜਰ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਲਿਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ

ਬੋਧੀ ਸੇਵਾ ਸੀ; ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਵਿਕਲਪ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਦੂਜੇ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਭਾਅ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਐਂਡਰਿਊ ਵਾਂਗ ਯਾਤਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਸ਼ੇਰਪਾ, ਕੁਲੀ ਅਤੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਲਿਆਂਦੇ ਗਏ ਪੱਛਮੀ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਇਸਨੂੰ 'ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਵਾਂਗ ਯਾਤਰਾ' ਕਹਿ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰੇਗਾ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਥਾਨਕ ਭੋਜਨ ਖਾਵਾਂਗੇ।

ਰੋਜਰ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਡੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਸਾਫ਼-ਸਾਫ਼ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਰਵਾਇਤੀ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਇੱਕ "ਬੇਲੋੜੀ ਪੇਚੀਦਗੀ" ਸੀ; ਉਸਦੇ ਲਈ, ਸਿਰਫ਼ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ, ਕੋਰਾ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵਾਧੂ ਖਰਚੇ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਕੱਲੇ ਕੋਰਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਉੱਥੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਇਸ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ, "ਰੋਜਰ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ, ਰੋਜਰ ਦੀ ਨਹੀਂ।" ਰੋਜਰ ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਵਾਲਾ ਆਦਮੀ ਸੀ।

ਉਸਦੀ ਸਲਾਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਕੋਰਾ (ਮਾਰਗ) ਲਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: "ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲੱਗੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਜ਼ਰੂਰ ਖਰੀਦਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੀ ਸਕੋ। ਇਸ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ: "...ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਝੁਕ ਸਕੋ। ਬੈਠਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।" ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਰੋਜਰ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸਭ ਤੋਂ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ।

"ਇਹ ਇੱਕ ਦਰਸ਼ਨ ਰਾਹੀਂ ਵਾਪਰਿਆ। ਮੈਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਲੰਟੀਅਰ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ 1996 ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਨੇ ਪਹਾੜ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਦੀ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਸਮਰੂਪਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਯਾਤਰੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦਰਸ਼ਨ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਪਹਾੜ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਲਾਲ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ," ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

"ਇੱਕ ਤੀਰ?" ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਲਾਲ ਤੀਰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਤਿੰਨ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਪਈਆਂ। ਮੈਂ ਹਰ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਕੋਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਪਹਿਲੇ ਕੋਰਾ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹੋਸ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਮੈਂ ਬਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦਾ ਕੋਰਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਉੱਥੇ, ਸਭ ਕੁਝ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਬਦਲ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਬਿਨਾਂ ਅੱਗੇ ਵਧੋ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਆਖਰੀ ਨੂਡਲ ਸੂਪ ਖਤਮ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ, ਬਸ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਰੋਮਾਂਚਕ ਸੀ।"

"ਤਾਂ ਤੂੰ ਇਹ ਫਿਰ ਕੀਤਾ?" ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ।
"ਹਾਂ। ਅਤੇ ਇਹੀ ਗੱਲ ਚਾਰ ਮਹੀਨਿਆਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਥੈਰਵਦਾ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਛੱਬੀ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਅਭਿਆਸ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਸ ਦਿਨ ਧਿਆਨ, ਬਹੱਤਰ ਘੰਟੇ ਇਕਾਗਰਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦਸ ਦਿਨ ਹੋਰ ਧਿਆਨ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।"
“ਹਾਂ, ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ,” ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ।
"ਖੈਰ, ਮੈਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ ਛੱਡਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਆਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਨਮਕ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸੂਪ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ।" ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ। "ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਸੰਤੁਲਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ ਛੱਡਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਆਦਮੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਮੌਤ ਵਰਗਾ ਦਿਖਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਮ-ਵਾਸਨਾ ਨੂੰ ਮਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਮਾਸਟਰ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਓਹ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ,' ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ! ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਬੁਰਾ ਲੱਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ, ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਰਾ ਦੌਰਾਨ ਵਾਂਗ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ! ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਸੀ।"
"ਪਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਲੱਗਿਆ, ਹੈ ਨਾ? ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਰਾਮਦਾਇਕ?" ਅਜਾਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ।
"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਝੀਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਰਚਨਾਤਮਕ ਸੀ, ਪਰ ਰਿਟਰੀਟ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਸੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਗੱਲ ਹੋਈ ਜੋ ਝੀਲ 'ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ! ਹਾਲਾਂਕਿ, ਝੀਲ ਇੱਕ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਉੱਲੂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉੱਪਰ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਇੱਕੋ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦੋ ਉੱਲੂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਪਲ ਸਭ ਕੁਝ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਪਲ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ।"
"ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਹਰ ਸਾਲ ਕੋਰਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹੀ ਰਿਟਰੀਟ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸ ਕਿਸਮ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀ ਹਾਂ ਜੋ, ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ।" ਰੋਜਰ ਓਨਾ ਹੀ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਉਹ ਗੰਭੀਰ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਉਸ ਵਿੱਚ ਇਤਾਲਵੀ ਸੀ। "ਤਾਂ ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਮੇਰੀ ਸੇਵਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਕੋਰਾ ਇੱਕ ਸੌ ਦੋ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।"

ਸਾਡੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਕੋਲ ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਸਕੀਏ। ਰੋਜਰ ਫਿਰ ਆਇਆ, ਇਸ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਗਾਈਡ, ਇੰਦਰਾ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣਗੇ, ਅਤੇ ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਨਾਲ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਜ਼ਾਹਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਮੈਂ

ਆਪਣੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਕੱਲੇ ਨਾ ਲਵਾਂ, ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਾਕੀ ਸਾਰਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕਰ ਸਕਾਂ। ਕ੍ਰਿਸ, ਰੱਬ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਵੇ, ਸਮਝ ਗਿਆ।

ਨਿੱਕ, ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਤੋਂ ਧੰਨਵਾਦ ਵਜੋਂ ਕੁਝ ਮੰਗਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਮੈਂ ਖਾਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮਿਲੀ ਨਕਦੀ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਬਜਟ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਸਰਤ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਖਰੀਦੀ, ਰੋਜਰ ਤੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਕਿੰਨੀ ਨਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਸਮਾਂ ਲੇਖਾ-ਜੋਖਾ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਘੂਰਨ ਅਤੇ ਪੈਨਸਿਲ ਚੂਸਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਸਦਾ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟਾ ਇਹ ਸੀ: ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹੀਏ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਪੈਸਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ।

ਰੋਰੀ ਸਾਡੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ ਬਣਨਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕੰਮ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਕੈਮਰਾ ਉਪਕਰਣ ਸਨ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਟਨ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪਹਾੜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਰਮੀਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਪਾਟਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਖੁਰਦਰੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਮੁਸਕਰਾਹਟ, ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ, ਪਤਲਾ ਸਰੀਰ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਸਥਾਨ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ? ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ ਧੰਮ ਲਈ ਯੁੱਧ ਕਰਨ ਜਾ ਰਹੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬਖਤਰਬੰਦ ਗੱਡੀ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਲੇਅਰ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇਖ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਝੁਕਾਅ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਈਆਂ ਹੋਣ। ਇਹ ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਅਯਾ ਮੇਧਿਨੰਦੀ, ਜੋ ਹੁਣ 30 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਨਨ ਹੈ, ਨੂੰ ਬਰਮਾ ਜਾ ਕੇ ਅਧਿਆਪਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਨਨਾਂ ਨੇਪਾਲੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪੀੜ੍ਹੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਪਾਟਨ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਰੂਪਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਮੂਲ ਮਹਾਯਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ (ਅਤੇ ਨਨਾਂ) ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹੈ। ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੇਪਾਲੀ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਬੋਧੀਸਤਵ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਅਤੇ ਵੇਚਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਾਂਸੀ ਵਿੱਚ ਢਲੀਆਂ ਅਤੇ ਤਾਂਬੇ ਵਿੱਚ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲੀਏ। ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਕਾਫਲੇ ਵਿੱਚ ਆਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਭੈਣ ਚੀਨੀ ਦੇ ਹਰੇਕ ਭਰਾ ਦਾ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਘਰ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਪੂਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਹੜੇ ਰਾਹੀਂ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਸੋਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਬਾਕੀ ਪਰਿਵਾਰ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਮੈਂਬਰ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਅੰਦਰ ਝਾਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਤਿੰਨੋਂ ਆਮ ਲੋਕ ਅਤੇ ਕਲੇਅਰ ਭੈਣ ਚੀਨੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਨਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਉੱਥੋਂ, ਉਸਨੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ

ਭਾਬੀ, ਭਤੀਜੀਆਂ ਅਤੇ ਭਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਕਵਾਨ ਪਰੋਸਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਤਰ ਦਾ ਜਾਪ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਪਿਆਰ ਅਤੇ ਦੇਖਭਾਲ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ।

ਇਸ ਸਭ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਨੂੰ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣੀਆਂ ਬੰਦ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਉਸਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੌਸਲਾ ਦੇਣਾ ਪਿਆ। "ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲਈਆਂ ਜਾਣ।" ਰੋਰੀ ਇੱਕ ਲੰਬਾ ਆਦਮੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਕੈਮਰਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵੀ ਝੁਕਿਆ ਅਤੇ ਕਮਰ ਤੋਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਜੀਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਸਫਲ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਉਸਦੀ ਯੋਗਤਾ, ਜਿਸ ਨੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। ਉਪਦੇਸ਼ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ, ਅਤੇ ਭਰਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਖਾਣੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਾਟਨ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰ ਸਕਾਂਗੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਥਰ ਦੇ ਵਿਹੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਰਵਾਇਤੀ ਲੱਕੜ ਦੇ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਨੇਵਾਰੀ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਹ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਭੈਣ ਚੀਨੀ ਨੇ ਹਰ ਸੁਝਾਅ ਲਈ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਦੇਖਾਂਗੇ," ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਨਵੇਂ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਨਰੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਘਰ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੁੰਦਰ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ ਸੀ। ਕਲੇਅਰ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਔਰਤਾਂ ਦਾ ਨਿਵਾਸ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਭੈਣ ਚੀਨੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫਲਾਂ ਦੇ ਜੂਸ ਦੇ ਗਲਾਸ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਸਮਝਾਇਆ, "ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੀ ਹਾਂ। ਛੋਟੀਆਂ ਨਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢੀ ਹਾਂ। ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੰਮ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਇਹ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।" ਉਸਨੇ ਤਿੰਨ ਜਵਾਨ ਨਨਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰਗੜਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਉਤਾਰੀਆਂ। ਉਹ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। "ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਡੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ।" ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਟਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀ, ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਪਿੱਤਲ ਦਾ ਘੜਾ ਸੀ। "ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ।" ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮੂਰਤੀ ਜੋ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਨਨ ਸੇਵਾ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਲੇਅਰ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। "ਤੁਹਾਡਾ ਧਿਆਨ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋਗੇ।" ਕਲੇਅਰ ਦੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ - ਇਹ ਸਭ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ? ਹੁਣ, ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਸਦਾ ਹੈਰਾਨੀ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਵਿਦਾਇਗੀ ਅਤੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਸ਼ੁਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਉਡਾਣਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਸਿਮੀਕੋਟ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਤਰੀਕਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬੈਗ, ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜੁੱਤੇ ਅਤੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਸਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਧੁਨਿਕ, ਹਲਕੇ ਭਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਮੱਠ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਕਾਰਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ 'ਤੇ ਹਿੱਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਥੱਪੜ ਮਾਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਉਸਦੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਉਸ ਲਈ ਉਦੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਹ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਰੋੜੀ ਹੋਈ ਵੇਲ ਤੋਂ, ਜਿਸਦਾ ਹੈਂਡਲ ਵੇਲ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੇਰੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਇੱਕ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਨਿਵਾਸੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਬ੍ਰਾਇਨ ਸਾਡੇ ਘਰ ਕੁਝ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਆਇਆ ਸੀ ਜੋ ਮਿਸ਼ ਨੇ ਸਾਡੇ ਸਥਾਨਕ ਬੀਚ 'ਤੇ ਲੱਭੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਾਂ।

"ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਬਣਾ ਦਿਆਂਗਾ।" ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਵੀ ਇਹ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸੰਭਵ ਹੈ।

ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਐਲਾਨ ਦੇ ਸਾਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰੋਂ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਭੱਜਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਮੇਰੀ ਠੋਡੀ ਤੱਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੀ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਚੌੜਾ ਸਿਖਰ ਸਿਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਲ ਅਤੇ ਦਾੜ੍ਹੀ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਾਤ ਦੀ ਟਿਊਬ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸਨੂੰ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੁੱਢਾ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਹੀ ਸੀ: ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਸੋਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸੋਟੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸੋਟੀ ਨੇ ਮੇਰੀ ਜਾਨ ਬਚਾਈ।

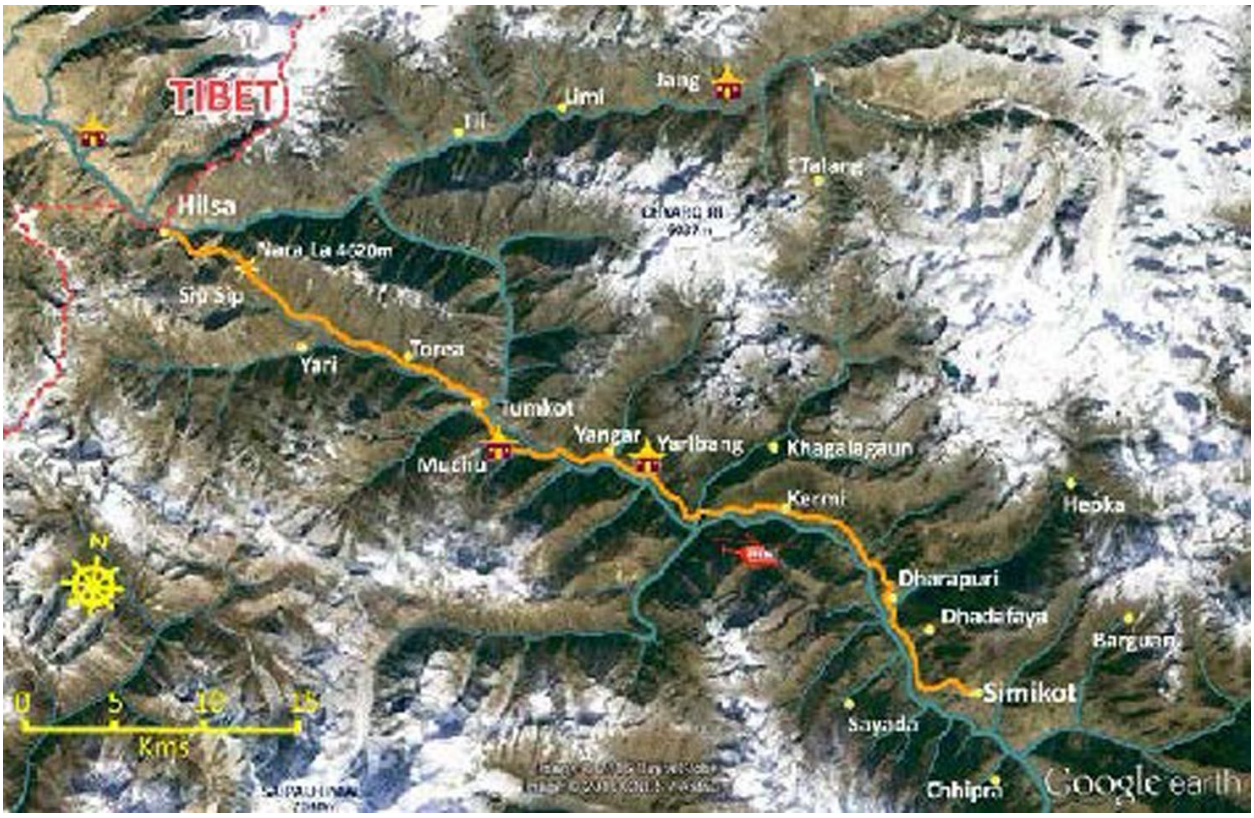
TIBET
Limi
Jang
Talang
Hilsa
Nara La 4420m
Sri Sip
Yari
Torea
Tumkot
Yangar
Yaribang
Khagalagaun
Muchu
Kermi
Hepka
Dharapuri
Dhadafaya
Barguan
Simikot
Sayada
Chhipra
N
0
5
10
15
Kms
Google earth

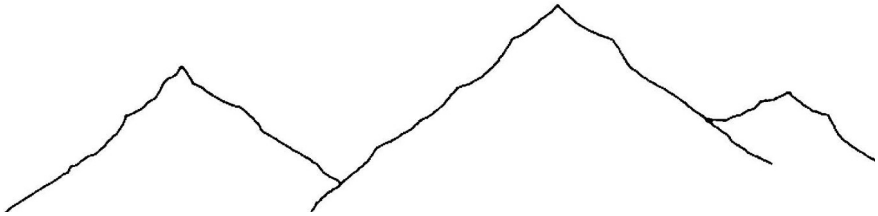

4. ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ

ਸਿਮੀਕੋਟ ਲਈ ਉਹ ਉਡਾਣ: ਸ਼ਾਨਦਾਰ!! ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਦੋ ਇੰਜਣਾਂ ਵਾਲਾ ਜਹਾਜ਼। ਹਿਮਾਲਿਆ ਇੰਨਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ ਕਿ ਪਹਾੜੀ ਵਾਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਉੱਡਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ। ਉੱਪਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ, ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਝਰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਅਗਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸੀ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕਾਕਪਿਟ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਪਾਇਲਟ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿੱਧੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਇੱਕ ਸਲੇਟੀ-ਨੀਲੀ ਚੱਟਾਨ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਫਿਰ ਘਾਟੀ ਦੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਮੁੜੇ। ਇੰਜਣ ਦੀ ਉੱਚੀ ਗਰਜ ਅਤੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਵਾਈਬ੍ਰੇਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਖੰਭਾਂ ਨੂੰ ਫੜ੍ਹਦੇ ਹੋਏ ਉੱਡ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਸਾਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬੇਮਿਸਾਲ।

ਉਡਾਣ ਭਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਸਹਿ-ਪਾਇਲਟ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ, "ਨਹੀਂ, ਅੱਜ ਬਹੁਤ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਝਲਕ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।" ਪਰ ਫਿਰ, ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਛਾਏ ਹੋਏ ਕਪਾਹ ਵਰਗੇ ਚਿੱਟੇ ਬੱਦਲ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ। ਸਹਿ-ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਅੰਗੂਠਾ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ, ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਅਤੇ ਉੱਪਰ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ: ਮੁੱਖ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਪਹਾੜੀ ਲੜੀ ਦੀਆਂ ਚਮਕਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਪੱਛਮ ਅਤੇ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ, ਪਾਈਨ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਹੋਰ ਵੀ ਉੱਚੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰਦੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁੜੇ, ਤੰਗ ਘਾਟੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਇੰਨੇ ਨੇੜੇ, ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਸਿਮੀਕੋਟ ਪਿੰਡ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ? ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਮੁੜੇ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਾੜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਸਮਤਲਤਾ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸੰਗਤ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਛੋਟੇ ਕਣਕ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਸਲੇਟੀ ਡਾਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਪੱਟੀ ਨਾਲ ਦੋ-ਭਾਗ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਫਟੇ ਹੋਏ ਲਾਲ-ਚਿੱਟੇ ਹਵਾ ਦਾ ਮੋਜ਼ਾ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਖੰਭੇ 'ਤੇ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਹਾਜ਼ ਨੂੰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਅਸੀਂ ਬਸ ਉੱਡ ਗਏ, ਟਾਰਮੈਕ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਝਟਕਾ ਦੇ ਕੇ ਰੁਕ ਗਏ। ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ।

ਅਸੀਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਸਿਮੀਕੋਟ ਤੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਤੱਕ ਹਾਈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਤੋਂ ਪਹਾੜਾਂ ਤੱਕ ਸਵੇਰੇ ਦੀ ਉਡਾਣ ਸੀ। ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਨੇਪਾਲ ਦੇ ਗੰਗਾ ਮੈਦਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਤੰਗ ਪੱਟੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਰਹੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਸਾਡੀ ਉਡਾਣ ਉਤਰੀ ਸੀ। ਸਿਮੀਕੋਟ ਲਈ ਕੋਈ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਔਖੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਢਲਾਣ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਪਰ ਸਾਲ ਦੇ ਇਸ ਸਮੇਂ, ਮਾਨਸੂਨ ਦੇ ਬੱਦਲ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਉਡਾਣ ਅਕਸਰ ਮੁਲਤਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਵਿੱਖੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਯਾਤਰਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵਾਧੂ ਦਿਨ ਜੋੜੀਏ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁੱਕ ਕੀਤੇ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਸ ਦਿਨ ਰੱਦ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਉਡਾਣਾਂ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੋਜਰ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵਾਪਸ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ: ਪਹਿਲੀ ਉਡਾਣ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਵੇਰ ਉਸ ਉਦਾਸ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਹਾਜ਼ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਸਾਡੀ ਕੰਪਨੀ ਤਾਰਾ ਏਅਰ ਸੀ; ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਬੁੱਧ ਏਅਰ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਜਹਾਜ਼ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਖੜ੍ਹੇ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਉਡਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜਹਾਜ਼, ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿਮੀਕੋਟ ਲਈ ਉਡਾਣ ਭਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਤੈਅ ਸੀ। ਐਨੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਪਾਇਲਟ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉਡਾਣ ਨਾ ਭਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਆਖਰੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਜੁਮਲਾ ਲਈ ਉਡਾਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕਿਉਂਕਿ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।" ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਇਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਉਮੀਦ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਚਾਨਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਇਆ। ਤਾਰਾ ਏਅਰ ਨੇ ਉਡਾਣ ਭਰੀ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਈ।

ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਿਮੀਕੋਟ ਇੰਨਾ ਜਾਦੂਈ ਨਹੀਂ ਜਾਪਿਆ। ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੀ ਵਾੜ ਦੇ ਪਾਰ ਕਈ ਇੱਕ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਟੀਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕੱਚੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਘਰ ਸਨ। ਫਟੇ-ਫਟੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਅੰਦਰ ਵੜ ਆਏ ਅਤੇ "ਪੈਸੇ, ਪੈਸੇ, ਪੈਸੇ" ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇਕੱਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਜਾ ਕੇ ਲੈ ਗਿਆ। ਵਾੜ ਦੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ, ਨੀਵੀਂ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਇਮਾਰਤ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਵਰਾਂਡਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਚਮਕਦਾਰ ਨਾਈਲੋਨ ਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਉੱਨੀ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨੇ ਮੋਟੇ, ਮੱਧ-ਵਰਗੀ, ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਰਾਂਡੇ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਨੂੰ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਸੀ: ਇਹ ਪਿਛਲੀ ਉਡਾਣ ਦੇ ਯਾਤਰੀ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਅਸੀਂ ਮਹਾਨ ਕੈਲਾਸ਼, ਸ਼ਿਵ ਦੇ ਪਹਾੜ, ਦੀ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ।

"ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋ?" ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਹ ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੌ ਮੀਟਰ ਤੁਰਨ ਲਈ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

"ਅਸੀਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਹਿਲਸਾ ਲੈ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਲਵਾਂਗੇ। ਇੱਥੇ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਦੋਸਤ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਬੈਂਚ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪਤਨੀਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਜੋ ਦੋਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਸਨੈਕਸ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਖਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। "ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਵਿੱਤਰ ਯਾਤਰਾ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਕਿੰਨੀ ਸ਼ੁਭ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹਾਂ।"

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੇੜੇ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਣਗੇ। ਸਾਡੇ ਗਾਈਡ, ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੋਜਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦਾ ਸਾਡੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆ - ਅਸੀਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗੇ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਮ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਦੀ ਆਮ ਸਿਆਣਪ ਗਲਤ ਸਾਬਤ ਹੋਈ: ਕਾਗਜ਼ੀ ਕਾਰਵਾਈ ਪੂਰੀ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੰਦਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਖੜ੍ਹੀ ਮੁੱਖ ਪਿੰਡ ਦੀ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ, ਉਸਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਬੈਠਦੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਥੇਰਵਾਦਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਸਖ਼ਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ।

ਸਿਮੀਕੋਟ ਦੇ ਖੇਤ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਪੱਧਰੇ ਸਨ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੜਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਨਾਸ਼ਤਾ ਅਤੇ ਚਾਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਤੁਰੰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ; ਖੜ੍ਹੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਵੀ ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਕਰਨਾਲੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹੀ ਰਸਤਾ ਸੀ; ਚੌੜੀ, ਪੱਥਰੀਲੀ ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ, ਅਣਗਿਣਤ ਪੈਰ ਅਤੇ ਖੁਰ ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੁਰਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਸੀਨਾ ਵਹਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਸਾਹ ਲੈ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਰੁਕ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲਗਭਗ 3,000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਚਾਈ ਨੇ ਸਾਡੀਆਂ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਸਾਰੀ ਊਰਜਾ ਖੋਹ ਲਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਦ੍ਰਿਸ਼, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਅਤੇ ਢੇਰ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਇੱਕ ਕੱਚੇ ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ: ਘਾਟੀ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਵਾਂਗ ਉਤਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਧੁੰਦ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚੀਆਂ ਭਾਰਤੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵੱਲ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸਿਮੀਕੋਟ, ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਟੀਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਹਾਜ਼ ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਫੜ੍ਹਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਉੱਡਦਾ ਸੀ। ਸਮਤਲ, ਹਰੇ ਭਰੇ ਵਿਸਤਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਸੰਘਣੀ ਜੰਗਲੀ ਖੱਡ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਪਾਈਨ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਰਾਹ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁਕੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ।

ਲੰਬੇ ਸਫ਼ਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਨੰਦਮਈ ਹੁੰਦੇ ਹਨ - ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਇੰਨੇ ਉੱਚੇ ਹਨ, ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਉਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸ ਲੰਬੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੀ ਉਤਰਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਕਈ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ

ਹੇਠੋਂ ਲਾਲ ਧੂੜ 'ਤੇ ਫਿਸਲਦੇ ਹੋਏ, ਦਿਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਵਿੱਚ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪਾਈਨ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਛੋਟੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ - ਇੰਦਰਾ ਆਪਣੇ ਮਾਲਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਰਹੀ - ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤਲ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਏ, ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਓਕ ਦੇ ਜੰਗਲ, ਪਤਝੜ ਵਾਲੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਫੈਲੇ ਸੰਘਣੇ ਪੱਤਿਆਂ ਵਾਲੇ ਰੋਡੋਡੈਂਡਰਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਹੁਣੇ ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰੇ ਹੋਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੰਗਲ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਤਣੇ ਫਰਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਈ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਨੇੜਲੀ ਨਦੀ ਤੋਂ ਗਿੱਲੇ ਅਤੇ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ। ਛੋਟੇ ਪੰਛੀ ਚਹਿਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਟਾਹਣੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਟਾਹਣੀ 'ਤੇ ਛਾਲ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਟਿੱਡੇ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ।

ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਘਾਟੀ ਡੂੰਘੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਝ ਨਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੱਰਾ ਤਿੱਬਤ ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਵਪਾਰਕ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਅੱਜ, ਸਿਰਫ ਦੋ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਹਨ, ਦੋਵੇਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੱਰੇ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਕਾਰਨ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਦੂਜਾ ਰਸਤਾ ਹੁਣ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਲਹਾਸਾ ਤੱਕ ਸੜਕ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਰਫ ਪੈਦਲ ਹੀ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਹੈ। ਯਾਨੀ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਹਰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਘੁੰਮਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਸਿਰਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ, ਕਦੇ ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ, ਹਰ ਵਾਰ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਮੋਟੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਣ ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੈਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ।

ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ, ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਰਹੇ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਖੁਸ਼ ਜਾਪ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਇੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣਾ ਰਵਾਇਤੀ ਟੂਡੋਂਗ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਬੇਘਰ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ; ਕੁਲੀ ਥੋੜ੍ਹੇ ਜਿਹੇ ਸਾਹਸ ਲਈ ਪੈਸੇ ਕਮਾ ਰਹੇ ਸਨ; ਰੋਰੀ ਵੀ, ਜਿਸਨੇ ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਭਾਰੀ ਸਰੀਰ ਇੱਕ ਭਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਮੈਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਗਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਿਮੀਕੋਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਧਰ-ਉੱਧਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਅਲਪਾਈਨ ਖੇਤਰ ਸਾਡੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪੌਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਕੁਲੇਜੀਆ ਦੇ ਝੁੰਡ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਜਾਮਨੀ ਫੁੱਲ ਗੁੱਛੇਦਾਰ ਟੋਪੀਆਂ ਵਰਗੇ ਸਨ।

ਮੈਂ 1986 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ। ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਉਸ ਗੁਰੂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਮਰੀਕੀ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਛੋਟੇ ਮੱਠ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ ਪਹਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪੇਨੀਨਜ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੀ ਸੈਰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀ ਸਵੇਰ ਮੱਠ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਜਲ ਭੰਡਾਰ ਕੋਲ ਬਿਤਾਈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੇ ਸੀ, ਦੱਖਣੀ ਟਾਇਨ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਰੋਮਨ ਦੀਵਾਰ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਪੇਨੀਨ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਮਾਲਹਮ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਚੂਨੇ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦਾ ਘਾਹ ਜੋ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਛੇੜ ਰਿਹਾ ਸੀ -

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਯਾਦ ਹੈ ਜੋ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ, ਇੱਕ ਕਾਰ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਆਈ, ਅਤੇ ਉਹ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਯਾਤਰਾ ਇੰਨੀ ਪਸੰਦ ਆਈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਣ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਅਮਰੋ (ਜੋ ਉਸ ਸਮੇਂ ਅਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸਨ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ।

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਸੈਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੁਝ ਹੀ ਯਾਦਾਂ ਬਾਕੀ ਹਨ, ਪਰ ਕਈ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ: ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਕਿੰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ, ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਆਨੰਦੋ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਪੈਰਾਂ ਲਈ ਉਧਾਰ ਲਏ ਜੁੱਤੇ, ਸ਼ਾਇਦ 15 ਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਨਾਲ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੁੱਤੇ ਠੀਕ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਤੀਜੇ ਦਿਨ, ਆਨੰਦੋ, ਆਪਣੇ ਆਮ ਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਤੰਗ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ, "ਅਜਾਨ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਪਣੀ ਮੁਦਰਾ ਸੁਧਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

"ਹਾਂ?"

ਤੁਸੀਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਝੁਕ ਰਹੇ ਹੋ।

"ਹਾਂ।"

ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਚੁੱਪ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਨੰਦੋ ਨੇ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ।

"ਮੇਰਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੁੱਤੀ ਬਹੁਤ ਛੋਟੀ ਹੈ।" ਉਸਦਾ ਸੱਜਾ ਪੈਰ ਸੁੱਜ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਲੈਂਡੂਲਰ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਆਨੰਦੋ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਉਸ ਪੈਰ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਹੱਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਆਨੰਦੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੁਧਾਰਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹਾਂ। ਆਨੰਦੋ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਟੋਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹਾਂ - ਉਸਨੂੰ ਮੇਰਾ ਵਰਣਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ ਲੱਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਕਿਸਾਨ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਇੱਕ ਵਾੜ 'ਤੇ ਝੁਕ ਗਏ, ਅਤੇ ਆਨੰਦੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ, ਕਿਸਾਨ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਅਸੀਂ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਹਾਂ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਟ੍ਰੈਕਾਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਚੁੱਕਦੇ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਗੀਅਰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਖੁਦ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ; ਇਹ ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦਾ ਹੈ - ਜਦੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁੱਕਣੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਪੋਰਟਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕਦਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਛੋਟੇ, ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਫ਼ਰਤ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਜੋ ਨਿਯਮਤ ਟ੍ਰੇਲਾਂ 'ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਓਵਰਟੇਕ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਤੋਂ ਵੱਧ। ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਸਤਾਵ

ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਠ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਐਲੀਸਨ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਦੂਸਰੇ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਲੈ ਸਕਦੇ ਸਨ: ਕੱਪੜੇ, ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ, ਮੈਟ, ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੋਰਟਰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ, ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਵਲ ਏਜੰਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੋਰ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਗੇ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਸਕਣ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਦਰਬਾਨਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਘੋੜਿਆਂ ਜਾਂ ਖੱਚਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਲਿਨ ਥੁਬਰੋਨ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ: "ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਚੁਸਤ ਹੈ: ਇੱਕ ਗਾਈਡ, ਇੱਕ ਰਸੋਈਆ, ਇੱਕ ਘੋੜਸਵਾਰ, ਅਤੇ ਮੈਂ।" ਪਰ ਰੋਜਰ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਦਰਬਾਨ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਵਿਕਲਪ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਮਾਣ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਿਮੀਕੋਟ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੇ ਸਨ, ਝੁਕਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਚੌੜੀਆਂ ਪੱਟੀਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਦੋ ਬੈਗ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸਿਮੀਕੋਟ ਤੋਂ ਖੜ੍ਹੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਵਾਂਗ, ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਾਰਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਬੁੱਢਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਚੁਣੌਤੀਪੂਰਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਦਰਦ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਬੈਕਪੈਕ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਗਰਮ ਪਰਤ, ਇੱਕ ਵਾਟਰਪ੍ਰੂਫ਼ ਜੈਕੇਟ, ਇੱਕ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਅਤੇ ਦੂਰਬੀਨ ਸੀ।

ਪਾਨੀਨੌਲਾ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਦੰਡਫਾਯਾ 3, ਹੁਮਲਾ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ) ਤੋਂ, ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਚਾਹ ਖਰੀਦੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਆਰਾਮਦਾਇਕ, ਖੁਰਦਰੀ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬੈਠਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਦੁਕਾਨ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਝੁਕਦੇ ਸਨ। ਕੁਲੀਆਂ ਦਾ ਭਾਰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨੇ "ਕੋਲਡ ਡਰਿੰਕਸ" ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸਾਈਨ ਦੇਖਿਆ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੈਪਸੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੈਪਸੀ ਖਰੀਦੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਪੀਤੀ, ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਪੈਪਸੀ ਨੂੰ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਦੋ ਪੈਪਸੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਦਸ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਦੋ ਦੌਰ ਚਾਹ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੀ। ਭਿਕਸ਼ੂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਪੈਪਸੀ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ। ਸਾਡਾ ਬਜਟ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ।

ਟ੍ਰੈਕ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਅਨੁਕੂਲ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਵਿਕਸਤ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਹੇਠਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਇਹ ਕਬੀਲੇ ਜਾਂ ਜਾਤੀਆਂ (ਇੱਥੇ ਠਾਕੁਰੀ ਕਬੀਲਾ) ਅਜੇ ਵੀ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਉਹ ਛੋਟੇ, ਮੋਟੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਵਕਰਦਾਰ ਲੱਤਾਂ ਸਨ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ: ਨਾ ਧੋਤੇ ਸੂਤੀ ਜੈਕਟ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮਿੱਟੀ ਤੋਂ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਜੋਧਪੁਰੀ ਪੈਂਟ, ਪੱਗ ਵਾਂਗ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਕਾਰਫ਼, ਜਾਂ, ਵਧੇਰੇ ਸੂਝਵਾਨ ਦਿੱਖ ਲਈ, ਇੱਕ ਫਰੇਮ ਰਹਿਤ ਨੇਪਾਲੀ ਟੋਪੀ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਜੈਕੇਟ। ਨੌਜਵਾਨ, ਸਾਡੇ ਪੋਰਟਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਪੱਛਮੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ: ਜੀਨਸ, ਬੇਸਬਾਲ ਕੈਪਸ, ਅਤੇ ਸਨੀਕਰ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਰੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਹਨ: ਰੰਗੀਨ, ਲੰਬੀਆਂ ਸਕਰਟਾਂ (ਸਾੜ੍ਹੀਆਂ ਇਸ ਖੇਤਰ

ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੀਆਂ) ਅਤੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ਼, ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ ਨੱਕ ਦੀਆਂ ਮੁੰਦਰੀਆਂ ਅਤੇ ਲਟਕਦੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ, ਬਰੇਸਲੇਟ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਅਰਧ-ਕੀਮਤੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਹਾਰ, ਨੀਲੇ ਲੈਪਿਸ ਲਾਜ਼ੁਲੀ ਜਾਂ ਸੰਤਰੀ।

ਸਮਤਲ ਘਾਟੀ ਦੇ ਫ਼ਰਸ਼ 'ਤੇ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਛੋਟੇ, ਹਰੇ ਭਰੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤ ਹਨ। ਇਹ ਖੇਤ, ਕਈ ਵਾਰ ਛੱਤ ਵਾਲੇ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਅਖਰੋਟ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੀ ਫਿੱਕੇ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਖਿੜਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਮੱਝਾਂ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਢਲਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਛੱਤ ਵਾਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਿਆ, ਦੋ ਮੱਝਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲੱਕੜ ਦੇ ਹਲ ਨਾਲ ਗਿੱਲੀ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਮਿੱਧ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਬਾਕੀ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਉੱਪਰ ਉੱਠਦੇ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਢਲਾਣਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਣਕ ਜਾਂ ਜੌਂ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਲੇ-ਹਰੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਖੇਤ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਸੀ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਸਮੂਹ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਤੰਬੂ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਭੋਜਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਵਿੱਤੀ ਇਨਾਮ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਇੰਦਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਔਰਤ ਨਾਲ ਲੋਹੇ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਚਾਹ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਹਿੰਦੂ ਸਨ। ਇਸ ਔਰਤ ਦੇ ਮੱਥੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹੀ ਲਾਲ ਬਿੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਚਿੱਟੇ ਮੰਦਰ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਦਰ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲ ਉੱਕਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਵ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ।

ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੇ ਖੇਤਰ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਦਲਦੇ ਸਨ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਖੇਤ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਰਸਤਾ ਟੇਢਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਜਾਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮੂਹ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ, ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਰੇ, ਪਹਾੜੀ ਕੰਧ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਸੰਘਣੀਆਂ ਜੰਗਲੀ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਸੀ; ਜਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਢਲਾਣਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦਾ ਸੀ, ਕਾਂਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨ ਲਈ ਉੱਡਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਬਸ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲੀ ਹਿੱਸੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਜਿੱਥੇ ਚਮੇਲੀ ਦੀ ਮਿੱਠੀ ਖੁਸ਼ਬੂ ਪਾਈਨ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਥਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਗੁਲਾਬੀ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ, ਅਤੇ ਧੱਬੇਦਾਰ ਗਿਰੀਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿੱਖੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਸਨ। ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਮੈਂ ਪਾਈਨ ਦੇ ਦਰੱਖਤ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਗਿਰੀਦਾਰ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਸੀ। ਜੰਗਲਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਤਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਗਏ ਨਦੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਪਰ ਉੱਠਦੀ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿਸਦੀਆਂ ਲਗਭਗ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਆਉਣ ਲੱਗਾ।

ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਇਹ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਦੇ ਉਹ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨ ਕਿੰਨੇ ਰੋਮਾਂਚਕ ਸਨ, ਇੱਕ ਖੁਸ਼ੀ ਜੋ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਛਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਇਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਐਨ ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲਿਖਿਆ: "ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਲਾਲ ਬਾਜਰੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ 'ਤੇ ਸੂਰਜ ਚਮਕਿਆ, ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਰਿੱਛ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਨਦੀ ਗਰਜਦੀ ਸੀ, ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਲੂਣ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ

ਵਾਲੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ - ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਲਾਈਨ - ਫਿਰ, ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਸਾਡੇ ਲਈ ਅਖਰੋਟ ਲੈ ਕੇ ਆਈਆਂ, ਬਹੁਤ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਖੁਸ਼। ਇੱਕ ਬੱਕਰੀ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, 'ਇੱਕ ਪੈਸਾ, ਇੱਕ ਪੈਸਾ' ਮੰਗਦੀ ਰਹੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਬਹੁਤ ਮਿੱਠੀਆਂ ਸਨ।" ਉਹ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਐਲੀਸਨ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ "ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੱਤ 'ਤੇ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਲੇਟ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਅਨਾਜ ਸੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਕਿੰਨਾ ਉਤਸ਼ਾਹੀ ਸੀ। ਐਨੀ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਆਏ, ਉੱਥੇ ਬੈਠ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਤੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਐਨੀ।" ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਬਲੇਕ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਸੁਣਾਈ, "ਜੋ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜੋੜਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਜੋ ਉੱਡਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨੂੰ ਚੁੰਮਦਾ ਹੈ ਉਹ ਸਦੀਵੀਤਾ ਦੇ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।" ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਮਿਲੀ। "ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕਹਿੰਦਾ ਰਿਹਾ, 'ਸ਼ਾਬਾਸ਼, ਐਂਡਰਿਊ, ਇਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ।'" ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਹੈ। ਐਨ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣਾ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। "ਮੈਨੂੰ ਧਿਆਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦਾ ਜਾਪ ਬਹੁਤ ਸੁਰੀਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਬਲਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਅਤੇ ਲਟਕਣ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਮਾਹੌਲ ਯਾਦ ਹੈ।"

ਸਮੂਹ ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਇਹ ਇੱਕ ਫਾਈਡਹੋਰਨ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਡਾ ਦਿਨ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ? ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ? ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲ। ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ। ਮਾਈਕਲ ਸਵੇਰ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਇਆ; ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਚਰਚਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਰਹੇ।"

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਗਏ ਸੀ?"

"ਖੈਰ, ਮੈਂ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਅਜਾਹਨ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕੀਏ। ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੱਲੋ। ਪਰ ਸੁਗਾਟੋ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਿਆ। ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਅਜਾਹਨ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇਗਾ। ਪਰ ਡੇਵਿਡ, ਐਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹੇ।"

ਐਲੀਸਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿ ਸਕੇ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਹੁਮਲਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਵੇਰਵਿਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਹੋਵੇਗੀ।

ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਨੌਜਵਾਨ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਚਾਲ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹਿੱਲਦੀ-ਫਿਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੱਪੜੇ ਲਗਾਤਾਰ ਉਸਦੇ ਮੋਟੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਖਿਸਕਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਢੁਕਵਾਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕਾਰਟੂਨ ਪਾਤਰ ਕੁੰਗ ਫੂ ਪਾਂਡਾ ਵਾਂਗ, ਉਸ ਵਿੱਚ ਛੁਪੀ ਹੋਈ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੁਨਰ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਹੇਠਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਤੱਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰਿੱਛ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਉਹ ਨੇਪਾਲਗੰਜ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮੀ, ਪਸੀਨੇ ਅਤੇ ਨੀਂਦ ਦੀ ਘਾਟ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਡੀਹਾਈਡ੍ਰੇਟਿਡ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮਤਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਖਾਧਾ। ਐਪਾਮਾਡੋ ਨੂੰ ਵੀ ਮਤਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਲਗਾਤਾਰ ਹਲਕਾ ਸਿਰ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਹ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਣੇ ਰਹੇ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਲਈ ਇੱਕ ਕੁਲੀ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਬੈਗ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਲਾ ਤੁਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਨੌਜਵਾਨ ਕੁਲੀ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਵੇ। ਪਰ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਮੈਂ ਵੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਤੁਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ, ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੀ ਪਰ, ਮੇਰੇ ਪੈਰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉੱਥੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਕਬਾਇਲੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਭੋਟੀਆ ਕਬੀਲੇ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਬੀਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ ਤੋਂ ਉਤਰ ਕੇ ਨੇਪਾਲ ਦੀਆਂ ਉਪਰਲੀਆਂ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਠਾਕੁਰੀ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾਸ਼ਤੇ ਵੇਲੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਘਾਟੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਘਰਾਂ ਵਾਲੇ ਛੋਟੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਸਨ।

ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ, ਘਾਟੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੋਰ ਵੀ ਢਿੱਲੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਸੰਘਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਤਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਢਲਾਣਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਇਸਦਾ ਰੰਗ ਗਾਦ ਅਤੇ ਗੜਬੜ ਤੋਂ ਭੂਰਾ-ਹਰਾ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਗਰਜ ਬੁਲਬੁਲਾਂ ਦੇ ਗੀਤ ਨਾਲ ਰਲਦੀ ਸੀ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਰਸਤਾ ਚੱਟਾਨ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੁੰਦਰ ਝਰਨੇ ਫਰਨਾਂ ਅਤੇ ਕਾਈ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ, ਰਸਤਾ ਚਿੱਟੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ, ਉੱਪਰ ਲਟਕਦੇ ਫਿਲਾਡੇਲਫਸ ਰੁੱਖ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਇਸਦੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਪੱਤੀਆਂ ਨਾਲ ਖਿੰਡੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਫਿਰ, ਸਭ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਰਸਤਾ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੌੜੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਛੱਤ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਸੀ। ਰਸਤਾ ਨਦੀ ਦੇ ਦੱਰੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਲੰਬੇ, ਔਖੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਪੱਧਰਾ ਹੋਇਆ ਜਿੱਥੇ ਢਲਾਣ ਬਾਕੀ ਰਸਤੇ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ,

ਅਤੇ ਕੁਝ ਭੋਟੀਆ ਘਰ ਸਨ। ਇਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਰਗੀਆਂ ਸਨ: ਭੂਰੇ-ਸੰਤਰੀ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੱਥਰੀਲੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਹਰ ਕੁਝ ਫੁੱਟ 'ਤੇ ਚੀੜ ਦੇ ਤਣੇ ਖਿਤਿਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਕੰਧ ਦੀ ਲੰਬਾਈ ਤੱਕ, ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਛੱਤ, ਸ਼ਾਇਦ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਕੋਲ ਦੋ ਖਿੜਕੀਆਂ, ਅਤੇ ਛੱਤ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੁੱਲ੍ਹਾ ਪਾਈਪ ਜਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਖਿੜਕੀ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਘਰ ਦਾ ਪਿਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅਕਸਰ ਢਲਾਣ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਘਰ ਜਿੱਥੇ ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਭੋਟੀਆ ਹਿੰਦੂ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੋਧੀ ਸੀ: ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ, ਅਜਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੱਠ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਹੁਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਿੱਬਤੀ ਸੰਗੀਤ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਮੈਂ ਤਾਲਬੱਧ ਧੁਨਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ), ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਛੋਟੇ, ਪਤਲੇ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਵਾਦੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਭੂਰੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਥੋੜੇ ਚੌੜੇ ਸਨ, ਮੰਗੋਲੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਸਨ।

ਨੀਵੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਹਮੇਸ਼ਾ ਭੋਟੀਆ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਦਾ ਮੰਨਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸਭ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਪਰਿਵਾਰ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਚੌਲ ਸੀ ਨਾ ਜੌਂ, ਸਿਰਫ਼ ਮੁਰਗੀਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾ ਤਾਂ ਮੁਰਗੀਆਂ ਸਨ, ਨਾ ਹੀ ਅੰਡੇ, ਨਾ ਹੀ ਗਾਵਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਦੁੱਧ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਨ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਸਨ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ, ਆਦਮੀ ਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮੱਠ ਦੇ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਵੱਜਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਗੁਣਗੁਣਾਉਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਉਹ ਸਾਡੀ ਨਾਸ਼ਤੇ ਦੀ ਕਰੀ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਸ਼ਾਲ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੀਆਂ ਹਰੇ ਪੱਤਿਆਂ ਦਾ ਢੇਰ ਲੈ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੇ ਹੱਥ 'ਤੇ ਦੋ ਡੂੰਘੇ ਜ਼ਖ਼ਮ ਵੀ ਸਨ। ਇੱਕ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ, ਐਪਾਮਾਡੋ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮੈਡੀਕਲ ਕਿੱਟ ਕੱਢ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤੀ। ਉਸਨੇ ਕ੍ਰਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਉਸਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਧੋਤਾ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਕੀਤੀ, ਉਹ ਉਸਦੀ ਚਿੰਤਾ ਤੋਂ ਨਰਮ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦੀ ਹੋਈ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਨਕਸ਼ੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਚੁੱਪਚਾਪ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਨੇ ਥਾਵਾਂ ਦੱਸਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਹਰ ਨਾਮ 'ਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਇਸਨੂੰ ਦੁਹਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਲੰਘੇ ਸੀ, ਫਿਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਥਾਵਾਂ, ਫਿਰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਥਾਵਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਇੰਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਖੁਦ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਅੱਠ ਵਾਰ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚੁੱਪਚਾਪ ਉੱਥੇ ਬੈਠੇ, ਮੱਧਮ ਪੈ ਰਹੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਫਿਲਟਰ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੰਪ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਵਾਲੇ ਪਹਾੜਾਂ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੱਧਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ

ਕਾਲਾ ਰਿੱਛ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਸਾਡਾ ਗਾਈਡ, ਇੰਦਰ, ਤਮਾਂਗ ਕਬੀਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਬੀਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਉੱਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ, ਪੂਰਬ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਉੱਚੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਨਾਲ ਮੱਧ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਖੁਦ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਰੀਬ ਸੀ। ਜਿਸ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਸੀ, ਉਸ 'ਤੇ ਚੌਲ ਜਾਂ ਕਣਕ ਉਗਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੌਂ, ਬਾਜਰਾ ਅਤੇ ਮੁਰਗੀਆਂ 'ਤੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਘਟੀਆ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਕ ਅਤੇ ਬੱਕਰੀਆਂ ਵੀ ਪਾਲਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਸਰਦੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇੰਦਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸਦੇ ਲੋਕ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਗਾਈਡਾਂ ਅਤੇ ਕੁਲੀਆਂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਹ ਭੋਟੀਆ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਇੰਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤ ਅਸੰਭਵ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਪਤਲੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉੱਗਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਰੁਕ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜੜ੍ਹੋਂ ਉਖੜ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਇੰਨਾ ਗਰੀਬ ਪਰ ਪਵਿੱਤਰ ਘਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਹੋਣਾ ਇੰਨਾ ਮਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸੁਣਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਸ ਰਾਤ ਹੋਰ ਵੀ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਮਿਲੀ ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਆਪਣੀ ਉੱਪਰਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਡੇ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਕੁਝ ਸਮਤਲ ਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚਿਕਨ ਪੈਨਕੇਕ ਖਾਧੇ। ਮੇਰਾ ਪੈਨਕੇਕ ਨਾਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਫਲੈਟ ਡੰਪਲਿੰਗ ਵਰਗਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਰੌਸ਼ਨੀ ਭਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਹਰ ਖਾਣ ਲਈ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਬੈਂਚ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਏ। ਅਜੇ ਵੀ ਹਨੇਰੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਰੀਮੀ ਚਮਕ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੜਨ ਲਈ, ਇਹ 7,000 ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਸੈਪਾਲ ਹਿਮਾਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਰਸਤਾ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ: ਸਮਤਲ ਅਤੇ ਰੇਤਲਾ, ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਹੋਇਆ। ਇਹਨਾਂ ਕਾਸ਼ਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਸਾਡੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ, ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚਿੱਟੇ-ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲਾ ਕੋਟੋਨੈਸਟਰ ਉੱਗਿਆ, ਇੱਕ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਛੋਟੀ ਕੰਧ ਵਾਂਗ ਚਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਸੰਘਣੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਥਾਈਮ ਵਰਗੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਪੌਦੇ ਉੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ, ਰੰਗੀਨ ਫੁੱਲ ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੰਬੇ ਡੰਡਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਝਾਕਦੇ ਸਨ। ਖੇਤ ਜੌਂ ਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਤੀਆਂ ਵਰਗੇ ਸਿਰ ਹੁਣੇ ਹੀ ਖਿੜਨ ਲੱਗੇ ਸਨ, ਸੁੱਕੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਝੂਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਫੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹਾਥੋਰਨ ਜਾਂ ਐਮੇਲੈਂਚੀਅਰ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਚਿੜੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਪੰਛੀ

ਗਰਮੀ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਡਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਅਸੀਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੇ ਸੀ, ਹੁਣ ਉੱਚੀਆਂ ਪਾਈਨਾਂ ਅਤੇ ਨੀਵੀਆਂ ਜੂਨੀਪਰ ਝਾੜੀਆਂ ਦਾ ਦਬਦਬਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਕ ਅਤੇ ਡਜ਼ੋ (ਯਾਕ ਅਤੇ ਗਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ) ਚਰਾਉਣ ਦੁਆਰਾ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋ-ਹੱਥਾਂ ਵਾਲੇ ਆਰੇ ਨਾਲ ਪਾਈਨ ਦੇ ਤਣੇ ਦੇ ਇੱਕ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਲੰਬਾਈ ਵਿੱਚ ਕੱਟਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਤਣੇ ਨੂੰ ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੇ ਬਣੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪਲੇਟਫਾਰਮ 'ਤੇ ਰੋਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਸਕੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉੱਪਰ। ਨੇੜੇ ਹੀ ਕਈ ਹੋਰ ਹਿੱਸੇ ਪਏ ਸਨ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਰੁੱਖ ਕੱਟਣ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਨਵੇਂ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਾਂ ਘਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਯਾਤਰੀ ਮਿਲੇ - ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਲੋਕ ਜੋ ਉੱਪਰਲੀ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਸਿਮੀਕੋਟ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਉਪਜ ਦੀਆਂ ਬੋਰੀਆਂ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਦੇ ਬੰਡਲ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਵਾਰ ਲੱਦੇ ਹੋਏ ਖੱਚਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਉਪਜ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਕਾਫ਼ਲੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖੇ, ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕੋਲਿਨ ਥੁਬਰੋਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਲੇਖਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ, ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਉੱਚੇ ਦੱਰੇ ਸਾਡੇ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਅਸੀਂ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਰੋਜਰ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗਲੋਬਲ ਵਾਰਮਿੰਗ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਡੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਗੇ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੱਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਇੰਨੇ ਬੰਦ ਸਨ ਕਿ ਇੱਕ ਜਰਮਨ ਟੀਮ ਨੂੰ ਲਾਲ-ਅਤੇ-ਚਿੱਟੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਦੱਰੇ ਸਾਡੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੱਕ ਖੁੱਲ੍ਹ ਜਾਣਗੇ। ਜਾਂ ਅਸੀਂ ਜਰਮਨਾਂ ਵਾਂਗ ਲਾਲ-ਅਤੇ-ਚਿੱਟੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੁਆਰਾ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਫਿਰ ਸਾਂਗੇ ਲਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਤੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ: ਉਸ ਦਿਨ, ਪਹਿਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦੱਰੇ ਦੇ ਪਾਰ ਤੋਂ ਮੱਠ ਪਹੁੰਚੇ ਸਨ; ਦੱਰੇ ਪਾਰ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਪੈਦਲ ਹੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਾਂਗੇ ਤਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗੀ - ਡੂੰਘੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਉੱਤਰੀ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਉਤਰਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ - ਪਰ ਹੁਣ ਤੱਕ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪੁੱਛਣ ਆਇਆ ਹੋਵੇ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਵੇਰ ਹੋਈ, ਅਸੀਂ ਪਾਈਨ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਇੱਕ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੱਲਦੇ ਧਾਤ ਦੇ ਪੁਲ 'ਤੇ ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਘਾਟੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ: ਉੱਚੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ, ਉੱਚੇ ਸਪ੍ਰੂਸ ਦੇ ਰੁੱਖ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਟਕਦੀਆਂ ਟਾਹਣੀਆਂ ਪੱਤਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਝੂਲਦੀਆਂ ਸਨ, ਪੁਲ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਚੌੜਾ ਰਸਤਾ, ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਉੱਚੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਹਰੇ ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖ। ਅਸੀਂ ਗਰਜਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਛੇ ਗਿਰਝਾਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਡਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਖੰਭ ਫੜਫੜਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਗਰਮ ਹਵਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਪਰ ਉੱਡਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੱਡੇ ਖੰਭ ਫੈਲ ਗਏ। ਇੱਕ ਸੜਕ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜੰਗਾਲ ਵਾਲਾ ਪੀਲਾ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਿਆ? ਅਸੀਂ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ, ਤਾਂ ਢਲਾਣਾਂ ਘੱਟ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਹੋ

ਗਈਆਂ। ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ, ਵੱਡੇ ਛੱਤ ਵਾਲੇ ਖੇਤ, ਕੁਝ ਰੁੱਖ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਘਰ ਸਨ। ਅਤੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ, ਯਾਲਬਾਂਗ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਯਾਲਬਾਂਗ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਟਿੱਲੇ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਟਾ ਤਿੱਬਤੀ ਸਟੂਪਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਚਿੱਟਾ ਪਲਾਸਟਰ ਦੂਰ ਦੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਇਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸੰਭਾਵਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾਮਖਾ ਖਿਯੁੰਗ ਜ਼ੋਂਗ ਮੱਠ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਹਰੇਕ ਭਜਨ ਸਾਧੂ ਆਪਣੇ ਸਿੱਧੇ ਢੋਲ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਢੋਲ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਬੀਟ 'ਤੇ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਢੋਲ ਦੇ ਬਲੇਡ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੰਦਰ ਦੇ ਵੱਡੇ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਰਨ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮਾਨ ਸਨ। ਇਹ ਰੰਗ, ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਰੂਬੀ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਤਿਕੋਣੀ ਵਿਪਰੀਤ ਸੀ: ਚਮਕਦੀਆਂ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਧਾਰੀਆਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ - ਦੁਬਾਰਾ, ਦੁਬਾਰਾ, ਦੁਬਾਰਾ, ਦੁਬਾਰਾ, ਦੁਬਾਰਾ...
ਦੋ ਕਤਾਰਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ, ਆਪਣੀਆਂ ਡੂੰਘੀਆਂ, ਗੂੰਜਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਸ਼ਬਦ ਇੰਨੇ ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਿਤਾਬਾਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਢੋਲ ਵਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ...
ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲੀ ਵੇਦੀ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਗੜੇ ਹੋਏ ਮੁਦਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਰਧ-ਦਿੱਖ ਵਜ੍ਰਾਇਣ ਮੂਰਤੀਆਂ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਪਰ ਵੇਦੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਕਟੋਰਾ, ਫਿਰ ਰੇਸ਼ਮੀ ਸਕਾਰਫ਼, ਫਿਰ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੰਦਰ ਮੰਤਰਾਂ ਅਤੇ ਹਿਪਨੋਟਿਕ ਤਾਲਾਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ...
ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਭੀੜ - ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ, ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਟੀ-ਸ਼ਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ - ਹੁਣ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਥੇਲੀਆਂ ਜੋੜ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਉੱਤੇ ਉੱਚੀਆਂ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਝੁਕਦੇ, ਗੋਡੇ ਟੇਕਦੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਪਰਨੇ ਡਿੱਗਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਧੂੜ ਭਰੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਫੈਲ ਜਾਂਦੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ...
ਇਸ ਪੂਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੇ ਮੇਰੀ ਰੀੜ੍ਹ ਦੀ ਹੱਡੀ ਨੂੰ ਕੰਬਣੀ ਛੇੜ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਸੇਵਾ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਵਰਤ ਰੱਖਿਆ ਸੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਪ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚੁੱਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ, ਤਰਲ ਪਦਾਰਥਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰਹੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਸਾਂਪਾ ਖਾਧਾ ਸੀ, ਯਾਕ-ਮੱਖਣ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਪੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਦੇ ਜਨਮ, ਮੌਤ ਅਤੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਮਨਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਥੈਰਾਵਦੀਆਂ ਲਈ ਵੈਸਾਖ

ਪੂਜਾ, ਮਈ ਦਾ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ: ਬੋਧੀ ਕੈਲੰਡਰ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਿਉਹਾਰ। ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ, ਬਮ ਬਮ...

ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ, ਸਭ ਕੁਝ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਚੁੱਪ ਛਾ ਗਈ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਬੈਠੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦੋਵਾਂ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਫੜੇ ਹੋਏ ਦੋ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਟਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਧੁੰਦ ਦੇ ਸਿੰਗ ਵਰਗੀ ਡੂੰਘੀ ਆਵਾਜ਼ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਢੋਲ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਮਨੁੱਖੀ ਪੱਟਾਂ ਦੀਆਂ ਹੱਡੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਛੋਟੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਅਗਲੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਵੇਦੀ ਦੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੋ ਰਿਨਪੋਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਫਿਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ - ਇੱਕ ਵੱਖਰੀ ਤਾਲ, ਵਧੇਰੇ ਤਾਲਬੱਧ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਟਾਂ ਦੀ ਹੱਡੀ ਦੀਆਂ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਦੋ ਜੋੜਿਆਂ ਦੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਦੋ ਲੰਬੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਆਵਾਜ਼, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੁੱਖ ਢੋਲ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਬੀਟ।

ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮੰਦਰ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਥੇਰਵਾੜਾ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਠੀਕ ਕਰ ਲਏ ਸਨ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਤਾਂ ਜੋ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਾ ਖਾਣ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖਾਣਾ ਖੁਦ ਬਣਾਇਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦਿਲਾਸਾ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਢਲਾਣ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੀਆਂ, ਨਗਰਪਾਲਿਕਾ ਵਰਗੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਉਹ ਮੱਠ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੱਠ ਸਨ), ਅਤੇ ਇਹ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਸੰਗਯ ਲਾਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅਸੀਂ ਚਿੱਟੇ ਸਟੂਪਾ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ ਅਤੇ ਮੱਠ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਮੰਦਰ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੀ, ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕੁਆਰਟਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸਥਿਤ, ਉਹੀ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਢਾਂਚਾ ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਬੋਧੀ ਮੱਠਾਂ ਤੋਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੰਗਾਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ। ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਈਆਂ, ਮੈਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੀਆਂ: ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਰੰਗੀਨ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅਤੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ, ਬੁੱਢੀਆਂ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤਾਂ ਸੌਂ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜਾਂ ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਖਾਲੀ ਬੈਂਚਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਲਈ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਦਿੱਤੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਤਿੰਨ ਕਤਾਰਾਂ ਪਿੱਛੇ, ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕੁਝ ਸੌਂ ਰਹੇ ਸਨ, ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ, ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਹੁਣੇ ਹੀ ਬੈਠ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਇਹ ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਂਗ ਹੈ; ਇਹ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਝਪਕੀ ਲੈ ਰਿਹਾ ਹੈ।"

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਸਾਰੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕ ਸਾਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੋਲਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁਹਣੀਆਂ ਮਾਰ ਕੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ 'ਤੇ, ਅਤੇ ਟੁੱਟੀ-ਫੁੱਟੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਲੈ ਗਿਆ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਗੱਦੇ ਵਾਲੇ ਬੈਂਚ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਮੇਜ਼ਾਂ ਰੱਖੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਤਾਂਬੇ ਦਾ ਘੜਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਟੁੱਟੇ ਹੋਏ ਢੱਕਣ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਤੋਂ ਭਾਫ਼ ਨਿਕਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਘੜਾ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦੀ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਨੇ ਲੰਬੇ, ਪਤਲੇ ਸੋਟਿਆਂ ਨਾਲ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬੈਂਚਾਂ 'ਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਤਾਂਬੇ ਦੀ ਕੇਤਲੀ ਤੋਂ ਸਿੱਧੇ ਚਾਹ ਪਰੋਸਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜੋ ਘੜੇ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈ ਲਈ ਸੀ; ਸਾਨੂੰ ਭੋਜਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਸੀਮਤ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਦੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਇੰਨੀ ਚੰਗੀ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੱਠ ਵਿੱਚ 190 ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਵੇਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਿੰਪੋਚੇ ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣਗੇ, ਪਰ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਉਹ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਉਸਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿੱਜੀ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਸੀ (ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਜਾਪਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ)।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪੰਨਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਢੇਰ ਤੋਂ ਡੂੰਘੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾਠ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪਹਿਲਾ ਪੰਨਾ ਪੂਰਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪੰਨਿਆਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਢੇਰ ਵਿੱਚ ਪਲਟ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅਗਲਾ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸੂਖਮ, ਸੂਖਮ ਹਰਕਤਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਥੇਲੀ ਵਿੱਚ ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨੂੰ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਮੁੱਖ ਬਿੰਦੂਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਵਜਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਾਪ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਝੂਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਭਟਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਉੱਠਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਗਵੇਦੀ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੀਆਂ ਸਨ - ਕਦੇ ਇੱਕ, ਕਦੇ ਦੂਜਾ, ਕਦੇ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਕਰਾਈ। ਉਹ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਇਹ ਤੀਜਾ ਦਿਨ ਹੈ। ਨਾ ਖਾਣਾ, ਨਾ ਪੀਣਾ, ਨਾ ਗੱਲ ਕਰਨਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ।" ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਚੁੱਪ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ।

ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਉਸ ਦਿਨ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਰਹੇ। ਸੈਕਟਰੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਰਤ ਰੱਖਣ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ੂਗਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਹੀ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਰੂਮ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੱਦੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ, ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸੈਕਟਰੀ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਹਨ: "ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਭਿਕਸ਼ੂ," ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ ਗੱਲਬਾਤਾਂ

ਬਾਰੇ; "ਉਸਦੀ ਸਮਝ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ।" ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਨਿੱਘਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਸਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਚਾਹੀਏ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਉਹ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਤੋਂ ਅਜਾਹਨ ਦੇ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ, ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, ਰਿੰਪੋਚੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ। "ਓਹ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਮੂਲ ਗੁਰੂ ਹੈ!" ਫਿਰ, "ਓਹ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਹੈ!" ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, "ਵਾਹ, ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਜੋਗਚੇਨ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ!" ਉਹ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜਾਹਨ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਪਣੀ ਅਨੁਵਾਦਿਤ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। "ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

ਇਸ ਨਾਲ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਨਿੰਗਮਾ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ, ਜਿੱਥੇ "ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।" ਵਜ੍ਰਯਾਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਦੀਖਿਆਵਾਂ ਸੰਦਰਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਮੱਸਿਆ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਫੈਲ ਗਈ ਸੀ: ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਵਜੋਂ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲਣਾ। ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਥੇਰਵਾਦ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। "ਪਰ ਉਹ ਦਰਸ਼ਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ!" ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਉਸ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ ਲਗਾਉਣ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਫਲ ਉਗਾਉਣ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਪਜ ਨਾ ਖਾਣ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਪੰਜ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਅਧਿਐਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।"

"ਉਮਮ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ, ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ।"

ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਸੰਦ ਆਇਆ ਕਿ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਚਾਹੁਣ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। "ਵਜ੍ਰਯਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਣ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਉਹ ਦੁਖੀ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਖੀ ਕਰਦੇ ਹਨ।"

ਅਸੀਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਰਹੇ, ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ "ਡਿਊਟੀਆਂ" ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੱਲ੍ਹ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤਿਉਹਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਅਹਾਤੇ ਦੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਉਸਦੇ "ਡਿਊਟੀਆਂ" ਵੇਖੀਆਂ: ਤਿੱਬਤੀ ਘਰ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਖੱਟਾ, ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸਕਾਰਫ਼ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਿਉਹਾਰ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਲੰਮੀ ਦੂਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।

ਉਸ ਦਿਨ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਸਮਾਰੋਹ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਝਾਂਜਰਾਂ ਦੀਆਂ ਤਾੜੀਆਂ ਜਾਂ ਲੰਬੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ ਨਾਲ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਰਹੇ, ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ ਦੀ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਟਨਲਿੰਗ ਨਾਲ ਹੀ ਵਿਰਾਮ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲੱਗਦੇ ਰਹੇ। ਪ੍ਰਭਾਵ ਮਨਮੋਹਕ ਸੀ, ਪਰ ਨਾਲ ਹੀ ਮਨ ਨੂੰ ਸੁੰਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਾਰ ਉੱਠਿਆ

ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੁੰਦਰ ਸੀ, ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਇੰਨਾ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਨੇ ਝੁਕ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਸਥਾਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਨਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ ਸਨ, ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਚੋਲੇ ਪਾ ਕੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਆਪਣੇ ਮੰਤਰ ਪਾਠ ਇਕੱਠੇ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਪਾਠ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੱਪੜੇ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਔਰਤਾਂ ਬਾਹਰ ਮੰਦਰ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਸੁਰੀਲੇ ਭਜਨ ਇਕੱਠੇ ਗਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀਆਂ।

ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਨੂੰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾ ਕੇ ਕੰਧ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ, ਪੌੜੀਆਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ, ਪੱਧਰੇ ਬਾਗ਼ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਲਗਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਲਾਅਨ, ਜਿੱਥੇ ਦਰਬਾਨਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਏ ਸਨ, ਜੋ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਮਾਣ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਘਰ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖੇ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਰਿਨਪੋਚੇ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ - ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੈਂਪਿੰਗ ਸਥਾਨ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ। ਨਵਾਂ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਲਾਅਨ ਨਰਮ ਅਤੇ ਸਮਤਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਜ਼ਮੀਨ ਘਾਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਵੇਲੇ ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਾਈਟ ਜਗ ਪਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਨੇੜੇ ਆਇਆ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਡਾਇਨਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਨਵੇਂ ਚੋਗੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਉਸ ਨਾਲ ਝਿਜਕਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਲਾਈਟ ਸਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ, ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਟਾਇਲਟ, ਸ਼ਾਵਰ ਅਤੇ ਸਿੰਕ ਵਾਲੇ ਬਾਥਰੂਮ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਆਹ, ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ, ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਧੰਨਵਾਦ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਲਈ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਰਿਨਪੋਚੇ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਉਸਦਾ ਘਰ ਅਤੇ ਬਾਗ਼ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਉਸ ਰਾਤ, ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਲੇਟਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਰਿੰਪੋਚੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੋੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਕਤੂਬਰ 1984 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਫੇਰੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਦੋਂ ਚੀਨ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਸੀ।

“ਤਾਂ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਮੱਠਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ?” ਅਸੀਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਮਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਚਮਕਦਾਰ, ਬਹੁ-ਰੰਗੀ ਗੋਲ ਪੱਥਰਾਂ ਉੱਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ।

"ਹਾਂ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੋਲੇਪਣ ਨਾਲ ਪੁੱਛਦਾ, 'ਇਸ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲਾਮਾ ਹਨ?' ਅਤੇ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ 'ਦੋ', ਪਰ ਸੈਂਕੜੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ! ਮੈਂ ਸਮਝਦਾ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਮੱਠ ਪੁਨਰਜਨਮ ਵਾਲੇ ਲਾਮਾਂ ਦੀਆਂ ਦੋ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਦਾ ਪਾਲਣ-ਪੋਸ਼ਣ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਲਾਮਾ ਦਾ ਅਸਲ ਅਰਥ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹਨ, ਦੋ ਲਾਮਾ ਭੇਡੂ ਹੋਣਗੇ, ਜਾਂ ਘਰ, ਤੁਲਕੁਸ ਦੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਨਾਲ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਮ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਚੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਵਾਲੇ ਨਾਬਾਲਗ ਰਈਸਾਂ ਵਰਗੇ ਹੋਣਗੇ। ਮੇਰੇ ਗੁਰੂ, ਗੇਸ਼ੇ ਰਾਬਟੇਨ ਵਰਗੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੋਣਗੇ - ਜੋ ਜਵਾਨੀ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਭੁੱਖਮਰੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ - ਅਤੇ ਉਸੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ, ਦੋ ਤੁਲਕੁ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ, ਨੌਕਰਾਂ, ਰਸੋਈਏ ਅਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਮੱਠ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ: ਖੇਤ, ਜਾਇਦਾਦਾਂ, ਜੋ ਆਮਦਨ ਪੈਦਾ ਕਰਨਗੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ, ਮੱਠ ਇੱਕ ਸਮਾਜਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।" ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਗਠਜੋੜ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਜਗੀਰੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ। ਤੁਲਕੁ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਦੌਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਤਾਂਤਰਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦਾ ਵੰਸ਼ਜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਦੀਖਿਆਵਾਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਆਮ ਲੋਕ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵੀ, ਇਹਨਾਂ ਦੀਖਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਵਜੋਂ ਭੇਟਾਂ ਚੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਦੀਖਿਆਵਾਂ ਮੱਠ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦਾ ਆਧਾਰ ਸਨ।

ਮੈਂ ਕਿਹਾ, "ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਉਹ ਵੱਡੇ ਮੱਠ ਮੈਨੂੰ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਕੀ ਇਹ ਬਾਅਦ ਦੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ੋਰ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ? ਇਸ ਲਈ, ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਰੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਣਾਉਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਆਮਦਨ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਪਿਆ। ਜਾਂ ਕੀ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਵਿਆਖਿਆ ਹੈ?"

"ਨਹੀਂ, ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੂਰਾ ਮੱਠ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, 1959 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਰ ਸੱਤ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਤੁਲਕੁ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਯਾਕ ਕਾਰਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਕਸਰ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਰੁਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਉਹ ਦੀਖਿਆ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਬਦਲੇ ਵਿੱਚ, ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੌਂ, ਸੋਨੇ ਦੇ ਗਹਿਣੇ, ਪੈਸੇ, ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਉਹ ਲੱਭ ਸਕਦੇ ਸਨ ਦੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇਹ ਆਮਦਨ ਮੱਠ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਦੋ ਤੁਲਕੁ ਹੋਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਬਾਲਗ ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਤੁਲਕੁ ਜੋ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ - ਅਤੇ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਸ ਲਈ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਦੇ ਸਨ - ਆਪਣੇ ਮੱਠਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਆਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾ ਅਜੇ ਵੀ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਹ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੀਨੀ, ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬੀ ਏਸ਼ੀਆ - ਸਿੰਗਾਪੁਰ, ਮਲੇਸ਼ੀਆ, ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ - ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਰਕਮ ਕਮਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਸਨ।" ਇਹ ਪਤਵੰਤੇ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਨਾਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਮੱਠਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਚਲਾਉਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਚੈਰੀਟੇਬਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਵੈ-ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ, ਆਰਥਿਕਤਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਦੌਰਾਨ, ਚੀਨੀ ਮਾਲੀਏ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਰੋਤ ਰਹੇ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਸਾਨੂੰ ਵੱਡੇ ਚਿੱਟੇ ਸ਼ੰਖ ਵਜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੰਦਰ ਸਨ, ਪਰ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਿੱਛੇ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ ਜੋ ਆਪਣੇ ਸ਼ੰਖ ਫੜੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ, ਅਹਾਤੇ ਦੀਵਾਰ ਵਿੱਚ ਲੱਕੜ ਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੇਮਾ ਰਿਕਸ਼ੇਲ ਰਿਨਪੋਚੇ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਸ਼ੰਖਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਸਵਾਗਤ ਵਿੱਚ ਗੂੰਜਦੀ ਰਹੀ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਰੀ ਰਹੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਦਲ ਅਹਾਤੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਔਰਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹੀ ਸੁਰੀਲੀ ਧੁਨ ਗਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਗਾਈ ਸੀ। ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਗਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸਿਰਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਦਾ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਗਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਔਰਤਾਂ। ਮੈਂ ਅਤੇ ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੁਣ ਸ਼ੰਖ ਨਹੀਂ ਫੜੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਪਏ।

ਇਹ ਸਮਾਰੋਹ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਚੱਲਿਆ। ਕੁਝ ਤੱਤ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਢੋਲ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬੇਅੰਤ ਜਾਪ ਸੀ। ਕੁਝ ਖਾਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਜਾਪਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਨਾਸ਼ਤੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬ੍ਰੇਕ ਸੀ। ਨਾਸ਼ਤਾ ਲੋਹੇ ਦੀਆਂ ਬਾਲਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋਹੇ ਦੇ ਲਾਡੂਆਂ ਨਾਲ ਪਰੋਸਿਆ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ ਜੌਂ ਦੇ ਸਟੂ, ਮਾਸ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ, ਅਤੇ ਬਾਸੀ ਮੱਖਣ ਦੀ ਇੱਕ ਪਤਲੀ ਪਰਤ ਵਾਲੇ ਕਟੋਰੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ, ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਬੇਲੋੜੇ, ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਰੌਲੇ-ਰੱਪੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿਹਾ, "ਹੁਣ ਹਰ ਕੋਈ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।" ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ, ਜੋ ਕਿ ਸਾਰਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਛੇ ਬੋਧੀਸਤਵਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਰੇਕ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਲਾਲ ਕੱਪੜੇ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਰੰਗੀਨ ਮੱਖਣ ਦੇ ਬਣੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ, ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਭੇਟਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੇਦੀ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਈਆਂ - ਜਿਸਨੇ ਰੋਰੀ ਦੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਝਿਜਕ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਅੱਧ ਵਿੱਚ, ਬਾਹਰ ਇੱਕ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਗਰਜ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਹਨੇਰੀ ਆਈ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਗੜਿਆਂ ਦਾ ਮੀਂਹ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਲੋਕ ਭੱਜ ਕੇ ਵਰਾਂਡੇ ਵਿੱਚ ਪਨਾਹ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇਹ ਮੀਂਹ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਚੱਲਿਆ, ਪਰ ਪੂਰਾ ਵਿਹੜਾ ਮੋਤੀ ਵਰਗੀ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਪਰਤ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੱਠ ਦੀ ਰਸਮ ਆਪਣੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ, ਹਰ ਕੋਈ - ਭਿਕਸ਼ੂ, ਆਮ ਲੋਕ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ - ਜੌਂ ਦੇ ਦਾਣੇ ਸੁੱਟ ਕੇ ਅੰਦਰਲੇ ਫਰਸ਼ ਨੂੰ ਢੱਕ ਦਿੱਤਾ।

ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਪੂਰੇ ਸਮਾਰੋਹ ਦੌਰਾਨ ਸ਼ਾਂਤ ਬੈਠਣਾ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਡੂੰਘੇ ਲਾਲ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਥੇਰਵਾੜਾ ਗੇਰੂ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਹੋਣ, ਪਰ ਕ੍ਰਿਸ, ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਈ ਲੰਬੇ ਬ੍ਰੇਕ

ਲਏ, ਮੱਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਹੇਠ ਬੈਠ ਕੇ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ, ਮੰਦਰ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਫੁਸਫੁਸਾਹਟ ਨਾਲ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਗੀਤ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਹੌਲੀ।

ਪੂਜਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲੇ, ਇਸ ਵਾਰ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਅਨੁਵਾਦਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਸਦੇ ਲੰਬੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲ ਪੋਨੀਟੇਲ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਪੂਜਾ ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿੱਸਾ ਲਿਆ ਅਤੇ, ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੂੰ ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਤਰੱਕੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਅਨੁਵਾਦਕ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ, ਰਿੰਪੋਚੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜੋਗਚੇਨ ਦੇ ਅਰਥ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਜੋਗਚੇਨ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪਛਾਣਨ ਲਈ ਇੱਕ ਫਾਰਮੂਲਾ ਵੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ "ਜੇਕਰ ਰੌਸ਼ਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਜੋਗਚੇਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਪਰ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋਗਚੇਨ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਥੇਰਵਾਦ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਿਰਫ ਸ਼ੁੱਧ ਚੇਤਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਖਾਈ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਮਰੀਕਾ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਜੋਗਚੇਨ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਹੋ', ਜਿਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਉਸਨੇ ਦਿੱਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਜੋਗਚੇਨ ਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।'

ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ ਪਸੰਦ ਆਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਰਾਤ ਭਰ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਵੈ-ਰੁਚੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ, ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣ ਆਇਆ, ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਖੱਟਾ (ਇੱਕ ਖੱਟਾ) ਭੇਟ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰ 'ਤੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵਜੋਂ ਛੂਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਕਾਰਫ਼ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਇਤਿਹਾਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸਿੱਖਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਉਦੋਂ ਜਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਡੇਗਿਆਲ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਨਿੰਗਮਾ ਤੁਲਕੁ, ਪੁਨਰਜਨਮ ਅਤੇ ਵੰਸ਼ ਦੋਵਾਂ ਦੁਆਰਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਵੰਸ਼ਜ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਦਾਨਾਂ ਅਤੇ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚੇਲੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਵਜੋਂ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਮੱਠ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੋਚਿਆ, ਚੀਨੀ ਜ਼ੁਲਮ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਸੀ ਪਰ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਦਾ ਘਰ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਦੋਵਾਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਟ੍ਰੁਲਸ਼ਿਕ ਰਿਨਪੋਚੇ ਕੋਲ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਕਿ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿੰਗਮਾ-ਪਾਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੱਠਵਾਦ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਛੋਟੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਇੰਨੇ ਬਿਮਾਰ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਕ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਈ। ਸੰਗਯੇ ਲਾਮਾ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕੰਮ ਕੀਤੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ ਬਣਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਮੱਠ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਹੁਣ ਉਸ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਦੇਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਸਿਰਫ਼ ਨਵਾਂ ਬਣਿਆ ਮੰਦਰ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੇ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਜੇ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਉਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਲਈ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਵਰਗੇ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਅਧਿਆਪਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪਰ, ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵਾਂਗ, ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਸੀ। "ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੇ ਅਕਸਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਿੰਨਾ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਦੌਲਤ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਤੁਲਕੂ (ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ) ਨਾਲ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਲਾਲਚ ਹੈ। 'ਫਾਇਰ ਅੰਡਰ ਦ ਸਨੋ' ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਾਂਗ, ਜਿਸਨੇ ਚੀਨੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤੀਹ ਸਾਲ ਕੈਦ ਕੱਟੇ, ਤਸੀਹੇ ਝੱਲੇ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ੁਭ ਗੁਣਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਕਿਸਾਨ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਸਥਾਨਕ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਵਾਲਾ ਲਾਮਾ ਬਣਾਇਆ।"

"ਓਏ, ਹੁਣ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਤੇਰਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ।"

ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਾਮਾ ਹੋ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਹੋ, ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਲੁਭਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇਗਾ..."

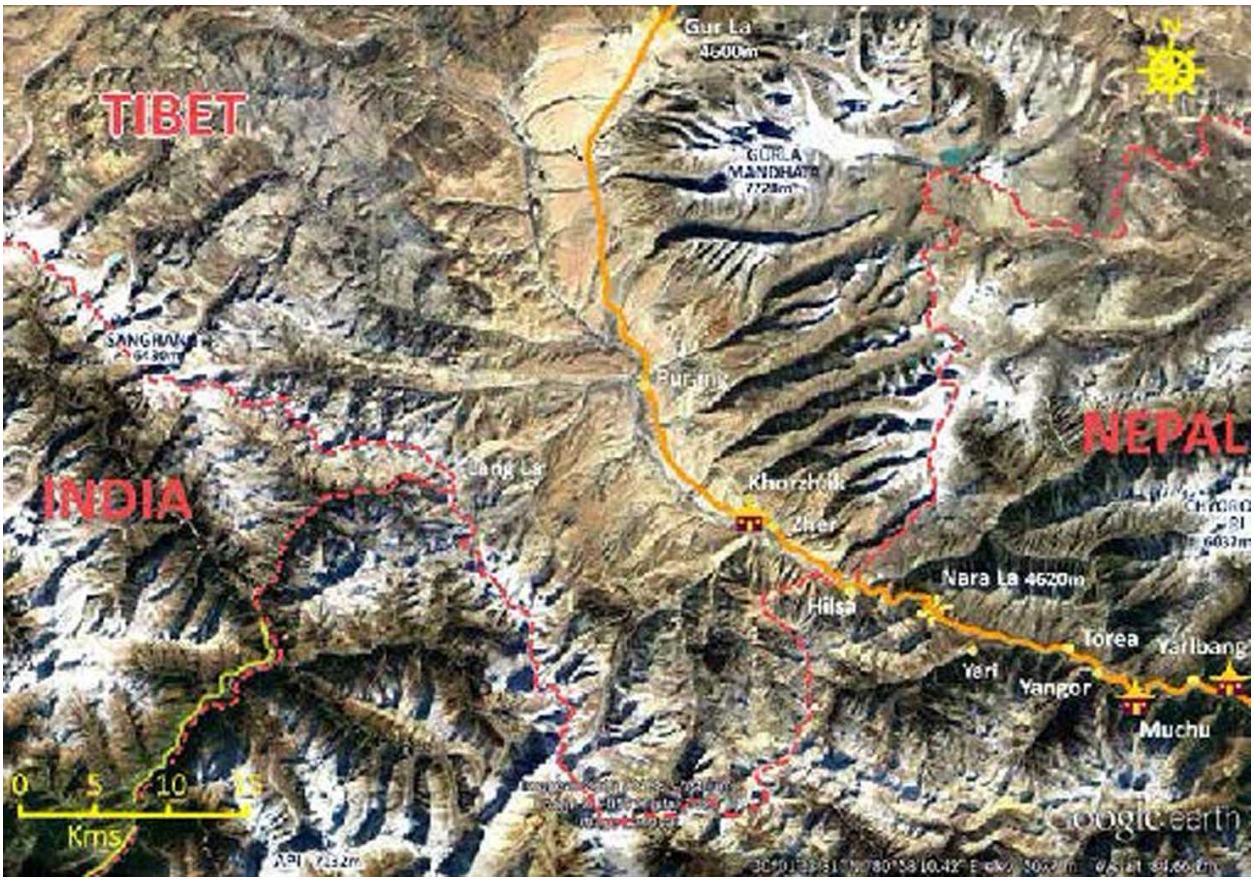
TIBET
INDIA
NEPAL
Gur La
4600m
GORLA
MANDHATA
7728m
SANGHAVA
Burtuk
Lang La
Khorzhok
Zher
Nara La 4620m
Hilsa
Torea
Yarlbang
Yeri
Yangor
Muchu
0 5 10 15
Kms
Google earth

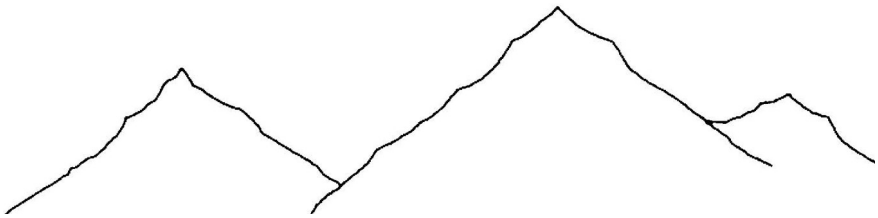

5. ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਮੱਠ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਅਸੀਂ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਪਏ; ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਰਾਮ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ ਚੌੜੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਦੁਬਾਰਾ ਸੜਕ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ, ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਉਤਰਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਹਲਕੇ-ਹਰੇ, ਜੀਵੰਤ ਪੋਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਉੱਪਰ ਸੁੱਕੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਹਨੇਰੇ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਪਾਈਨ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਿਲ ਖਿੱਚਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਣਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਗੁਲਾਬ ਦੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਨਰਮ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਨਦੀ ਦੇ ਹਰੇ ਪਾਣੀਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ - ਦਰਅਸਲ, ਸਾਰਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਸੀ - ਪਰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਗਲਤ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾ ਲਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਪੁਰਾਣੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਘਾਟੀ ਦੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਸਿਰਫ਼ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ, ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤਾਬ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ: ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਊਰਜਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਸੀ: ਐਪਮਾਡੋ ਅਤੇ ਰੋਰੀ, ਸਮੂਹ ਦੇ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ, ਇੰਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਦੌੜ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਗਲਤ ਰਸਤਾ ਅਪਣਾਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਸ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੱਠ ਵੱਲ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਮੇਰਾ ਪੁਰਾਣਾ ਸਵੈ, "ਗਾਈਡ", ਮੁੜ ਉੱਭਰ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਹ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਦੁਖਦਾਈ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। "ਇਸਨੂੰ ਜਾਣ ਦਿਓ," ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਹਾ।

ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੈਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਕੁਦਰਤ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਹੋਇਆ: ਬੁਲਬੁਲੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਛਤਰੀ ਵਿੱਚ ਉੱਡ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਲ ਚੁੰਝਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਕਾਲਾ ਸੀ;

ਸੰਘਣੀ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਾਰਬਲਰ ਚਹਿਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨੀਲਾ ਮੈਗਪਾਈ ਦੋ ਪੌਪਲਰ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਡਿਆ, ਆਪਣੀ ਲੰਬੀ ਪੂਛ ਹਿਲਾ ਕੇ, ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਇਸ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਇਕਸੁਰ ਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਸਟਾਈਲ ਸੀ: ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ; ਧਮਰਖੋ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਸੀ ਪਰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਗੁਆਚ ਜਾਂਦਾ ਸੀ; ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਪਾਮਾਡੋ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਦੀ ਚਾਲ ਭਾਰੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ ਵਧੇਰੇ ਸਥਿਰ ਪਰ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੁਕੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਰੁਕਿਆ ਸਗੋਂ ਸਾਡੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਮੂਹ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਦੋ-ਟੋਨ ਸਲੇਟੀ ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕਮੀਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਕੰਢੀ ਵਾਲੀ ਸਲੇਟੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਉਸਦੀ ਟੋਪੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ "ਇਕੱਲੇ ਚਰਵਾਹੇ" ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ਼ ਤੁਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਤਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਹਰ ਕੋਈ, ਸਿਰਫ਼ ਐਪਾਮਾਡੋ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ।

ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ, ਪੁਰਾਣਾ ਰਸਤਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੰਗੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮੂਹ ਰੋਰੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਨਾਲ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। "ਉਸਦਾ ਗਿੱਟਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਚ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?"

"ਸੋਜ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪਾਓ," ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਜੁੱਤੀ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਐਪਾਮਾਡੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੱਕ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। "ਫਿਰ ਉਹ ਤੁਰ ਸਕੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦੁਖਦਾਈ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਕੱਲ੍ਹ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦਾ ਭਾਰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਖਾਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ। ਰੋਰੀ ਦੋ ਸੋਟੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੰਗੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ, ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗੇ। ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕਈ ਦਿਨ ਲੱਗਣਗੇ, ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਰੋਜਰ ਨੇ ਹਿਲਸਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਅਗਲੇ ਸਟਾਪ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਜਾਂ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਉਸਦੇ ਲਈ ਖੱਚਰ ਜਾਂ ਟੱਟੂ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਪਰ ਖੱਚਰ ਜਾਂ ਟੱਟੂ ਉੱਚੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ...

ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਬਦਕਿਸਮਤੀ ਲਈ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਬਾਰੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਝਿਜਕਣ ਲਈ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ। ਮੇਰੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਉਹ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ ਜਾਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚ ਸਕੇ ਜੋ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਉਸਨੇ ਹਾਏ-ਹਾਏ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ, ਲਟਕਦੇ ਵਾਕਾਂ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦਾ ਹੋਇਆ। "ਮੈਂ ਮਜ਼ਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ," ਉਹ ਲਟਕ ਗਿਆ। "ਊਰਜਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ," ਉਹ ਲਟਕ ਗਿਆ। "ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ," ਉਹ ਲਟਕ ਗਿਆ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਹੰਗਾਮਾ ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਦਾ।

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ: ਉਹ ਮੋਚ ਵਾਲੇ ਗਿੱਟੇ ਨਾਲ ਦਰਦ ਨਾਲ ਲੰਗੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗਲਤੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰਨਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਮੇਰੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਤ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਸੀਤੋ ਨਾਲ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇਸ ਚੰਗੀ ਕਿਸਮਤ ਨੂੰ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਉਸ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਾਚਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਾਇਰੇਨੀਜ਼ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਉੱਥੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਘਾਟੀ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਸ਼ਹਿਦ ਰੰਗ ਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਣੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਸਨ: ਘਰ, ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਗਲੀਆਂ, ਕੱਪੜੇ ਧੋਣ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵਾਲੇ ਬੰਦ ਜਲ ਮਾਰਗ, ਚਰਚ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇੰਨਾ ਸਿਹਤਮੰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਫਰਾਂਸ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਵੀ ਚੁਣਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਇੱਕ ਉੱਚਾ ਪਾਸਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਅਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਅਸੀਂ ਘੰਟਿਆਂਬੱਧੀ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਤੇਜ਼ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਉੱਪਰ-ਹੇਠਾਂ ਭਟਕਦੇ ਰਹੇ। ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮੈਂ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਕੀਤੀ। ਪਾਸਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਅਤੇ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਬੱਸ ਫੜਾਂਗੇ, ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ, ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀਆਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਆਈਬੈਕਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਵੱਲ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਜ਼ਖਮੀ ਗਿੱਟਾ ਮਰੋੜ ਗਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਜਿਵੇਂ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲੰਗੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਅਚਾਨਕ, ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ, ਅਸਮਾਨ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਗਰਜ ਨਾਲ ਕਾਲਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਸੀਂ ਭਾਰੀ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚਮਕਣ ਲੱਗੀ। ਅਸੀਂ ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਨਰਕ ਵਰਗੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸੀ। ਕੋਈ ਆਸਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੈਸੇ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ ਦਿਲ ਤੋੜਨ ਵਾਲਾ ਸੀ; ਉਹ ਦਰਦ ਨਾਲ ਭਿੱਜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਲੰਗੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਤੂਫ਼ਾਨ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੀ, ਪੱਥਰੀਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਜਗ੍ਹਾ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੋੜ ਸੀ, ਜੋ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤੰਬੂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਅੰਦਰ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਚਟਾਈ ਅਤੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਵਿਛਾਏ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਸੁਸੀਤੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, "ਕੀ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਜਾਨ?"

"ਮੇਰੇ ਬੈਗ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵਾਲੀ ਛੋਟੀ ਜੇਬ ਵਿੱਚ।"

"ਹਾਂ?"

"ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਸਿਗਾਰ ਹੈ।"

ਇਹ ਸਿਗਾਰ ਉਸਨੂੰ ਜਾਰਜ ਸ਼ਾਰਪ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਿਗਾਰ ਪੀਂਦਾ ਸੀ। ਜਾਰਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਆਵੇਗਾ। ਸੁਸੀਟੋ ਨੇ ਸਿਗਾਰ ਨੂੰ ਛੋਟੀ ਟਿਊਬ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਜਗਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਹੌਲੀ ਖਿੱਚਿਆ, ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਨਰਕ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਤੰਬੂ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਟੈਲੀਫੋਨ ਬੂਥ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੂ ਲੁਨ-ਰੌਂਕਲਿਫ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਦੋਸਤ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਉਸ ਰਾਤ ਰਹਿ ਰਹੇ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂਗੇ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਛੋਟੇ ਚੁੱਲ੍ਹੇ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਕੌਫੀ ਵੀ ਬਣਾਈ। ਜਦੋਂ ਸੂ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਫ੍ਰੈਂਚ 2CV ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ - ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵਾਹਨ ਇਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਹੀ ਸੀ। ਸਾਨੂੰ ਸੜਕ ਨੂੰ ਥਾਂ-ਥਾਂ 'ਤੇ ਬੇਲਚਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਇਹ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਫ੍ਰੈਂਚ ਫਾਰਮਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਅੰਗੂਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਦੀ ਛਾਂ ਹੇਠ ਬੈਠੇ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਸੂ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ, ਨੀਲ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਇਹ ਸਵਰਗ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।

ਉਸ ਤਜਰਬੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ ਇੱਕ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਜੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਨਾਸ਼ਕਾਰੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਾ ਲਓ।

ਰੋਰੀ ਦੇ ਗਿੱਟੇ ਦੀ ਮੋਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਜਿੰਨੀ ਗੰਭੀਰ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸੀ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਰੁਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਉੱਪਰ, ਐਪਮਾਡੋ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਰਸਤੇ ਵੱਲ ਚਿੰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਰੋਰੀ ਲਈ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਦਾ ਇੱਕ ਘੜਾ ਵੀ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਭਿੱਜ ਸਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਭੋਜਨ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ - ਇਸ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨੀਲੇ ਤਰਪਾਲ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ। ਨੀਲੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਦਰਦ ਨੂੰ ਸਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ

ਮਰੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਗਿੱਟਾ ਆਖਰਕਾਰ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਗਿੱਟੇ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਮਰੋੜਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਲੱਤ ਦੂਜੀ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਛੋਟੀ ਹੈ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਇੰਨੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਹੈ।
ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਖਾਣਾ ਉਹੀ ਸੀ: ਦਾਲ ਭਾਟ, ਚੌਲ ਅਤੇ ਦਾਲ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਸ ਵਾਰ ਆਲੂ। ਇਹ ਨੇਪਾਲ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਭੋਜਨ ਹੈ, ਕੁਲੀਆਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਚਾਹ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਭੋਜਨ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਮਤਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਾਸ ਖਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਿਆ, ਮੈਂ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਇਹ ਮੇਰੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮਾਸ ਖਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮਾਸ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। "ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮਾਸ ਹੈ?" "ਕੀ ਇੱਥੇ ਮਾਸ ਹੈ, ਇੰਦਰ?" ਪਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ, ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਕੀ ਖਾਵੇਗਾ। "ਖੈਰ, ਬੇਕਨ, ਅੰਡੇ ਅਤੇ ਸੌਸੇਜ। ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ!" ਪਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਦਾਲ ਭਾਟ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਅਸੀਂ ਮੁਚੂ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਰੁਕੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੱਠ ਸੀ। ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਇਹ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹਨ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।" ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਮੱਠ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤੁਰੰਤ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸੇ ਵੇਲੇ, ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਪਰ ਉੱਚੀ ਖੰਘ ਆਈ।
"ਨਿਕ, ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ?" ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। "ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਵਾਧੂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ।" ਆਹ—ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ "ਗਾਈਡ" ਮੋਡ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਫਿਰ ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਮੈਂ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ!" ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਪਰ ਸਹੀ, ਸਮੂਹਿਕ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ।
ਮੁਚੂ ਦਾ ਮੱਠ ਪਿਛਲੇ ਘਰ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਖਰਾ ਸੀ: ਪਿਛਲੇ ਘਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ, ਲੰਬੀ, ਖੁਰਦਰੀ ਪੱਥਰ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕ ਅਸਮਾਨ, ਨਾਲੀਦਾਰ ਲੋਹੇ ਦੀ ਛੱਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਤਿੱਬਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਦੀ ਡੂੰਘੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਗੂੰਜਦਾ ਸੀ। ਅੰਦਰ ਕਦਮ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ, ਸਾਰੇ ਲੰਬੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਕਾਲੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ, ਕਈ ਮਾਲਾ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ, ਪਵਿੱਤਰ ਘੰਟੀਆਂ ਫੜੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਤੋਂ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਢੋਲ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਬੀਮ ਤੋਂ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਝਾਂਜ, ਸ਼ੰਖ ਅਤੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਕਈ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਉਲਟ ਪਾਸੇ ਕੰਧ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਉੱਚਾ, ਲੰਬੇ, ਸਲੇਟੀ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪਾਠ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਵੱਡੇ, ਹਿੱਲਦੇ ਘਿਓ ਦੇ ਚੜ੍ਹਾਵੇ ਨਾਲ ਅੱਧਾ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਦਰ, ਕੁਝ ਝਿਲਮਿਲਾਉਂਦੇ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਮੱਧਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ

ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਧਾਰਨ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ।

ਇਹ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਅਤੇ ਛੱਤ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਮੱਠ ਵਾਲੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਰੂਪ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਛੱਡਿਆ ਸੀ। ਅੰਦਰ, ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਅੱਗ ਉੱਤੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਭਰੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਕੜਾਹੀ ਵਿੱਚ ਗੋਲ ਰੋਟੀਆਂ ਤਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚਾਹ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਹੇਠਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਆਉਣਗੇ, ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਤਿੰਨ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਛੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਮੌਨ ਅਤੇ ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਸ਼ਾਕਯ ਸੰਪਰਦਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ। ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਮੰਦਰ ਕੌਣ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਖੁਦ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ, ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਮੰਦਰ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਨਵਾਂ ਮੰਦਰ ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਲੱਕੜ ਦੇ ਕਾਰੀਗਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਮੁਟਿਆਰਾਂ, ਮੰਦਰ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਹੋਈ ਸਮੂਹ ਫੋਟੋ ਸੀ। ਪਰ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਗ੍ਰਹਿਸਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਜੋ ਜਾਪ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦੇ ਸਨ, ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਚਾਹ ਅਤੇ ਦੋਸਤੀ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਤਰੇ। ਮੈਂ ਤਸਾਂਪਾ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਥੈਲਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੀਸਿਆ ਹੋਇਆ, ਭੁੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਜੌਂ ਹੈ, ਜੋ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਜੈਕਾਰੇ ਮੱਧਮ ਹੁੰਦੇ ਗਏ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਬਿੱਛੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਟੁੱਟੀਆਂ ਬੀਅਰ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਰੇ ਹੋਏ ਕਤੂਰੇ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਸਨ ਜਿਸਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤੀ ਸੀ - ਇਹ ਇਲਾਕਾ ਹੁਣ ਹੋਰ ਵੀ ਜੰਗਲੀ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਡੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਅੱਗੇ, ਰਸਤਾ ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਰੇ ਭਰੇ ਜੌਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਦੂਰ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਮੀਂਹ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ; ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹਰੇ ਭਰੇ ਜੰਗਲ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਬੰਜਰ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਜਾਪਦੇ ਸਨ: ਸੰਤਰੀ ਤੋਂ ਗੇਰੂ ਤੱਕ, ਸਲੇਟੀ ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਭੂਰੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ। ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਉੱਚ-ਉਚਾਈ ਵਾਲੇ ਪਾਈਨ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਹਿੱਸੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਨਾਲ ਚਿਪਕ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਲੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਬੌਣਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਪਾਈਨ ਦਰੱਖਤ ਹੀ ਬਚੇ ਸਨ, ਕੱਟੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ, ਗੂੜ੍ਹੇ ਜੂਨੀਪਰ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਹ ਮੋਰੋਕੋ ਦੇ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਰਗਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ: ਘੱਟ ਬਾਰਿਸ਼ ਅਤੇ ਚਰਾਉਣਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਇੰਨੀ ਘੱਟ ਹੈ, ਚਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰ ਘੱਟ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਨਿਵਾਸ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਸਮਝਣਾ ਆਸਾਨ ਹੈ। ਘਾਟੀ ਦੇ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਦੇਖਿਆ - ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ, ਉਹ ਕਾਲੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਵਰਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਯਾਕ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡਜ਼ੋ ਸਨ, ਯਾਕ ਅਤੇ ਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹਾਈਬ੍ਰਿਡ। ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਉਪਰਲੀ ਘਾਟੀ ਪਾਈਨ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਯਾਕਾਂ 'ਤੇ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਲੱਕੜ ਦੀ ਬਹੁਤ ਮੰਗ ਹੈ।

ਇਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਲਈ ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ ਹੋਵੇਗੀ। ਘਾਟੀ ਦੇ ਤਲ 'ਤੇ, ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਛੋਟੇ, ਹਰੇ ਭਰੇ ਖੇਤ ਸਨ, ਜੋ ਦਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਸਿੰਜੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਉਚਾਈ 'ਤੇ, ਉਹ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮਾੜੀ ਫ਼ਸਲ ਉਗਾ ਸਕਦੇ ਸਨ: ਜੌਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਭੋਜਨ ਪਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਆਉਂਦਾ ਸੀ।

ਕਈ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਢਹਿ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਪਹਾੜੀ ਢਾਂਚੇ ਵਿੱਚ ਹਲਕੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਦਰਾਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਸਿਮੀਕੋਟ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਸਨ, ਕੁਝ ਇੰਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਸਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉੱਗ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਕੁਦਰਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਨਦੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਕੱਟ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੰਗਲਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਹੋਰ ਵੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹਾੜੀ ਲੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਨ - ਸਿਵਾਏ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ ਜਾਂ ਗਿਰਝ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇੱਕ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਉੱਡਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਦੋ ਭਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਰੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿੱਛੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਕੈਮਰਾ, ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋ ਸੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ। ਉਸਦਾ ਦਰਦ ਘੱਟ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉੱਚੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਗਏ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ।

ਐਨ ਡਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਇਸ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ। “ਮੈਂ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਮਾਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਐਲੀਸਨ ਫਲੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਠੀਕ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਉਹ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਸਿਮੀਕੋਟ ਲਈ ਉਡਾਣ ਮੇਰੇ ਲਈ ਔਖੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਉਤਰੇ, ਮੈਨੂੰ ਉਲਟੀਆਂ ਆਈਆਂ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਚੱਕਰ ਆਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੱਠ ਪਹੁੰਚੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਜੀਬ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਨਾ ਪਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ, ਪਰ ਉਹ ਠੀਕ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਪਿਰੂਲੀਨਾ ਡਰਿੰਕ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ।”

ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਐਨ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਆਪ ਚੁੱਕਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। "ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਕੁਲੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੇਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਉਹ ਮੰਨ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਅਕਸਰ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, 'ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖੁਦ ਚੁੱਕਾਂਗੀ।' ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਇੰਨਾ ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ।" ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਯਾਲਬਾਂਗ ਦੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਨ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਫਲੂ ਲੰਘ ਗਿਆ ਹੈ।

ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਾਈਕਲ, ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਉਲਟ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਇਹ ਬਸ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। "ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਬੈਗ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹਲਕਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਉਸ ਟੈਂਟ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਪੋਰਟਰਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਕੈਮਰਾ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਫਿਲਮ ਹੈ। ਪਰ ਕੈਮਰਾ ਉਸਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਉਦੋਂ ਦੱਸਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੇਕ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਮਾਈਕਲ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਜੋ ਆਪਣੀ ਹੁਮਲਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਦਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੇ ਸਨ: ਉਹ ਅਕਸਰ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਸਨ, ਭਾਰ ਹੇਠ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਾਰ ਸਥਾਨਕ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਹਲਕਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਬੈਗ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਹਲਕੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਹਰੇਕ ਪੋਰਟਰ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਬੈਗਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਪੇਰੀ, ਭਾਲਾ ਅਤੇ ਘਈ ਸਨ, ਪਰ ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਬਦਲ ਦਿੱਤੇ ਸਨ: "ਗੇਰੀ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਬਿੱਲ ਗੋਲ ਨੇਪਾਲੀ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਓਜ਼ੀ ਉਹ ਛੋਟਾ ਮੁੰਡਾ ਹੈ ਜੋ ਆਗੂ ਹੈ।"

ਦੂਜੇ ਮੱਠ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਤਿੰਨੋਂ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਦੂਰੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸ ਕਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਮੁਚੂ ਛੱਡਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਇੱਥੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਕਸ਼ੇ ਨੇ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਸਿੱਧਾ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਗਏ, ਮੇਰੇ ਸ਼ੰਕੇ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ: ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ ਇੱਕ ਹਨੇਰੀ ਖੱਡ ਤੋਂ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਸੀ ਜੋ ਖੱਡ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਖੱਡ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਆਖਰੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਦੀ ਦੁਆਰਾ ਉੱਕਰੀ ਗਈ ਖੱਡ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਨਾਰਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦਾ ਅਤੇ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾਲੀ ਨਦੀ ਤੱਕ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਤਰਦੇ ਸੀ, ਜੋ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

"ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਅਜਿਹਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਇੱਛਾ ਸ਼ਕਤੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ। ਭਾਰਤ ਮਾਤਾ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕੀਤਾ।" ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਜਾਨ ਸੁਸੀਟੋ ਦੀ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਬਕਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। "ਉਸ

ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਸੁਸੀਟੋ ਕੋਈ ਫੈਸਲਾ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਬਸ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਸ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਮੋੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਚਲਾਕ ਤਰੀਕਾ ਵਰਤਦੇ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਵਗਦੇ ਪਾਣੀ ਵਾਂਗ ਸੀ: ਜੇ ਇਸਨੂੰ ਵਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਹਿ ਜਾਵੇਗਾ। ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ, ਵਧੇਰੇ ਨਾਰੀਵਾਦੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਮਿਲਣਾ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੋ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।" ਪਰ ਕ੍ਰਿਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਈ ਸੀ।

"ਜਿਵੇਂ ਸੁਜਾਤਾ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਚੌਲ ਭੇਟ ਕਰਦੀ ਹੈ?" ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕ੍ਰਿਸ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

"ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ, ਇਹ ਇੰਝ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਚੱਕੀ ਵਿੱਚ ਪੀਸਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਦਰਦਨਾਕ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲਚਕੀਲਾ ਹੋ ਗਿਆ; ਉਸਨੇ ਸਮਰਪਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਦੀ ਇੰਨੀ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੇ ਅਭਿਆਸ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣ ਗਿਆ।" ਉਸ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ: ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਕੰਮ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿਹਤਰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਤਮ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕਤਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। "ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਨਾਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਾਂ - ਚਾਹੇ ਲਾਲਚ, ਚਿੰਤਾ, ਉਦਾਸੀ, ਜਾਂ ਸਵੈ-ਸ਼ੱਕ - ਉਹ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੇ ਸਬਕ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ," ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਔਖੇ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਛੱਡ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸੀ, ਉਸ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਸੀ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪਾਣੀ ਫਿਲਟਰ ਕਰਕੇ ਪੀਂਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂਆਂ ਵਿੱਚ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸੀ। ਉਹ ਪੰਪ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸੀ। ਉਸ ਪਿਛਲੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਦਸਤ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ। ਪਹਾੜੀ ਲੋਕਾਂ ਕੋਲ ਪਾਣੀ ਲਈ ਖੂਹ ਖੋਦਣ ਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਹ ਇਸਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ "ਸਾਫ਼" ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਆਬਾਦੀ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ, ਇਹ ਤਰੀਕਾ ਹੁਣ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਆਇਆ: ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪੋਰਟਰ, ਬਿੱਲ/ਭਾਲਾ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਦਸਤ ਸਨ। ਇਹ ਯਾਲਬੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਿੱਲ ਉੱਥੇ ਉਦਾਸ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਹੁਣ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਾਏ ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸਾਡਾ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਅਗਲੇ ਸਟਾਪ ਤੱਕ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਚੁੱਕ ਕੇ ਰੱਖੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦੱਰੇ ਦੇ ਪਾਰ ਭਾਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੋਰਟਰ ਰੱਖਾਂਗੇ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸਾਡੀ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਆਖਰੀ ਨਾਮ ਲਾਮਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਬੋਧੀ ਸਨ।

ਪਿਛਲੀ ਦੁਪਹਿਰ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ, ਸਮਤਲ ਮੈਦਾਨ ਸੀ ਜੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਜਮ੍ਹਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਰੇਤ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਢੇਰਾਂ

ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਨਦੀ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਟਿੱਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਦੇ ਘਰ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਕੈਂਪਿੰਗ ਲਈ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਖਾਲੀ ਖੇਤ ਸਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਹਿੱਸਾ ਉਹ ਸੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਲਈ ਕਰ ਸਕੇ ਸੀ। ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਨੀਲੀ ਜੀਨਸ, ਸਨੀਕਰ, ਕਮਰ 'ਤੇ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਹਰਾ ਝਾਲ ਵਾਲਾ ਟੌਪ, ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਲਾਲ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਹਾਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਇਕੱਲੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਤਿੰਨ ਪੁੱਤਰ ਹੁਣ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਸਦੀ ਧੀ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਇਕੱਲੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਜੌਂ ਬੀਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ; ਬਾਕੀ ਦੋ ਡਿੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਭਾਵੇਂ ਉਸਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਸ਼ੈੱਡ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜਾਨਵਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਵੱਡਾ ਕੋਠਾ ਉਜਾੜ ਪਿਆ ਸੀ। ਛੱਤ ਡਿੱਗਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲਾ ਸਮਤਲ ਖੇਤਰ ਉੱਚੀ ਘਾਹ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਭੂਰੇ ਪੀਲੇ ਡੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਤੋਂ ਸਮਾਨ ਲੈਣ ਗਈ, ਉਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਸਾਫ਼ ਕੀਤਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨ ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਸੌਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਚਾਹ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਪਰੋਸਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਬੋਝ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਾਲ ਪੈਸੇ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਉਸਦਾ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ?

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਔਖੀ ਸੀ, ਦੱਰੇ ਤੱਕ ਦੋ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ। ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਬਾਕੀ ਦੋ ਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁਨਰਮੰਦ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਮੂਲ ਦੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਦਾ ਢਾਂਚਾ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਉਹ ਹਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੀ ਪਹਿਲੀ ਹੋਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਸਾਹ ਰੋਕ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਸਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਸੀ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਕਾਰਨ ਸਾਨੂੰ ਢਿੱਲੀ, ਟੁੱਟਦੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਰਸਤਾ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਵਗਦੇ ਚਿੱਕੜ ਵਿੱਚ ਫਿਸਲਣ ਦਾ ਖ਼ਤਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਲੱਕੜੀ ਦੇ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਦੂਜੇ ਕੰਢੇ ਵੱਲ ਗਏ। ਉੱਥੋਂ, ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਸਿੱਧਾ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਸ਼ਾਰਟਕੱਟ ਲਿਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਨੇ ਲੰਬਾ ਰਸਤਾ ਚੁਣਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦਾ ਦੇਖਿਆ ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਹੇਠਾਂ ਰੱਖੇ ਅਤੇ ਰੀਂਗਦੇ ਹੋਏ ਕਿਨਾਰੇ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਖੱਡ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਮੀਟਰ ਚੌੜੀ ਸੀ, ਨਦੀ ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ ਵਗ ਰਹੀ ਸੀ, ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਪਾਣੀ ਉਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੰਧਾਂ ਸਾਡੇ ਉੱਪਰ ਲਗਭਗ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਤੰਗ ਰਸਤਾ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਚੱਟਾਨ ਦੀ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇਸ 'ਤੇ ਕਦਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੱਗੇ ਲੰਬੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੋਰੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਲੰਗੜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਮੇਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਡਿੱਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਢਲਾਣ ਇੰਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਰਸਤੇ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿਹਾਈ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਘੱਟ ਗੇਅਰ ਸੀ ਅਤੇ

ਮੈਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਹਰ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਮਿਹਨਤ ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮਾ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਹਰ ਸੀ। ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਾਈਕਿੰਗ ਲੀਡਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਂ ਵੱਡੇ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸ਼ੈਲੀ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਪੈਕ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਫੈਲਣ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ 'ਤੇ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਾੜੀ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਬੈਕਪੈਕ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਾਧੂ ਸਪਲਾਈਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਇੱਕ ਲੰਬੀ, ਖੜ੍ਹੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੁਸੀਤੋ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦਾ ਤੰਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਭਾਰੀ ਸਾਮਾਨ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਮਾਲਵਾਹਕ ਵਾਹਨ ਵਾਂਗ ਸੀ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਹੇਠਲੇ ਗੇਅਰ ਵਿੱਚ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ।

ਮੈਂ ਉਹ ਰਸਤਾ ਇਸ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਲੰਮੀ ਪਹਾੜੀ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ ਇੱਕ ਆਸਾਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਸਿਖਰ ਪਤਲੀ ਅਲਪਾਈਨ ਘਾਹ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਛੋਟੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਟਿੱਲਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਖੜ੍ਹੀ ਪਰ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਤਲਹਟੀਆਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਸੈਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁੱਖ ਚੋਟੀਆਂ ਉੱਤੇ ਭੜਕਿਆ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਗਰਜਿਆ, ਹੇਠਾਂ ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਬਿਜਲੀ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਨਾਲ ਭਰ ਦਿੱਤਾ। ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਤੋਂ ਜਾਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗ ਪਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਢਲਾਣ ਬਹੁਤ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਰਸਤਾ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਉਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਤੇਜ਼ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਯਾਦ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਸਥਿਤੀ ਹੋਰ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਲੈ ਕੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦਾ ਗਿਆ, ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬੇਚੈਨ ਹੁੰਦਾ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੁਸੀਟੋ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।

"ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਵਾਲਾ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਧਾਤ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ ਲੇਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਲੇਟਾਉਣਾ..."

"ਨਿਕ, ਤੇਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਕਦੇ ਵੀ ਤੂਫਾਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਰੇਗਾ।"

ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ, ਸਾਡੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਿਜਲੀ ਕੜਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੀਂਹ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਤੇਜ਼ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਘਬਰਾਹਟ ਨਾਲ ਇੰਨਾ ਕੰਬ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੋਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਹਾੜੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵੱਲ ਉਤਰੇ, ਉਸਦਾ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪਲਕ ਝਪਕਦੇ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਸੀ, ਮੀਂਹ ਦੀਆਂ ਬੂੰਦਾਂ ਛੱਤ 'ਤੇ ਟਪਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹੋ ਗਿਆ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਕਿਉਂ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਚੀਟੋ ਨੇ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ।

"ਹਮ," ਉਸਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ। "ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੌਂ ਜਾਂਦਾ!" ਮੈਂ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੁਸੀਟੋ ਮੌਤ ਬਾਰੇ ਕਿੰਨਾ ਲਾਪਰਵਾਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਉਹ ਦਿਨ ਚਲੇ ਗਏ; ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਕੇ ਕੋਈ ਕਿਵੇਂ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਐਪਾਮਾਡੋ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੇਂਟ ਪੌਲ ਵੇਅ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹਾਈਕ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਝਿਜਕਦੇ ਹੋਏ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਲੰਬੀਆਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਮੈਂ ਆਇਰਿਸ਼ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਤੁਰਕੀ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਹਾਈਕ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਿੱਟ ਹੋਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੱਠ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਿਹਾ ਸੀ, "ਨਿਕ, ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਤੁਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦੀ।" ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਮਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਸਬਕ ਸਿਖਾਇਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਦਿਨ ਤੁਰਕੀ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਅਚਾਨਕ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਭਟਕਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ, ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਕੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਨਕਸ਼ਾ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੀ ਪੱਥਰੀਲੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਫਿਸਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ਖਮੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਰੱਖਤ ਦੀ ਜੜ੍ਹ 'ਤੇ ਬੈਠਾ, ਮੇਰੇ ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਲੱਥਪੱਥ ਚਿੱਟਾ ਕੱਪੜਾ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ, ਮੈਂ ਟਾਂਕੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸ਼ਹਿਰ ਜਾਣ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹੁੰ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ: ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਾਂਗਾ।

ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਮੈਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਖੜ੍ਹੀ, ਪਥਰੀਲੀ ਪਗਡੰਡੀ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਇਕੱਲਾ। ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਉਸ ਸਹੁੰ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਉਸ ਸਵੇਰ ਤੀਜੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖੜ੍ਹੀ। ਮੈਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕਿਆ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਇੱਕ ਭਾਰੀ ਬੈਕਪੈਕ ਚੁੱਕੀ, ਖੁਰਦਰੀ ਪੈਂਟ ਪਹਿਨੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛਤਰੀ ਨੂੰ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ, ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਨਮਸਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ, ਪਰ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਬਸ ਇੱਕ ਪੈਰ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰੁਕਿਆ, ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ, ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਉਡੀਕਦਾ ਦੇਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਬਾਕੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਗਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਵੀਹ ਮਿੰਟ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਉਹ ਇੱਕ ਛੱਡੇ ਹੋਏ ਘਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜੀ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਚੀਨੀ ਜੀਪ

ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਵੱਡੇ ਸਿੰਗਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਜ਼ੋ ਗਾਵਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਆਪਣੀ ਜੁਗਾਲੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੰਦਰਾ ਬਹੁਤ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ।

"ਨਿਕ, ਨਿੱਕ। ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸਿਪ ਸਿਪ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਲਈ ਹਿਲਸਾ ਉਤਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ?" ਬਾਕੀ ਉੱਥੇ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਅਲਪਾਈਨ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਦਿਲਚਸਪ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਣ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜੇ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਨਿਰਾਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣਾ ਪਵੇਗਾ? ਕੀ ਕੈਂਪ ਲਗਾਉਣ ਅਤੇ ਸਵੇਰੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਹੈ?" ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ, ਇੰਦਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੀ ਸੀ। ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਅਜੇ ਤੱਕ ਆਪਣੇ ਚਰਾਉਣ ਵਾਲੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਨੂੰ ਸਿਪ ਸਿਪ ਨਹੀਂ ਲੈ ਗਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਦੇ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨਾਂ ਲਈ ਸੌਣ ਲਈ ਕੋਈ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦਾ ਕੋਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਰੱਬ ਉਸਨੂੰ ਅਸੀਸ ਦੇਵੇ, ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਦੋ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਗੱਲ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਹੁਤ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ।

"ਇਹ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਸਿਪ ਸਿਪ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ, ਖਾਣਾ ਪਕਾਉਣ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਅਤੇ ਕੰਬਲ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।" ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਕਲਿਆ: ਅਸੀਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ, ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਘਾਟੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਇਹ ਪੱਥਰੀਲੀ ਅਤੇ ਟੋਏ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਪਰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਜੀਪ ਵਿੱਚ ਭਰੇ ਹੁੰਦੇ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਲੀ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਨਰਕ ਹੁੰਦਾ।

ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਕਿਨਾਰੇ ਬਣੇ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ, ਜਿੱਥੇ ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਸਾਰੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਚਾਹ ਘਰ ਪੈਕ ਕੀਤੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਵੇਦੀ ਬੀਅਰ ਅਤੇ ਫੈਂਟਾ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਸ਼ੈਲਫ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਅੱਗੇ, ਲਾਲ ਰੇਸ਼ਮ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਬੋਧੀ ਗ੍ਰੰਥ ਤਿੰਨ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਸਟੈਕ ਕੀਤੇ ਕੋਕਾ-ਕੋਲਾ ਡੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ। ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨਾਲ ਸੰਤਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਥੈਲਾ ਖਰੀਦਿਆ, ਅਲਵਿਦਾ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਖਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਫੜੀ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਪਈ।

ਹਵਾ ਹੁਣ ਠੰਢੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਸੀ। ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ, ਅਸੀਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਪਥਰੀਲੀ, ਹਰੀ ਘਾਟੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਸੈਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਘਾਹ ਦਾ ਮੈਦਾਨ ਸਖ਼ਤ ਘਾਹ ਅਤੇ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਖਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖੁਰਦਰੀਆਂ ਸਤਹਾਂ ਪੀਲੇ ਮਟਰ ਦੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਯਾਕਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਨੂੰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਝਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਚਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਨੇੜੇ, ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ, ਅਲਪਾਈਨ ਚੌਂਕ ਸਨ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੂੰਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀੜੇ-ਮਕੌੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਕੈਂਪ ਤੋਂ, ਅਸੀਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੌਂਕ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਦੇ ਝੁੰਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚਹਿਕ ਵਾਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉੱਡਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਉੱਡਦਾ ਰਿਹਾ, ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ, ਦੋ ਘਾਟੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਦੱਰੇ ਉੱਤੇ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਦੋਵੇਂ ਘਾਟੀਆਂ ਵੱਖ ਹੋਈਆਂ, ਉੱਥੇ ਆਖਰੀ ਛੋਟਾ

ਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਸੀ: ਯਾਰੀ। ਇੱਕ ਭਰਾ ਰਾਤ ਦਾ ਸਮਾਨ ਲੈਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜਾ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਹੁਣ ਦੋਵੇਂ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਜੋ ਸੇਰਿਨ ਲਾਮਾ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਦੇਰ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ, ਘਾਟੀ ਦਾ ਫ਼ਰਸ਼ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਸੜਕ ਤੱਕ ਵਧਿਆ, ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੈਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਝੌਂਪੜੀ ਵੱਲ ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹਰ ਦਸ ਗਜ਼ 'ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਅਲਪਾਈਨ ਪੌਦੇ ਦਾ ਮੁਆਇਨਾ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਮਟਰ ਵਰਗੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸਜੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਸਨ, ਗੁਲਾਬੀ ਤਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਜੜੇ ਗੱਦੇ ਵਰਗੇ ਪੌਦੇ, ਅਤੇ, ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ, ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਾਈਮਰੋਜ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਲਪਾਈਨ ਬਟਰਵਰਟ, ਇਸਦੇ ਫੁੱਲ ਵਿਚਕਾਰ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਸੰਤਰੀ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹੁੰਚੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਣਾ ਕਈ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਐਨ ਲਈ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ। “ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਪ ਸਿਪ ਪਹੁੰਚੇ, ਦੱਰੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਕੈਂਪਸਾਈਟ 'ਤੇ, ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਨਬਜ਼ 150 ਸੀ। ਮੈਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਉੱਠਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਬੇਹੋਸ਼ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੀ। ਹਰ ਕਦਮ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਨ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਚਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਇੱਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਕਦਮ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਗਾਮੋਵ ਬੈਗ ਸੀ, ਇੱਕ ਫੁੱਲਣ ਵਾਲਾ ਚੈਂਬਰ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਚਾਈ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਲੋਕ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਪਿਆ, ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਭਰਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਡਾਕਟਰ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਹਿਲਸਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਾਂਗੀ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਮੈਂ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪਾਇਆ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ।"

"ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਕਿ ਐਨ ਕਿੰਨੀ ਬੁਰੀ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ," ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ।

"ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਕਿਵੇਂ ਸੀ?"

"ਉਸਨੂੰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਔਖੀ ਲੱਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵੀ ਠੀਕ ਸਨ। ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਮਾਹੌਲ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਨੁਮਾ ਸੀ। ਸਿਪ ਸਿਪ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।"

"ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ?"

"ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਯਾਰੀ ਦੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਫੜ ਲਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ, ਭਾਵ ਨੇਪਾਲੀ, ਪਰ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਲੀਆਂ ਨਾਲ ਸੌਂਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ।"

"ਕੀ, ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ?"

"ਹਾਂ, ਇੱਕ ਬੰਦੂਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਥਰਮਸ ਬੋਤਲ ਨਾਲ।"

ਮੈਨੂੰ ਐਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੱਛਣ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਜਾਗਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਜਾ ਕੇ ਤਾਰਿਆਂ ਅਤੇ ਠੰਡੇ, ਕਾਲੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਰਾਤ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਈ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਸਿਪ ਸਿਪ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਘਾਟੀ ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਅਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਢਲਾਣ ਨਾਰਾ ਲਾ ਦੱਰੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਪਾਰ ਬੱਦਲ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਲਈ ਰਸਤਾ ਚੌੜਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਪਿਘਲ ਰਹੀ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਰਫ਼ ਨੇ ਡੂੰਘੀਆਂ ਖੱਡਾਂ ਬਣਾ ਲਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਚੀਨੀ ਵਾਹਨਾਂ ਦੇ ਜੰਗਾਲ ਲੱਗੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਪਏ ਸਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸੀਜ਼ਨ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਦੌਰਾਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਅਜੇ ਵੀ ਚਿੱਟੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਸਨ, ਪਰ ਰਸਤਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਫ਼ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਦੂਜਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਉੱਤਰ ਵੱਲ, ਜੋ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਐਨ ਵਾਂਗ, ਮੈਨੂੰ ਅਕਸਰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਧੜਕਦੀ ਸੀ। ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਕੇ, ਸਿਖਰ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੰਨਾ ਥੱਕਿਆ ਕਿਉਂ ਹਾਂ। ਕੀ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਮਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਸਾਲ ਛੋਟਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਰ ਸਥਿਰਤਾ ਨਾਲ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਮਰਖੋ ਇੱਕ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਜ਼ਰਾਂ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੀਜੇ ਜਾਂ ਚੌਥੇ ਪੈਰ 'ਤੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੇਰੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਕੰਬਣ ਲੱਗੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ। ਚਾਰ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਧੂੜ ਨੇ ਮੇਰੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਸੀ। ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ: ਧੂੜ ਦੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਸੰਪਰਕ, ਭਾਵੇਂ ਛੱਤ ਵਿੱਚ ਸਲੇਟੀ ਐਸਬੈਸਟਸ ਸੀ, ਸਥਾਈ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਏਗਾ, ਅਤੇ ਦਰਅਸਲ, ਦਰਦ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਔਖਾ ਰਿਹਾ - ਮੈਂ ਬਸ ਇਸਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਲਈ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਦੱਰੇ ਵੱਲ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਕੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਹੌਲੀ ਕਿਉਂ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਫੇਫੜੇ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਹ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਚਾਈ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋ ਗਿਆ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਇਸਦੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪਿਰਾਮਿਡਾਂ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ - ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨ - ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਤਿੱਬਤ ਵੱਲ ਵੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਾਰਾ। ਚਿੱਟੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਭ ਕੁਝ ਗੇਰੂ, ਭੂਰਾ, ਜਾਂ ਹਲਕਾ ਜਾਮਨੀ ਸੀ। ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਇੱਕ ਉੱਚਾਈ ਵਾਲਾ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੀ ਢਲਾਣ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਦੂਰ ਨਦੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਇੱਕ ਲੰਬੇ, ਪਥਰੀਲੇ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਰਾਣਾ ਰਸਤਾ ਅਤੇ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਦੋਵੇਂ ਢਲਾਣ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੇ ਸਨ, ਪਥਰੀਲੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਛੁਪਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਈ

ਵੱਡੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਜਿੰਨਾ ਚਿਰ ਅਸੀਂ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿੰਦੇ, ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ।

ਪਹਾੜੀ ਦੀ ਚੋਟੀ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪਾਸੇ, ਉਤਰਦੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਛੋਟੇ ਜਾਮਨੀ ਅਤੇ ਫਿੱਕੇ ਪੀਲੇ ਰ੍ਹੋਡੋਡੈਂਡਰਨ ਅਤੇ ਕੈਸੀਓਪੀਆ (ਹੀਥਰ ਦੀ ਇੱਕ ਕਿਸਮ) ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਲਟਕਦੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਘੰਟੀਆਂ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੌਦੇ ਸਨ। ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਤਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਦੂਜਿਆਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਸਕੀਏ।

ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਤਰਾਈ ਸੁਹਾਵਣੀ ਸੀ। ਰਸਤਾ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਢਲਾਣ ਖੜ੍ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਵਕਰਦਾਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਸੁੱਕਾ ਸੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਖੇਤਰ ਨੰਗੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਸਥਿਰ ਸਤ੍ਹਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜੇ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਖੁੱਲ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ, ਅਸੀਂ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹਲਕਾ ਭੂਰਾ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਦਾਨ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਦੇ ਪਾਰ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢਕੇ ਪਹਾੜ ਸਨ। ਪਹਾੜੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਦਾਨ ਬਹੁਤ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੇਠਾਂ ਹਿਲਸਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮਤਲ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ, ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਸਸਪੈਂਸ਼ਨ ਪੁਲ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਸੀ। ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਉੱਪਰ ਨਾਰਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ ਉੱਤੇ ਧੜਕਿਆ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਲੈਂਡਿੰਗ ਜ਼ੋਨ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। "ਹਾਂ," ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਅਸੀਂ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ! ਅਸੀਂ ਹੁਮਲਾ ਰਾਹੀਂ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਜਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਸੀਂ ਸੀ; ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਉਹ ਸਾਮਾਨ ਪੈਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦੱਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਤਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡਾ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।"

ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇਸ ਰਸਤੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਹਿਲਸਾ ਵਿਖੇ ਤਿੱਬਤ ਵੱਲ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਝੂਲਦਾ ਪੁਲ ਸੀ। ਹੁਣ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨੇਪਾਲੀ ਕਸਬੇ ਦੇ ਪਾਰ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਿਤ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਸੀ: ਕੁਝ ਦਰਜਨ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਘਰ, ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਕੂੜੇ ਦੇ ਢੇਰਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬੱਚਾ ਪੀਲੇ ਦਸਤ ਦੀ ਉਲਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਨ: ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਕਲਪ ਸਨ। ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ - ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਬਿਮਾਰੀ ਕਾਰਨ ਚੌਲ ਅਤੇ ਦਾਲ ਖਾਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਲੀ ਹੋਈ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਅੰਡੇ ਦੇ ਆਮਲੇਟ ਸਨ। ਧਮਰਧੋ ਨੇ ਚਾਰ ਆਮਲੇਟ ਆਰਡਰ ਕੀਤੇ।

ਅਸੀਂ ਪੋਰਟਰਾਂ ਲਈ ਖਾਣੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੀਣ ਲਈ ਦੋ ਗਲਾਸ ਕੋਕ ਖਰੀਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹੀ ਦਾਲ-ਭੱਟ ਚੁਣਿਆ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਖਾਂਦੇ ਰਹੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਕ੍ਰਿਸ ਦੇ ਭਾਸ਼ਣ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ। ਭਰੋਸੇਮੰਦ, ਇਮਾਨਦਾਰ, ਮਿਹਨਤੀ ਅਤੇ ਮਦਦਗਾਰ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਕੈਂਪ ਸਾਈਟ 'ਤੇ ਬਚੀਆਂ ਸਾਡੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਲੈਣ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਵਾਪਸ ਵੀ ਆਇਆ। ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦਿਨ ਦੀ ਤਨਖਾਹ ਦਿੱਤੀ, ਤਾਂ ਉਹ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋ ਕੇ ਖੁਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਰ ਟਿਪ ਦਿੱਤੀ, ਜੋ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਗਾਈਡ ਸਾਬਤ ਹੋਈ ਸੀ।

ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹੁੰਚੀਆਂ, ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿੱਬਤੀ ਗਾਈਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਏ ਜੋ ਹੁਣੇ ਹੀ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਤੋਂ ਉਤਰੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਰੋਜਰ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕੀਤਾ, ਜਿਸਨੇ, ਇੱਕ ਭਰੋਸੇਮੰਦ ਜਰਮਨ ਲਹਿਜ਼ੇ ਨਾਲ, ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਥਾਨਕ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਲਹਾਸਾ ਵਿੱਚ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਫ਼ੋਨ ਕਰੇਗਾ।

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੱਛਮੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦੇ ਕੋਲ ਡੇਰਾ ਲਗਾਏਗਾ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੋਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰੇਗਾ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ: ਉੱਥੇ ਉਹ ਝੀਲ ਦੇ ਕੋਲ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਰੋਜਰ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਪੱਛਮੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉੱਚੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ।

ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯੋਜਨਾ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਡੁੱਬ ਗਿਆ, ਪਰ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, "ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ, ਤੁਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਦੇ ਨਾਲ। ਚੀਨੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਅੜੇ ਹਨ।" ਕ੍ਰਿਸ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਮਨਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਬਦਲਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਾਸ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਸਮੂਹ ਦੀ ਆਪਸੀ ਸਹਿਮਤੀ ਨਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਛੱਡਣੀ ਪਈ।

ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ, ਰੋਜਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੋਲੇ ਲੁਕਾ ਕੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਇਸ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਰੋਜਰ ਅਡੋਲ ਰਿਹਾ। "ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਸੰਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਨੂੰ ਢੱਕਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਮਾਰਟ ਹੱਲ ਹੈ। ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸੰਕੇਤ। ਬੁੱਧ ਨੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ।" ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ। ਸਾਡੀ ਦੂਜੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ - ਥੇਰਵਾਦ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਪੰਥ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਗਲਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਯਾਲਬਾਂਗ ਵਿੱਚ ਰਿਨਪੋਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੁਣ ਚੀਨੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨ ਤੋਂ ਜਾਂ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਲਹਾਸਾ ਆਉਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਨਹੀਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੁਝ ਵੀ ਲੁਕਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ। ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਲਟਕਦੀ ਛੋਟੀ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਚੇਲੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸੀਡੀਆਂ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਚੇ ਲੁਕਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ।

ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੋ ਹੋਰ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੰਦਰਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡਾ ਗਾਈਡ ਉੱਥੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਚੁੱਕੇ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਵਧੇ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਬੋਰ ਹੋ ਕੇ ਬੈਠੀ ਵੇਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਹਿੱਲਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ - ਕਾਰਪੇਟ, ਕੰਬਲ ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਦੋਵੇਂ ਰੇਲਿੰਗਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਕਣ ਲਈ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਇੱਕ ਮਿੱਟੀ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੁਝ ਸੌ ਮੀਟਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੰਡਿਆਲੀ ਤਾਰ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਵਾੜ ਦੇ ਦੋਹਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਸਨ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਵਾੜ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਹਾੜ ਤੋਂ ਪੰਜਾਹ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਉੱਪਰ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਚੀਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ, ਇੱਕ ਸਾਫ਼, ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਬਣੀ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ। ਪਰ ਸਾਡਾ ਗਾਈਡ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਗਾਰਡ ਨੇ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਚੀਨੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਨਾਲ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੋ।" ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਸਾਡੀ ਗੱਡੀ ਆ ਗਈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਉਲਟ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦੋ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਮਾਨ ਵਾਲਾ ਟਰੱਕ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ, ਧੂੜ ਭਰੀ ਚੀਨੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਗੇਟ 'ਤੇ ਰੁਕੀ, ਅਤੇ ਜੀਨਸ, ਇੱਕ ਕਾਲੀ ਚਮੜੇ ਦੀ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਦੀਆਂ ਐਨਕਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪਤਲਾ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਆਇਆ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਚੰਗੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ, ਅਮਰੀਕੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਨਾਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਦੋਰਜੇ ਹੈ। ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਖਰਾਬੀ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਰ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਲਹਾਸਾ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਲੰਬੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਭੇਸ ਬਦਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਕੋਈ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕਰ ਗਏ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਸਰਹੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਪੁਰੰਗ (ਜਿਸਨੂੰ ਨੇਪਾਲੀ ਥਿਲਾਰੀਕੋਟ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ) ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਅੱਗੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਸਾਡੇ ਛੇ ਜਣਿਆਂ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀਟਾਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੱਤਾਂ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ। ਖਿੜਕੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਨੀਵੀਆਂ ਸਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਲੰਬਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਬੈਗਾਂ ਨੇ ਬਾਕੀ ਬਚੀ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਘੇਰ ਲਈ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਤੰਗ ਅਤੇ ਅਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਯਾਤਰਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ।

ਲਗਭਗ ਸਮਤਲ ਅਤੇ ਸੁੰਨਸਾਨ ਸੜਕ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਪਿੰਡ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਐਨ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਬਣੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਜ਼ੇਰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੱਠ ਹੁਣ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪੁਰੰਗ ਦੀ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਦਿਨ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਉਮੀਦ ਸੀ। ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ, ਆਪਣੀ ਜੈਕਟ ਸਿੱਧੀ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਕੱਪ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਕੰਪਿਊਟਰਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਨ (ਮੇਰਾ ਚਾਲੂ ਸੀ)। ਉੱਥੇ, ਐਪਾਮਾਡੋ, ਜੋ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਬਿਮਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਨੇ ਛੂਤ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਚੀਨੀ ਬਾਡੀ ਸਕੈਨ ਟੈਸਟ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਪਾਸ ਕੀਤਾ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਰੋਰੀ ਨੇ ਚੀਨੀ ਕਰੰਸੀ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਬੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਨੇ ਪੱਛਮੀ ਕਾਰਡ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ।

ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਚੀਨੀ ਹੋਟਲ ਪਹੁੰਚੇ: ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਤਿੰਨ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ, ਜਿੱਥੇ ਫੌਜੀ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਜੀਪਾਂ ਲਗਾਤਾਰ ਆਉਂਦੀਆਂ-ਜਾਂਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹਰ ਦੁਕਾਨ ਚੀਨੀ ਸੀ। ਹੋਟਲ ਬਿਲਕੁਲ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ: ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਡੈਸਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉਹੀ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਘੜੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਬੋਰ ਹੋਏ ਚੀਨੀ ਸਟਾਫ ਦੁਆਰਾ ਸੰਭਾਲੀਆਂ ਉਹੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕੁਰਸੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੀ ਰਾਤ, ਕਮਰਾ ਕਰਾਓਕੇ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨੀ ਆਦਮੀ ਪੱਛਮੀ ਪੌਪ ਗੀਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਗਾਉਣ ਦੀ ਇੰਨੀ ਢਿੱਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਹੀ ਕਹਿ ਸਕਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਨਾਲ ਬਹੁਤਾ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਰਾਤ ਟਾਇਲਟ ਵਿੱਚ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਈ। ਹਿੰਸਕ ਉਲਟੀਆਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀਆਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੇਰੀ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਖਤਮ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪਲ ਵੀ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਸੌਂ ਸਕਿਆ। ਉਚਾਈ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡਾ ਸਵਾਗਤ ਹੈ।

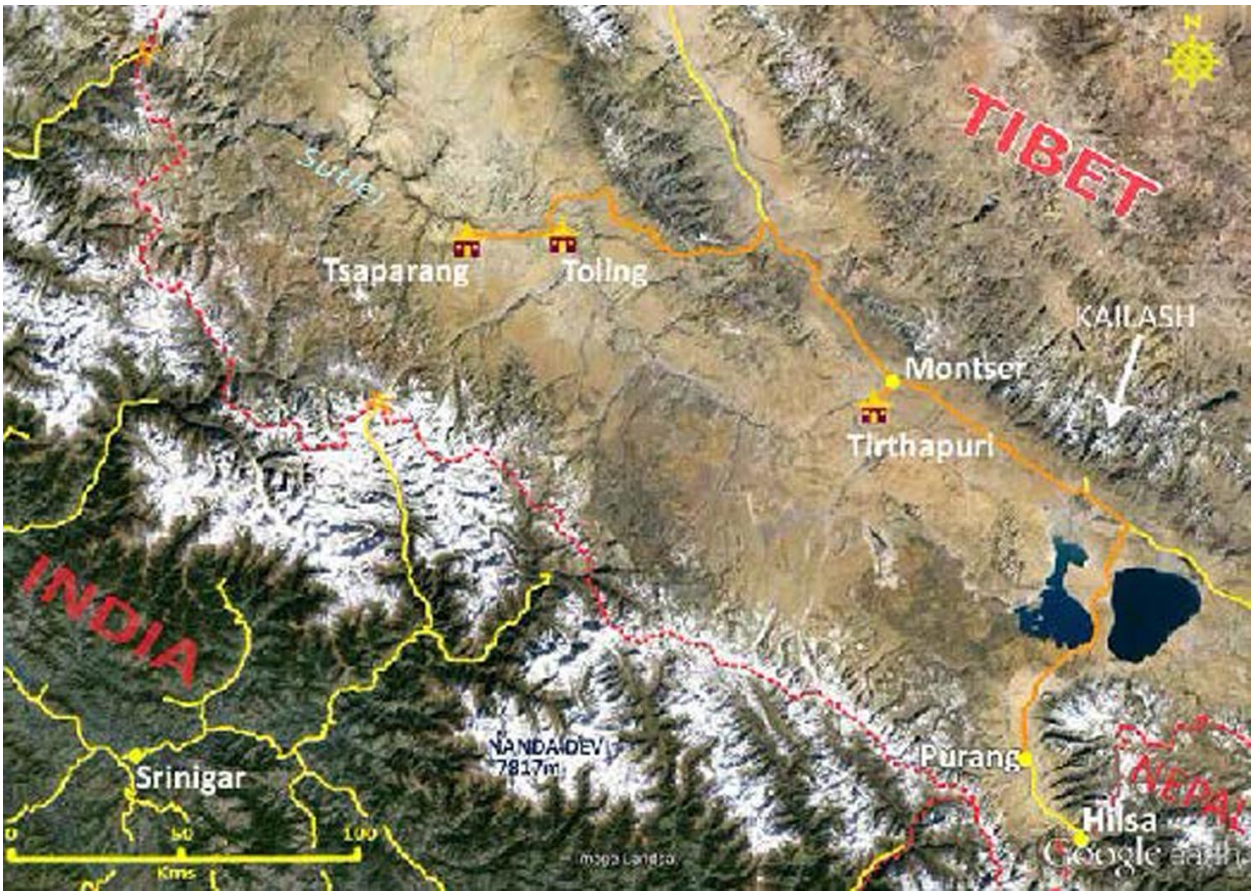
TIBET
Sutlej
Tsaparang
Toling
KAILASH
Montser
Tirthapuri
INDIA
NANDADEVI
7817m
Srinigar
Purang
Hilsa
0
50
100
Kms
Google earth

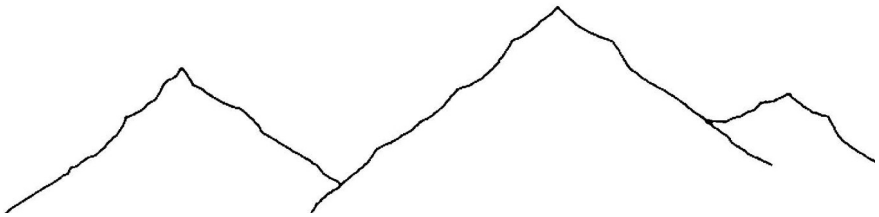

6. ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ

1997 ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਹੀਥਰੋ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਚਲਾਈ। ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਰਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਮੈਂ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਬੇਝਿਜਕ ਪੁੱਛਿਆ, "ਤਾਂ, ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ?"

"ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਿਆ," ਉਸਨੇ ਖਿਝ ਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਕੀ?"

"ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ।" ਉਹ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਬਾਕੀ ਦਾ ਪਤਾ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛ ਕੇ ਲਗਾਇਆ।

"ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਅਦ, ਪੁਰੰਗ ਕਸਬੇ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ," ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨੌਜਵਾਨ ਚੀਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਸਨ, ਲਗਭਗ ਉਨ੍ਹੀ ਜਾਂ ਵੀਹ ਸਾਲ ਦੇ, ਹਰੇ ਵਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀਆਂ ਲੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਾਗਜ਼ ਸੌਂਪੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕੀ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਗਾਈਡ ਰਾਹੀਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਰਿਸ਼ਵਤ ਮਦਦ ਕਰੇਗੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਸੌ ਡਾਲਰ ਇੱਕ ਪਾਸਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ, ਸਾਡੇ ਬੈਗਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝਾਤ ਮਾਰੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।"

"ਪਰ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਜੀਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪੁਰੰਗ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭੈੜਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ। ਖੈਰ, ਅਸੀਂ ਜੀਪਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਸਿਪਾਹੀ ਗਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਡਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਏ। ਉਹ ਡਰ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਚੀਕ ਰਹੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਡਰ ਗਏ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਗਾਈਡ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।"

“ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਸਹਿਮਤ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ: ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਤਾਂ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾਣ ਲਈ ਪੈਸੇ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੈਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਇਕੱਲੇ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ! ਡੇਵਿਡ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ

ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਐਨ ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਰੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸੁਗਾਟੋ ਸਿਰ ਨੀਵਾਂ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤ ਉਦਾਸ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਗਾਰਡਾਂ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝ ਲਿਆ। ਉਹ ਡਰ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਬੰਦੀ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕਿਹਾ: ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਹੱਲ ਕੀਤਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਲਿਜਾਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਵੱਲੋਂ ਲੈ ਜਾਓ।' ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮੈਂ ਇਹੀ ਕੀਤਾ।"

ਐਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਵੇਰਵਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਰੋਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਹ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਉਸਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਕੇ ਰੋ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਸ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਜਾਣ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੰਨੇ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਸੀ: ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਕੀ ਗਲਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਯੋਜਨਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੋ ਸ਼ੇਰਪਾ ਨੂੰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਭੇਜਿਆ, ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਮਾਨ ਹੈ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਭੋਜਨ ਲਿਆਉਣਾ ਭੁੱਲ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਨਾਰਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਯਾਲਬੰਗ ਮੱਠ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਕੌਰਨਫਲੇਕਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਟ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਕੌਰਨਫਲੇਕਸ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਸਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਮੰਗੇਗਾ, ਪਰ ਫਿਰ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤੇ ਲਈ ਕੌਰਨਫਲੇਕਸ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਪੁਰੰਗ ਤੋਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਉਦੋਂ ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਘੰਟਿਆਂ ਲਈ ਦੇਰੀ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਟੀਮ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੀ ਸੀ। ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਆਖਰਕਾਰ ਚਲੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕੋਈ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਮਾਰੂਥਲ, ਹੈੱਡਲਾਈਟਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੱਥਰ ਅਤੇ ਪੱਟੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਅਨੁਭਵ ਸੀ।"

ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਲੀਸਨ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਵੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਬਾਰੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਸਹਿਮਤੀ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਐਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਸਮਝਣ ਯੋਗ ਸੀ। "ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ, ਇਸਨੂੰ ਕੈਪਚਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ

ਫੋਟੋ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਨਿਕ ਹੌਜ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਕਾਰਨ ਵੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਐਂਡਰਿਊ, ਡੇਵਿਡ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੀ। ਪਰ ਨਿਕ ਇੱਕ ਹਮਲਾਵਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਵਧੇਰੇ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹਾਸੇ-ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਲੀਸਨ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹੀ।"

ਘਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸਮੂਹ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਜੇ ਵੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ। "ਇਹ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਯਾਤਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਾਤ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਸੀ," ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੰਨਿਆ, "ਪਰ ਮੈਂ ਬੱਸ ਉੱਥੋਂ ਨਿਕਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਗੁੱਸੇ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਸਾਮਾਨ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਸੌਂ ਸਕੇ, ਪਰ ਇਹ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਜੋ ਅਜੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਜੋ ਕਿ ਜਾਇਜ਼ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮਾਈਕਲ ਸੁਆਰਥੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਾਮਾਨ ਟਰੱਕ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੋਰਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੀ ਇੱਕ ਗਰਮ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਦੇ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ! ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮੁੱਠੀ ਵੀ ਚੁੱਕੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਬਚਪਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੁੱਕਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਚਲਾ ਗਿਆ।"

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਤੱਕ ਸਭ ਕੁਝ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਗਲਤ ਹੋ ਗਿਆ।

ਪੰਦਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮਾਰੂਥਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਓਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਸੜਕ ਹੁਣ ਪੱਕੀ ਹੋ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਮਤਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਲਟੀਆਂ ਕਰਕੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਨੀਂਦ ਲਈ ਬਹੁਤ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਨੀਂਦ ਲੈਣ ਲਈ ਖਿੜਕੀ ਨਾਲ ਝੁਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਹੈਰਾਨ ਹੋ ਕੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਝਟਕੇ ਨਾਲ ਜਾਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਜਿਹਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰਲਾ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਿਆ, ਹਾਂ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਸੀ: ਪਹਿਲਾ ਦ੍ਰਿਸ਼। ਇਹ ਉਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਨੇ "ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਇੱਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜੋ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਅਗਲੇ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਵਰਗਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਸਮਤਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕੱਲਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਉਸ ਇਸ਼ਨਾਨ ਦੀ ਘਾਟ ਸੀ ਜਿਸ ਦਾ ਵਰਣਨ ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵੇਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਇਹ ਦੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਕਦੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਏਸ਼ੀਆ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣ ਨਾਲ ਬਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿੱਚ ਟਾਪੂ ਸਨ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਲੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਗੋਵਿੰਦਾ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਇੰਨੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ "ਸਾਰੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੋਂ

ਮੁਕਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਸੁਪਨੇ ਵਾਂਗ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਰਸ਼ਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।" ਮੇਰੀ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹੋਣਾ।

ਸਾਡੀ ਅਸਲ ਯੋਜਨਾ ਹਿਮਾਲਿਆ ਪਰਬਤ ਲੜੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਇੱਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਘੱਟ ਆਬਾਦੀ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਉਸ ਰਸਤੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਤੋਂ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਹੁਣ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਜਾਂ ਪੰਜ ਛੋਟੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਬੇਤਰਤੀਬ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ: ਗੁਰੂ ਰਿਨਪੋਚੇ, ਦੋ ਬੋਧੀਸਤਵ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਛੋਟੀ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀ, ਇੱਕ ਫਰੇਮ ਕੀਤੇ ਥੰਗਕਾ (ਤਿੱਬਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ) 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਸੀ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਚਿੱਟੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਖਟਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਪਰਤਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਕਾਰਫ਼ ਜੋ ਤਿੱਬਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਕਾਰਫ਼ ਸਭ ਤੋਂ ਮੋਟੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲਟਕਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਫਰੇਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਵੇਦੀ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਧੂਪ ਧੁਖਾਉਣ ਜਾਂ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਤਿੰਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਧੂੜ ਭਰੀ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਗਏ, ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਗਏ।

ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਪਹਿਲੇ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਘੇਰ ਲਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਨੀਂਦ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਕਦੇ ਕਿੰਨੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਲਈ। ਪਰ ਇੱਕ ਦਰਦਨਾਕ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਸੀ: ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜਿਸਦੀ ਬਣਤਰ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਘੇਰਦੀ ਸੀ, ਇਸਦੀ ਅਸਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਜਾਵਟ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਸੱਖਣੀ ਸੀ। ਫਰਸ਼ ਤੋਂ ਛੱਤ ਤੱਕ ਦੇ ਫ੍ਰੈਸਕੋ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਤਾਜ਼ੇ ਪਲਾਸਟਰ ਨੇ ਲੈ ਲਈ ਸੀ। ਪੱਥਰ ਦਾ ਫਰਸ਼ ਵੀ ਨਵਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਛੱਤ ਦੀਆਂ ਲੱਕੜਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਰਵਾਇਤੀ ਦੋਹਰੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਉੱਕਰੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਗਾਰਡ ਆਤਮਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸਨ।

ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਅੰਦਰ ਲੈ ਗਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦਾ ਭੇਸ ਧਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ ਚੋਗਾ ਅਤੇ ਪੀਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਪੁਰਾਣੀ ਨੀਲੀ ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਮੁੱਛਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਵਜਾਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਣਗੇ, ਅੱਗੇ ਆਇਆ, ਧੂਪ ਜਗਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਪਿੱਛੇ ਹਟ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੰਧ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਚੁੱਪ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਂ ਉਸ ਸੜਕ ਤੋਂ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਦੀ ਗੂੰਜ ਅਤੇ ਗੜਗੜਾਹਟ ਦੂਰੋਂ ਆ ਰਹੀ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਸੀਂ ਗਏ ਸੀ। ਸੜਕ ਇੰਨੀ ਨਵੀਂ ਸੀ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ ਕਿਉਂਕਿ ਰੋਲਿੰਗ ਦਾ ਕੰਮ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਲਾਰੀ ਰੋਲਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਲੰਘੀ, ਸੜਕ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਛਿੜਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਕਾਮੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ, ਖੜ੍ਹੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਫ਼, ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਅਚਾਨਕ ਮੱਠ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਮੱਠ ਕੰਪਲੈਕਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੜਕ ਦਾ ਕੰਮ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੱਠ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਛੋਟੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤ ਅਤੇ ਮੰਦਰ ਦਾ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ। ਬਾਕੀ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਖੰਡਰ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇੱਟਾਂ ਦੇ ਢੇਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਪੱਕੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ, ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਕੀ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਹੋਇਆ ਹੁੰਦਾ: ਜੇਕਰ ਸੜਕ ਲੰਘ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੱਠ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨਾ ਪੁੱਛਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੱਠਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵੱਡੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜ ਕੇ ਤੋੜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਕੀਮਤੀ ਸਮਾਨ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਚੋਲੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਮ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਢਹਿ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਅਨੁਭਵ ਅਜੇ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਸਾਡੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਰੁਕੀ, ਤਾਂ ਦੋਰਜੇ ਨੇੜਲੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਉਹ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣੀ ਪਈ। ਦੋਰਜੇ, ਹੈਰਾਨ ਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਸਾਨੂੰ ਕੋਰਾ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਰਸਤਾ ਜੋ ਮੱਠ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਘਿਸਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਪਹਾੜੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ। ਖਾਲੀ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚੋਲਿਆਂ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਿਆਂ ਨਾਲ ਕੱਸ ਕੇ ਫੜਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਜ਼ਮੀਨ ਤੱਕ ਫੈਲੀਆਂ ਤੰਗ ਤਾਰਾਂ ਤੋਂ ਫਟੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਕੱਚੇ ਸਟੂਪ, ਜਾਂ ਢੇਰ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲੰਬੀਆਂ, ਮੋਟੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵੇਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰੋੜੇ ਹੋਏ ਯਾਕ ਦੇ ਸਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਬਣੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਦੋਰਜੇ ਚਿੱਟੇ ਚਾਕ ਦੇ ਇੱਕ ਟੀਲੇ 'ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਰੌਂਜਰ ਦੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਦੀ ਲੰਬੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਯਾਦ ਆਈ: "ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਬਹੁਤ ਕੀਮਤੀ ਅਤੇ ਸੁੰਦਰ ਹੈ," ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਰੀ ਸਵਿਸ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ। "ਇੱਥੇ ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ ਗੇਂਦਾਂ ਹਨ," ਸ਼ਾਇਦ ਉਹੀ ਚਾਕ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਹੁਣ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਇੱਥੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਕੋਰਾ (ਮੌਤ ਦਾ ਸਥਾਨ) ਹੈ; ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਿੱਠੀ ਅਤੇ ਖੱਟੀ ਮਿੱਟੀ ਹੈ, ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ; ਉੱਥੇ ਸਿੰਦੂਰ ਹੈ, ਥੰਗਕਾ ਪੇਂਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਲਾਲ ਪਾਊਡਰ, ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਵਿੱਤਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਹੈ।" ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਭਟਕਣ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਿਆ - ਇਹ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਵੀ।

ਮੱਠ ਮੰਦਰ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਪਾਰ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਈ ਵੱਡੇ, ਫਿੱਕੇ ਲਾਲ, ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਥੰਮ੍ਹ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਲਗਭਗ ਦੋ ਮੀਟਰ ਉੱਚਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਰੇਤਲੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਟਿੱਲੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੂਜਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੇਂਟ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ "ਕੁਦਰਤੀ ਬੁੱਧ" ਸਨ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੇ ਰੋਕਿਆ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਤਸੁਕਤਾ ਨਾਲ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਹ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਮੰਦਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮੱਥੇ ਨੂੰ ਛੂਹ ਕੇ ਉਸ ਤੋਂ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਮੰਗਿਆ, ਜੋ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਵੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇਵੇ।

ਕੋਰਾ (ਰਸਤਾ) ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਿਆ ਜਿੱਥੇ ਦੋ ਛੋਟੇ ਝਰਨੇ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਹਿਲੇ ਝਰਨੇ ਵਿੱਚੋਂ ਠੰਡਾ ਪਾਣੀ ਵਗ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਭਾਫ਼ ਵਾਂਗ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਝਰਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇੱਕ ਕੋਕਾ-ਕੋਲਾ ਡੱਬਾ ਅੱਧਾ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜੋ ਇੱਕ ਕੱਪ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਝਰਨੇ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਭਾਫ਼ ਇਕੱਠੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। "ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਇਲਾਜ ਲਈ," ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ।

ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਤਿੱਬਤੀ ਤੰਬੂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜੀ ਮਿਲੀ, ਜਿਸਦਾ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸਾ ਘੁੰਮਦੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗਾਂ ਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅੰਦਰ, ਰੱਸੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਟ੍ਰਾਈਪੌਡ ਟੇਬਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਪਰੋਸਣ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਸੌਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ - ਇਹ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸੀ। ਡਰਾਈਵਰ ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਾਲੀ ਔਰਤ ਚਿੰਤਤ ਸਨ: ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਠੰਡੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਕੋਈ ਹੀਟਿੰਗ ਜਾਂ ਕੰਧਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਡਾਊਨ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ, ਜੋ ਕਿ ਹੁਮਲਾ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਗਰਮ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਸਾਬਤ ਹੋਣਗੇ। ਘੁੰਮਦੇ ਪੈਟਰਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਰੰਗੀਨ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਨਹਾ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੇਟਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਿੱਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਨਵੀਂ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਦਾ ਚਸ਼ਮਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਉਬਲਦੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਨਹਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਤਲਾਅ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਾਤ ਲਈ ਸੜਕ ਦਾ ਕੰਮ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨੰਗੇ ਪੈਰ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਉੱਠਦੀ ਭਾਫ਼ ਸੂਰਜ ਡੁੱਬਣ ਦੀ ਚਮਕ ਨਾਲ ਗੁਲਾਬੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਦੂਈ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਚਿੰਤਤ ਆਪਣੇ ਰੱਸੀ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਫ਼ਰ ਇੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੀ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ?

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਆਏ ਸਾਰੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸਫਲਤਾਪੂਰਵਕ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਐਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਸੇ ਸਥਿਤ ਡੋਲਮਾ ਲਾ ਦੱਰੇ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਾਰਾ ਲਾ ਦੱਰੇ ਨਾਲੋਂ ਆਸਾਨ ਲੱਗੀ,

ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉੱਚੀ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੜ੍ਹਾਈ ਇੰਨੀ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਂ ਲੰਬੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਜੋ ਫਲੂ ਅਤੇ ਪਾਚਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਸਨ, ਉਹ ਹੁਣ ਘੱਟ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਈ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਉਹ ਇੰਨੀ ਥੱਕ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤੁਰ ਸਕਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਸੋਚ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਸੀ।

ਐਂਡਰਿਊ ਜਲਦੀ ਤੋਂ ਜਲਦੀ ਹੁਮਲਾ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਕੋਰਾ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ ਦੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪੁਰੰਗ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਦਾਖਲ ਹੋ ਸਕਣ। ਸਰਹੱਦ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਖੋਰਜ਼ਾਕ ਮੱਠ ਦੇ ਖੰਡਰਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਰੁਕੇ, ਜੋ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਵਿੱਚ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਉਹੀ ਖੰਡਰ ਸਨ ਜੋ ਮੈਂ ਜ਼ੇਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇਖੇ ਸਨ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਰੁਕਣ, ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੌਰਾਨ ਭੋਜਨ ਨਾ ਚੁੱਕਣਾ ਪਵੇ। ਮੱਠ ਤੋਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਪਾਸਾ ਬੱਦਲਵਾਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਾਈਕਲ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਇਕਲੌਤੇ ਮੱਠ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਡੇਵਿਡ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦਰਬਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਨਾਲ ਹੀ ਖੱਚਰ ਨੂੰ ਰਸੋਈਏ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿੱਚ ਲੈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਭੋਜਨ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਉਹ ਖੁਦ ਲੈ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਸਮਝਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਉਂ - ਉੱਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਕੁਝ ਹੀ ਦੇਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਬਰਫ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। "ਮਾਈਕਲ ਕੋਲ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ," ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਪਹਿਲੀ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ, ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।" ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਦੇ ਹੀ ਨਵੀਨਤਾ ਜਲਦੀ ਹੀ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹੇ, ਸ਼ੇਰਪਾ ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਵਾਰੀ-ਵਾਰੀ ਲੈ ਰਹੇ ਸਨ। "ਜਲਦੀ ਹੀ ਬਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਪੱਟਾਂ ਤੱਕ ਆ ਗਈ," ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਅਤੇ ਤੁਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਦਰਬਾਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਸੈਂਡਲ ਸਨ ਅਤੇ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਫਿਰ, ਕਿਉਂਕਿ ਐਨ ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ, ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਡਿੱਗਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਐਲੀਸਨ ਨੂੰ ਸਟਰੈਚਰ 'ਤੇ ਉਤਾਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਦਿਲ ਦੀ ਧੜਕਣ ਅਨਿਯਮਿਤ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ।"

ਐਲੀਸਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼, ਛੁਰਾ ਮਾਰਨ ਵਾਲਾ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਆਰਾਮ ਕਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਖਾਵਾਂ, ਤਾਂ ਦਰਦ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਠੰਡੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਖਾਧੀਆਂ। ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦਰਦ ਨਿਵਾਰਕ ਦਵਾਈਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚਲਦੀ ਰਹੀ - ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਇੰਨੀ ਸੰਘਣੀ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ।"

ਐਨ ਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। “ਮੇਰੀਆਂ ਪਲਕਾਂ ਜੰਮ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖੀ ਸੀ। ਇੱਕ-ਇੱਕ ਚਪਾਤੀ ਖਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਨ ਮੇਡ ਸੌਂਗੀ ਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਛੋਟੇ ਡੱਬੇ ਬਚੇ ਸਨ - ਅਸੀਂ ਹਰ ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ ਰੁਕਦੇ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਖਾਂਦੇ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਖਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਂ।” ਐਲੀਸਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਮੌਤ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਵੀ ਸੀ। “ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੀ ਸੀ, 'ਖੈਰ, ਮਰਨ ਲਈ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਭੈੜੀਆਂ ਥਾਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸੀ, ਮੈਂ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ।' ਸਭ ਕੁਝ ਇੰਨਾ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮੌਤ, ਖੱਬਾ ਪੈਰ, ਸੱਜਾ ਪੈਰ, ਦਰਦ, ਥਕਾਵਟ, ਡੂੰਘੀ ਬਰਫ਼, ਅਤੇ ਬੱਸ ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ। ਪਰ ਉਸੇ ਸਮੇਂ, ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।”

ਜਦੋਂ ਹਨੇਰਾ ਹੋਣ ਲੱਗਾ, ਤਾਂ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹੈੱਡਲਾਈਟਾਂ ਜਗਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। "ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਚਾਲੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਹੁਤ ਠੰਢ ਸੀ," ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਈਕਲ ਦੀ ਹੈਂਡਲਾਈਟ ਦੀ ਟਾਰਚ ਸੀ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਬਰਫ਼ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਡੂੰਘੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਡੇਵਿਡ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਆਪਣਾ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ।"

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸ਼ੇਰਪਾ ਅੱਗੇ ਆਇਆ। ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਰਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਕਿ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਵਿਅਰਥ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰੇਇੰਗ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਸਾਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੁਕਦੇ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਈਪੋਥਰਮੀਆ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਪਹਾੜ ਚੜ੍ਹਨ ਦਾ ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬੁਰਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਸੀਂ ਦਸ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਾਈਕਿੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸੀ। ਪੰਜ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਸ ਕੈਂਪ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਕੁਲੀ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਗਰਮ ਭੋਜਨ ਖਾਵਾਂਗੇ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੰਧਾਂ ਬਚੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਅੰਦਰ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਰਦੀਆਂ ਲਈ ਹਟਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਐਨ ਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਡੂੰਘੀ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਚੀਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਵਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਚੁੱਪ ਸੀ। “ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਚਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ ਠੰਢ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਟੋਆ ਪੁੱਟਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਨਹੀਂ ਬਿਤਾ ਸਕਾਂਗੇ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣਾ ਖੱਚਰ ਉੱਪਰ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਮਰਿਆ ਪਿਆ ਮਿਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਦਰਬਾਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਸਹੀ ਰਸਤਾ ਕਿਹੜਾ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖਤਮ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਸ਼ੇਰਪਾ, ਰਿਸ਼ਿੰਗ, ਉਸੇ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੱਡੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਹੇਠਾਂ ਚਲੇ ਗਏ। ਜੇ ਉਹ ਉੱਥੇ ਨਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਮਰ ਜਾਂਦੇ। ਉਹ ਰਸਤੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਾਲ, ਇਹਨਾਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ,

ਬਰਫੀਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਰਸੋਈਏ ਨੂੰ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਬੈਠਾ ਪਾਇਆ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਾਡੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਉਹ ਬੋਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਠੰਡਾ ਸੀ; ਉਸਦੀ ਮਸ਼ਾਲ ਟੁੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੈ। ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ। ਇਹ ਇੱਕ ਚਮਤਕਾਰ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਰਸਤਾ ਮਿਲ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਚੁੱਕਿਆ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕੀਤਾ। ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ। ਸਾਨੂੰ ਲਗਭਗ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਅੱਗ ਕੋਲ ਬੈਠ ਕੇ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈ! ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਖੱਚਰ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਰ, ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਬਚਿਆ ਹੁੰਦਾ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। "ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ 60 ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਸੀ।"

ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ, ਰੋਜਰ ਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ "ਸਾਡੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬੋਝ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ: ਪਿਛਲੇ ਜਨਮਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਮਾੜੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ।" ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਿਆਨਕ ਦੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਸਹਿਣ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਖ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਸਿਰਫ਼ ਉਚਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣਗੇ। "ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਰੇ ਤੱਕ 800 ਮੀਟਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਤੱਕ 800 ਮੀਟਰ ਹੋਰ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰ ਹਾਰ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਹੈ! ਉੱਚੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ, 400 ਤੋਂ 500 ਮੀਟਰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਦੋ ਮੀਟਰ ਦਾ ਵਾਧਾ ਦੁੱਗਣਾ ਜੋਖਮ ਭਰਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਸੌਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਟੋਲਿੰਗ ਤੱਕ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣਾ, ਤਾਂ ਜੋ ਸਰੀਰ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕੇ।" ਸ਼ਾਇਦ ਸਾਡਾ ਦੁੱਖ ਕਰਮ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ, ਕੌਣ ਜਾਣਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਅਤੇ ਅਪਾਮਾਡੋ ਲਈ, ਜੋ ਹੁਣ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਅਤੇ ਵਧਦੀ ਮਤਲੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸਨ, ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਧੋਖਾ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ, ਉਹ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਬੋਲਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਟੋਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸੁਧਰ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੁੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਆਕਸੀਜਨ ਦੀ ਘਾਟ ਕਾਰਨ ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਘਬਰਾਹਟ ਦੀ ਆਦਤ ਪਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਜਗਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪਿਆ ਰਿਹਾ, ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦਾ ਰਿਹਾ, ਸੁਚੇਤ ਅਤੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੌੜੀ ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ। ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ

ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਤਰੀ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਮੱਠ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਨਿਕਲਦੀ ਸੀ। ਰਾਤ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ; ਅੱਧੇ ਚੰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਤਾਰੇ ਬਹੁਤ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ।

ਜੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਹੁੰਦਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਤੱਕ ਚੱਲਦੇ ਰਹਿਣ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ ਹੁੰਦਾ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਭਾਈਚਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਜੋ ਨਦੀ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਗੁਰੂਗਿਆਮ ਦੇ ਬੋਨ ਮੱਠ, ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਗੁਫਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਨਵੀਂ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਤੀਰਥਪੁਰੀ 'ਤੇ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਕੱਚੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਲਈ ਢੁਕਵੀਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਪਿਆ, ਜੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੰਗੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਕਾਸ਼ਗਰ ਤੱਕ ਕਈ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉੱਥੋਂ, ਇੱਕ ਮੋੜ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮਾਰੂਥਲ ਮੈਦਾਨ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਤੱਕ ਪਹਾੜ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਮੋਂਟਸਰ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਤਿੱਬਤੀ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘੇ, ਜੋ ਕਿ ਨੇੜੇ ਹੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਕੋਲੇ ਦੀ ਖਾਨ ਕਾਰਨ ਵਸਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਹੋਰ ਵੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਕਟੌਤੀ ਦੁਆਰਾ ਬਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਨਰਮ ਤਲਛਟ ਨੂੰ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਵਾਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਗਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਬਹੁਤ ਹੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਹੈ। ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਰਤਾਂ, ਹਰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਜਾਲੀਦਾਰ ਪੌੜੀਆਂ ਵਰਗੀਆਂ, ਵਾਦੀਆਂ, ਚੱਟਾਨਾਂ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੀਆਂ ਹਨ; ਹਰ ਚੀਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਰੰਗ ਹਨ: ਡੂੰਘੇ ਜਾਮਨੀ ਤੋਂ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਮਕਦਾਰ ਪੀਲੇ ਤੱਕ, ਭੂਰੇ ਰੰਗ ਦਾ ਹਰ ਰੰਗ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਕਿਹਾ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਰੋਰੀ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਰੋਰੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਬਸ ਕਿਹਾ, "ਹਾਂ, ਇਹੀ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਭਰ ਅਣਗਿਣਤ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿੱਚੀਆਂ।

ਸਾਰੇ ਖਿੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ, ਸਿਵਾਏ ਮੇਰੇ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਊਰਜਾ ਸੀ, ਪਰ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਊਰਜਾ ਦੀ ਘਾਟ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। "ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ, ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਸੱਖਣਾ। ਇਹੀ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਮਾਰੂਥਲ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਕੈਕਟਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਉੱਗਦੇ।" ਮੇਰੇ ਤਰਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸੱਚਾਈ ਸੀ - ਮੈਂ ਗੁਫਾਵਾਂ ਦੇ ਟੂਰ ਆਦਿ 'ਤੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬੋਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ - ਪਰ ਅਸਲ ਸਮੱਸਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਸਮੇਂ ਮੇਰੀ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਸੁਸਤ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਵੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਬੁਰਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਵਧੇਰੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿਖਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪੁਰੰਗ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਨਾਲ ਵਾਲੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੀਟ ਮਿਲੇ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਕਰਦਾ ਸੀ: ਮੋਢੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਟੋਪੀਆਂ ਉਤਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਸਥਿਤੀ ਬਦਲ ਗਈ। ਹੁਣ ਉਸਨੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਸਾਧੂ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ?"
"ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਰਦ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੁੜੀਆਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਸੰਨਿਆਸੀ ਰਹੇ ਹੋਣ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਸਾਰੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਨਿਆਸੀ ਬਣਨ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।"
"ਕੀ! ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ!"
"ਹਾਂ, ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਨੈਤਿਕਤਾ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ।"
ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਕਿਸ਼ੋਰ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਉੱਥੇ ਹੀ ਉਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਿੱਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖੇ ਮੱਧ-ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਟੋਕਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ।
"ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ!"
"ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਕਾਨਫਰੰਸਾਂ ਅਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਹਾਂ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾਣਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਨੱਕ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਜੱਫੀ ਪਾ ਲਈ," ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ।
ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪੁਨਰਵਾਸ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ। "ਹਾਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਔਖਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਵਧਾਨ ਸੀ। ਹਰ ਚੌਕੀ 'ਤੇ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੈਮਰੇ ਦੂਰ ਰੱਖੀਏ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰੀਏ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਾਰਡ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਸਕਣ। ਫਿਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚੀਨੀ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਪੁਰੰਗ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਘਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨ ਲੱਗੀ, ਪਰਤਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਖੱਡਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਹੋਈ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਜਿੱਥੇ ਦਰਿਆ, ਕਾਫ਼ੀ ਚੌੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ, ਇੱਕ ਚੌੜੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਤਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ, ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਥਿਤ, ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ, ਜੋ ਇਸ ਬੰਜਰ, ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਜਗ੍ਹਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉੱਥੇ ਕਿਉਂ ਸੀ: ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜੋ ਅਸੀਂ ਦੇਖੇ ਉਹ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਪੌਲੀਟਨਲ ਸਨ, ਇਸ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਦੇ ਆਕਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਛੋਟੇ ਦਰਿਆ ਦੇ ਤਲ ਉੱਤੇ ਲੰਬੇ ਪੁਲਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵੱਲ ਵਧੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਬਾਹਰ ਰੁਕ ਗਏ, ਇੱਕ ਦੋ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤ ਜੋ ਕਿ ਜੀਵੰਤ ਤਿੱਬਤੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਅੰਦਰ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾ ਖਿੱਚਣ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ, ਸਾਡੇ ਪਰਮਿਟ ਲੈਣ ਲਈ ਫੌਜੀ ਅਹਾਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ। ਉਸਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਉਂ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।
ਹੋਸਟਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਇੱਕ ਫਿੱਕੀ ਚਿੱਟੀ ਕੰਧ ਲਗਭਗ ਦਸ ਫੁੱਟ ਉੱਚੀ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀ ਮੁੱਖ ਗਲੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੁਰੰਗ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ, ਪ੍ਰਤੀ ਬਲਾਕ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ, ਸਾਰੇ ਚੀਨੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵਧੇਰੇ ਆਮ ਚੀਨੀ ਹੋਟਲ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਪੁਰੰਗ ਵਾਂਗ: ਇੱਕ

ਵੱਡਾ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਡਾ ਚੀਨੀ ਫੌਜੀ ਬੈਰਕ। ਕਾਮੇ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਨ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਗੱਡੀਆਂ, ਬੇਲਚੇ ਜਾਂ ਝਾੜੂ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਲਾਰੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਾਮਾਨ ਉਤਾਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਗੰਦੇ ਅਤੇ ਫਟੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੂਰਜ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਵੱਖੋ-ਵੱਖਰੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ - ਕਾਉਬੌਏ ਟੋਪੀਆਂ, ਚੋਟੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ, ਢਿੱਲੀਆਂ ਸਨਹੈਟ, ਬੁਣੇ ਹੋਏ ਸੋਮਬਰੇਰੋ - ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਧੂੜ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਸੜਕ 'ਤੇ ਕੁਝ ਚੀਨੀ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਵਰਦੀਆਂ ਜਾਂ ਸਮਾਰਟ ਪੱਛਮੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੁਝ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਤਾਂ ਫੌਜੀ ਹਰੇ ਜਾਂ ਟਰੈਕਟਰ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ, ਪੁਰੰਗ ਵਾਂਗ, ਭਾਰਤੀ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਸਰਹੱਦੀ ਵਿਵਾਦ ਅਜੇ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਚੀਨੀ ਫੌਜੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਦੋਰਜੀ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘਬਰਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸੜਕ ਦੇ ਇੱਕ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਰੂਨ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸਟੂਪਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਇਸਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਹੱਥ ਨਾਲ ਫੜੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਔਰਤਾਂ ਆਪਣੇ ਰਵਾਇਤੀ ਰੰਗੀਨ ਚੋਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ, ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਿਸੇ ਕੋਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਆਧੁਨਿਕ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕਾਲੇ ਸੂਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਰੁੱਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਸਵੈਟਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁੜੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਸਿੱਖ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਦੁਹਰਾ ਰਹੀ ਸੀ; ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਂ, ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ, ਸਟੂਪਾ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਵੱਡੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਪਹੀਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਨੌਜਵਾਨ ਚੀਨੀ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚੀਆਂ।

ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ, ਸੁੰਦਰ ਮਿਊਂਸੀਪਲ ਪਾਰਕ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਚੌਕਾਂ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਰਸਤੇ, ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਅਤੇ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨਾਲ, ਦੋ ਵੱਡੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਚੀਨੀ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਗੂੰਜ ਸੁਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਤਿੱਖੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਂ ਸਟੂਪਾ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਚੀਨੀ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਕਦੇ ਨਵੇਂ ਪਾਰਕ ਨੂੰ, ਫਿਰ ਖਾਲੀ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਰ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਅਦਭੁਤ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ: ਤੰਗ ਨਦੀ ਆਪਣੇ ਚੌੜੇ ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਵਿੱਚ ਵਗਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਤਲਛਟ ਚੱਟਾਨਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਜਰ ਦਾ ਰੰਗ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹੋਰ ਭਟਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਉੱਥੇ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਚਿੱਟੀਆਂ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਚੋਟੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ: ਸ਼ਹਿਰ, ਪਾਰਕ, ਸਿਪਾਹੀ, ਤਿੱਖੇ ਪੌਪ ਗੀਤ। ਖਾਲੀਪਨ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਇਕੱਲਤਾ ਵਿੱਚ ਜੋ ਮੈਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਰਲ ਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ, ਬਿਲਕੁਲ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਾਂਗ: ਸੰਸਾਰ, ਨਿਰਵਾਣ। ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸ਼ਾਮ ਨੇੜੇ ਆਈ, ਚੰਗੀ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਪੁਰਾਣੀ ਕੰਧ ਦੇ ਪਾਰ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਫੌਜੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਦੋ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਪਰਮਿਟ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਏ ਸਨ। ਕੰਧ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਨ। ਜਿਹੜੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੂਪਾ ਵਾਂਗ ਹੀ ਫਿੱਕੇ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਗੂੜ੍ਹੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਖੰਡਰ ਵਿੱਚ ਸੀ; ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸਟੂਪਾ ਢਹਿ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਸੇ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਰਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਬਣੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮਸ਼ਹੂਰ ਟੋਲਿੰਗ ਮੱਠ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਯਾਦ ਆਇਆ। ਬਿਲਕੁਲ! ਇਹ ਦੋ ਥਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਬਹੁਤ ਉਤਸੁਕ ਸੀ।

"ਗੁਗੇ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਜਿਉਂਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਦਬਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਸੀ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਇਸਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ, ਟੋਲਿੰਗ, ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਬਣ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਭਾਰਤ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਥੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਆਤਿਸ਼ਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਤਿੱਬਤ ਆਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗੇਲੁਗ-ਪਾ ਪਰੰਪਰਾ (ਜਿਸ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ)। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਨੂੰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਗੁਗੇ ਦੇ ਰਾਜਾ ਯੇਸ਼ੇ-ਓ ਨੇ ਆਤਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਸੱਚ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਾ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਫਿਰੌਤੀ ਲਈ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਪੈਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਆਤਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦੇਣ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਲਿਆਉਣ। ਪਰ ਗੁਗੇ ਦਾ ਸ਼ਾਸਕ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਅਤੇ ਅਮੀਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਤਿਸ਼ਾ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਬੰਗਾਲ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਹੂਰ ਵਿਕਰਮਾਸ਼ਿਵ ਮੱਠ ਦਾ ਮਠਾਰੂ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਮੁਗਲ ਹਮਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉੱਥੇ ਮੱਠਾਂ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਲਈ ਆਤਿਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨਾ ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਬਰਲਿਨ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਾਰਕ ਸੀ। ਇਹ ਸ਼ਰਨਾਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਪਾਂਸਰ ਕਰਨ ਵਰਗਾ ਸੀ: ਯਹੂਦੀ ਹਾਰਵਰਡ ਜਾਂ ਯੇਲ ਆਦਿ ਦੁਆਰਾ ਸੱਦੇ ਗਏ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀਆਂ।

ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। ਹਾਂ, ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਮੱਠ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬਹੁ-ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੈਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇਖੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਸੀ ਜੇਕਰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਹੁੰਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜੋ ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸ਼ਹਿਰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਇਸਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ, ਛੋਟੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਿੱਸਾ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਉੱਚ-ਉਚਾਈ ਵਾਲਾ ਮਾਰੂਥਲ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁਕੇ, ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਫਿੱਕੇ ਮੈਰੂਨ ਲਾਲ ਤਿੱਬਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਵਸਤੂਆਂ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇੱਕ ਬੁੱਢੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾ ਖਿੱਚਣ ਦੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। "ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਖਰੀਦਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਫੋਟੋਆਂ ਦੀ

ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਮੂਰਤੀਆਂ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈਆਂ।" ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਅੰਦਰ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਦੋਰਜੇ, ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਸੀ। ਬੁੱਢਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਨਾਮ ਪੁਕਾਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਜਾਨ ਦੀ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਉਸ 'ਤੇ ਡਿੱਗਦੀ ਸੀ, ਅਜਾਨ ਜਾਂ ਦੋਰਜੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਨਾਮ ਦੱਸਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਦੀ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਦੀ ਮੱਧਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਚਿੱਤਰ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਲੰਘਦੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਜ਼ਰ ਸੰਪੂਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਵੈਸੇ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੰਨ੍ਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਦੇਵਤੇ ਅਤੇ ਬੋਧੀਸਤਵ, ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਭਾਵੇਂ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਕਿੰਨੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਨੂੰ ਧਮਰਖੋ ਨਾਲ ਬਾਕੀ ਟੋਲਿੰਗ ਸਾਈਟ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ। ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ, ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਤੂਪਾਂ ਦੇ ਖੰਡਰ ਦੇਖੇ। ਫਿਰ, ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਜਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਸੱਤ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤਾਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪਿੱਤਲ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਚੱਕਰ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਕੁਰਸੀਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਘੁੰਮਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜਾਪ ਕਰਦੀਆਂ ਅਤੇ ਚੱਕਰ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਹ ਰੁਕ ਗਏ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੀਕਾਂ ਮਾਰੀਆਂ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਚੱਕਰ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਿਸਦਾ ਉਹ "ਮਗਰ" ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਕੈਸੇਟ ਰਿਕਾਰਡਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੀ ਰਹੀ। ਪਰ ਉਹ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ; ਧਮਰਖੋ ਨੂੰ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਸਿਰ ਨੂੰ ਛੂਹਣਾ ਪਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਚੱਕਰ ਦੁਬਾਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਰਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਡੁੱਬ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਵੱਡੇ ਸਤੂਪਾ ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਸ਼ਾਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਡੁੱਬਦਾ ਸੂਰਜ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਰੌਸ਼ਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਬੇਸਬਾਲ ਕੈਪਸ ਪਹਿਨੇ ਕੁਝ ਮੁੰਡੇ ਧੂੜ ਭਰੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਕਈ ਬਜ਼ੁਰਗ ਲੋਕ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ, ਦੋ ਕਿਸ਼ੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਆ ਗਈਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੰਗ ਜੀਨਸ, ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਮੇਕਅੱਪ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚੀਨੀ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ ਉੱਚਾ ਸੀ, ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੂੰਜ ਦੇ ਨਾਲ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਲੰਘਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਤੰਬੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਾਰ ਸੀ ਜੋ ਚੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਰਦੀ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਸਤੂਪ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਾਰ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸਤੂਪ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਲਾਜ਼ਮੀ ਚੱਕਰ ਲਗਾਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਵਧਿਆ, ਡੁੱਬਦੇ ਸੂਰਜ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀ ਵਾਦੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਖੰਡਰ ਹੋਏ ਛੋਟੇ ਸਤੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਢੇਰ। ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਮੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਪੂਰੇ ਸਤੂਪ ਸਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਰੰਗੀਨ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਸਤੂਪ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਸਤੂਪਾਂ ਜਾਂ ਲੱਕੜ ਦੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਖਰ ਤੱਕ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਥੰਮ੍ਹ ਤੋਂ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵੀ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੇਲੇ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਅੰਦਰ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡੇ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਛੋਟੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਰਸਤੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ

ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਟੂਪਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜ਼ਿਗਜ਼ੈਗ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਛੋਟੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਅਣਗਿਣਤ ਢੇਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਜੋੜਦੇ ਅਤੇ ਲੰਘਦੇ ਸਨ, ਅਕਸਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਾਕ ਦੇ ਸਿੰਗ ਜੁੜੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।
ਇੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਬੇਰਹਿਮ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ - ਚਿੱਕੜ, ਖੁਰਦਰੀ ਲੱਕੜ, ਪੱਥਰ, ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਸਿੰਗ, ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ - ਬਿਲਕੁਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਾਂਗ ਜੋ ਮੈਂ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ, ਨਾਰੀਵਾਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੇਰਹਿਮ ਚੀਨੀ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਸੀ। ਛੋਟੇ, ਫਟੇ ਹੋਏ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਫਿੱਕੇ ਰੰਗ - ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੀ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣਗੇ - ਉਸ ਉਦਾਸੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਸਨ: ਮਾਰੂਥਲ ਦੀ ਉਦਾਸੀ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਉਦਾਸੀ।
ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਕਰਕੇ, ਉੱਪਰਲਾ ਅਸਮਾਨ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਉਸ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਦੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਅਸੀਂ ਤਸਪਰਾਂਗ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਹੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਸਨੇ ਟੋਲਿੰਗ ਦੀ ਥਾਂ ਗੁਗੇ ਨਾਮਕ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਰਾਜ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਜੋਂ ਲੈ ਲਈ ਹੈ। ਇਹ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਨਦੀ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਅਤੇ ਛੱਤ ਵਾਲੀ, ਹਲਕੀ ਗੇਰੂ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਟੀਲੇ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਰੋਂ, ਟੀਲਾ ਹੋਰ ਉੱਚੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ, ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੀ ਗੇਰੂ ਵਾਲੀ ਬਣਤਰ ਵਿੱਚ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਗੇਰੂ ਵਾਲੀ ਬਣਤਰ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘਰਾਂ, ਗੁਫਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਟੂਪਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਇਸਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਸੰਘਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ 'ਤੇ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਰਮਿਟ ਦਿਖਾਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਗੇਰੂ ਵਾਲੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹੀਆਂ ਜਿਸਨੇ ਬਾਕੀ ਸਭ ਕੁਝ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋ ਬਰਕਰਾਰ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਡੂੰਘੇ ਮੈਰੂਨ-ਲਾਲ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਦੇਖਿਆ; ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤ ਜੋ ਖੰਡਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਰਗਾਕਾਰ, ਮੈਰੂਨ-ਰੰਗ ਦਾ ਡੱਬਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਰਾਜਾ ਦਾ ਮਹਿਲ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮਹਿਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ - ਜਾਂ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਬਾਕੀ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਜਲਦੀ ਹੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਕਦਮ ਹੀ ਚੁੱਕੇ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਸਾਹ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਰੌਸ਼ਨੀ, ਗੇਰੂ-ਭੂਰੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਟਿੱਲੇ, ਇੱਕ ਕੰਧ ਜਾਂ ਸਟੂਪ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਤਸਪਰਾਂਗ ਦਾ ਮੇਰਾ ਅਨੁਭਵ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਦੋਰਜੇ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੁਣੀ ਜਾਂ ਉਹ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖੀਆਂ ਜੋ ਉਸਨੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ ਸਨ; ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ, ਪਹਿਲਾਂ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਫਿਰ ਨਰਮ ਚੱਟਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟੀ ਗਈ ਇੱਕ ਸੁਰੰਗ ਰਾਹੀਂ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕਿਲ੍ਹਿਆਂ ਤੋਂ ਪਾਰ। ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ

'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਕੀ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲ ਗਏ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਕੰਧ ਨਾਲ ਝੁਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਿਹਾ।

ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ? ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨ ਸਨ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਗੁਰੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਚੁੱਕੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿਵੇਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰਾ 5,700 ਮੀਟਰ, ਜਾਂ 18,700 ਫੁੱਟ ਸੀ! ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਾਂਗਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਭਿਆਨਕਤਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਹੁਣ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਢੇਰ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਕਦੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਰਾਜੇ, ਦਰਬਾਰੀ, ਕਿਸਾਨ, ਵਪਾਰੀ, ਸਿਪਾਹੀ, ਸਾਰੇ ਇੱਥੇ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਅਣਥੱਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਵਿੱਚ ਢਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ: ਇੱਕ ਸੁੱਕੇ ਅਤੇ ਉਜਾੜ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਮਿੱਟੀ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਢੇਰ? ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਤਸਾ ਤਸਾ ਦੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਛੋਟੀਆਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਜੋ ਇੱਕ ਥੰਬਨੇਲ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਂਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਢਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਮੂਨੇ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਚਿੱਤਰ ਵਾਲੀ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਤੋਂ ਉੱਭਰੇ ਸਨ, ਪਰ ਹੁਣ ਇਹ ਸਭ ਉਹੀ ਫਿੱਕਾ ਗੇਰੂ-ਸਲੇਟੀ ਟੁੱਟਦਾ ਹੋਇਆ ਮਿੱਟੀ ਸੀ।

ਚੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਠੀਕ ਹੋਣ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਉਚਾਈ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਦੋਵੇਂ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ। ਹਾਲਾਤ ਇੰਨੇ ਮਾੜੇ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਮੈਨੂੰ ਬਸ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖ ਸਕਦਾ। ਜੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤਾਕਤ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿੰਦਾ, ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਵੀ ਚੜ੍ਹ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦਾ, ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ...

ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਆਬਾਦੀ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਵਸ ਗਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਘੱਟ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਚੌੜੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਛੋਟੇ ਘਰਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਖੇਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਜੀਵਨ ਲਈ ਇੰਨੀ ਅਯੋਗ ਸੀ—ਸਾਲ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਸੁੱਕਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਸਮਾਂ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ—ਕਿ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਪੌਦੇ ਹੀ ਮਿਲੇ: ਇੱਕ ਘਾਹ, ਕੁਝ ਛੋਟੀਆਂ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਕਲੇਮੇਟਿਸ ਵਰਗੀ ਵੇਲ। ਜੂਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਝਾੜੀਆਂ ਨੇ ਪੱਤੇ ਪਾਉਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਵੀ, ਪੌਦਿਆਂ ਲਈ ਵਧਣ ਦਾ ਮੌਸਮ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ। ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕਿਵੇਂ ਵਾਜਬ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੜਕ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਚੌਕੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਥਾਨਕ ਵਪਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬੰਦ ਹੈ। ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਗੁਰੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵਪਾਰਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਨੂੰ ਸਤਲੁਜ ਘਾਟੀ ਰਾਹੀਂ ਪਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਰਨਾਲੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਆਏ ਸੀ, ਉਸ ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜਿੱਥੇ ਨਦੀ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀ ਸੀ। ਟੋਲਿੰਗ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ

ਵਿੱਚ ਤਸਪਾਰੰਗ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਪਾਰ ਲਈ ਮੌਜੂਦ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ, ਰਸਤਾ ਉੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਰੂਥਲ ਪਠਾਰ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਸਿਲਕ ਰੋਡ 'ਤੇ ਕਾਸ਼ਗਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਚੀਨ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਯੂਰਪ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਰਸਤਾ ਹੁੰਦਾ।

ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸੈਂਕੜੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕਾਫ਼ਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਹੈ ਜੋ ਰੇਸ਼ਮ ਅਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਦੋ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਉਗਾਏ ਗਏ ਤਾਜ਼ੇ ਭੋਜਨ ਨਾਲ ਪੋਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸਪਾਰੰਗ ਇੱਕ ਨਸਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਵਪਾਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਸੀ: ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਵਾਰ ਅਤੇ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਆਰਾਮ ਸਥਾਨ। ਇਹ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਸਥਾਨ ਕਿਉਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਯੂਰਪੀਅਨ ਲੋਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਜੇਸੁਇਟ ਫਾਦਰ ਐਂਟੋਨੀਓ ਡੀ ਐਂਡਰੇਡ 1624 ਵਿੱਚ ਗੋਆ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਵਜੋਂ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਈਸਾਈ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਬਰਾਂ ਤੋਂ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੋਏ। ਪੁਰਤਗਾਲੀ ਫਿਰ ਪ੍ਰੈਸਟਰ ਜੌਨ ਦੇ ਰਾਜ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕਿਤੇ ਗੁਆਚੇ ਹੋਏ ਈਸਾਈਆਂ ਦੀ ਮਿੱਥ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਐਂਡਰੇਡ ਸਪਾਰੰਗ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉੱਥੇ ਮੱਠਵਾਦ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਪਤਿਤ ਰੂਪ ਸੀ ਜੋ ਮੂਰਤੀ-ਪੂਜਕ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦੇ ਮੂਲ ਵਿੱਚ ਤ੍ਰਿਮੂਰਤੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ। ਸਟੀਫਨ ਦੁਆਰਾ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਅਧਿਆਇ ਫਾਦਰ ਐਂਡਰੇਡ ਦੀ ਤਸਪਾਰੰਗ ਫੇਰੀ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਇਹ ਸੌ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜੇਸੁਇਟ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਤਿੱਬਤੀ ਗ੍ਰੰਥ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਐਂਡਰੇਡ ਦੇ ਈਸਾਈ ਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਤਸਪਾਰੰਗ ਦੇ ਪਤਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ, ਅਤੇ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਲੱਦਾਖੀ ਰਾਜ ਨੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਤਬਾਹੀ ਬਾਰੇ ਘੜਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਮਿੱਥ ਹੈ - ਐਂਡਰੇਡ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਈਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯੁੱਧ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਦੌਲਤ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਟੋਲਿੰਗ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਿਲ੍ਹਾਬੰਦ ਗੜ੍ਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਕਾਰਨ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਸਾਧਨ ਅਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਹਨ। ਗੜ੍ਹ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ, ਲੱਦਾਖੀਆਂ ਨੇ ਮੰਗੋਲ ਭਾੜੇ ਦੇ ਸੈਨਿਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਬੁਰਜ ਬਣਾਇਆ। ਬਾਕੀ ਆਬਾਦੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਰਾਜਾ, ਦਰਬਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਜਰਨੈਲਾਂ ਨੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਪਰਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੁਰੰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਤਸਾਪਾਰੰਗ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਵਸਾਇਆ ਗਿਆ।

ਘੇਰਾਬੰਦੀ ਟਾਵਰ ਦਾ ਪੱਥਰ ਦਾ ਅਧਾਰ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰੇਨਾਈਟ ਪੱਥਰ ਉਸ ਸਾਰੀ ਚਿੱਕੜ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚਮਕ ਰਹੇ ਸਨ - ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ, ਨਾ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁੰਦਰ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰ ਜੋ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਂ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਦੇਖਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਵੇਂ ਇਰਾਦੇ 'ਤੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਸ ਦਿਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਦੁੱਖ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਤਬਾਹੀ ਨੂੰ ਸਹਿਣਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਟੁੱਟੀਆਂ

ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਬੇਤਰਤੀਬ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਧੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਬਸ ਆਪਣੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵੱਲ ਤੁਰ ਪਿਆ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ।

ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ, ਅਸੀਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੋਰ ਵੀ ਤਬਾਹੀ ਦੇਖੀ। ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੁਝ ਪੌਪਲਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਹੇਠ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਟੋਲਿੰਗ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਲਾਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਕੰਪਲੈਕਸ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ। ਚੌਕੀਦਾਰ ਰਾਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਅਨੁਵਾਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸਾਨੂੰ ਕਈ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਇਆ ਗਿਆ, ਹਰ ਇੱਕ ਇੱਕਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਬੋਧੀਸਤਵ ਦੇ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਸੀ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬੋਧੀਸਤਵ ਸੀ ਜੋ ਚੌਕੀਦਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਘਿਸੇ ਹੋਏ ਚਿੰਨ੍ਹ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਤਿੱਬਤੀ, ਚੀਨੀ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਕਮਰੇ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਕੰਧ 'ਤੇ ਇੱਕ ਰਾਹਤ ਸੀ - ਉਹ ਆਭਾ ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਸੀ - ਪਰ ਮੁਰੰਮਤ ਦੌਰਾਨ ਲੱਭੇ ਗਏ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਕੁਝ ਟੁਕੜੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਏ ਸਨ: ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਤ, ਜਾਂ ਇੱਕ ਬਾਂਹ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਿਰ ਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ। ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਧੜ ਸੀ, ਪਾਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਭੁੱਕੀ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਖਿੰਡੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਦੂਜੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਅਧਾਰ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਪਾਸੇ ਸ਼ੇਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧੂੜ ਭਰੇ ਬੈਂਕ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਢੇਰ ਪਿਆ ਸੀ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸਾਡੇ 'ਤੇ ਵੀ ਜ਼ੁਲਮ ਕੀਤੇ। ਅਸੀਂ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਧਮਰਖੋ, ਅਪਾਮਾਡੋ ਅਤੇ ਮੈਂ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਸਟੂਪਾ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਵੱਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਕਤਾਰਬੱਧ, ਜਦੋਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਆਏ। ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਆਕਰਸ਼ਕ ਨੌਜਵਾਨ ਚੀਨੀ ਔਰਤ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਸਿੱਧੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲ ਸਨ, ਚਿੱਟੇ ਘੁੰਮਣਘੇਰੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਤੰਗ ਕਾਲਾ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇੰਨਾ ਛੋਟਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਾਲੇ ਫਿਸ਼ਨੈੱਟ ਟਾਈਟਸ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਉੱਚੀ ਅੱਡੀ ਵਾਲੇ, ਚਮਕਦਾਰ ਜੁੱਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਲ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦਾ ਪਰਸ ਉਸਦੇ ਗੁੱਟ ਤੋਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਤੋਂ ਆਈ ਹੋਵੇ। ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਇੱਕ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸੂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਰਦੀਧਾਰੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪੁਲਿਸ ਅਫਸਰ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਚੀਨੀ ਔਰਤ ਬੋਲ ਰਹੀ ਸੀ।

"ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਾਫ਼ ਕਰ ਦਿਓ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਪਛਾਣ ਪੱਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਮੈਂ ਸਮੱਸਿਆ ਸਮਝ ਗਿਆ: ਉਹ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਕਿੱਥੇ ਰੱਖਦਾ? "ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਅਤੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।"

ਉਹ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਹਨ।

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਉੱਥੇ ਲੈ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਸਟੂਪਾ ਤੋਂ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਗਏ, ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਆਏ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਸਥਾਨਕ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਈਡੀ ਨਾ ਹੋਣ ਲਈ ਦੋ ਵਾਰ ਹੋਰ ਮੁਆਫੀ ਮੰਗੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਅਸਮਾਨ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਤੁਰਦੀ ਹੋਈ ਡਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਠੰਡੀ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਸਨੇ ਅਜੇ ਵੀ ਗੰਭੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ,

ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਕੱਢੇ ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਬੈਠਣ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਰਹਿਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਪੁਲਿਸ ਔਰਤ ਦਾ ਨਿਮਰਤਾ ਭਰਿਆ ਲਹਿਜ਼ਾ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਦੋਰਜੇ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਚੀਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਚੀਕਿਆ ਅਤੇ ਹਰ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦਿਖਾਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਦੋਰਜੇ ਦੇ ਜਵਾਬ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਆਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਮੰਗੇ, ਜੋ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਲਏ ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਸਾਨੂੰ ਚੁੱਪਚਾਪ ਬੈਠਣ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਉਸਨੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਹ ਸਾਡੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਹਨ, ਫਿਰ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅੱਗੇ ਹੋਸਟਲ ਦਾ ਵੱਡਾ ਮਹਿਮਾਨ ਰਜਿਸਟਰ ਆਇਆ। ਉੱਥੇ, ਉਸਨੇ ਤੁਰੰਤ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਗਲਤ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਮਾਲਕਣ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਉਸਦੇ ਚੀਨੀ ਸ਼ਬਦ ਹੁਣ ਗੋਲੀਆਂ ਵਾਂਗ ਬਾਹਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਰਜਿਸਟਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਔਰਤ 'ਤੇ ਚੀਕਿਆ। ਮੈਂ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਦਿਆਲੂ ਸਨ, ਪਰ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਮੈਨੂੰ ਚੁੱਪ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ, ਫੁਸਫੁਸਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਨਹੀਂ। ਦੂਰ ਰਹੋ।" ਪਰ ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ, ਤਿੱਖੇ ਸਵਾਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਸੁੱਟੇ ਗਏ। ਹਰੇਕ ਸਵਾਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਲਕਣ ਗੁਆਚੀ ਹੋਈ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਝੁਕਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੰਝੂਆਂ ਵਿੱਚ ਫੁੱਟ ਰਹੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਸਦਾ ਪਤੀ, ਜੋ ਕਿ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਬੇਪਰਵਾਹੀ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਨੌਜਵਾਨ ਪੁਲਿਸ ਔਰਤ ਮੁੜੀ ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਸੀ। ਪਰ ਹੋਸਟਲ ਮਾਲਕ ਦੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਸਾਡੇ ਬਿਨਾਂ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚਲੇ ਗਏ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸਪੋਰਟ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਸਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਕੁਝ ਗਲਤ ਲੱਭਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।" ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਧਮਰਖੋ ਕੁਝ ਤਾਜ਼ੀ ਹਵਾ ਲਈ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ, ਤਾਂ ਹੋਸਟਲ ਮਾਲਕ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਰੋ ਰਹੀ ਸੀ।

ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਅਸੀਂ ਸਦਮੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕਬਜ਼ੇ ਦੀ ਬੇਰਹਿਮ ਹਕੀਕਤ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਦੱਖਣੀ ਅਫ਼ਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਰੰਗਭੇਦ ਦੌਰਾਨ ਗੋਰਿਆਂ ਨੇ ਕਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲੀ ਫਲਸਤੀਨੀਆਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤ, ਇੱਕ ਰਾਤ ਲਈ ਇੰਨੀ ਸੁੰਦਰ ਕੱਪੜੇ ਪਾਈ, ਅਚਾਨਕ ਇੱਕ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਔਰਤ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਉਸਦੀ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਰਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਟੱਲ ਨਤੀਜਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਗਏ ਘੱਟ ਗਿਣਤੀ ਹੋ। ਡਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਖ਼ਤ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਡਰ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ - ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ।

ਉਹੀ ਡਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਸੀ: ਇੱਕ ਅੰਨ੍ਹਾ ਡਰ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਝ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਨੇਪਾਲੀ ਪੁਲਿਸ ਅਜਿਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਐਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਕੇ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੌਂਪੜੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਸਨ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗਰਮ ਚਾਹ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਸਾਡਾ ਤੰਬੂ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਭਾਰ ਹੇਠ ਢਹਿ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਸੌਣ ਲਈ ਜਗ੍ਹਾ ਦਿੱਤੀ।"

ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਸ ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਹੇਠਲੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਿਘਲਦੇ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਨੇ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਵਿਗੜ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਰਾ ਪਾਣੀ ਹੁਣ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਹਿ ਗਿਆ, ਨਦੀ ਦੇ ਤਲ ਨੂੰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਹਰ ਛੋਟੀ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਵਹਾਅ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਜ਼ਮੀਨ ਖਿਸਕਣ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵੀ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਸਤਾ ਧੋਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਂਡਰਿਊ ਦੀ ਸਿਹਤ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ। "ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਾਸਾ ਪਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪੇਚਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਵੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੀ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਗਈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਰਾਤ ਉਸਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਦਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ ਬੁਖਾਰ ਸੀ। ਉਹ ਪਸੀਨੇ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਦੇਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਗਿੱਲਾ ਸੀ, ਸਭ ਕੁਝ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਤੰਬੂ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤਿੱਬਤ ਪਹੁੰਚੇ ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਗਰਮੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ, ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿਗੜ ਗਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪਾਸ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਊਰਜਾ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਸੀ।"

“ਫਿਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਡਿੱਗ ਪਈ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਾਤਕ ਹਾਦਸਾ - ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿੱਥੇ ਰਸਤਾ ਵਹਿ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਸਤਾ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਾੜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੰਗ ਰਸਤਾ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਜੋ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਗਰਜਦੀ ਨਦੀ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਛਲ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ। ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦਸ ਸਕਿੰਟ ਦਾ ਪਾੜਾ ਸੀ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਮਾਈਕਲ ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਮਾਈਕਲ, ਹੋਰ ਕੋਈ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਭੱਜਣਾ ਪਵੇਗਾ।' ਇਸ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ; ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਪਾਗਲਪਨ, ਮੂਰਖਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਅਸਤ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਕੰਮ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨਾ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਸ਼ੇਰਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕਾ ਵਿਚਾਰ ਲੱਗਿਆ - ਨਦੀ ਹੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ। ਐਂਡਰਿਊ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਭੱਜਿਆ ਅਤੇ ਚੀਕਣ ਲੱਗਾ, "ਭੱਜੋ, ਭੱਜੋ!" ਅਤੇ ਐਲੀਸਨ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਾਈਕਲ ਦੇ

ਨਾਲ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਰੱਬ ਦੀ ਖ਼ਾਤਰ, ਉੱਥੇ ਨਾ ਜਾਓ!" ਅਤੇ ਮੈਂ ਜੰਮ ਗਿਆ! ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗ ਰਹੇ ਸਨ: ਮੈਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਮੈਂ ਝਿਜਕਿਆ ਅਤੇ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰੁਕਣ ਲਈ ਚੀਕਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੰਮ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਪੱਥਰ ਸਨ! ਨੌਜਵਾਨ ਗਾਈਡ, ਟ੍ਰੇਇੰਗ, ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਿਆ, ਮੇਰਾ ਬੈਗ ਚੁੱਕਿਆ, ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਦੌੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ!

ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ?

"ਉਹ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਬਚਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਮੰਨਣ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਡਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ 'ਤੇ ਗੁੱਸੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਮਰ ਵੀ ਸਕਦਾ ਸੀ!"

"ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਯਾਲਬੰਗ ਗੋਂਪਾ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਬਿਤਾਈਆਂ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਸੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ, ਐਲੀਸਨ, ਮਾਈਕਲ ਅਤੇ ਨਿੱਕ ਹੰਜ ਸ਼ੇਰਪਾ ਨਾਲ ਅੱਗ ਕੋਲ ਬੈਠੇ, ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਸੁਕਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਪਰ ਐਂਡਰਿਊ, ਡੇਵਿਡ ਅਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਬਿਤਾਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਕੋਰਾ ਬਾਰੇ ਜਾਣਨ ਲਈ ਕਿੰਨਾ ਉਤਸੁਕ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਸੁਗਾਟੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀ ਗੁਆ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਦਾਸ।"

“ਪਰ, ਨਿੱਕ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਬਿਹਤਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਠ ਦੇ ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਛੱਤ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਭਾਰੀ ਬਾਰਿਸ਼ ਹੋਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਮਤਲ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਰ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦਾ ਘਰ ਵੀ, ਦੁੱਖ ਝੱਲ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੱਕੇ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ।”

ਸਮੂਹ ਦੇ ਪੁਨਰ-ਮਿਲਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਅਤੇ ਮਤਭੇਦ ਦੂਰ ਹੋ ਗਏ। ਮੀਂਹ ਰੁਕ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੱਠ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਵੀ ਬੱਦਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿਮੀਕੋਟ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅੰਤਿਮ ਯਾਤਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਦਰ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਧੁੱਪ ਨਾਲ ਸੜ ਰਹੀ ਸੀ, ਧੋਤੀ ਹੋਈ ਬਨਸਪਤੀ 'ਤੇ ਚਮਕ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਅਤੇ ਘੱਟ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਜਿੱਥੇ ਸਭ ਕੁਝ ਆਸਾਨ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਬੈਠ ਕੇ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਣ। ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਇਹ ਇੱਕ ਸਵਰਗੀ ਬਾਗ ਵਿੱਚ ਤੁਰਨ ਵਰਗਾ ਸੀ। ਹਰੇ ਭਰੇ ਦਰਿਆ, ਸਤਰੰਗੀ ਪੀਂਘ, ਝਰਨੇ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹਾਸੇ ਯਾਦ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਸਾਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਦੋਸਤ ਸਨ। ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਠੀਕ ਸਨ।" ਜਿਵੇਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਉਹ ਕੜੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ।

ਸਿਮੀਕੋਟ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਡਾਣ ਵੀ ਠੀਕ ਸੀ, ਪਰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਉਡਾਣ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਰਵਾਨਗੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਏਜੰਸੀ ਨੂੰ ਬੁਕਿੰਗ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਭੁੱਲ ਗਏ ਸਨ। ਐਂਡਰਿਊ, ਨਿੱਕ ਹੰਜ, ਐਲੀਸਨ

ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਨੂੰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਏਅਰਲਾਈਨ 'ਤੇ ਨਵੀਂ ਉਡਾਣ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਐਨ ਅਤੇ ਡੇਵਿਡ, ਜਲਦੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ।

"ਇਹ ਬਹੁਤ ਸੋਹਣਾ ਸਮਾਂ ਸੀ," ਐਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰੁਕੇ। ਉੱਥੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਬਹੁਤ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਸਹਿਣ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਸਵਰਗ ਵਰਗੀ ਸੀ। ਵੈਸੇ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦਾ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾਣਾ ਕਿਸਮਤ ਵਿੱਚ ਸੀ।"

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਨ ਗਿਆ ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇੰਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿਉਂ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ; ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਉਸਦੀ ਭਲਾਈ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੁਣ, ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ, ਉਸਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਨਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਤੋਂ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਲਈ ਉਸਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਤਿੱਬਤ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੀਨ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਅੰਦਰ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

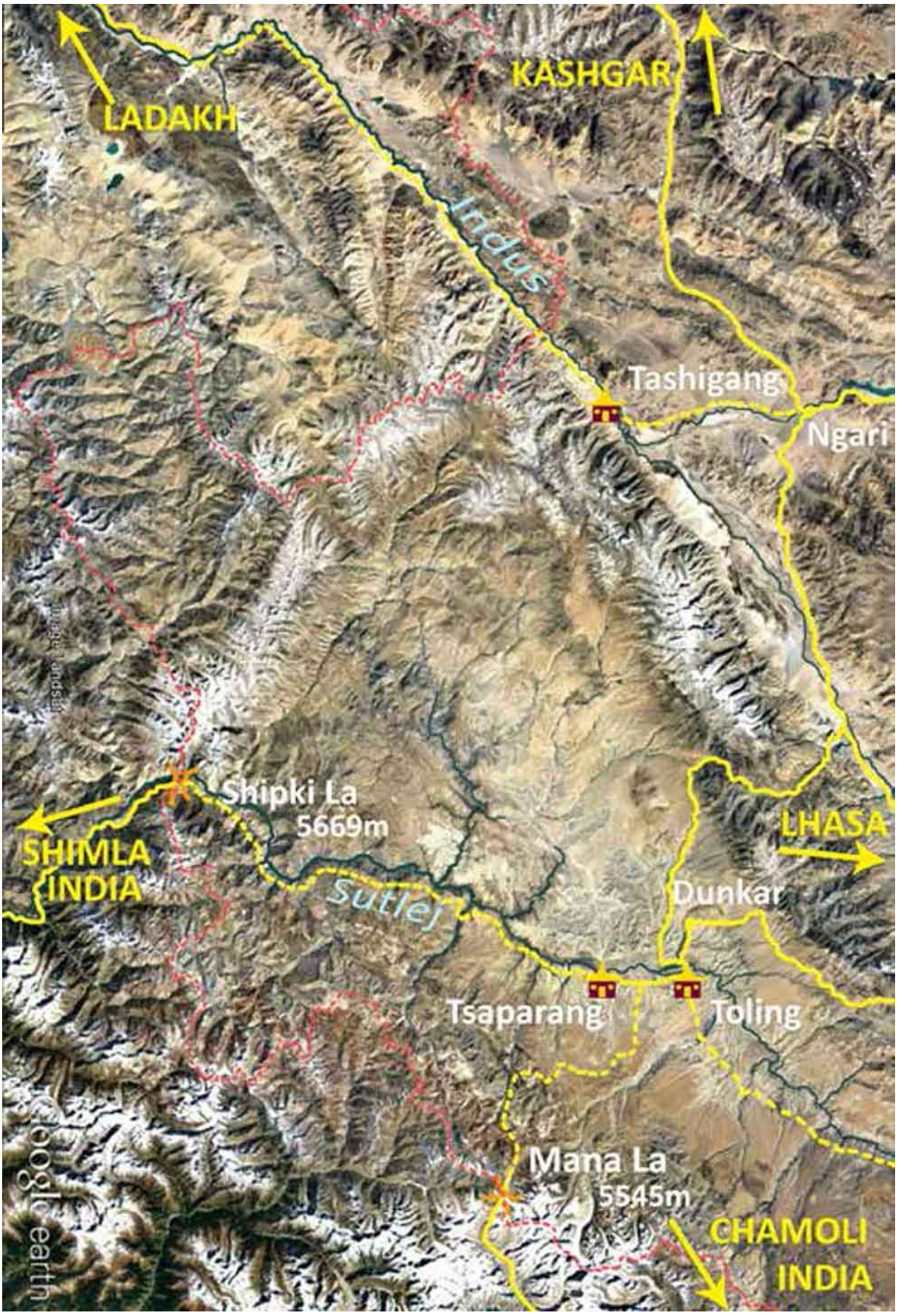
LADAKH
KASHGAR
Indus
Tashigang
Ngari
Shipki La
5669m
SHIMLA
INDIA
Sutlej
LHASA
Dunkar
Tsaparang
Toling
Mana La
5545m
CHAMOLI
INDIA
geoatlas

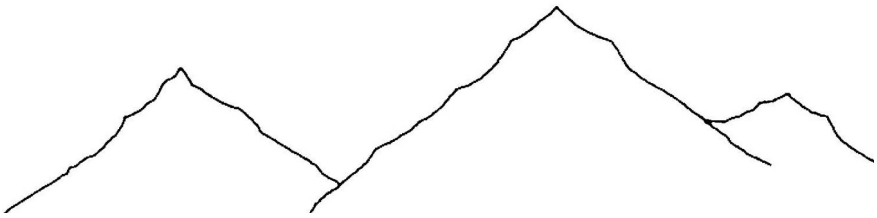

ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਮੇਰਾ ਸਮਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ, ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਨਾ ਆਉਣਾ - ਕਦੇ ਸੁਸਤ, ਸੁਪਨੇ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ, ਕਦੇ ਬੇਚੈਨ ਗਰਮੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮਨ ਦੀ ਉਤਰਾਅ-ਚੜ੍ਹਾਅ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ - ਐਵਰੈਸਟ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀਆਂ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਵਰਗੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਪਹਾੜੀ ਬਿਮਾਰੀ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਹੋਰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ: ਮੈਨੂੰ ਡਰ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀਆਂ ਬੇਚੈਨ ਹਰਕਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨਗੀਆਂ, ਜਾਂ ਮੈਂ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਉੱਠ ਕੇ ਧਿਆਨ ਕਰਾਂਗਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਿਸਤਰੇ ਦੀ ਖਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੇਟਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਫਸਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਹੋਵਾਂਗਾ ਅਤੇ ਕਮਰਾ ਛੱਡ ਦੇਵਾਂਗਾ। ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਬੈਠਣ ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਟੋਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਰਾਤ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਊਰਜਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਯੋਗਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ, ਸਾਰੇ ਆਸਣ ਕੀਤੇ ਜੋ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਂਗਾ, ਪਰ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਮੇਰੀ ਆਰਾਮ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰਾਤਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

ਦੂਜੀ ਰਾਤ, ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਲੇਟਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਦੋ ਸਾਥੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਦੇ ਹੋਏ। ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਵਜੇ, ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ ਖੋਲ੍ਹੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਠੰਡੀ ਹਵਾ ਅੰਦਰ ਆਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹ ਹੌਲੀ ਹੋ ਗਏ। ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਲਕਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਨੀਂਦ ਦੇ ਸ਼ਾਂਤ ਮਾਹੌਲ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਰਾਓਕੇ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣੀਆਂ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਦੂਰੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਚੀਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸੀ, ਜੋ ਚੀਨੀ ਪੌਪ ਗੀਤਾਂ ਦੀ ਧੁਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੇਤੁਕੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਰਾਤ ਇਸ ਅਜੀਬ ਵਰਤਾਰੇ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੀਨੀ ਸਿਪਾਹੀ ਕਰਾਓਕੇ ਬੂਥਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਦੁਆਰਾ ਸਟਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵੇਸਵਾਗਮਨੀ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਆਧੁਨਿਕ ਰੂਪ ਹੈ - ਸਸਤਾ ਗੀਸ਼ਾ। ਹੁਣ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਉਦਾਸ ਵਿਚਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੈਂ ਪਿਛਲੀ ਰਾਤ ਸਟੂਪਾ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਰਾਓਕੇ ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਪੰਛੀਆਂ ਨੇ ਚਹਿਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਭਰ ਦੇਣ ਲੱਗੀ, ਮੈਂ ਚੁੱਪ-ਚਾਪ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਿਆ ਅਤੇ ਚੱਟਾਨ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਆਦਮੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਕਾਲੀ ਜੈਕੇਟ ਅਤੇ ਪੈਂਟ, ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਗੂੜ੍ਹੀ ਭੂਰੀ ਟੋਪੀ, ਇੱਕ ਮੈਰੂਨ ਕਾਰਡਿਗਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਪੀਲੀ ਕਮੀਜ਼ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਇਹ ਰੰਗ ਉਸਦੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਇਰਾਦਿਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਜੈਕੇਟ ਉਤਾਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਲਪੇਟੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੈਰ ਥੋੜੇ ਜਿਹੇ ਝੁਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਝੂਲਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਨਾਲ, ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਲਟਕਦੇ ਭੂਰੇ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕੇ ਗਿਣੇ ਅਤੇ ਮੰਤਰ ਉਚਾਰੇ। ਇਹ ਹਰ ਦਿਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਤਰੀਕਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ।

ਉਸ ਸਵੇਰ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੁ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਿੱਬਤੀ ਹੀ ਸਨ। ਮੇਰਾ ਸਾਥੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵੱਲ ਧੁੰਦਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਔਰਤਾਂ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਂਦੀਆਂ ਆਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ ਆਇਆ, ਆਪਣੀ ਮਾਲਾ ਉਚਾਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਵੀ ਨਮਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਸੈਲਾਨੀ, ਜਾਪਾਨੀ ਜਾਂ ਕੋਰੀਆਈ ਆਇਆ, ਜਿਸਦੀ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ, ਆਧੁਨਿਕ ਕੈਮਰਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਪਕਰਣ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਵੇਰ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੋਈ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਵਾਗਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਰੁਕ ਗਿਆ। "ਇਹ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਸਥਾਨ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬੈਠਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਮੁਸਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਮੋਢੇ ਹਿਲਾਏ; ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਔਰਤ ਨੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ, ਚੌੜਾ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਨਮਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਢੇਰ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਪਵਿੱਤਰਤਾ ਦੇਖੀ ਸੀ।

ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਪੱਛਮੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ। ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਦੇ ਅਤੇ ਅਨੰਦਮਈ ਢੰਗ ਨਾਲ ਧਾਰਮਿਕ ਸਨ, ਸਰੀਰਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ: ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ, ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਪੜ੍ਹਨਾ, ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਬਾਹਰੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸਭਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣਾ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਗਿਣਨ ਲਈ ਮਾਲਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜ ਵੀ, ਲੱਖਾਂ ਆਇਰਿਸ਼ ਲੋਕ ਕਰੋਗ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਈ ਆਸਾਨ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੰਗੇ ਪੈਰੀਂ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ।

ਆਇਰਲੈਂਡ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਤਾਂ, ਸੰਤਾਂ ਦੀ ਸਮੂਹਿਕ ਯਾਦ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਰੇਪਾ, ਗੁਰੂ ਰਿਨਪੋਚੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਤ ਹਨ, ਅਤੇ ਅਣਗਿਣਤ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਗੁਫਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੰਜਵੀਂ ਅਤੇ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਈਸਾਈ ਸੰਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕਾਂਤ ਟਾਪੂ ਹਨ - ਅੱਜ ਵੀ, ਗੈਲਵੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਣਜਾਣ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਚੱਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਸੰਤ ਦੇ ਤਿਉਹਾਰ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਸੰਤ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮੱਠ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਇੰਨੇ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ: ਸਿਰਫ ਪੁਰਾਤੱਤਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਸੰਤਾਂ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ। ਪਹਿਲੇ ਸੰਤ, ਮਿਲਾਰੇਪਾ ਵਾਂਗ, ਅਸਾਧਾਰਨ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਧਰਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰਦੇ ਸਨ।
ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲੈ ਗਿਆ—ਮੇਰਾ ਮਨਪਸੰਦ, ਕਾਹਰ, ਜੋ ਕਿ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਦੇ ਟਾਪੂ ਇਨਿਸ਼ਤੁਰਕ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸਲੈਬ ਜੋ ਕਰਾਸਾਂ ਨਾਲ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਇਸ ਟਾਪੂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਮਹਾਂਸਾਗਰ ਵਿੱਚ ਈਸਟਰ ਟਾਪੂ ਵਰਗਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਇਸਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਚੈਪਲ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਅਜੇ ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਤੰਗ ਕਮਾਨਦਾਰ ਖਿੜਕੀ ਵਾਲਾ ਪਲੇਟਫਾਰਮ, ਅਤੇ ਘਾਹ ਵਿੱਚ ਚੱਕਰ ਜੋ ਪੁਰਾਤੱਤਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੱਠ ਸੈੱਲ ਸਨ। ਘਾਹ ਖੁਰਦਰੀ ਹੈ, ਪੰਛੀਆਂ ਦਾ ਆਲ੍ਹਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਲਹਿਰਾਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਉਹ ਹੰਝੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ। ਸਟੈਨ, ਜੋ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਵਾਪਸ ਲੈ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਦੇ ਤੀਰਥ ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਉਸ ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਟੋਲਿੰਗ ਮੱਠ ਦੇ ਅਪਵਿੱਤਰ ਬੋਧੀਸਤਵ ਤੀਰਥ ਹਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ - ਟੋਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਪਲਾਸਟਰ, ਨਵੇਂ ਥੰਮ੍ਹ ਅਤੇ ਮੁਰੰਮਤ ਕੀਤੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਸਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ, ਇਹ ਸੁਧਾਰ ਕਦੇ-ਆਦਮੀ ਤੋਹਫ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਗੱਤੇ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਵਿਅਰਥ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ: ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ। ਧੰਮਰੱਖੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥ ਹਾਲ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ, ਵਿਸ਼ਾਲ, ਛੱਤ ਵਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀ ਕਦੇ ਖੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਗੋਡੇ ਅਤੇ ਪੈਰ ਬਚੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੇ ਇੱਕ ਜੀਵਤ, ਤਿੰਨ-ਅਯਾਮੀ ਮੰਡਲਾ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਬੋਧੀਸਤਵ ਆਪਣੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਮਹਾਯਾਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ। ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੀਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਇਸ ਖੋਜ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਸਧਾਰਨ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੀ

ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਹਰ ਖਾਲੀ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਧੂੜ ਭਰੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਢੇਰ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ।

ਧੱਮਰਖੋ ਵੀ ਮੂਲ ਮੂਰਤੀਆਂ ਦੇ ਤਰਸਯੋਗ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਤਸਪਾਰੰਗ ਮੰਦਰਾਂ 'ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਤਬਾਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਚੀਨੀ ਪੁਰਾਤੱਤਵ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੁਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੰਦਰਾਂ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਮਵਾਦ ਦੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨਹੀਂ ਸਨ!" ਪਰ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਵਧੇਰੇ ਸਹਿਮਤ ਸੀ: "ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਭਾਰਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਇੱਕ ਠੋਸ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰੈੱਡ ਗਾਰਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮੂਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾ ਕੇ, ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਖਾਸ ਸਥਾਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਇੱਕ ਵਧੇਰੇ ਸਹੀ ਚਿੱਤਰਣ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।" ਉਹ ਸਾਰਾ ਵੇਰਵਾ, ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸ਼ਰਤਬੱਧ ਰੂਪ ਦਾ ਉਭਾਰ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵੀ ਉਸਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਸਪ੍ਰਾਂਗ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਫ੍ਰੈਸਕੋ, ਜੋ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਿਆ, ਬਹੁਤ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਸੀ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਸਾਨੂੰ ਗੁਗੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੋਰੋਕੋ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, 'ਵੇਅ ਆਫ਼ ਦ ਵ੍ਹਾਈਟ ਕਲਾਉਡਜ਼', ਜੋ ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ 1970 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹੀ ਸੀ, ਤਸਪ੍ਰਾਂਗ ਦੀ ਉਸਦੀ ਫੇਰੀ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਲੀ ਫ੍ਰੈਸਕੋ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਾਪੀ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਜੋ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਇੱਕ ਕਲਾ ਸ਼ੈਲੀ ਜੋ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤੀ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸੁੰਦਰ ਸਥਾਨ - ਉੱਚੇ ਮਾਰੂਥਲ ਇਸਦੀਆਂ ਅਣਗਿਣਤ ਵਾਦੀਆਂ ਵਾਲਾ - ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਦੇ ਖੰਡਰ ਇਸ ਅਸਾਧਾਰਨ ਕਲਾ ਦਾ ਭੰਡਾਰ ਹਨ।" ਹੁਣ ਇਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖਣਾ ਵੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਤਸਪ੍ਰਾਂਗ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਤਰਸਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ਵ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿੱਬਤ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਤਸਪ੍ਰਾਂਗ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਪੰਜ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਗੋਵਿੰਦਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਥੇਰਵਾਦ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਰਹੱਸਾਂ ਅਤੇ ਰਹੱਸਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੁਵਿਧਾਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਆਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲਾਮਾ ਦੀ ਉਪਾਧੀ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਸੀ, ਅੱਧਾ ਜਰਮਨ ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਪੇਰੂਵੀਅਨ। 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੀ ਇੱਕ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਲੰਡਨ ਬੋਧੀ ਸੋਸਾਇਟੀ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣੇ "ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਸਾਥੀ" ਲੀ ਗੌਤਮੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪੋਜ਼ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ। ਉਸਦੀ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਲਟਕਦੀ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੋਕਦਾਰ ਲਾਮਾ ਟੋਪੀ ਦੁਆਰਾ ਫਰੇਮ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਗਦੇ ਤਿੱਬਤੀ ਚੋਲਿਆਂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਢੱਕਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਲੀ ਗੌਤਮੀ ਫੁੱਲਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰੇਸ਼ਮੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨੇ

ਹੋਏ ਹਨ। ਤਿੱਬਤ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਅਲੰਕਾਰਿਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਿਤਾਬ "ਹੈਡ ਇਨ ਦ ਵ੍ਹਾਈਟ ਕਲਾਉਡਜ਼" ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ।
ਟੋਲਿੰਗ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਮੰਦਰ, ਜਿਸਨੂੰ ਲਾਲ ਮੰਦਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੱਠ ਦਾ ਮੁੱਖ ਅਸੈਂਬਲੀ ਹਾਲ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਖਾਲੀ ਡੱਬਿਆਂ ਦੇ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਲਾਲ ਮੰਦਰ ਦੇ ਵੱਡੇ ਦੋਹਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੁਬਾਰਾ ਖੋਲ੍ਹੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਬੁੱਢਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਚਾਬੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਝੁੰਡ ਫੜ ਕੇ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਉਹ ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਚੌੜਾ ਸੀ, ਮੋਟੀਆਂ, ਚੌੜੀਆਂ ਭਰਵੱਟੀਆਂ ਵਾਲਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਲੇਟੀ ਵਾਲ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸਦਾ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ ਬਾਹਰੀ ਚੋਗਾ, ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਧੂੜ ਭਰਿਆ ਸੀ - ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਕਿਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਦੋਹਰੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ, ਜੋ ਖੁੱਲ੍ਹਦੇ ਹੀ ਚੀਕਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਫਿਰ ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਸਿਰਹਾਣੇ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ।
ਅਸੀਂ ਮੱਧਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਲੇ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੈਠ ਗਏ, ਬਾਹਰ ਤੇਜ਼ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅੰਦਰਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਅਤੇ ਠੰਢਕ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਹੇ ਸੀ। ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਘੰਟੀ ਦੀ ਘੰਟੀ ਨੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦਾ ਮੋਬਾਈਲ ਫ਼ੋਨ ਚਾਲੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਾਲਾਂ ਸੁਣਨੀਆਂ ਪਈਆਂ, ਹਰ ਇੱਕ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਨਰਮ ਔਰਤ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ: ਉਸ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਘੇਰ ਲਿਆ ਸੀ।
ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੋਸਟਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਘੁੰਮਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ, ਕ੍ਰਿਸ ਹੁਣੇ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਾਂਗ ਜਗਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਸਥਾਨਕ ਚੀਨੀ ਦੁਕਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਵਿਕਰੀ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਅਸੀਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਕੁਝ ਸਾਦੇ ਚਾਕਲੇਟ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - ਸਾਡਾ ਬਜਟ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ - ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਧੰਮਰੱਖੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸੱਤ ਗੁਪਤ ਸਥਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼। ਮੇਰੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ, ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਫੁੱਟਬਾਲ ਮੈਚ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅੰਡਰ-21 ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮੈਚ ਹੈ," ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬੈਠ ਗਿਆ।
ਨੂਡਲਜ਼ ਅਤੇ ਸੂਪ ਦੇ ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਹੋਸਟਲ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਉਜਾੜ ਭੂਮੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰੀ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਤਲਛਟ ਨਾਲ ਬਣੀਆਂ ਖੜ੍ਹੀਆਂ, ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਸਾਡੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਚੜ੍ਹੀ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਆ ਗਈਆਂ। ਅਸੀਂ ਵਾਦੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਊਰਜਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਫੈਲਾਉਣ ਲਈ ਰੁਕ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਕਿ ਛੋਟੇ ਏਸ਼ੀਆਈਆਂ ਲਈ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਸਨ, ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਛੋਟੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖਿਆ; ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਤੋਂ, ਉਹ ਜੈਕਸਨ ਪੋਲੌਕ ਪੇਂਟਿੰਗ 'ਤੇ ਪੇਂਟ ਦੇ ਛਿੱਟਿਆਂ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਦੂਸਰੇ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਤਰਾਂ ਦੀ

ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਸੀਂ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਪੌਦੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਜੋ ਕਾਈ ਵਰਗਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਫੁੱਲ ਖਿੜ ਰਹੇ ਸਨ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਲੰਘੇ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਰੁਕੇ ਸੀ। ਦੱਖਣ ਵੱਲ, ਨਰਮ ਤਲਛਟ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਖੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਈ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ, ਅਸੀਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹਿਮਾਲਿਆ ਲੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਦਾਨ ਦੀਆਂ ਉਚਾਈਆਂ ਤੋਂ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਓਨੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜਿੰਨੀਆਂ ਉਹ ਭਾਰਤ ਜਾਂ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਚਿੱਟੀ ਕਿਨਾਰਾ ਸੀ ਜੋ ਉਸ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਉੱਭਰੀ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ K2 ਹੋਵੇਗੀ, ਪਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਸਤਲੁਜ ਨਦੀ ਦੇ ਸਰੋਤ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਨੰਦਾ ਦੇਵੀ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੋਟੀ।

ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਢਲਾਣ ਵਾਲੀ ਸੀ, ਪਿਛਲੇ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨੇ ਭੇਟਾਂ ਵਜੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਿਤ ਪੱਧਰੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟਾਵਰ ਬਣਾਏ ਸਨ। ਚਿੱਟੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਖੱਟਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਢੇਰ ਵੀ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਅਗਲੇ ਸਟਾਪ 'ਤੇ, ਉੱਪਰੀ ਸਿੰਧੂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਢੇਰ ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਜਿੰਨਾ ਉੱਚਾ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਾਦਰ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਅੱਜ ਵੀ, ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ ਅਤੇ ਪੈਟਰੋਲ ਪੰਪਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਹੈਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੈਦਲ ਇਸ ਉੱਚ-ਉਚਾਈ ਵਾਲੇ ਮਾਰੂਥਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੇ ਦੱਰੇ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਕਿੰਨੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣਗੇ। ਉਦੋਂ ਚਾਰ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗੇ: ਫਾਦਰ ਇਪੋਲੀਟੋ ਡੇਸੀਡੇਰੀ ਨੇ ਯੂਰਪ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਹੀ ਵਰਣਨ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ। ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫਾਦਰ ਐਂਡਰੇਡ, ਜੇਸੁਇਟ ਸਨ ਜੋ ਤਸਪਾਰੰਗ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ 1715 ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ, ਇਸ ਵਾਰ ਲਹਾਸਾ। ਐਂਡਰੇਡ ਦੇ ਉਲਟ, ਫਾਦਰ ਡੇਸੀਡੇਰੀ ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਸਨ ਕਿ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਸੂਖਮਤਾ ਦੀ ਉਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੰਨਦੇ ਸਨ।

ਉਸਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਿਤਾਬ, "ਏ ਮਿਸ਼ਨ ਟੂ ਤਿੱਬਤ", ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖੀ ਗਈ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਮਹਾਂਕਾਵਿ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੋਆ ਤੋਂ ਆਗਰਾ ਰਾਹੀਂ ਕਸ਼ਮੀਰ, ਫਿਰ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਪਾਰ ਲੱਦਾਖ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ ਉੱਪਰੀ ਸਿੰਧ ਨਦੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤਾਸ਼ੀਗਾਂਗ ਦੀ ਛੋਟੀ ਚੌਕੀ ਤੱਕ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਉੱਤਰ-ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਹੁਣ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਈ। ਤਾਸ਼ੀਗਾਂਗ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਲੱਗਿਆ, ਅਤੇ ਯਾਤਰਾ ਔਖੀ ਸੀ, ਪਰ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਛੋਟੀ ਚੌਕੀ "ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਬਰਫੀਲੀ ਬਰਬਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸੀ... ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਗਾਈਡ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋਵੇ।" ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸਥਾਨਕ ਮੱਠ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ, ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ 'ਤੇ ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਨੇ ਇੱਕ ਵਿਧਵਾ ਮੰਗੋਲ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਕੋਲ ਸ਼ਰਨ ਲਈ ਜੋ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਲਹਾਸਾ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਕਦੇ ਵੀ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਕੜਾਕੇ ਦੀ ਠੰਡ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਭੇਡਾਂ ਦੀ ਚਮੜੀ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਬਾਹਰ ਸੌਂਦੇ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਅਤੇ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਜ਼ਮੀਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣਾ ਅਸੰਭਵ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹਰ ਸ਼ਾਮ ਉਹ ਬਰਫ਼ ਪਿਘਲਾਉਣ ਲਈ ਅੱਗ ਬਾਲਣ ਲਈ ਯਾਕ ਗੋਬਰ

ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਪਾਣੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਯਾਕਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਮਾੜਾ ਚਾਰਾ ਲੱਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਘੋੜੇ ਸਨ: ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਲਹਾਸਾ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੀ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ, ਫਾਦਰ ਫਰੀਅਰ, ਵੀ ਮਰ ਜਾਂਦਾ ਜੇਕਰ ਰਾਜਕੁਮਾਰੀ ਇੱਕ ਰਾਤ ਆਪਣੇ ਸਿਪਾਹੀਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਨਾ ਭੇਜਦੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਦੇ ਕੋਲ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਲੱਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਫਾਦਰ ਡੇਸੀਡੇਰੀ ਦਾ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਪਾਰ ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਵਰਣਨ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮੱਠ ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚੰਦਰ ਦਾਸ (ਜਿਸਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਾਸੂਸ ਵਜੋਂ ਭੇਜਿਆ ਸੀ) ਅਤੇ ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰਾ ਡੇਵਿਡ-ਨੀਲ (ਜਿਸਨੇ 1924 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਭੇਸ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਸੀ, ਡੂੰਘਾ ਅੰਤਰਮੁਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਮੱਠਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਸਥਾਗਤ ਧਰਮ ਸਮਾਜ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਾਦਰ ਡੇਸੀਡੇਰੀ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਜੇਸੁਇਟ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਮੱਠਾਂ ਦੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰਾ ਡੇਵਿਡ-ਨੀਲ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀ ਪੈਰੋਕਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸੀ, ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਰਸਮਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਅਸਲ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਘੱਟ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਕਿ ਮੱਠ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਮਨਕਾਰੀ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਵੀ, ਜਦੋਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਪੁਰਾਣੇ ਮੱਠਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਆਖਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦ ਦੇ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਵਰਣਨ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਬਾਹਰੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਤਿੱਬਤ ਤੀਹ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਇਹ 1986 ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਆਪਣੀ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਪਤਨੀ, ਮਾਰਟੀਨ ਨਾਲ ਚੀਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਅਸੀਂ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਪੁਰਾਣੇ ਚਾਨ ਮੱਠਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਗਏ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਹੁਣੇ ਹੀ ਦੁਬਾਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਲਹਾਸਾ ਲਈ ਇੱਕ ਉਡਾਣ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀ।"

"ਤੁਸੀਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋ।"

"ਹਾਂ, ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਏ। ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਿੱਜੀ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਈਆਂ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜੋ ਸਹਿਆ ਸੀ ਉਹ ਭਿਆਨਕ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਭਾਰਤ ਭੱਜ ਕੇ ਆਏ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਅਣਗੌਲਿਆ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।"

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਢਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲਾਤਵੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦੇਖੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਾਨ ਵਿਰਾਧਮੋ ਵੀ ਸੀ, ਜੋ ਲਾਤਵੀਅਨ ਬੋਲਦਾ ਸੀ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਸ਼ਾਸਨ ਅਧੀਨ ਦੁੱਖ ਝੱਲਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਮੀਰ ਭੱਜ ਗਏ ਸਨ।

"ਹਾਂ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਕੋਲ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਪੈਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਬਚਣ ਲਈ ਬੁੱਧੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧ ਸਨ। ਅਤੇ ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਮੀਰ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਵੀ ਬਚ ਨਿਕਲਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ, 'ਦੇਖੋ, ਚੀਨੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾ ਠਹਿਰਾਓ, ਤਿੱਬਤੀ ਵੀ ਓਨੇ ਹੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।'"

"ਵਾਸਤਵ ਵਿੱਚ?"

"ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ। ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਗੁੱਸਾ ਹਾਕਮ ਵਰਗ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਠ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਵਿਰੁੱਧ ਕੱਢਿਆ। ਇਹ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਆਮ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਜੀਵਨ ਤਰਸਯੋਗ ਸੀ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਕਾਰਕੁਨਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਜੋ ਕੁਲੀਨਤਾ, ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਬੰਧੂਆ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹ ਤਿੱਬਤ ਮੁਕਤੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਾਂ, ਤਾਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਫੈਲਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

"ਪਰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ ਉਹ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਜਿਸਨੇ ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਇੱਕ ਲੇਬਰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਏ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਮੱਠ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਮੇਰਾ ਗੁਰੂ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸਦੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ। ਚੀਨ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਸਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਹੀ ਵੱਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ। ਵਿਚਕਾਰਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਦੁਖਦਾਈ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ!"

ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਲਹਾਸਾ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਕੀਤੀਆਂ। "ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਚੀਨੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦੇਣਗੇ, ਪਰ ਕੋਈ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਬ੍ਰੈਡਲੀ ਮੇਹਿਊ ਅਤੇ ਵਿਕਟਰ ਚਾਂਗ ਵਰਗੇ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਬੈਕਪੈਕ ਲੈ ਕੇ ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਤੁਰ ਪਏ। ਉਹ ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਹੀ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੈਂਡੇਨ ਮੱਠ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਗੇਲੁਗ-ਪਾ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕਿ ਉੱਥੇ ਤਿੰਨ ਮਹਾਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ।

"ਉੱਥੇ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੀ ਇਮਾਰਤੀ ਸਮੱਗਰੀ ਖੁਦ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਥਾਨਕ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਇੰਨੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਦਲੀਲ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤੀ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਲਈ ਆਪਣਾ ਨਿਰਾਦਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਮੱਠਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨੀਆਂ ਲਈ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੱਠਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਭਾਰੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਜਗੀਰੂ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜ਼ਮੀਨ ਮਾਲਕ ਸਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਗੁਲਾਮ ਜਾਇਦਾਦ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲੈਣੀ ਪਈ।"

ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਾਈਡ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਤਿੱਬਤੀ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਮੱਠਾਂ ਦੇ ਵਿਨਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

"ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ। ਉਹ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।" ਪਰ ਫਿਰ ਦੋਰਜੇ ਦਾ ਜਨਮ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ।
ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਦਰਅਸਲ, ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਪ੍ਰਤੀ ਉਸਦੇ ਮੋਹਭੰਗ ਦਾ ਸਿਖਰ ਸੀ, ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਮੋਰੋਕੋ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਸੁਣਾਈ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ।
"ਗੇਸ਼ੇ ਰਾਬਟੇਨ ਹੀ ਮੇਰੇ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਜੀਉਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ। ਉਹ ਪੂਰਬੀ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਇੱਕ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਆਇਆ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਦੂਜਾ ਪੁੱਤਰ ਹੀ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਪੁੱਤਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਵੱਡੇ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਉਨ੍ਹੀ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਨ ਲਈ ਭੱਜ ਗਿਆ, ਯਰਮ ਤੋਂ ਲਹਾਸਾ ਤੱਕ ਪੈਦਲ ਤਿੱਬਤ ਪਾਰ ਕੀਤਾ। ਪਰਿਵਾਰਕ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਸਰਪ੍ਰਸਤ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਉਹ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਕੁਪੋਸ਼ਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸ਼ੂਗਰ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਬਿਮਾਰੀ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਜਾਨ ਲੈ ਲਈ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਆਦਮੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁਲਕੂ (ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਾਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ) ਦਾ ਸਲਾਹਕਾਰ ਬਣ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਹ ਤੁਲਕੂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦਾ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਸਦਾ ਬਹਿਸ ਸਾਥੀ।"
"ਗੋਇਨਕਾ ਦੇ ਵਿਪਾਸਨਾ ਰਿਟਰੀਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ?"
"ਉਸਨੂੰ ਮੇਰੇ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹ ਥੇਰਵਾਦ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਕ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਥਾਈ ਅਤੇ ਬਰਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਿਨੈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਖੁਦ ਬਹੁਤ ਸਖ਼ਤ ਸੀ। ਉਹ ਪੈਸੇ ਦਾ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕੋਰਸਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਫੀਸ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਕਮਰਾ ਸਾਂਝਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਤਾਂਤਰਿਕ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਬੋਧੀਸਤਵ ਪ੍ਰਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਣ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਨਰਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ।"
"ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਕੋਈ ਆਮ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ," ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। "ਜਦੋਂ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਆਏ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਇੱਕਾਂਤਵਾਸ ਵਿੱਚ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਵਾਪਸ ਆਏ, ਤਾਂ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲਾਮਾ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਇੰਨੇ ਲੰਬੇ ਇੱਕਾਂਤਵਾਸ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਹ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਯੋਗਤਾ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਤਾਂਤਰਿਕ ਸ਼ਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ, ਜਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਾਰਡੋ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਵੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਉਸਦਾ ਅਟੁੱਟ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਜੋ ਵੱਖਰਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ, ਉਹ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਤਾਂਤਰਿਕ ਲਾਮਾ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।"
"ਕੀ ਉਹ ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ?"

"ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਕੋਰੀਆ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੈਂਸਰ ਹੈ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਾਰਟਿਨ ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਵਿਟਜ਼ਰਲੈਂਡ ਮਿਲਣ ਗਏ ਸੀ, ਪਰ ਉਸੇ ਸਾਲ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।"

ਕਿਸੇ ਦਾ ਗੁਰੂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਵਿਪਾਸਨਾ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਟੀਫਨ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਲੱਭਣ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਸਾਲ ਹੋਰ ਲੱਗ ਗਏ। ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਗੋਇਨਕਾ ਪਰੰਪਰਾ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੱਚ ਕਹਾਂ ਤਾਂ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸਟੀਫਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਰਸਾਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈਆਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ। ਮੈਂ "ਅਭਿਆਸ ਦੀ ਸ਼ੁੱਧਤਾ" 'ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਅਤੇ ਕਿਸ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੇਰੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਇੰਨੀ ਵੱਧ ਗਈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ, ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ੈਨ ਵੱਲ, ਜੋ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ।

"ਕੋਰੀਆ ਵਿੱਚ ਚੈਨ ਅਭਿਆਸ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸੀ: ਬੈਠਣ ਵਾਲੇ ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਦੇ ਸਧਾਰਨ ਅਭਿਆਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਏਸ਼ੀਆਈ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਨਾਲ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਜੋ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੈਨ ਕੱਟੜਤਾ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ।" ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਰੀਆਈ ਗੁਰੂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਚੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸਮੂਹ ਖਿੰਡਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਮਾਰਟਿਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਭੇਜਿਆ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਆਹ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਘੁਟਾਲੇ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ, ਉਹ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਹਾਂਗ ਕਾਂਗ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ।

ਹੁਣ ਉਹ ਦੋਵੇਂ ਖੁਦ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੋਧੀ ਗੁਰੂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਧਰਮ ਸ਼ਾਸਤਰ ਉਸਦੇ ਸ਼ੱਕੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵਿਡੰਬਨਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚਾਲੀ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਪੱਖ ਬਦਲਦੇ ਜਾਪਦੇ ਹਾਂ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ, ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਮੱਠ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਤਰਕਹੀਣਤਾ ਅਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਵਿਗਿਆਨੀ ਵਜੋਂ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈਣ ਲਈ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਾਡੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵੱਖਰੀਆਂ ਦੁਨੀਆਵਾਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਆਪਸੀ ਦੋਸਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸੀ। ਅੱਜ, ਉਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਾਰਗ ਵਜੋਂ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਬੁਨਿਆਦੀ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੁਨਰ ਜਨਮ ਅਤੇ ਇਹ ਧਾਰਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਸਮੇਤ ਕੋਈ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਿਆਨਵਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸਟੀਫਨ ਸਾਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਆਖਰਕਾਰ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਅਧਿਆਪਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਜਿਸਨੇ ਇਸ ਸਭ 'ਤੇ ਖੁਦ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਕੁਝ ਕਥਨਾਂ ਅਤੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਵਾਣ, ਖਾਲੀਪਨ, ਅਮਰਤਾ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਨਿਰਵਾਣ ਵਰਗੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ

ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ "ਰੂਪ" ਵਜੋਂ ਦੇਖਣ ਲਈ ਵੀ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ।
ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ, ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਸ਼ਾਖਾ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਸਕਾਟਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਿਸਟਰਸੀਅਨ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਛੋਟੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਨਾਸ਼ਤੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦਿਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਿਸਟਰਸੀਅਨ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। "ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸਖ਼ਤ ਹੈ - ਬਸ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਖਰਾ।" ਦਰਅਸਲ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸੁਝਾਅ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਣ, ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣਾ ਭੋਜਨ ਖੁਦ ਮੰਗਵਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਭਾਵੇਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਦੁਪਹਿਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਖਾਣਾ ਹੋਵੇ, ਜਦੋਂ ਥੇਰਵਦਾ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਖਾਣਾ ਮਨ੍ਹਾ ਹੈ। ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੁੱਪ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸੇ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਹੁਣ ਅਜਾਨ ਸੁਸੀਟੋ, ਪਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਨੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।
ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਉਸਦੀ ਅਨੁਕੂਲਤਾ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾਯੋਗ ਲੱਗੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਾਪਰਵਾਹ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਦੁਪਹਿਰ ਦੀ ਕੌਫੀ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਛੱਡੀ ਸੀ ਉਹ ਖਾਧੀ ਨਹੀਂ ਗਈ, ਭਾਵੇਂ ਉਸਨੂੰ ਕੌਫੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਕੌਫੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਵਿਨੈ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਉਸਦੀ ਸਖ਼ਤ ਵਿਆਖਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮੰਨ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਮੰਗ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇਪਾਲੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਬਣੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਮੇਰੇ ਸੁਝਾਅ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹੋਏ - ਤਿੱਬਤ ਬੀਜਿੰਗ ਸਮੇਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਸੂਰਜੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਕਈ ਘੰਟੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ। ਪਰ ਕੋਈ ਸਮਝੌਤਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਇਹ ਕਈ ਵਾਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਉਸ ਸਵੇਰੇ ਟੋਲਿੰਗ ਤੋਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅਗਲੇ ਪੜਾਅ ਲਈ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਦਿਨ ਖਾਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ: ਮੋਂਟਸਰ, ਖਾਲੀ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸਮੂਹ ਜਿਸ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋਏ ਲੰਘੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਚਮਕਦਾਰ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤੇ ਇੱਕ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਾਈਨ ਸੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਲਿਖਿਆ ਸੀ, "ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਤਿੱਬਤੀ ਪਕਵਾਨ।" ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਦੇ ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੀਮਤ ਮੀਨੂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿੱਬਤੀ ਨੂਡਲ ਸਟੂਅ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ: ਫਲੈਟ, ਨਰਮ ਨੂਡਲਜ਼ ਨਾਲ ਭਰੇ ਵੱਡੇ ਕਟੋਰੇ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੱਥ ਨਾਲ ਬਣੇ, ਬਾਰੀਕ ਕੀਤੇ ਮੀਟ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਟੂਅ ਵਿੱਚ ਤੈਰਦੇ ਹੋਏ। ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਸਟੂਅ ਸੀ, ਪਰ ਆਟੇ ਦੇ ਬੇਢੰਗੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਖਾਣੇ 'ਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੁਆਰਾ ਪਰੋਸੇ ਗਏ ਸੁੱਕੇ ਮਟਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਖਾਧੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵੱਡੇ ਚਾਕੂਆਂ ਨਾਲ ਕੱਟਿਆ। ਤਿੱਬਤੀ ਭੋਜਨ ਸਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਸ-ਅਧਾਰਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਟੂਅ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਪਰ ਧਮਰਥੋ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ।

ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ, ਮੈਂ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਕਾਉਂਟੀ ਡਾਊਨ ਤੋਂ ਕਾਉਂਟੀ ਗਾਲਵੇ ਤੱਕ ਸਾਈਕਲ ਚਲਾਇਆ, ਆਰਡਨੈਂਸ ਸਰਵੇਖਣ ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਪੇਂਡੂ ਸੜਕਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਗਾਲਵੇ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਕਬਰਸਤਾਨ 'ਤੇ ਰੁਕਿਆ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਨਕਸ਼ੇ ਨੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮੱਠ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ, ਖੰਡਰ ਚਰਚ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਆਮ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੈਥੋਲਿਕ ਧਰਮ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਟੈਸਟੈਂਟ ਕ੍ਰੋਮਵੈਲੀਅਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਭਿਆਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਤਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਆਦਮੀ ਰੈੱਡ ਗਾਰਡਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਮੂਰਤੀਮਾਨ ਸਨ, ਇੱਕ ਵਿਦੇਸ਼ੀ, ਵਧੇਰੇ ਪਛੜੇ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਥੋਪ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੀਜ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ ਉਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਬਰਸਤਾਨ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ। "ਕੀ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਸੂਚਨਾ ਬੋਰਡ ਹੈ?" ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਏ, ਹੈਰਾਨ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਸੈਂਟਰ ਵਿੱਚ ਕਬਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸੂਚੀ ਹੈ।"

ਨਹੀਂ, ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਇਸ ਪੁਰਾਣੇ ਚਰਚ ਤੋਂ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਪਤਾ ਹੈ?

ਨਹੀਂ, ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ।

"ਖੈਰ, ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ?" ਮੈਂ ਇੱਕ ਖੜ੍ਹੇ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੁੱਛਿਆ। "ਸੇਂਟ ਪੈਟ੍ਰਿਕ?"

"ਨਹੀਂ, ਇਹ ਸੇਂਟ ਕੈਰਲ ਹੈ।"

"ਸੇਂਟ ਕੈਰਲ?"

"ਤੁਸੀਂ ਸੇਂਟ ਕੈਰਿਲ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ!" ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। "ਇਹ ਉਸਦਾ ਮੱਠ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਸ਼ਹਿਰ ਕਲੋਨਕਿੰਕੈਰਿਲ ਹੈ!" ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੇਂਟ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਪੰਜਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਸੇਂਟ ਕੈਰਿਲ ਨੇ ਇੱਥੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਉੱਚਾ, ਆਇਤਾਕਾਰ ਬੈਂਚ "ਸੇਂਟ ਕੈਰਿਲ ਦਾ ਬਿਸਤਰਾ" ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਕਬਰਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਰ ਤਾਬੂਤ ਪਹਿਲਾਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। "ਪਰ ਕਦੇ ਵੀ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ।"

"ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ?"

"ਕਿਉਂਕਿ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਸੇਂਟ ਕੈਰਿਲ ਦਾ ਸੇਂਟ ਕੌਨਲ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੱਠ ਉੱਥੇ ਸੀ।" ਉਸਨੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਖਣ-ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸੇਂਟ ਕੈਰਿਲ ਕੋਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਆਇਰਿਸ਼ ਸੰਤ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਇਰਿਸ਼ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਵੀਹ ਮੀਲ ਤੋਂ ਵੀ ਘੱਟ ਦੂਰ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਉਸ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਿਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਅਜੀਬ ਨਾਮ ਸੀ।

ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸੋਚਣਾ ਥੋੜ੍ਹਾ ਭਾਵੁਕ ਹੈ ਕਿ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਅਜੇ ਵੀ ਸੇਂਟ ਕੇਰਿਲ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸਾਂ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸਮਾਜ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕਾਰਨ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਉਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਧਰਮ ਨਵਾਂ

ਅਤੇ ਜੀਵੰਤ ਸੀ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਕੇਹਰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਮੱਠਾਂ ਦੇ ਖੜ੍ਹੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਸਲੀਬ ਵੀ ਸੇਲਟਿਕ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦੇ ਹਨ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਏ ਗਏ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੱਥਰ ਸੇਲਟਿਕ ਉੱਚੇ ਸਲੀਬਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨੱਕਾਸ਼ੀ ਪੱਥਰ ਮਿਸਤਰੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਹ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਪਸੰਦ ਹਨ, ਪਰ ਕੇਰਿਲ ਦੇ ਸਲੀਬ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਇੰਨਾ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਢੁਕਵਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੁਰਾਣੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਇਕਾਂਤ ਸਥਾਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਹੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਤਿੱਬਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਯਾਤਰਾ ਸਿਰਫ ਪੈਦਲ ਜਾਂ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੁਹਿੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ। ਹਾਲੀਆ ਬਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੀਪਾਂ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਦੀਆਂ ਪਾਰ ਕਰਨੀਆਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਜਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ, ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੀਆਂ, ਕੱਚੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਧੂੜ ਉਡਾਉਂਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਡੂੰਘਾ ਸਮਰਪਿਤ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਹੀ ਸੰਭਵ ਸੀ। ਨਵੀਆਂ ਪੱਕੀਆਂ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਸਾਡੀ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਮਿੰਨੀ-ਬੱਸ ਯਾਤਰਾ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਸ ਰਾਏ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਸੈਲਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ, ਇਹ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਤੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਸਥਾਨ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਕੰਕਰੀਟ ਸਟੈਂਡ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕੰਕਰੀਟ ਸਾਈਨ ਵੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਫ਼ਸੋਸ ਹੈ ਕਿ ਚਿੱਟੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀਆਂ ਉਹ ਪ੍ਰਤੀਕਾਤਮਕ ਤਸਵੀਰਾਂ, ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਅਤੇ ਉਜਾੜ, ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਹੁਣ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪਰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਕੰਪਲੈਕਸ ਹੁਣੇ ਹੀ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਵਿਜ਼ਟਰ ਸੈਂਟਰ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਤੱਕ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪੈਨਲ ਜਾਂ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਟਿਕਟਾਂ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰੁਕ ਗਏ। ਹਾਂ, ਹੁਣ ਟਿਕਟਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਔਰਤ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਥਰਮਸ ਅਤੇ ਕਈ ਕੱਪ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਈ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵਿੱਚੋਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਲਈ ਤਰਸ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਨੀ ਵਿਅਕਤੀ ਲਈ, ਤਿੱਬਤੀ ਠੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਗਰਮ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋਣਗੇ, ਭਾਵੇਂ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਵੀ। ਅਸੀਂ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਜੋ ਵੀ ਦੇਖਿਆ ਉਹ ਚੀਨੀ ਸੀ: ਪੁਲਿਸ, ਦਫਤਰ ਦਾ ਸਟਾਫ਼, ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹੇ ਕੁਝ ਅਧਿਕਾਰੀ - ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਕੁਝ ਅਜੀਬ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉੱਥੋਂ, ਖਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੜਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਡਾਰਚੇਨ ਤੱਕ ਚੜ੍ਹਦੀ ਗਈ। ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦ ਦੇ ਆਉਣ ਦੇ ਸਮੇਂ, ਡਾਰਚੇਨ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਕੋਰਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡੇਰਾ ਲਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਐਂਡਰਿਊ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦਾ ਬਾਕੀ ਸਮੂਹ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਵੀ ਕੁਝ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ

ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਉੱਥੇ ਆਧੁਨਿਕ ਹੋਟਲ ਕੰਪਲੈਕਸ ਹਨ, ਨਵੇਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਕ੍ਰੇਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਚਮਕਦਾਰ, ਨਵੇਂ ਪਲਾਸਟਿਕ ਹੈਲਮੇਟ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਚੌਕੀ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦਿਖਾਏ ਤਾਂ ਟੁੱਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਦੇ ਕੋਲ, ਇੱਕ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਚੀਨੀ ਪੌਪ ਸੰਗੀਤ ਵੱਜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾ ਨੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਮਲਬਾ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਣਆਕਰਸ਼ਕ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ ਹੋਟਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਗਲੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਦੋ ਕਮਰੇ ਲੱਭੇ। ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ: ਕਮਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਸਾਫ਼ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਸਿੰਗਲ ਟਾਇਲਟ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਤੱਕ ਰਹਿਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਧੂ ਦਿਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਟੋਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਫੌਜ ਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਡੰਗਕਾ ਗੁਫਾ, ਇਸਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕੰਧ-ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੇਖਣ ਲਈ ਪਾਸ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਨਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਉਸ ਵਾਧੂ ਦਿਨ ਨੂੰ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਲਈ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਸਕੀਏ, ਪਰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਐਪਮਾਡੋ ਨੂੰ ਠੀਕ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡਾਰਚੇਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਕਰੀਏ। ਉਸਦਾ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਵਿਗੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਦੁਆਰਾ ਦਿਨ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਉਸਦੇ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਬਹਿਸ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਘੁੰਮਦੀ ਰਹੀ। ਡਾਰਚੇਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਦਿਨ ਬਿਤਾਉਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਪਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਐਪਾਮਾਡੋ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ ਹੋਰ ਵੀ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਐਪਾਮਾਡੋ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਪੁੱਛਿਆ: ਉਹ ਹੋਰ ਸਭ ਕੁਝ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ? ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਈ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ! ਉਸਨੇ ਪਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਸਰਤ, ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ, ਦਰਦ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਜਲਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ ਸਪਲਾਈ ਖਰੀਦਣ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਚਾਕਲੇਟ, ਕੈਂਡੀ, ਗਿਰੀਦਾਰ ਅਤੇ ਸੁੱਕੇ ਮੇਵੇ ਮਿਲੇ, ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਭਿਖਾਰੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪੱਛਮੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਰੂਸੀ, ਜੋ ਕੋਰਾ ਲਈ ਆਪਣੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਪੋਰਟਰ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਜਿਸਨੇ ਮੇਰਾ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਮਾਨ ਸਾਡੀ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਇੱਕ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਲੱਦਿਆ ਗਿਆ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਪੋਰਟਰ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਚਿੱਕੜ ਵਾਲੀਆਂ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੈ ਗਏ। ਸਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਬੈਗ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਾਕੀਆਂ ਨੇ ਧਾਤ ਦੀਆਂ ਡੰਡੀਆਂ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਪਹਾੜ ਦੇ ਅਧਾਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਚੌੜਾ, ਘਿਸਿਆ ਹੋਇਆ ਰਸਤਾ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨਾਲ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਧਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੱਲਾਂਗਾ ਤਾਂ ਜੋ ਮੈਂ ਦਿਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਾਂ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲ ਸਕਿਆ, ਪਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੱਕ ਹੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾੜ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਸੈਰ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ - ਰਸਤਾ ਘੜੀ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਸੱਜਾ ਮੋਢਾ ਰੱਖਣਾ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ - ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੌੜੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰੇ ਜੋ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਿਆ। ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ: ਪਰਿਵਾਰ, ਇੱਕ ਪਿਤਾ ਜੋ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਛੋਟਾ, ਆਪਣੇ ਸਭ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲੈ ਕੇ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਦਾਦੀ ਵੀ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ। ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੇ ਢਿੱਲੀਆਂ ਪੈਂਡ ਵਾਲੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ, ਕੰਬਲ, ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਤਸਾਂਪਾ (ਭੁੰਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਜੌਂ, ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ) ਦੇ ਛੋਟੇ ਥੈਲੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਲਟਕਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਕਮਰ ਦੁਆਲੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਧਾਰਨ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ - ਦਾਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਇੱਕ ਯਾਕ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਇਸਦਾ ਮਾਲਕ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀਟੀ ਵਜਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਚਿੱਟੇ ਟੱਟੂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਵਾਲਾ ਪਹਾੜ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਬੱਦਲਾਂ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਹਿੱਸਾ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉੱਪਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਗੇਰੂ ਮੈਦਾਨ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਝੀਲ ਸੀ। ਝੀਲ ਤੋਂ ਪਰੇ: ਚਿੱਟੇ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਪਹਾੜ, ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਮੇਰੇ ਡੰਡੇ ਮੇਰੀ ਧੀਮੀ ਪਰ ਸਥਿਰ ਤਾਲ ਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੁਆਰੇ ਆਦਮੀ ਸਨ, ਅਕਸਰ ਚੌੜੀਆਂ ਕੰਢੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਕਾਉਬੌਏ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕ ਸਨ ਜੋ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵਾਰੀ ਦੇਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਡੈਨਿਮ ਜੈਕੇਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ 'ਤੇ ਲੰਘਿਆ, ਉਸਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਝੁਕੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਮੋੜ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਰਸਤਾ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੀ, ਬਾਕੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਰੁਕਿਆ, ਪਰ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ, ਬਸ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਲਈ ਆਰਾਮ ਨਾਲ। ਮੈਂ ਗੁਆਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਮਿਲਾਂਗੇ। ਮੇਰੀ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਢੇਰ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮਨੀ ਪੱਥਰ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਤਰ "ਓਮ ਮਨੀ ਪਦਮੇ ਹਮ" ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਸਾਰ ਹੈ। ਇੱਥੋਂ, ਰਸਤਾ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ, ਹੁਣ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਨੂੰ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਘਾਟੀ ਇਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉੱਪਰ ਉੱਠੀ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਮਿਲੇ, ਤਿੱਬਤੀ ਟੱਟੂਆਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ, ਧੂੜ ਭਰੇ ਸਮਤਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਵਾਹਨ ਘਾਟੀ

ਵਿੱਚ ਕੱਚੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਬਿੰਦੂ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕੋਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਿਲਕੁਲ ਅੱਗੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਝੰਡੇ ਦੇ ਖੰਭੇ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਬੁੱਧ ਦੇ ਗਿਆਨ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਜਿਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੰਡੇ ਦੇ ਖੰਭੇ ਦਾ ਸਫਲ ਨਿਰਮਾਣ ਤਿੱਬਤ ਲਈ ਇੱਕ ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਸਾਲ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ, ਜੋ ਮੇਰੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਲੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਇੰਨੀ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਵੀ, ਮੈਂ ਕਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀਆਂ ਹਲਕੀਆਂ ਫੁਸਫੁਸਾਈਆਂ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਭੀੜ-ਭੜੱਕਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਤਿੱਬਤੀ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਉਸੇ ਵੇਲੇ, ਮੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਆਧੁਨਿਕ ਨੀਲੀ ਬੱਸ ਆਈ, ਜੋ ਕੱਚੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੱਸ ਆਈ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਹੰਗਾਮੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਾਰਨ ਘਾਟੀ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਤੋਂ ਗੂੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਭਾਰਤੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਆਏ, ਸਾਰੇ ਵੱਡੇ ਨਾਈਲੋਨ ਜੈਕਟ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਫਿਰ ਦੋ ਹੋਰ ਬੱਸਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਉਸੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਲਾਲ-ਚਿੱਟੇ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਨਵੀਂ ਪੱਕੀ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਬੱਸ ਰਾਹੀਂ ਆ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਹੋਟਲ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਨ। ਸੈਂਕੜੇ ਤਿੱਬਤੀ ਪਹਾੜੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਸਨ!

ਰਸਤਾ ਮੈਨੂੰ ਡੱਬਿਆਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੰਘਾ ਕੇ ਭਾਰਤੀਆਂ, ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੀ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਲੰਘਾ ਗਿਆ। ਪਹਿਲੇ ਡੱਬੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਨੇ ਲਾਊਡਸਪੀਕਰ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ, ਸਾਰੀਆਂ ਉਤੇਜਿਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਗਾਹਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਲ ਰਹੇ ਤਿੱਬਤੀ ਘੋੜਸਵਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਣਕਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ। ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੋਟੀ ਮੁਟਿਆਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਰਟਫੋਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਘੱਟ ਮੋਟੇ ਦੋਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣ ਲਈ ਕੀਤੀ, ਜੋ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਲਪਾਈਨ ਚੂਹੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਸਨ, ਝਪਕਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਧੂੜ ਭਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪੀਲੀਆਂ ਚੁੰਝਾਂ ਵਿੱਚ ਸਕ੍ਰੈਪ ਚੁੱਕਦੇ ਸਨ, ਜੋ ਗੋਬਰ, ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਭੋਜਨ ਦੇ ਰੈਪਰਾਂ ਅਤੇ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇਸ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵਰਗਾਕਾਰ ਸਤੂਪ ਸੀ, ਜੋ ਕੋਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਆਰਚਵੇਅ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅੰਦਰ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਕੋਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਇੱਥੇ ਰੁਕਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੀ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਤਿੰਨ ਪੂਰੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਵੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਇਹ ਸਭ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਬਸ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਹੰਗਾਮੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਬਲਦੀਆਂ ਧੂਪਾਂ ਲੈ ਕੇ, ਸਤੂਪ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਲੱਗੇ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੋ ਹੋਰ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਆਪਣਾ ਸਤਿਕਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕੀਤਾ।

N
Drirapuk
4950m
Dolma La
5660m
KAILASH
6714m
Chuko
Serlung
Gyangdrak
Dzutrulpuk
4835m
DARCHEN
4650m
0 1 2 3
Kms
Google earth

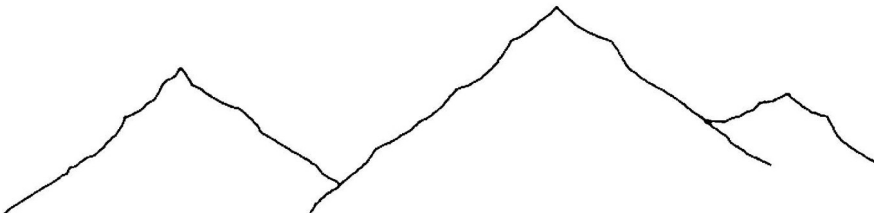

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਆਖਰਕਾਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਸਨੂੰ 2002 ਵਿੱਚ 68 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੁਆਰਾ ਉੱਥੇ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਜੌਨ ਲੇਵੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸਲਾਈਡਸ਼ੋ ਭੇਜਿਆ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ, ਹਾਲ ਨਾਥਨ ਨੇ, ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਜੱਦੀ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਵਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਉਸੇ ਔਖੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਜੋ ਮੈਂ ਹੁਣੇ ਪੂਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਅਤੇ ਡੂੰਘਾ ਦਿਲ ਨੂੰ ਛੂਹ ਲੈਣ ਵਾਲਾ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵਾਂਗ ਹੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਸਵੈਯੰਭੂਨਾਥ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਬਾਂਦਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਨੇਵਾਰੀ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਭੀੜ ਸੀ। ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਪਹੀਏ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬੁੱਧਨਾਥ ਵੀ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਛੋਟਾ ਸਟੂਪਾ ਕੈਮਰੇ ਵੱਲ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ, ਜਿੱਥੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਧੂਪ ਦਾ ਧੂੰਆਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਉੱਠਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਤਸਵੀਰਾਂ ਗਲੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਸਮੂਹ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਦਸ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ: ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਤਿੰਨ ਆਮ ਲੋਕ, ਅਤੇ ਪੰਜ ਔਰਤਾਂ। ਹਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਿਕਸ਼ੂ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਗਏ।

"ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਸੋਲੁਖੁੰਬੂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਗਏ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਾਡੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਦੋਸਤ, ਜੋ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਅਮਰੀਕਨ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।' ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਮਈ 2002 ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਇਵਾਨਾ, ਨੋਰਬੂ ਤੇਨਜ਼ਿੰਗ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਜੋ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਚਲਾਉਂਦੀ ਹੈ - ਉਹ ਪੋਲਿਸ਼ ਹੈ - ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਦੋ ਦੋਸਤ, ਲੋਰੀ ਅਤੇ ਮਾਰਲਿਨ; ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਆਪਣੇ ਬਾਲਗ ਪੁੱਤਰ, ਐਲੇਕਸ ਨਾਲ; ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ, ਬੇਵਰਲੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਫਿਰ, 2001 ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਸਪਿਰਿਟ ਰੌਕ ਵਿਖੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੁਆਰਾ ਆਯੋਜਿਤ ਇੱਕ ਰਿਟਰੀਟ ਵਿੱਚ ਗਏ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਹਾਂ। ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੇ?' ਉਸਦੇ

ਸਹਾਇਕ, ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਨੇ ਤਾਲਮੇਲ ਕੀਤਾ, ਅਸੀਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਟਿਕਟਾਂ ਬੁੱਕ ਕੀਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਇੱਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ, ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ। ਉਸਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ!"
"ਤਾਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ?"
"ਬਿਲਕੁਲ। ਉਹ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਜਿਸਟਰ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਸਾਡੀ ਗੁਆਂਢਣ, ਮਿਸ਼ੇਲੀਨ, ਜੋ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚ-ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਹੈ, ਆਈ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਸੀ।"
ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਲਈ ਗਈ ਇੱਕ ਸਲਾਈਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਥੇਰਵਾੜਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਵੀਮਿੰਗ ਪੂਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਪੰਜ-ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਲਾਈਡ ਇੱਕ ਬਰਾਬਰ ਸਜਾਏ ਗਏ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਠ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਇੱਕ ਖੱਟਾ (ਸਕਾਰਫ਼ ਭੇਟ ਕਰਨਾ) ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਮੇਜ਼ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪੈਰਾਂ ਨਾਲ ਲੱਤਾਂ ਮਾਰਦਾ ਬੈਠਾ ਹੈ, ਉਸਦੀ ਕੁਰਸੀ ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਉੱਚੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਾਰੇ ਪੋਰਸਿਲੇਨ ਕੱਪਾਂ ਤੋਂ ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਲਾਮਾ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਇਵਾਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਦੋਸਤ ਲੋਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਬੈਠੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗਲੇ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਖੱਟਾ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਲਾਮਾ ਵੀ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ: ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦਾ ਸਾਰਾ ਧਿਆਨ ਔਰਤਾਂ 'ਤੇ ਹੈ।
"ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਾਂਗ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸੀ," ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ। "ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮਾਓਵਾਦੀ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਤੱਕ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਪਈ।" ਫਿਰ ਵੀ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਰਸਤਾ ਪਛਾਣ ਲਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਕੋਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸੇ ਰਸਤੇ ਵਾਪਸ ਆਏ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਹਰੇ ਝੋਨੇ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ, ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਮੱਝਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੇਪਾਲੀ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ। ਫਿਰ ਸਰਹੱਦੀ ਪੁਲ, ਲਗਭਗ ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਘਾਟੀਆਂ, ਜਿੱਥੇ ਸੜਕ ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਿਆਲਮ।
“ਹਾਂ,” ਹਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, “ਅਸੀਂ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਇੱਕ ਸਰਹੱਦੀ ਕਸਬੇ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਸੀ।” ਸਨੋ ਲੈਂਡ ਹੋਟਲ ਬਿਲਕੁਲ ਪੰਜ-ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ। “ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੌਸਮ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ।” ਚਾਰ ਸੁੰਦਰ ਨੀਲੇ ਤੰਬੂ ਇੱਕ ਹਰੇ ਭਰੇ ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਿੱਧੀ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ, ਫੌਜੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼-ਸੁਥਰੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਵਸਥਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਨੀਲੇ ਤੰਬੂ ਸ਼ੇਰਪਾ ਲਈ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਕੱਲਾ ਤੰਬੂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਹੈ। ਢਲਾਣ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਦੋ ਛੋਟੇ ਨੀਲੇ ਟਾਇਲਟ ਟੈਂਟ ਇਕੱਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਹੇਠਾਂ ਡੂੰਘੀ ਖੱਡ ਅਤੇ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢਕੇ ਪਹਾੜਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਟ੍ਰੈਕ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਕੱਪੜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਵਾਟਰਪ੍ਰੂਫ਼ ਜੈਕਟਾਂ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ, ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਸਮੇਤ, ਹਲਕੇ ਧਾਤ ਦੇ ਖੰਭਿਆਂ ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ।

"ਨਿਆਲਮ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜਾਈ ਮਿਲੀ। ਸਾਮਾਨ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟਰੱਕ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਡਰਾਈਵਰਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਇਹ ਤਿੰਨ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ।"
"ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਆਏ ਸ਼ੇਰਪਾ ਵੀ ਰੱਖੇ ਸਨ?"
"ਹਾਂ, ਅਤੇ ਸਾਡਾ ਦੋਸਤ ਤਸੇਡੋ, ਜੋ ਮਾਲਾ ਟ੍ਰੈਕਸ ਤੋਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਾਫ਼ੀ ਲੋਕ ਸਨ।" ਮੈਂ ਕੁੱਲ ਗਿਆਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ, ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਿੰਨਾ ਫ਼ਰਕ ਹੈ!
"ਅਸੀਂ ਪੂਰਬ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਤੱਕ ਸੜਕ ਰਾਹੀਂ ਸਫ਼ਰ ਕਰਦੇ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹੁਣ ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਦੋਂ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਡਰਾਉਣਾ ਸੀ," ਹਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ। "ਇਸਨੂੰ ਸੜਕ ਕਹਿਣਾ ਵੀ ਘੱਟ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ 15,000 ਫੁੱਟ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਬਿਮਾਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਦੋਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ।" ਸਲਾਈਡਾਂ ਇੱਕ ਬੰਜਰ, ਸੁੱਕੇ ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਚਿੱਟੀ, ਖੁਰਦਰੀ ਕੰਧ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸੁੱਕੇ ਘਾਹ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਫੋਰਗ੍ਰਾਉਂਡ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਲਾਈਡ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹਨੇਰਾ ਸਥਾਨ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਣ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਖਾਨਾਬਦੋਸ਼ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੈਂਪ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਲਾਈਡ ਧੂੜ ਭਰੀ ਵਿੰਡਸਕਰੀਨ ਰਾਹੀਂ ਲਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਦੋ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਅੱਗੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋਏ।
ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਫੈਰੀ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਫੈਰੀ ਪਲੇਟਫਾਰਮ ਕੇਬਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਦੋ ਪੋਂਟੂਨਾਂ 'ਤੇ ਟਿਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਨੀਲੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਤਖ਼ਤਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਹੋਏ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਪਿੱਛੇ ਵਾਲੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਹਰੇਕ ਟਰੱਕ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਰਵਾਇਤੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ; ਔਰਤਾਂ ਰੰਗੀਨ ਧਾਰੀਦਾਰ ਐਪਰਨਾਂ ਨਾਲ ਲੰਬੇ, ਕਾਲੇ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਰਦ ਗੋਡਿਆਂ ਤੱਕ ਲੰਬਾਈ ਵਾਲੇ, ਮੰਗੋਲੀਆਈ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ, ਢਿੱਲੇ ਕੋਟ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੋ ਅਗਲੇ ਫਲੈਪ ਉਲਟ ਕਮਰ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇੰਨੇ ਨੀਵੇਂ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ ਹੱਥ ਅੰਦਰ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਫਿੱਟ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਰਦ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੌੜੀਆਂ ਕੰਢੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ ਪਹਿਨਦੇ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਠੋਡੀਆਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮੋਟੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ - ਮਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਬੱਚੇ ਨੇ ਵੀ ਸਕਾਰਫ਼ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਸਤਰੇ ਅਤੇ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬੋਰੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਟੈਕ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਅਗਲੀ ਸਲਾਈਡ ਵਿੱਚ ਦੋ ਟਰੱਕ ਫੈਰੀ ਰਾਹੀਂ ਨਦੀ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਦਿਖਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਵੀਹ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ।
ਲੈਂਡਸਕੇਪ ਫਿਰ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁੱਕੀ ਘਾਹ ਲਗਭਗ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਉੱਥੇ, ਸੁੱਕੇ ਲੂਣ ਦੀ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਪਰਤ ਪਈ ਹੈ। ਗੋਲ, ਛੋਟੇ ਪਹਾੜ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਹੋਸਟਲ 'ਤੇ ਰੁਕਦੇ ਹਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਡਾਰਚੇਨ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤੰਬੂ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਕਤਾਰਬੱਧ ਹਨ, ਚਾਰ ਇਕੱਠੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਵੱਖਰਾ, ਇੱਕ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਦੇ ਨਾਲ। ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੌਂਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਲੈਂਡ ਕਰੂਜ਼ਰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਗਰਜਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਹਿਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
"ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲੱਗ ਗਏ..."

"ਡਾਰਚੇਨ?" ਮੈਂ ਹਾਲ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ।
"ਹਾਂ, ਵੇਸਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਬੀਜੀ-ਭਰੀ ਇਲਾਕਾ। ਬਿਲਕੁਲ ਨਰਕ। ਉੱਥੇ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ: ਇਹ ਯੂਰਪੀਅਨ, ਸਵਿਸ ਮੂਲ ਦੇ, ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਅਤੇ ਯਾਕਾਂ ਨੂੰ ਘੁੰਮਣ-ਫਿਰਨ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ, ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ! ਉੱਥੇ ਸਿਹਤ ਕੇਂਦਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਸਹਾਇਤਾ ਮਿਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਗਏ ਹੋ? ਨਹੀਂ? ਖੈਰ, ਉੱਥੇ ਸੰਪੂਰਨ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਹੋਮਿਓਪੈਥਿਕ ਇਲਾਜਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰ ਹੈ। ਤਸੇਡੋ ਡਾਕਟਰ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ, ਜੋ ਕਿ ਯਾਕਾਂ ਦੇ ਚਰਵਾਹੇ ਸਨ, ਨੂੰ ਯਾਕਾਂ ਲੈਣ ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਉਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ।"
"ਇਹ ਘੋੜੇ ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਪੂਰਾ ਰਸਤਾ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਾਧੂ ਅੰਕ ਮਿਲਦੇ ਹਨ," ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। "ਇਸ ਲਈ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਦਿਨਾਂ ਲਈ, ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਪੁਰਾਣੇ ਨੀਲੇ ਚੀਨੀ ਟਰੱਕਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਂਦੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਚਾਰ ਵਜੇ ਉੱਠਦੇ ਸਨ, ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੁਸ਼ਕਲ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਸਨੀਕਰਾਂ ਅਤੇ ਜੋ ਵੀ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨਦੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੇਖਣਾ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ।"
ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਸਾਲ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਘੁੰਮਦੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨਾਂ ਵਾਲੇ ਰੰਗੀਨ ਤਿੱਬਤੀ ਤੰਬੂਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਤੀਰਥਪੁਰੀ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੋਟਾ ਭਾਰਤੀ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਆਧੁਨਿਕ ਵਾਹਨ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਤਿੱਬਤੀ ਘੋੜਿਆਂ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ਼ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।
ਇੱਕ ਸਲਾਈਡ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦਾ ਸਮੂਹ ਕੈਮਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅੱਗੇ, ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੈ, ਡਾਰਚੇਨ ਤੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਮੋੜ 'ਤੇ ਜਿੱਥੇ ਰਸਤਾ ਪਹਿਲੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਮੁੜਦਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦਾ ਖੰਭਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਲੰਘਦੇ ਹਨ ਜਿਸਨੂੰ ਹਾਲ "ਉਸ ਮਹਾਨ ਥੰਮ੍ਹ" ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਪਿਆ ਹੈ, ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਸਾਡੇ ਲਈ, ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।
"ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਰਸਮ ਕੀਤੀ, ਇੱਕ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।" ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਨਾਲੋਂ ਅੱਧੀ ਦੂਰੀ ਹੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪ ਨਹੀਂ ਲਗਾਇਆ - ਇਹ ਰੋਜਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਹੈ।
ਰੋਜਰ ਲਈ, ਸਾਮਾਨ "ਤੁਹਾਡਾ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਮ" ਸੀ ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ। ਜੇ ਸਾਮਾਨ ਭਾਰੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ "ਇਹ ਤੁਹਾਡੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ; ਤੁਸੀਂ ਜਿੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿੰਤਾ ਕਰੋਗੇ, ਓਨਾ ਹੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਤੁਸੀਂ ਚੁੱਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਲਈ ਨਤੀਜੇ ਸਹਿਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਗੇਅਰ ਤੁਰਨਾ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ

ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਮੋਢੇ ਵਾਲੇ ਬੈਗ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਨਾਲ ਇਹ ਖੁਦ ਕੀਤਾ ਸੀ। "ਤੁਸੀਂ ਗੋਂਪਾ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਤੇ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਬਿਸਤਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਣੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੋਢੇ 'ਤੇ ਲਟਕ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪੀ ਸਕੋ।" ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਅਤੇ ਧਮਰਖੋ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। "ਮੈਂ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟੂਡੋਂਗ ਕਰਦਾ ਹਾਂ!" ਪਰ ਦੂਸਰੇ ਵਧੇਰੇ ਸਾਵਧਾਨ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਸਮਝੌਤਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਸਥਾਨਕ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪੈਕ - ਮੇਰਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਸੀ - ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ 'ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਕਰਮ' ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਲੋਡ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਥਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਣੇ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਵਾਲੇ ਧਾਰਕਾਂ ਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ ਜੋ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੇ ਸਨ।

ਰੋਜਰ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਮਿਸ਼ਰਣ ਸੀ। ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਬਾਰੇ ਹਰ ਤਿੱਬਤੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਅਕਸਰ ਆਪਣੀਆਂ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆਵਾਂ ਜੋੜਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ (ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੌਂਡ ਦੇ ਸਿੱਕੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ "ਆਈ ਚਿੰਗ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਨ"), ਪਰ ਜਦੋਂ ਵਿਹਾਰਕ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਬਾਰੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਬੋਤਲ ਤੋਂ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਇੰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਪੀ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਸੋਟੀ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਵੀ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਹੰਗਾਮੇ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਕੋਚਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। "ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਸਥਿਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬੁਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਾ ਹੋਵੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਹੋ, ਹਿੱਲੋ ਨਾ। ਫਿਰ ਇੱਕ ਵਾੜ ਹੈ, ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

ਉਹ ਫਿਰ ਸਹੀ ਸੀ। ਵਾੜ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਘਾਟੀ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ, ਇੱਕ ਚੌੜਾ ਰਸਤਾ, ਅਤੇ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਚਮਕਦੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਛਿੱਟੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਅੱਗੇ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸਮੂਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦਾ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਚੌੜੀ ਅਤੇ U-ਆਕਾਰ ਦੀ ਸੀ, ਖੜ੍ਹੀਆਂ ਪਥਰੀਲੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ - ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਵਗਦੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਉੱਕਰੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੀ, ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਗੇਰੂ ਦੇ ਉਲਟ ਇੱਕ ਫਿੱਕਾ ਹਰਾ, ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਉੱਠਦੇ ਸਮੇਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਉੱਪਰ, ਨੀਵੇਂ ਬੱਦਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵੱਖ ਹੋ ਗਏ, ਹਨੇਰੇ ਪਹਾੜ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਝਲਕੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਹੁਣ ਤੇਜ਼ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾੜਨ ਦੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿਅਰਥ ਸਾਬਤ ਹੋਏ। ਮੈਂ ਵੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਆਮ ਗਤੀ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਗਤੀ ਨੂੰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣਾ ਅਸੰਭਵ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਸ ਹਾਰ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਫੜਨ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਸਾਰੇ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜੇ ਆਪਣਾ ਧਿਆਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੁਝ ਤੰਦਰੁਸਤ ਭਾਰਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ - ਕਈ ਨੌਜਵਾਨ ਸਪੋਰਟਸ ਜੁੱਤੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦਾ ਜੋੜਾ ਤੁਰਨ ਵਾਲੇ ਬੂਟ ਅਤੇ ਡੰਡੇ ਲੈ ਕੇ। ਫਿਰ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ

ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀਆਂ, ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਦੇ ਸਮੂਹ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੇ ਰੰਗੀਨ ਜੈਕਟਾਂ ਪਹਿਨੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚਮਕਦਾਰ ਲਾਲ, ਪਰ ਕੁਝ ਭੂਰੇ, ਹਲਕੇ ਸਲੇਟੀ, ਜਾਂ ਨੀਲੇ ਵੀ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਟੂਰ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਰੀਕਾ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼, ਸ਼ਰਮਾ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੋਢਿਆਂ 'ਤੇ ਉਸੇ ਨਾਮ ਵਾਲੇ ਬੈਗ ਵੀ ਸਨ, ਜੋ ਪੋਨੀ ਦੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਲਕ ਦੁਆਰਾ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਗਾਮ ਫੜ ਕੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੇ ਸਨ ਜਾਂ ਕਈ ਵਾਰ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਸਨ, ਕੁਝ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਛਮੀ ਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ: ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਜੈਕਟਾਂ, ਚੌੜੀਆਂ ਕੰਢੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ ਟੋਪੀਆਂ, ਜਾਂ ਸਕਾਰਫ਼। ਇੱਕ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਸੀ।

ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਤੁਰਦੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਕੁਝ ਨੇ ਮੋਟੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਨ - ਉੱਨੀ ਬਾਲਕਲਾਵਾ ਵਾਲੇ ਸਵੈਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਮੋਟੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਦੁਆਲੇ ਕੱਸ ਕੇ ਲਪੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਾਦਗੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਹੇਠਲਾ ਮੱਧ ਵਰਗ: ਦਫ਼ਤਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਜਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਵਾਂਗ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਗੱਲ ਕਰਨ ਨੂੰ ਜੀਅ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸੈਰ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਰੁਕਿਆ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਦੇ ਸੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਸ ਪਾਰਕਿੰਗ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਸਟਾਲ ਤੋਂ ਖਰੀਦੀਆਂ ਸਨ।

ਹੁਣ ਮੈਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ, ਘੋੜੇ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਯਾਕ ਵੀ, ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਲਕੀਰ ਨੂੰ ਘੁੰਮਦੇ ਅਤੇ ਮੁੜਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਸੀ। ਹੌਲੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਦੁਬਾਰਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ: ਮੈਂ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਪਵਿੱਤਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਸੀ, ਜੋ ਪਹਾੜ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਤਿੰਨ ਕਦਮ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਤਾੜੀਆਂ ਵਜਾਉਣੀਆਂ, ਫਿਰ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣਾ, ਝੁਕਣਾ, ਗੋਡੇ ਟੇਕਣਾ, ਫਿਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪੂਰੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ, ਬਾਹਾਂ ਅਤੇ ਹੱਥ ਫੈਲਾਏ ਹੋਏ। ਅਗਲੇ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਓਨੀ ਦੂਰ ਲੈ ਗਏ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਉਸਦੇ ਹੱਥ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉਸਨੇ ਪੂਰੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਲੰਬਾਈ 'ਤੇ ਪਹਾੜ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਗਾਇਆ। ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਦੁਆਲੇ ਖੁਰਦਰੀ ਬੱਕਰੀ ਦੀ ਚਮੜੀ ਦਾ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਐਪਰਨ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਫਲੈਟ-ਟੌਪ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਹਨਾਂ ਦਸਤਾਨਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਿਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕੱਠੇ ਤਾੜੀਆਂ ਮਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਣਾਮ ਨਾਲ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ। ਉਹ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਉਸਦੇ ਕਾਲੇ ਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਸਲੇਟੀ ਲਕੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੀ, ਅਤੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਐਪਰਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਉਸਨੇ ਜੀਨਸ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰੇਨ ਜੈਕੇਟ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਰ ਵਾਸੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨੇ ਝੁਕ ਕੇ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਵਜੋਂ ਉਸਦੇ ਪੈਰਾਂ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਛੂਹਿਆ। ਜਦੋਂ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ

ਆਪਣੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਰੱਖਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹੋ ਗਈ। ਜਿਵੇਂ-ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਗਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੀ ਸਰਸਰਾਹਟ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਉਸਦੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ ਠਰ-ਠਰ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ।

ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਲਗਭਗ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਤੱਕ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਰੋਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ - ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਸੀ ਕਿ ਉੱਠਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਮੇਰੀ ਠੋਡੀ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਹੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਝੁਕਦੇ ਹੋਏ, ਅੱਗੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਇੰਨਾ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਵੀ ਸੋਚ ਜਾਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤਾਨਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਜਦੋਂ ਅਚਾਨਕ, ਪੈਦਲ, ਭਾਰਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘ ਗਏ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਊਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉੱਥੇ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਛਾੜ ਲਵਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕ ਗਏ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲੈਣਗੇ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਛਾੜ ਲੈਣਗੇ।

ਬੱਦਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਠ ਰਹੇ ਸਨ, ਜੋ ਘਾਟੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਪਹਾੜੀ ਕੰਧਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਰ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੱਠ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਲੋਕ ਗੋਂਪਾ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਪਥਰੀਲੀ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹੇਠਾਂ ਸਥਿਤ ਸੀ। ਇਹ ਪਹਾੜ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਂਗ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਇੱਕ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਗੁੱਡੀਘਰ, ਜਿਸਦੀ ਸਮਤਲ ਛੱਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਸੁਨਹਿਰੀ ਗੋਲਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦਾ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਇੱਕ ਤਿੱਖੀ ਕਾਲੀ ਚੱਟਾਨ, ਬਾਕੀ ਅਜੇ ਵੀ ਬੱਦਲਾਂ ਵਿੱਚ ਲੁਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਰਸਤੇ ਦੇ ਨਾਲ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਿਸ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਰੋਜਰ ਨੇ "ਦੂਜਾ ਓਮ" ਕਿਹਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੋਈ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਝੁਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਇੱਛਾ ਕਰਦਾ ਹੈ - "ਮੇਰੀ ਭਲਾਈ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਹੋਵੇ," ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ..." ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕ ਕੇ ਉਸ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਦੇਖ ਸਕਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਉਸ ਚਾਹ ਘਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਰੱਖਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ।

ਉੱਥੇ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਇੱਕ ਤੰਬੂ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇਕੱਠੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਘੋੜੇ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੰਦਰ, ਤਿੱਬਤੀ ਕਟੋਰਿਆਂ ਉੱਤੇ ਝੁਕ ਕੇ ਨੂਡਲਜ਼ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਰਤੀ, ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਡੱਬੇ ਜਾਂ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਕੱਪ ਲੈ ਕੇ, ਖਾਲੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਖਾਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲਾ ਸਟਾਪ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਸਾਰੇ ਚਾਹ ਪੀ ਰਹੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਖੇਤਰ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਡੇਰਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਨੌਂ ਨੀਲੇ ਤੰਬੂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਡਾਇਨਿੰਗ ਟੈਂਟ ਦਿਖਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹਨ। ਅੱਗੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਪਾਸੇ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਓਮ' ਨਮਸਕਾਰ ਬਿੰਦੂ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਹੀ ਇੰਨੀ ਦੂਰ ਪਹੁੰਚੇ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਵੇਰੇ ਯਾਕ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਪਲਾਈ ਨਾਲ ਲੱਦਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ।

ਚਾਰ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਦੂਜਾ ਸੱਦਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਤਿੱਬਤ ਵਾਪਸ ਨਾ ਜਾਣ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਇਰਾਦੇ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਵਾਪਸ ਨਾ ਆਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੀਨ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਅਜਿਹੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਬਿਆਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਬਿਹਤਰ ਸੋਚੇ ਗਏ, ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘਟਨਾ ਯਾਦ ਹੈ: ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਦੁੱਖ ਝੱਲਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵੀ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਨਾ ਹੀ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਜਾਂ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਆਗੂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਦੁੱਖ ਅਤੇ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਲੱਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਹਾਂਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਪਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਗੁਰੂ, ਜੇਕਰ ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚੰਗੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਬਣ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਦੇਖੋ ਬੁੱਧ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਲੋਕ ਸੋਚਣਗੇ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਬਾਰੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਹ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਨੂੰ ਠੇਸ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ, ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਅਕਤੀ, ਇਹ ਮੱਠ, ਇਹ ਪਰੰਪਰਾ, ਜਾਂ ਜੋ ਵੀ ਹੈ, ਤੁਹਾਡੀ ਖੋਜ ਦਾ ਅੰਤਮ ਟੀਚਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਕਿਹਾ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ, ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਿੱਸਾ ਜਿਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।

ਦੱਖਣ ਤੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼।

ਕੋਰਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸਵੇਰ ਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਪੁਜਨੀਕ ਪੰਨਾਸਰੋ।

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ: ਜੌਨ ਲੇਵੀ, ਅਲੈਕਸ ਲੇਵੀ, ਲੋਰੀ, ਇਵਾਨਾ, ਹਾਲ (ਪਿੱਛੇ), ਮਰਲਿਨ, ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਵੇਨ। ਪੰਨਾਸਾਰੋ, ਬੇਵਰਲੀ।

ਸਾਡੇ ਕੋਰਾ ਰੂਟ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਟੀਮ ਲਈ ਕੋਰਾ ਦਾ ਦੂਜਾ ਦਿਨ।

ਸਾਡੇ ਕੁਓਰਾ ਲਈ ਵੀ ਇਹੀ ਦਿਨ ਸੀ।

ਉਹ ਬਦਨਾਮ ਗੁਲਾਬੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਲੰਚ ਬੈਗ।

ਤਿੰਨ ਬੋਧੀਸਤਵ: ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ, ਚੇਨਰੇਜਿਗ ਅਤੇ ਵਜਰਾਪਾਣੀ ਦੇ ਨਾਲ ਦੀਰਾ ਪੁਆਕ ਮੱਠ ਤੋਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਦਾ ਉੱਤਰੀ ਚਿਹਰਾ। ਫੋਰਗਰਾਉਂਡ ਵਿੱਚ: ਨਿਕ, ਵੇਨ. ਧਮਰਖਥੋ, ਅਜਾਹਂ ਅਮਰੋ, ਵੇਣ। ਐਪਮਾਡੋ, ਰੋਰੀ, ਕ੍ਰਿਸ.

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਡੋਲਮਾ ਲਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡੋਲਮਾ ਲਾ ਵਿਖੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਲ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ।

ਗੁਰਲਾ ਮੰਧਾਤਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦਾ ਕਿਨਾਰਾ।

ਚੀਯੂ ਰੋਂਪਾ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ, ਚੀਉ ਗੋਂਪਾ ਦਾ ਐਬੋਟ।

ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਸ਼੍ਰੀ ਧਾਰਗਯੇ ਲਿੰਗ ਗੋਂਪਾ ਵਿਖੇ ਬਜ਼ੁਰਗ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਖੇਨਪੋ ਲੋਬਸਾਂਗ ਜਿਨਪਾ ਲਈ ਅਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦਾ ਜਾਪ ਕੀਤਾ।

ਤਿੱਬਤੀ ਅਤੇ ਥੇਰਵਾੜਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇਕੱਠੇ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ।

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਵੇਨ। ਵੇਨ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿਖੇ ਸੁਗਤੋ। ਗਿਆਨਪੂਰਣਿਕਾ ਮਹਾਥੇਰਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਚੀਨੀ।

ਉਸਦੀ ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਯਾਦ ਕਿਸੇ ਮਹਾਨ ਉਪਦੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਾਰੇ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਿਆ। ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਉਸਨੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਦਸ ਸਾਲ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਮੱਠ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦਲ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ ਵਿਖੇ ਇੱਕ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਬੋਲਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਆਲੋਚਨਾ ਦੀ ਇੱਕ ਵਾੜ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਬਚਾਅ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਸਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇੜਲੇ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਮੈਦਾਨ, ਐਪਿੰਗ ਕਾਮਨ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਸੈਰ ਕਰੀਏ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਆਲੋਚਨਾ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ, "ਓ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਹੋ।" ਪਰ ਜਿਸ ਚੀਜ਼ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਉਹ ਸੀ ਦੁੱਖ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਸਦੇ ਗੁੱਸੇ ਦੀ ਘਾਟ; ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਦਇਆ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ

ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੀ ਗਲਤ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸਨੂੰ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ: ਮੇਰੇ ਨਵੇਂ ਬੌਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਸੀ, ਜੋ ਆਖਰਕਾਰ ਸਫਲ ਹੋ ਗਈ, ਪਰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇੰਨੀ ਹਮਦਰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਅਗਲੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇੱਕ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਇਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਟੀਮ ਨਾਸ਼ਤਾ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਸਮੂਹ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ: ਸਲਾਈਡਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਫਿਰ ਸ਼ੇਰਪਾ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਨਦੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ। ਇਵਾਨਾ ਅਤੇ ਲੋਰੀ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ ਆਸਾਨ ਹੈ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਵਾਇਤੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪਹਿਰਾਵਾ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ - ਰੰਗੀਨ ਧਾਰੀਦਾਰ ਐਪਰਨ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਸਰੀਰ ਵਾਲਾ ਕਾਲਾ ਚੋਗਾ - ਅਮਰੀਕੀ ਬੇਸਬਾਲ ਕੈਪਸ ਅਤੇ ਵਾਕਿੰਗ ਬੂਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਲੱਗਦੇ ਹਨ, ਤਿੱਬਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਬਾਰਬੀ ਗੁੱਡੀਆਂ ਵਾਂਗ - ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਕਅੱਪ ਵੀ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹੋਣ।

ਅਗਲੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਾਥੀ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਰਹੇ ਸਨ - ਹਰੇਕ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਧਾਤ ਦਾ ਮੱਗ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ, ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੈਂਡਵਿਚ ਸਨ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦੂਜੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਤੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ: ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹੇ ਗੁਲਾਬੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲਿਆਂ ਨੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਅਨੁਭਵ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ। ਦੋਵੇਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣਾ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਸਨ - ਬਾਸੀ ਰੋਟੀ, ਪਨੀਰ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਉਬਲਿਆ ਹੋਇਆ ਆਂਡਾ - ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਤਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਹਾਲ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ।

"ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ - ਉਹ ਬਹੁਤ ਮਤਲੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂ।"

"ਤਾਂ ਤੁਹਾਡਾ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦੇ ਸਨ?"

"ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਸਹੀ ਹੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖਾਸ ਭੋਜਨ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਸ ਆਪਣਾ ਪੈਕ ਕੀਤਾ ਭੋਜਨ ਖਾਧਾ। ਫਿਰ ਨਾਸ਼ਵਾਨ ਭੋਜਨ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਡੀਜ਼ਲ ਵੈਗਨ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਬਚੇ ਹੋਏ ਭੋਜਨ ਉੱਤੇ ਵਹਿ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਭੋਜਨ ਖਰਾਬ ਹੋ ਗਿਆ - ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਆਂਡੇ ਅਤੇ ਦਾਲ ਹੀ ਮਿਲੇ। ਅਤੇ ਫਿਰ, ਉਚਾਈ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੁੱਖ ਘੱਟ ਕਰ ਦਿੱਤੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ।"

"ਬਾਕੀ ਗਰੁੱਪ ਬਾਰੇ ਕੀ? ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਔਰਤਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ।"

"ਲੋਰੀ ਅਤੇ ਨੋਰਬੂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਇਵਾਨਾ, ਹਾਂ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਰਸਮਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਰਹੇ।"

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਜ਼ਰੂਰ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਢਾਲਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।

ਮੈਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਹ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਿਸਕੁਟ ਪੀਤੇ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਗਿਆ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਦਰਬਾਨ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਡੇਰਾ ਪੁਕ ਗੋਂਪਾ ਵਿਖੇ ਸਾਡੇ ਠਹਿਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। "ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਤੁਰਨਾ। ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ, ਸਮਤਲ, ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਵਾਦੀ।" ਰੋਜਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਦਿਲਾਸਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰ ਵਾਂਗ ਗੂੰਜਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, "ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਚਲਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣੋ।" ਚੌੜੀ ਵਾਦੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਢਲਾਣ ਲੱਗ ਪਈ।

ਹੁਣ, ਜਿੰਨੇ ਭਾਰਤੀ ਹੇਠਾਂ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਓਨੇ ਹੀ ਵਾਦੀ ਉੱਪਰ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਹੇਠਾਂ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਨ ਜੋ ਉੱਪਰ ਗਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਕਸਰਤ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇ, ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦੇ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਥੱਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜੋ ਵਾਦੀ ਉੱਪਰ ਆਏ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਹੌਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੀ: ਪੰਜ ਜਾਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ, ਰੁਕਣਾ, ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣਾ, ਫਿਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਤੁਰਨਾ। ਬਹੁਤੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਪਰ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਰਤੀ ਲੰਘਦੇ ਸਮੇਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

"ਮਾਫ਼ ਕਰਨਾ, ਤੁਹਾਡਾ ਦੇਸ਼ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?"

"ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਆ ਰਹੇ ਹੋ?"

ਮੈਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਬਸ ਹੌਲੀ ਜਿਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਜਾਂ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ। ਉਹ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਗਏ। ਹਰ ਵੱਡੀ, ਚਮਕਦਾਰ ਲਾਲ ਮੂਰਤੀ ਆਪਣੇ ਟੱਟੂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਝੁਕ ਗਈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਦਾ ਨਕਾਬਪੋਸ਼ ਸਿਰ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹਿੱਲ ਗਿਆ। ਇਸਦੀ ਟੋਪੀ ਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕੰਢਾ ਉਸੇ ਪਾਸੇ ਲਟਕ ਗਿਆ। ਫਿਰ, ਟੱਟੂ ਦੇ ਅਗਲੇ ਕਦਮ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਭ ਕੁਝ ਉਲਟ ਜਾਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਟੱਟੂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਲਈ ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰੁਕਿਆ, ਆਪਣੀ ਪੂਛ ਚੁੱਕੀ, ਅਤੇ ਗਰਮ ਗੋਬਰ ਥੁੱਕਿਆ, ਤਾਂ ਉਸ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਹਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਜਾਪਿਆ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਨਾਲ ਅੱਗੇ-ਪਿੱਛੇ ਝੂਲਣ ਲੱਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਘੋੜੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਚਾਹ ਦੇ ਸਟਾਲ 'ਤੇ ਇੱਕ ਡਿੱਗਦਾ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਜਦੋਂ ਘੋੜਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਡਿੱਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਬੇਸ਼ੱਕ, ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਨ। ਚਾਹ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਔਰਤ ਇੰਨੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਭਾਰ ਵਾਲੀ ਸੀ ਕਿ

ਉਸਨੂੰ ਘੋੜੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਹੋਰ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲੱਗ ਗਿਆ: ਇੱਕ ਮਾਲਕ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਧੱਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਘੋੜੇ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਆਪਣੀ ਜੈਕਟ ਖਿੱਚ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪੈਦਲ ਚੱਲ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅਮੀਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਚੰਗੇ ਕੈਮਰੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਫੁੱਲੀਆਂ ਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਮਹਿੰਗੇ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਡੰਡੇ ਵੀ ਫੜੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਬੇਕਾਰ ਜਾਪਦੇ ਸਨ।

ਹੁਣ ਤੱਕ, ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਸੀ: ਪਹਾੜ, ਸਖ਼ਤ ਮਿਹਨਤ, ਭਾਰੀ ਸਾਹ, ਭਾਰਤੀ, ਘਾਟੀ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ। ਜੋ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ ਉਹ ਅਗਲਾ ਰਸਤਾ ਸੀ; ਇਹੀ ਸਭ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਪੰਜਾਹ ਕਦਮ ਅਤੇ ਫਿਰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੁਕਣਾ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਵਧਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਘੱਟ ਕਦਮ। ਅੰਦਰ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਭਾਵਨਾ ਜੋ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਦਇਆ। ਦੁਪਹਿਰ ਤੱਕ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਭਾਰਤੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸਨ; ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੋਟੀਆਂ ਘਸੀਟ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਸ ਇਹ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਵੱਡੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸਨ।

ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਮਿਲ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਰੁਕੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸ ਦੌੜ ਦੌਰਾਨ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ।

ਉਸ ਨਾਲ ਸਭ ਕੁਝ ਆਸਾਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਛੋਟੀਆਂ-ਛੋਟੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੇ ਆਮ ਹੋਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਊਰਜਾ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਜੋ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਂਝੇ ਕੀਤੇ। ਸਾਰੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਉਪ-ਘਾਟੀਆਂ ਉੱਪਰਲੀ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਖੁਭਦੀਆਂ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਘਾਟੀ ਦੇ ਤਲ ਤੋਂ ਲੰਬੇ, ਪਤਲੇ ਝਰਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਦੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਘਾਟੀਆਂ ਛੋਟੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਘਾਟੀ ਉਸ ਉਚਾਈ ਤੱਕ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੋਰੇਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ; ਹਰ ਵਾਰ, ਰਸਤਾ ਚੱਟਾਨਾਂ ਜਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਨੀਵੀਂ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਏ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਕੰਕਰ, ਯਾਨੀ ਕਿ ਹੋਰ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਬਣੇ ਚੱਟਾਨ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਤਲਛਟ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵੇਖੀਆਂ। ਕੈਲਾਸ਼ ਇੱਕ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜਵਾਲਾਮੁਖੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਪਿਘਲੇ ਹੋਏ ਲਾਵੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪਲੱਗ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਤਲਛਟ ਪਰਤਾਂ ਨੂੰ ਤੋੜਦਾ ਸੀ, ਪਿਘਲਦਾ ਅਤੇ ਬਦਲਦਾ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਜਿਸ ਪਹਾੜ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ ਉਸ ਦੇ ਇੰਨੇ ਖੜ੍ਹੇ, ਕਾਲੇ ਪਾਸੇ ਸਨ। ਇਹ ਅਗਨੀ ਮੂਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਫਿਰ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਫੁੱਲ ਸਨ। ਰੋਰੀ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਇੰਨੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲੈਂਦੇ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਪੌਦੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਚਿੰਬੜੇ ਹੋਏ ਦੇਖੇ, ਛੋਟੇ, ਤੁਰ੍ਹੀ ਵਰਗੇ ਪੀਲੇ ਫੁੱਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਉੱਗਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਕਈ ਚੱਟਾਨਾਂ ਉੱਤੇ ਫੈਲਿਆ ਇੱਕ ਹਰਾ ਗੱਦਾ,

ਜਿਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ, ਨੇੜਿਓਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨ 'ਤੇ, ਛੋਟੇ ਹਰੇ ਫੁੱਲ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੁਝ ਦਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ, "ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ," ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣ ਲਈ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਫੋਟੋਆਂ ਲੈਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਬੈਠ ਗਿਆ।
ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਮੂਲ ਅਮਰੀਕੀ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਵਾਦੀ ਵੱਲ ਵੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਰੋਰੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨੇੜੇ ਆਏ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ।
"ਓਏ, ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੋਲਦੇ ਹੋ?" ਉਸਦੇ ਭਾਰਤੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਅਮਰੀਕੀ ਰੰਗ ਸੀ।
"ਹਾਂ।"
"ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਕਿੰਨੀ ਦੂਰ ਹੈ?"
"ਦੋ ਘੰਟੇ।"
"ਓਏ ਯਾਰ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ!"
"ਹਾਂ, ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
"ਸਾਡੇ ਚਾਰ ਚਾਲਕ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।"
"ਕੀ! ਉਹ ਇੰਨੀ ਜਲਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?"
"ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗਰੁੱਪ A ਅਤੇ B ਹਨ। ਕੱਲ੍ਹ ਗਰੁੱਪ A ਦੇ ਚਾਰ ਲੋਕ ਬਚੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣੇ ਦੱਸਿਆ।"
ਉਹ ਇਸ ਖੁਲਾਸੇ ਤੋਂ ਖਾਸ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਕੇ ਬੋਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਸਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਖਾਸ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਸਨ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਢਾਈ ਸੌ ਤਰਪੰਜਾਹ। ਅਸੀਂ ਪੰਜ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸੀ।" ਉਹ ਕਾਠਮੰਡੂ ਰਾਹੀਂ ਆਏ ਸਨ, ਉਹੀ ਰਸਤਾ ਜੋ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੇ ਲਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਹੁਣ ਪੱਕੀ ਸੜਕ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਰੂਥਲ ਦੇ ਪਾਰ।
"ਤੁਸੀਂ ਹਾਈਡ੍ਰੇਟਿਡ ਰਹਿਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?" ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ। "ਮੈਂ ਰੈੱਡ ਬੁੱਲ ਪੀਂਦੀ ਹਾਂ।" ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰੌਂਜਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਬਚਣ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਚਾਰ ਲੀਟਰ ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ।"
"ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਚਾਈ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣ ਲਈ ਵਾਧੂ ਦਿਨ ਦਿੱਤੇ?"
"ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਕੱਲ੍ਹ ਹੀ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ।" ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੋਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ ਬਿਤਾਈਆਂ ਸਨ, ਇੱਕ ਵਾਰ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਡਾਰਚੇਨ ਵਿੱਚ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹੁਣ ਇੰਨੇ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ! ਇੱਕ ਪਿਆਰੀ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ, ਛੋਟੀ, ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੀ ਪੈਂਟ ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੈਕੇਟ ਪਹਿਨੀ ਹੋਈ, ਹਰ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕ ਕੇ ਸੌਂ ਰਹੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।
ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਮਾਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਹਵਿਆਂ ਦੇ ਲੱਗਦੇ ਸਨ, ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਲੜਖੜਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਏ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠ ਗਏ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉੱਥੇ ਹੀ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ।

ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਸ ਪੁਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। "ਇਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਾ ਕਰੋ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਸਿੱਧਾ ਡੇਰਾ ਪੁਕ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੋਰ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਿੱਧੇ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਜਾਣਗੇ, ਪਰ ਗੋਂਪਾ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁਲ ਲੱਭਣਾ ਪਵੇਗਾ।" ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਗੋਂਪਾ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਨਦੀ ਦੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਦੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ, ਨੀਵੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਜਿਸ ਵੱਲ ਭਾਰਤੀ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਗੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਘਾਟੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੋਇਆ, ਡੋਲਮਾ ਲਾ ਵੱਲ ਮੁੜਦਾ ਹੋਇਆ।

ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਬੈਠ ਗਏ। ਸਾਫ਼, ਚਮਕਦਾ ਪਾਣੀ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਬਿਸਤਰੇ ਉੱਤੇ ਵਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ, ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਹੈਰਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਹੁਣ ਬੱਦਲਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ। ਇਹ ਇੰਨਾ ਢਲਾਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਗੋਲ ਚੋਟੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਕੋਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪਰਤ ਨਹੀਂ ਬਣੀ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਇੱਥੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਾਲੇ ਪਹਾੜ ਦੀਆਂ ਦੋ ਚਿੱਟੀਆਂ ਧਾਰੀਆਂ ਸਨ: ਇੱਕ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਵੱਲ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਵੱਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਅਗਨੀਯ ਚੱਟਾਨ ਵਿੱਚ ਤਰੇੜਾਂ ਸਨ, ਜੋ ਬਰਫ਼ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨ ਲਈ ਛੋਟੀਆਂ ਖਾਈਆਂ ਬਣਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ, ਘਾਟੀ ਦੇ ਪਾਰ, ਪਹਾੜ ਵਿੱਚ ਸਮਾਨ ਕਾਲੀ ਚੱਟਾਨ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਵੀ ਅਗਨੀਯ ਚੱਟਾਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬੈਠ ਕੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਘੰਟੇ ਲਈ ਇਕੱਲਾ ਬੈਠਾ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਲੈਮਰਗੀਅਰ ਉੱਡਿਆ, ਕਾਲੇ ਖੰਭਾਂ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਗਿਰਝ ਅਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟਾ ਅਤੇ ਗੇਰੂ ਸਰੀਰ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਬਾਜ਼ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ। ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਿੱਠਭੂਮੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ, ਇਹ ਇੱਕ ਕਾਂ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਨਹੀਂ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਭੋਜਨ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਬੱਦਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸਥਿਰ, ਆਪਣੇ ਝਿਜਕਦੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਰੋਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ, ਪਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉੱਚਾ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ, ਹਰ ਛੋਟੇ ਸਟਾਪ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰੁਕਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਗੇ, ਦੋ ਖੰਭਿਆਂ ਦੇ ਸਿਰੇ, ਹਰ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਟਿੱਲੇ ਦੀ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘੇ, ਨਵੇਂ ਜੁੱਤੇ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਲੋਕ, ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਪਰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਮ ਤੁਰਨ ਦੀ ਗਤੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਨੀਵੀਂ ਪਹਾੜੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਛੋਟੇ ਚਿੱਟੇ ਸਤੂਪ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਗੋਂਪਾ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਢਲਾਣ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਹਰੇਕ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਉੱਚੇ ਥੰਮ੍ਹ ਸਨ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ, ਬੱਦਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਹਨੇਰਾ ਹੁੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਲਦੀ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਿਰਫ਼ ਸੌ ਗਜ਼ ਹੀ ਚੱਲ ਸਕਿਆ।

ਗੋਂਪਾ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਹੇਠਾਂ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੱਥਰ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਹੁਣ ਮੱਠ ਤੋਂ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਮੱਠ ਦਾ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਸੀ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉੱਥੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮਰਾ ਬੁੱਕ ਕਰੇ - ਇੱਕ ਪਹਾੜੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਾਲਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਮੱਠ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਂਜਲੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਦਿਨ ਚੰਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਹਦਾਇਤ ਕੀਤੀ ਸੀ, "ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਰਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ," ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਹੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਸਰੀਰਕ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਭਾਰਤੀਆਂ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਮੈਂ ਦਿਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ ਸੀ।

ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹੱਥ ਹਿਲਾਇਆ। ਫਿਰ ਉਹ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਪੌੜੀਆਂ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਤੋਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਵੀ ਇਹੀ ਕਰਨ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਆਖਰੀ ਹਿੰਮਤ ਵਾਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੋਵੇ। ਮੇਰਾ ਇਰਾਦਾ "ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚਣਾ" ਸੀ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਠੋਕਰ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਪਰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਇੰਨਾ ਚੱਕਰ ਆਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਕੰਧ ਨਾਲ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਾਗਿਆ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਕਿੱਥੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਐਲਿਸ ਅਤੇ ਚਿੱਟੇ ਖਰਗੋਸ਼ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿੱਚ ਗੁਆਚ ਗਿਆ ਹਾਂ।

ਗੋਲ, ਚਪਟੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਬਣੇ ਵਿਹੜੇ ਦੇ ਪਾਰ, ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚੋਂ ਤਿੱਬਤੀ ਮੰਤਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ, ਪਰ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹੀ ਸਨ, ਜੋ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ: ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਪਾਏ, ਸਾਰੇ ਸਿੰਗਲ ਬਿਸਤਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੋ ਬਿਸਤਰੇ ਅਜੇ ਵੀ ਖਾਲੀ ਸਨ। ਇੱਕ ਬਿਸਤਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਦੂਜਾ ਉਲਟ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਬਿਸਤਰਾ ਖਾਲੀ ਛੱਡਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਜੋ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਜਗ੍ਹਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਮੈਂ ਨਮਸਕਾਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਛੋਟਾ ਬੈਗ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਵਾਲੇ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ, ਫਿਰ ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁੱਖਣਾ ਸੁੱਖੀਆਂ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਥੰਮ੍ਹ ਨਾਲ ਝੁਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸੁਰੀਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਲੀਨ ਕਰ ਲਿਆ।

ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਾਪ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਛੈਣੇ ਅਤੇ ਤੁਰ੍ਹੀਆਂ ਵਜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅੱਧੇ ਘੰਟੇ ਬਾਅਦ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਰੁਕ ਗਈ, ਜਿਵੇਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ 78 RPM ਰਿਕਾਰਡ ਬਿਜਲੀ ਜਾਣ 'ਤੇ ਰੁਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨੌਜਵਾਨ ਤੁਰੰਤ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਜੁੱਤੇ ਵੱਲ ਭੱਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਲੱਤ ਮਾਰੀ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਾਸਾ ਆਇਆ। ਕਿਸ਼ੋਰੋ! ਮੈਂ ਵੀ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਉਸੇ ਵੇਲੇ ਦੋ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਾਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੰਨੀ ਊਰਜਾ ਬਚੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ, ਨਹੀਂ, ਮੈਨੂੰ ਬਿਸਤਰਾ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਕੋਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਖਿੜਕੀ ਕੋਲ ਬਿਸਤਰਾ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ।

"ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦਸ ਲੱਖ ਗੁਣਾ ਪੁੰਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੋਵੋਗੇ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਸ ਲੱਖ ਗੁਣਾ ਪੁੰਨ ਮਿਲੇਗਾ। ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਸ ਲੱਖ ਗੁਣਾ ਗੁਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁੰਦਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਤੁਹਾਡਾ ਦੀਰਾ ਪੁਕ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਹੈ, ਠੀਕ?"
"ਹਾਂ," ਮੈਂ ਰੋਜਰ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
"ਬਿਲਕੁਲ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੀ ਸਹੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਹਿਲਾ ਦਿਨ ਆਸਾਨ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੱਕ ਆਰਾਮ ਦਾ ਦਿਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕੋ, ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਤੁਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਤੁਰ ਸਕਦੇ ਹਨ।"
ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਬਸ ਇਹੀ ਕੀਤਾ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਘਾਟੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਉਸ ਵੱਡੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਲੀ ਉੱਤਰੀ ਕੰਧ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ, ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਦੇ ਆਖਰੀ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਜੋ ਕਦੇ ਪੂਰੀ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਉੱਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਵੇਰ, ਮੈਂ ਬਸ ਆਪਣੀ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਦੇਖਿਆ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਪੱਥਰ ਦੇ ਬਰਾਂਡੇ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ: ਚਮਕਦਾਰ, ਫਿੱਕਾ ਨੀਲਾ, ਬੱਦਲ ਰਹਿਤ ਅਸਮਾਨ; ਚਮਕਦਾਰ ਚਿੱਟੇ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ, ਉਸੇ ਪੁਰਾਣੀ ਖਿੜਕੀ ਤੋਂ ਉਹੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਸ਼ੀਸ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਫਿੱਟ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੱਚ ਸਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਨੂੰ ਮੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਪਲਾਸਟਿਕ ਨਾਲ ਬਦਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਮਿੱਟੀ ਅਤੇ ਲਾਲ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬੇਤਰਤੀਬ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਸ਼ਾਲਤਾ ਅਤੇ ਚਮਕ ਸਹਿਣਯੋਗ ਹੋ ਗਈ। ਮੈਂ ਲੇਟ ਕੇ ਸ਼ਾਂਤ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਬਿਸਤਰੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਬਿਲਕੁਲ ਸ਼ਾਂਤ, ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ। ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਸਵੇਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਬਿਤਾਈ।
ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਉਭਰਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਨਾਸ਼ਤਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ਼ ਚਾਹ, ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ੈਲੀ: ਕਾਲੀ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਯਾਕ ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਨਮਕ ਨਾਲ ਬਣਾਈ ਗਈ, ਅਤੇ ਚਾਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਤਸਾਂਪਾ ਕਟੋਰੇ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਦੂਜਾ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇੱਕ ਉਭਰਦਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਆਮ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਵਰਗਾ ਕੁਝ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹੱਸਦਾ ਸੀ। ਜ਼ਾਹਰ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਸਨ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਉਸਦੇ ਜੁੱਤੀ ਮਾਰਨ ਅਤੇ ਹੱਸਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਦਾ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ।
ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਾਂ ਘਾਟੀ ਪਾਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਮੱਠ ਸ਼ਾਕਾਹਾਰੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਾਗਯੂ ਵੰਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁਖੀ, ਕਰਮਾਪਾ ਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮਾਸ ਖਾਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਈ ਸੀ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਖੁਦ ਅਕਸਰ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਂਦੇ ਸਨ। ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਲਈ, ਕੋਈ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਇੱਕ ਦਿਨ

ਉੱਥੇ ਰਹੇਗਾ। ਧਮਰਖੋ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਮਾਸ-ਅਧਾਰਤ ਵਿਕਲਪਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਅਪਾਹਜ ਨੌਜਵਾਨ ਸਾਡੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਆਇਆ, ਹੱਸਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਡੀਆਂ ਕੁਝ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਛੂਹਦਾ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਨੁਕਸਾਨ ਰਹਿਤ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਆਪਣੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਨੌਜਵਾਨ ਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ, ਚੁੱਪ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸੰਗੀਤ ਵਾਂਗ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਹਾੜ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ, ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਸਵੇਰੇ-ਸਵੇਰੇ ਨਦੀ ਦੇ ਪਾਰ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਤੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਡੋਲਮਾ ਲਾ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਥਿੜਕਣ ਵਾਲੀ ਚਾਲ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਦੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕ੍ਰਿਸ, ਆਪਣੀ ਸਥਿਰ, ਸਥਿਰ ਚਾਲ ਨਾਲ। ਦੇਰ ਸਵੇਰੇ, ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇ, ਘਾਟੀ ਉੱਤੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ, ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੱਰੇ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹ ਰਹੇ ਸਨ; ਪਹਿਲਾ ਕਿਸ਼ੋਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ, ਚੀਕ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮਸਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾਰਚੇਨ ਛੱਡ ਕੇ, ਉਹ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਪੂਰੀ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਹੇਠਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਗਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਪਹਾੜ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ: ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਇਸ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ।

ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ। "ਇਹ ਚੇਨਰੇਜ਼ਿਗ ਪਹਾੜ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵਜਰਾਪਾਣੀ ਅਤੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਹੈ।" ਘਾਟੀ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਦੋ ਚੋਟੀਆਂ ਜੋ ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਦਾਖਲ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੱਠ ਤੋਂ ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਜਾਪਦੀਆਂ ਸਨ, ਜੋ ਤਿੰਨ ਚੋਟੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਮਹਾਯਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਬੁੱਧ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਤਿੰਨ ਬੋਧੀਸਤਵ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ: ਚੇਨਰੇਜ਼ਿਗ ਦਇਆ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਵਜਰਾਪਾਣੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੰਜੂਸ਼੍ਰੀ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। "ਇੱਥੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਕਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਈਰਖਾ ਪੈਦਾ ਕਰੋਗੇ, ਜਾਂ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਬੁੱਧੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜ ਨਹੀਂ ਸਕੋਗੇ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਵਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਇਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਦਇਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਮੈਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਮੇਰਾ ਮਨ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਸੀ - ਉੱਚੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਸਿਰਫ਼ ਸ਼ਾਂਤੀ।

ਉਸ ਦੁਪਹਿਰ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਗੁਫਾ ਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ ਜਿੱਥੇ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੱਠ ਦੇ ਮੰਦਰ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਪਿੱਛੇ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਕੁਝ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਚੱਟਾਨ ਦੀ ਬਣਤਰ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ ਜੋ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਆਸਰਾ ਬਣਾਉਂਦੀ ਸੀ। ਮੱਠ ਗੁਫਾ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਬੋਧੀ ਸੰਤ ਦੀ ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ ਵੀ ਸੀ ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਨਾਲ ਜਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। "ਅੱਠ ਸੌ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਦੋਂ ਪਦਮ ਸੰਭਾਵ," ਜਿਸਨੂੰ ਕਾਗਯੂ ਆਪਣੀ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਸੰਸਥਾਪਕ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, "ਕੋਰਾ ਧਿਆਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਮਹਾਨ ਸੰਤ, ਗੋਤਸਾਂਗਪੋ, ਇੱਕ ਮਾਦਾ ਚਿੱਟੀ ਯਾਕ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ, ਇਸ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਗਏ, ਆਪਣੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਉੱਥੇ ਰਹੇ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸੌਂ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੌਂ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੁਪਨਿਆਂ ਲਈ ਬਹੁਤ

ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ, ਇਸਨੂੰ ਅਜ਼ਮਾਓ। ਮੱਠ ਦੇ ਨੇੜੇ ਇੱਕ ਹਜ਼ਾਰ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵੀ ਹਨ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਥੇ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ," (ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚਿੱਟੇ ਸਟੂਪਾਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੈਂ ਲੰਘਿਆ ਸੀ) "ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਗੁਫਾਵਾਂ ਹਨ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦਿਖਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਵਿੱਤਰ ਹੈ..." ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਗੁਣ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ: ਦਸ ਮਿਲੀਅਨ ਗੁਣਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਗੁਣਾ। ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਗੁਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ ਹੋ? ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਫ਼ਰਕ ਪਾਵੇਗਾ।

ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਮੈਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਵੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਪੈਰਾਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵਰਗੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। "ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਥਾਵਾਂ" ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸੇਂਟ ਪੈਟ੍ਰਿਕ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸੰਤਾਂ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਖ਼ਤ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯੋਗਤਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵੀਹ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਸਹੇਲੀ ਨੂੰ ਗਾਲਵੇ ਕਾਉਂਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਲੋਕ-ਕਥਾਵਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਖਰੜੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਾਰੇ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ" ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਚੀਜ਼ਾਂ "ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤੇ" ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ, ਉਹ ਤੱਥ ਸਨ! ਪਰ ਇਹ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਲੋਕ ਵਧੇਰੇ ਸਮਝਦਾਰ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨ ਪੀੜ੍ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਮੰਨਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਯੂਰਪ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਤੱਕ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਹੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ਜਿੰਨਾ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਸੀ।

ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਅਤੇ ਚੁੱਪ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ, ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪੜਾਅ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦਾ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਵਕ ਇੱਕਾਂਤਵਾਸ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮੱਠ ਟਾਪੂਆਂ ਵਰਗਾ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਵਾਂਗ ਪਹਾੜ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਪਾਸੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਜੇ ਮੈਂ ਸਮਤਲ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਮਸਾਂ ਹੀ ਪੰਜਾਹ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਸਜਾਏ ਦੋ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ, ਮੈਨੂੰ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠਣ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਚੱਟਾਨ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਆਰਾਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ, ਅਤੇ ਉੱਥੋਂ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਘਾਟੀ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਕੁਝ ਸ਼ਾਂਤ ਸੀ। ਕੁਝ ਬੱਦਲ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਪਹਾੜ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸਿਆਂ ਨੂੰ ਧੁੰਦਲਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਰੋਰੀ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਨਿਯਮਤ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਚੱਕਰ ਮੰਨਦਾ ਸੀ। ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਵਾਧੂ ਉਚਾਈ ਕਾਰਨ ਦਿਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਬੱਦਲ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾ ਗਰਮ ਹੁੰਦੀ ਗਈ। ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਪਹਾੜ ਘੱਟ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਗੋਲ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਾਕੀ ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ। ਉੱਥੇ ਅਸਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਨੀਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਸੁੱਕੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ - ਸਲੇਟੀ-ਭੂਰੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜ਼ਮੀਨ ਹਰਾ-ਭੂਰਾ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਹਿਮਾਲਿਆ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ

ਪੁਰਾਣਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਉਹ ਪਹਾੜ ਮਿਟ ਗਏ ਸਨ। ਸਿਰਫ਼ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ, ਇਸਦੇ ਅਗਨੀ ਭਰੇ ਕੋਰ ਦੇ ਨਾਲ, ਬੱਦਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ।

ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਚੀਕ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਾਰਮੋਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਿੱਧਾ ਖੜ੍ਹਾ ਦੇਖਿਆ, ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ। ਲੈਮਰਗੀਅਰ ਦੁਬਾਰਾ ਆਇਆ, ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਮਰੇ ਹੋਏ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਛੱਡੇ ਗਏ ਭੋਜਨ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦੀ? ਮੈਨੂੰ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਈਕੇਨ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੈਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਏ - ਡੂੰਘੇ ਸੰਤਰੀ, ਭੂਰੇ, ਹਰੇ ਅਤੇ ਕਾਲੇ, ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ - ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੱਟਾਨ ਖੁਦ ਮੀਕਾ ਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿੱਠਾ, ਚਟਾਈ ਵਰਗਾ ਪੌਦਾ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅਫ਼ਰੀਕੀ ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਦੇ ਜੀਵਤ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਾਰੂਥਲ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਰਲਦੇ ਹਨ। ਫੁੱਲਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਭੂਰਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬਿਲਕੁਲ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ; ਇਸਦੇ ਛੋਟੇ ਚਿੱਟੇ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਚੱਟਾਨ ਵਰਗਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਐਂਡਰੋਸੇ ਹੈ, ਸ਼ਾਇਦ ਐਂਡਰੋਸੇ ਟੈਪੇਟਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ 100% ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।" ਅਲਪਾਈਨ ਗਾਰਡਨਰਜ਼ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੈਸਮੀਨ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।

ਧੱਮਾਰਖੋ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਆਪਣੀ ਸੈਰ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਲੋਰੀ ਪੇਂਟਿੰਗ ਦਾ ਕੋਈ ਪਾਤਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਆ ਜਾਵੇ: ਲੰਬਾ, ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਉਸਦਾ ਉੱਤਰੀ ਲਹਿਜ਼ਾ ਵੀ ਹੈ, ਸਿੱਧਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਮਿਹਨਤੀ ਆਦਮੀ ਵਜੋਂ ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਉਸ ਸਵੇਰ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਪਾਣੀ ਦੀ ਬੋਤਲ ਦੇ ਪੱਟੇ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਪੁਰਾਣੇ ਧਾਗੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੁਕਸ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਰ ਦਾ ਇੱਕ ਮਰੋੜਿਆ ਹੋਇਆ ਟੁਕੜਾ ਕੱਢਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਖਾਲੀ ਘਾਟੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਅਗਲਾ ਸਮੂਹ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਗੋਂਪਾ ਵਾਪਸ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਸ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ-ਪਿੱਛੇ ਆਏ।

ਚਾਹ ਪੀਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਉੱਤਰੀ ਕੰਧ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਕੰਧ ਨੂੰ ਛੂਹਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਅਨੁਭਵ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਬਸ ਕਿਹਾ, "ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ।" ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਡੀ ਕਾਲੀ ਚੱਟਾਨ ਦੀਵਾਰ ਵੱਲ ਘੂਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੋਰੀ ਅਤਿਕਥਨੀ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਮੈਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕਾਈ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਕੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਸੀ - ਉਸਨੂੰ ਕਾਈ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ।

ਸਾਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਆਰਾਮ ਦੇ ਦਿਨ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ, ਸਿਵਾਏ ਬੇਚਾਰੇ ਐਪਾਮਾਡੋ ਦੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਤੇਜ਼ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉਸ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ ਕਿ ਦਰਦ ਘੱਟ ਜਾਵੇਗਾ, ਪਰ ਸ਼ਾਮ ਤੱਕ, ਉਸਦੀ ਹਾਲਤ ਅਜੇ ਵੀ ਮਾੜੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਸਾਰੀ ਬਾਕੀ ਊਰਜਾ ਉਸਦੇ ਮੋਢਿਆਂ ਅਤੇ ਗਰਦਨ ਦੀ ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਮਿਸ਼ ਦੇ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਮਿਲੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਹੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਅਸੀਂ ਵਰਾਂਡੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ, ਜਿਸਦੇ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਇਹ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ। ਫਿਰ ਰੋਰੀ ਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਸਲਾਈਡਸ਼ੋ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇਹੀ ਪਿਛੋਕੜ ਹੈ: ਇਵਾਨਾ ਅਤੇ ਲੋਰੀ, ਮੈਰੀਲਿਨ ਦੇ ਨਾਲ, ਦੁਬਾਰਾ ਚਿੱਟੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਖਟਾਸ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦਿੱਖ ਵਾਲੇ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੇ ਦੋਵੇਂ ਪਾਸੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਮਠਾਰੂ ਸੀ ਜੋ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲਹਾਸਾ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਕੋਈ ਫੋਟੋ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਮੱਠ ਤੱਕ ਘਾਟੀ ਪਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ; ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗੇ।

ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਵੇਲੇ, ਅਸੀਂ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰ ਸਕੀਏ। ਥੇਰਵਾਦ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਾਧਾ: ਗਨੋਚੀ ਵਰਗੇ ਪਾਸਤਾ ਦੇ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜੇ, ਸੁੱਕੇ ਪਨੀਰ ਅਤੇ ਬਾਸੀ ਮੱਖਣ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਹੋਏ, ਨਮਕ ਜਾਂ ਖੰਡ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਾਲ। ਸਾਡੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਈ, ਪਰ ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਦੋ ਪਲੇਟਾਂ ਖਾ ਲਈਆਂ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਪ੍ਰੋਟੀਨ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ!" ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਉਸ ਸ਼ਾਮ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਹੀ ਆਇਆ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹਿਮਾਨ ਨਿਵਾਜ਼ੀ ਲਈ ਸਾਡੀ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਦੋਰਜੇ ਅਨੁਵਾਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਜਾਪ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਚਲਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਪੰਦਰਾਂ ਮਿੰਟਾਂ ਲਈ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਬੈਠੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚਲੇ ਗਏ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਗਲਤਫਹਿਮੀ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਮ, ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾਵਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੈਲੀਕਾਪਟਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਬਾਹਰ ਭੱਜ ਗਏ ਜੋ ਕਿ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਫਿਲਮ ਚਾਲਕ ਦਲ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇਕੱਠੇ ਦੇਖਿਆ।

ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਸ਼ਰਮਿੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਇਹ ਇੱਕ ਦਿਆਲੂ ਮੱਠ ਹੈ। ਭਿਕਸ਼ੂ ਤੁਹਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਨਗੇ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਸੌਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਉਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਭਣ ਲਈ ਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਕੰਬਲ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣਗੇ।" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ: ਸਾਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕਮਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੀ ਦੂਰਬੀਨ ਦਿੱਤੀ ਜੋ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਅਪਾਹਜ ਕਿਸ਼ੋਰ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਨਾਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੁਫਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਾਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭਿਆ।

ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਉੱਚਾਈ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਰਾਤਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਨੀਂਦ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਊਰਜਾ ਅਤੇ ਬੇਚੈਨੀ ਦੀਆਂ ਤੇਜ਼ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਫਸਿਆ ਹੋਇਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ - ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਡਰੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਲ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਕੁਝ ਦੇਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ, ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ, ਫਿਰ ਲੇਟ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਦੂਜੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਇਕੱਲਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਹ ਕਮਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਫ਼ੋਨ ਆਇਆ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦੋਸਤ ਦਾ ਸੀ।

ਅਗਲੀ ਰਾਤ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਹੀ ਲੇਟ ਗਈ, ਆਪਣੇ ਰੂਮਮੇਟ ਦੇ ਘੁਰਾੜੇ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਸਾਹ ਲੈਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਰਹੀ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿੱਲਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਦਬਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਬੇਚੈਨ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਕੰਬਲਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਲੁਕ ਕੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਗੇਮਾਂ ਖੇਡ ਕੇ, ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਫ਼ੋਨ ਖਰੀਦਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦੀ ਬੈਟਰੀ ਲਾਈਫ ਸੱਤ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਵੋਇਸ ਰਿਕਾਰਡਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ 'ਤੇ ਦੋ ਗੇਮਾਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਟਾਉਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਹੁਣ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਹਰ ਰਾਤ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਰੰਗੀਨ ਗੇਂਦਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਇਆ। ਇਹ ਬਾਕੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਮੇਰੀ ਰਾਤ ਦਾ ਦਿਲਾਸਾ ਬਣ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ, ਬਚਣਾ ਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਸੀ।
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਗਲਾ ਦਿਨ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੀ। ਨਾਸ਼ਤੇ ਵੇਲੇ, ਦੋਰਜੇ ਮੇਰੇ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਤ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਹਾਰੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਘਾਟੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਵਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਾਂਗਾ; ਮੈਂ ਪਿਛਲਾ ਦਿਨ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਬਿਤਾਇਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਵੀ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ, ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਦੇ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਸਮਝੌਤਾ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਸੂਰਜ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਾਂਗਾ। ਦੋਰਜੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਾਕੀ ਸਮੂਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਖਾਣ ਲਈ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਸੀ - ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਖਾਣਾ ਖੁੰਝਾਉਣ।
ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮਤਲ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਵੇਰੇ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪਹੁੰਚਾਂਗਾ? ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਧੂ ਦਬਾਅ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਦੁਹਰਾਇਆ, ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਿਆਣਾ ਫੈਸਲਾ ਨਿਕਲਿਆ। ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਜ਼ਰੂਰ ਮਰ ਜਾਂਦਾ।

E
N
Shabje Draktok
5250m
Dzutrulpuk
4835m
Dolma La
Shiwal
Tsal
Drirapuk
0
1
2
3
Kms
Google earth

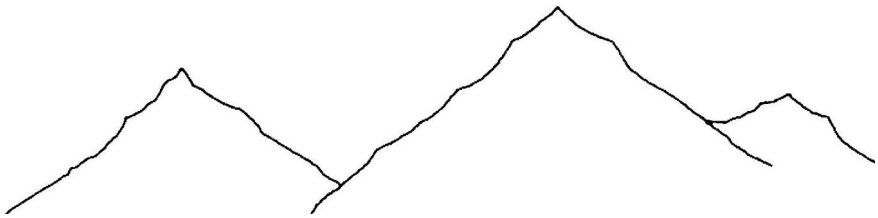

ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ!! ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ। ਇੱਥੇ! ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਡਿੱਗ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਸੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਲੰਬੇ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹ ਲੈ ਰਿਹਾ ਸੀ; ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਣਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜੇ ਮੇਰਾ ਮਨ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸਮਝ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਠੀਕ ਹੈ। ਜਾਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ: ਕ੍ਰਿਸ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਅਤੇ ਧਮਰਖੋ ਨੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਢੇਰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਥੈਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਲੰਬੇ ਜੁੱਤੀ ਦੇ ਤਸਮੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਰਹੇ ਹਨ। ਬੈਗਾਂ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ: ਅਜਾਨ ਚਾਹ, ਇੱਕ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਦੋ ਸਾਲ ਦੀ ਕੁੜੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਕੱਪੜੇ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਸ਼ਰਧਾ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਆਇਤਾਕਾਰ ਧਾਤ ਦੇ ਡੱਬੇ ਨੂੰ ਰੇਸ਼ਮ ਦੇ ਖੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕ ਸਮਤਲ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਇਕੱਠੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਜੋੜਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੋਰੀ ਥੋੜ੍ਹਾ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਚਿਹਰੇ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਪਣਾ ਵੱਡਾ ਕਾਲਾ ਕੈਮਰਾ ਫੜ ਕੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਆਪਣੀਆਂ ਲੱਤਾਂ ਨੂੰ ਕੱਸਦਾ ਹਾਂ, ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਖਿੱਚਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਜਾਪ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਾਪ ਖਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਹਾਂ: ਸ਼ਿਵਾਲ ਤਸਾਲ, "ਮੌਤ ਦਾ ਸਥਾਨ", ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੀ ਮੁੱਖ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਅਧਾਰ। ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨਾਲ ਢਕੀ ਹੋਈ ਹੈ: ਨੇੜਲੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਲਾਲ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਸਵੈਟਰ, ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਟੋਪੀ, ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਪੀਲਾ ਸਵੈਟਰ ਫੈਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਸਭ ਕੁਝ ਸੋਚ-ਸਮਝ ਕੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਦ੍ਰਿਸ਼: ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰ, ਇੱਕ ਧਾਰੀਦਾਰ, ਬਹੁ-ਰੰਗੀ, ਸਲੀਵਲੇਸ ਕਾਰਡਿਗਨ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਚਿੱਟੀ ਕਮੀਜ਼। ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਂ ਦੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਵੀ ਹਨ। ਇਹ ਢਲਾਣ ਵਿੱਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਜਗ੍ਹਾ ਜਾਂ ਪੱਥਰ ਚੁਣਿਆ ਹੈ। ਢਲਾਣ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਖੁੱਲ੍ਹੇ-ਹਵਾ ਵਾਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਬਚੇ ਹੋਏ ਸਮਾਨ ਵਰਗੀ ਹੈ।

ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸਥਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤਾਂਤਰਿਕ ਦੇਵੀ, ਵਜਰਾਯੋਨੀ ਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਹੈ। ਢਲਾਣ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ, ਸਾਡੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉੱਪਰ, ਉਸਦੀ ਇੱਕ ਪੱਥਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਹੈ, ਜੋ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ

ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇੱਥੇ, ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਆਪਣੇ ਸਮਾਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਤਿਆਗ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਸੰਸਾਰਿਕ ਸੰਪਤੀਆਂ ਦੇ ਤਿਆਗ ਅਤੇ ਇਸ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਲਗਾਵ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇਹ ਕੱਪੜੇ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ, ਵਾਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਤਾਲਾ, ਜਾਂ ਕੀਮਤੀ ਚੀਜ਼ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਅੱਧੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਹਰ ਕਿਸੇ ਲਈ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਖਾਸ ਚੀਜ਼ਾਂ ਰੱਖਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੀ ਮਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਘੜੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਉੱਕਰਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਘੜੀ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਧਾਤ ਦੇ ਡੱਬੇ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਧਮਰਖੋ ਦੀ ਛੋਟੀ ਧੀ ਦਾ ਪਹਿਰਾਵਾ: ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਕੱਪੜੇ। ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭਿਆਨਕ ਕਾਰ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਇਹ ਉਸਦਾ ਮਨਪਸੰਦ ਪਹਿਰਾਵਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸ ਆਪਣੀ ਪੜਦਾਦੀ ਦੀ ਉਂਗਲੀ ਦੀ ਸੂਈ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ।

ਇੱਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਲਈ, ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਮੌਤ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹੈ। ਇੰਨੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਹ ਲੈਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੂਰੇ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਦੀਆਂ ਇੰਦਰੀਆਂ ਦਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋਣਾ, ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਅਨੰਦਮਈ ਉਤਰਾਈ। ਇਹ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਰੂਪਕ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਸਾਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸੁਣਿਆ ਸੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਨੇ ਅਮਰਾਵਤੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਾਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਵਿਚਾਰ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਉਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੇਰਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਤਸਵਾਲ ਤਸਾਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਸੀ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਮੇਰਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਟੀਚਾ ਸੀ: ਇਸ ਸਥਾਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਮਾਰੋਹ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ। ਮੈਂ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਦੱਰੇ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪਾਰ ਕਰਾਂਗਾ। ਪਰ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਪਹਿਲਾਂ ਨਿਕਲ ਕੇ, ਮੈਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਚੀਨੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਾਮ ਛੇ ਵਜੇ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ 'ਤੇ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੁਲ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਾਲ ਚਮਕ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੀ ਦੁਪਹਿਰ, ਮੈਂ ਧੁੱਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਰਬੀਨ ਨਾਲ ਰਸਤੇ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਰਸਤੇ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਛੋਟੀ ਫਲੈਸ਼ਲਾਈਟ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਖੋਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਊਰਜਾ ਨਹੀਂ ਬਚੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਗੇ ਵਾਲੀ ਕੋਮਲ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਭ ਕੁਝ ਅਗਲੇ ਪਲ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਦੀ ਸਾਦਗੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਸੀ।

ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ: ਮੈਂ ਪੰਦਰਾਂ ਕਦਮ ਤੁਰਿਆ ਅਤੇ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਿਆ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲਿਆ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਦੇਖਿਆ, ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉਮੀਦ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਪੰਦਰਾਂ ਹੋਰ ਕਦਮ ਤੁਰਿਆ। ਮੈਂ ਰੁਕ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਆਪਣੀ

ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ: ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ। ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਦੀ ਗਰਜ ਨੇ ਸਾਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਡੁੱਬ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ। ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲ ਗਿਆ।
ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਸਮਾਨ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚਮਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉੱਪਰਲਾ ਪਹਾੜ ਚਮਕਦਾ ਰਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰ ਵੇਰਵੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਆ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਕਿ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਧੁੰਦਲੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹੁਣ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਨਦੀ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਪੁਲ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸਦਾ ਪਾਣੀ ਅਸਮਾਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਪਹਿਲਾ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਲੰਘ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤੇ ਦਾ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਇਆ। ਮੁੱਖ ਰਸਤਾ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਮੀਟਰ ਚੌੜਾ ਸੀ, ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਪੱਕਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਕੁਝ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਢਲਾਨ ਵਿੱਚ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਾਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਨਾਲ ਕਤਾਰਬੱਧ ਸੀ। ਤੁਰਨਾ ਆਸਾਨ ਸੀ, ਪਰ ਢਲਾਨ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ।
ਹੁਣ, ਮੈਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਬਾਰਾਂ ਕਦਮ ਬਾਕੀ ਹਨ। ਰਸਤਾ ਸਮਤਲ ਹੈ। ਪੱਥਰਾਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣਾ ਚੰਗਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੁਕਦਾ ਹਾਂ, ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਸਮਤਲ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਮੈਂ ਬਾਰਾਂ ਕਦਮਾਂ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਵੱਧ ਤੁਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਬੈਠਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਪਹਾੜ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਰੰਗ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਾਲੇ ਵਾਲਾਂ ਵਾਲੇ ਯਾਕ, ਹਰੇਕ ਕੱਪੜੇ ਦੀ ਲਗਾਮ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹੇ ਦੋ ਨੀਲੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਬੈਰਲ ਲੈ ਕੇ, ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੱਲ ਰਹੇ ਹਨ। ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਲਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਜ਼ੋਰ ਪਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ, ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ, ਨੂੰ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਲੱਗ ਰਹੀ ਹੈ।
ਢਲਾਣ ਹੋਰ ਵੀ ਢਿੱਲੀ ਹੁੰਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਸੌ ਮੀਟਰ ਬਾਕੀ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਦੂਰੀ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਮੇਰੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਦੋਰਜੇ ਬਾਕੀਆਂ ਨਾਲ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜੋ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਮੱਠ ਦਾ ਰਸਤਾ ਇੱਥੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਿੰਮਤ ਇਕੱਠੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਉਮੀਦ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ। ਮੈਂ ਸਫਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਮੇਰੇ ਪੁੱਛਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ। ਹਾਂ, ਬਸ ਆਰਾਮ ਕਰੋ।
ਉੱਥੋਂ ਰਸਤਾ ਲਗਭਗ ਸਮਤਲ ਹੈ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ, ਪਥਰੀਲੀ ਵਾਦੀ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਗਦੀ ਨਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਆਸਾਨ ਹੈ: ਮੈਂ ਰੁਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀਹ ਜਾਂ ਪੱਚੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਪਿਆਰੀ ਔਰਤ ਹੈ, ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿੜ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਜੁੱਤੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੌਲੀ ਕਦਮ, ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੌਲੀ ਕਦਮ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਕਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਹੱਥ ਉਸਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿੱਛੇ ਹੈ, ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਅੱਗੇ ਵੱਲ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ।
ਰਸਤੇ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠਾ, ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦਾ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਰੁਕਦਾ ਹਾਂ, ਆਪਣੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਡੂੰਘੇ ਸਾਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕੋਲ ਬੈਠਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਬਾਰਾ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਲੱਗੇਗਾ। ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ

ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਚਲਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗਤੀ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣ 'ਤੇ ਹੈ। ਉਸਨੂੰ ਨਜ਼ਰ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ। ਮੈਨੂੰ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਰੰਗ ਦੇ ਧੱਬੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਚੜ੍ਹ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਿਵਲ ਤਸਲ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਰੋਹ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਅੱਗੇ ਖੜ੍ਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਤੱਕ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਸਮੂਹ ਹੁਣ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਹੈਰਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ: ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਾਂਗਾ? ਨਾ ਵੇਖਣਾ ਬਿਹਤਰ ਹੈ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮਾਰੋਹ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਕੇ ਇੰਨਾ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਛੱਡਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਛੱਡਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ - ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਣੀ ਟੋਪੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਫਿਰ, ਉਸਦੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਲਈ ਟੋਪੀ ਦਿਖਾਈ। ਇੱਕ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਇਸਦਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਅਰਥ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੀ ਪਿਆਰੀ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਹੈ।

ਰੋਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮੇਰੀ ਪੁਰਾਣੀ ਟੋਪੀ ਦੀ ਲਈ ਗਈ ਫੋਟੋ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਦਾਸੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਰਾ ਸਭ ਤੋਂ ਪਿਆਰਾ ਕਬਜ਼ਾ ਸੀ। ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਗੁੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ: ਇਸ ਟੋਪੀ ਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਛੱਡ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਹਰਾ ਅਤੇ ਚਿੱਟਾ ਬੁਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੂਤੀ ਬਾਲਕਲਾਵਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਗੋਲ ਟੋਪੀ ਵਾਂਗ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ। ਦਸ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਕ੍ਰੈਕੇਂਸਬਰਗ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਮਨੁੱਖੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕੋਈ ਰਸਤੇ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਮਨੁੱਖੀ ਬਣਾਈਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਇਹ ਉੱਥੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਪਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਬੋਧੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਲੈਸੋਥੋ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਲਈ ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਮੈਂ ਉਸ ਟੋਪੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਮਿੱਥਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਲੈਸੋਥੋ ਦੇ ਇੱਕ ਉੱਚੇ ਪਠਾਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਆ ਰਹੇ ਭਿਆਨਕ ਤੂਫ਼ਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਦਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵੱਲ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਦੁਪਹਿਰ 1 ਵਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਸ ਮੌਸਮ ਦੌਰਾਨ ਹਰ ਸਾਲ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗਣ ਨਾਲ ਲੋਕ ਮਰਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਚਿੰਤਤ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਪ੍ਰਣ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਫਾ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਕਰਾਂਗਾ: ਨਾ ਬੋਲਣਾ, ਨਾ ਆਪਣੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਟਕਣਾ - ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਸਰਤ ਲਈ ਝੌਂਪੜੀ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਣਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਸਿਰ, ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਲੱਭ ਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਜਦੋਂ ਬਿਜਲੀ ਡਿੱਗੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਸਰਦੀਆਂ ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਟੋਪੀ ਪਹਿਨੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਾਉਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਦੇਖਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਕੋਟ ਹੈਂਗਰ 'ਤੇ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਜੇ ਮੈਂ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਦਿਨ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਵਧੀਆ ਰਿਹਾ। ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਦੂਈ ਟੋਪੀ ਕਹਿਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ

ਪਸੰਦ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਹਾਈਕਿੰਗ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਹਿਨਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਐਲਪਸ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਸੁਸਿਟੋ ਦੇ ਨਾਲ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼, ਟਾਟਰਾਸ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਨਾਲ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ, ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਨਾਤੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਸੇਂਟ ਪੌਲਜ਼ ਵੇਅ ਵੀ ਗਿਆ। ਅਤੇ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਕਿਤੇ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਓਏ, ਮੇਰੀ ਟੋਪੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ!

ਪਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨਾ ਮੇਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ 'ਟੋਪੀ' ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਵੀ। ਦੇਖੋ: ਇੱਕ ਹਰੇ-ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚੀਜ਼। ਬਾਕੀਆਂ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਤੱਕ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿਵਾਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ। ਮੈਨੂੰ ਬਸ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰਨਾ ਪਿਆ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਜਲਦੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਤੇ ਉਹ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਨਾ ਕਰਨ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਇਆ, ਉਹ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਵੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਓਨੀ ਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। ਉਹ ਅਠੱਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਿਛਲੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਕੋਈ ਵੀ ਸਿਖਲਾਈ ਨਹੀਂ ਲਈ ਸੀ। ਕੋਰਾ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਦਾ ਚਿਹਰਾ ਫਿੱਕਾ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਮੱਧ-ਉਮਰ ਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਮੱਠ ਦੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਪਹਿਨਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਐਲੇਕਸ, ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹਿੱਸੇ ਲਈ, ਜਿਸ ਦਾ ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਉਸਦੀਆਂ ਕੂਹਣੀਆਂ ਫੜੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਜੌਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਲੇਕਸ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਾਲ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ। "ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਜੌਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸੁਮੇਧੋ ਇੱਕ ਪਵਿੱਤਰ ਆਦਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਆਦਮੀ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉੱਪਰੋਂ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਸੁਮੇਧੋ ਠੀਕ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਆਦਮੀ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਸੀ; ਪੱਥਰ ਵੀ ਚੁੱਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ। ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਸੀ।"

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੈਨੂੰ ਇਕੱਲਿਆਂ ਹੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ। ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਪੌੜੀਆਂ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਹ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੈਠਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉੱਠਣ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ - ਦਰਅਸਲ, ਮੈਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਦਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ 'ਤੇ ਝੁਕ ਕੇ, ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਹਰ ਸਾਹ ਨਾਲ ਕੰਬ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹਰ ਵਿਰਾਮ ਮੇਰੇ ਦੁਬਾਰਾ ਉੱਠਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਅਨੰਤ ਕਾਲ ਤੱਕ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ।

ਘੋੜਿਆਂ ਅਤੇ ਯਾਕਾਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਭਾਰਤੀ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਚੜ੍ਹਨ ਦੇ ਯੋਗ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਮੈਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਾਂ ਤਾਂ ਬੁੱਢੇ ਜਾਂ ਬਹੁਤ ਮੋਟੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਲੋਕ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਸ਼ੇਰਪਾ ਜਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਗਾਈਡਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈ ਕੇ,

ਆਪਣੀਆਂ ਕੂਹਣੀਆਂ ਫੜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਚੁੱਕਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਔਰਤ ਨੂੰ ਦੋ ਸ਼ੇਰਪਾ ਲਗਭਗ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ, ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਹੌਲੀ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਭਾਰਤੀ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਰਹੇ ਸਨ। ਕੁਝ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਪੂਰਾ ਕੋਰਾ (ਧਾਰਮਿਕ ਪਰਿਕਰਮਾ) ਪੂਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਉਹ ਵੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਸਾਹ ਲੈਣ ਲਈ ਰੁਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਰਹੇ। ਪਿਤਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਨ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਵਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਾਰਾ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ ਧੀ ਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਗਿਆਕਾਰੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ। ਦਾਦਾ-ਦਾਦੀ ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਦਾਦਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਲਗਭਗ ਵੀਹ ਕਦਮ ਪਿੱਛੇ ਸੀ। ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਰੁਕਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਬਾਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨ ਲੱਗਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਹੀ ਉਹ ਸਿੱਧੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ।

ਉਸ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਅਗਲਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਔਖਾ ਹਿੱਸਾ ਅਜੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਯਾਦ ਵਿੱਚ ਤਾਜ਼ਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਕੋਈ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਸੀ - ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ, ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੇ ਕਿੰਨਾ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਆਕਸੀਜਨ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਡੂੰਘੇ ਸਾਹਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਭਿਆਨਕ ਦਰਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਲਗਭਗ ਇਕੱਲਾ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਉੱਪਰ ਦੋ ਸ਼ੇਰਪਾ। ਉਹ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੀ ਜੀਨਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਫੜ ਕੇ, ਹਰ ਕਦਮ ਉੱਪਰ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ੇਰਪਾ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਆਕਸੀਜਨ ਟੈਂਕ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਾਸਕ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਛੋਟੇ ਆਕਸੀਜਨ ਟੈਂਕ ਵੱਲ ਦੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਮੈਂ ਬੱਸ ਇਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ - ਬਸ ਘੂਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਗਲਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ - ਪਰ ਸਰੀਰਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ, ਮੇਰਾ ਸਰੀਰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਰ, ਕੁਝ ਕਦਮ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੁਣ, ਆਪਣੀ ਸੋਟੀ ਨੂੰ ਘਸੀਟਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਮੇਰੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਲਟਕ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਹ ਲਓ, ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਈ। ਸਾਹ ਲਓ। ਇੱਕ ਲੱਤ ਦੁਬਾਰਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਦਰਦ! ਰੁਕੋ। ਸਾਹ ਲਓ। ਰੁਕੋ। ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਥੋੜ੍ਹਾ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕ ਯਾਦ ਆਉਂਦੀ ਹੈ: ਕੋਈ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂ। ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਮਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰੋ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ। ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਦਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ, ਮੇਰੇ ਲਈ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਧੱਕਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ, ਪਰ ਕਦੇ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਣਾ। ਬੇਅੰਤ।

ਕੀ ਇਹ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਿਹਾ? ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਅਖੀਰ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਢਲਾਣ ਪਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਖੇਤ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਬਾਅਦ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਵੱਡੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਹਲਕੀ ਢਲਾਣ ਸੀ।

ਚਿੱਟੀਆਂ ਬਰਫ਼ਾਂ ਅਤੇ ਕਾਲੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਇਹ ਹੁਣ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਦੋ ਤਿੱਬਤੀ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਪੂਰਾ ਧਨੁਸ਼ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਰਫ਼ ਦੇ ਹਰੇਕ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਦੋ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਰਸਤੇ ਬਣਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਮੈਂ ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਰੁਕ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਇਹ ਸੰਭਾਵਨਾ

ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਝੁਕਣ ਨੂੰ ਫੜ ਸਕਾਂਗਾ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੱਬਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਉੱਥੋਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ, ਬਾਹਰੀ ਗੇਅਰ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ ਦੁਆਲੇ ਸਕਾਰਫ਼ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਹਾਂ। ਦਸ ਮਿੰਟ ਜ਼ਮੀਨ ਵੱਲ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਉੱਪਰ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਚੱਟਾਨ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਚੋਟੀਆਂ ਤੋਂ ਉੱਚਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਣ 'ਤੇ ਵੀ ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਦਰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਦੋ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਪੰਛੀ ਉੱਡ ਗਏ, ਚਿੱਟੇ ਅਤੇ ਸਲੇਟੀ ਰੰਗ ਦੀ ਇੱਕ ਝਲਕ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਜਾਂ ਰੋਰੀ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਕੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਇਹੀ ਯਾਦ ਸੀ। ਉੱਠਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਫਿਰ ਇਕੱਲਾ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਦਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ: ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਖੇਤਰ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਵਿਚਕਾਰ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਲਗਭਗ ਸਮਤਲ ਰਸਤੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਸੌ ਮੀਟਰ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਕਵਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਢੱਕੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਲੋਕ ਸਨ, ਰੂਸੀ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਮਾਂ ਆਪਣੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਦੁੱਧ ਚੁੰਘਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ, ਇਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਮੈਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਇਹ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਰੰਗ।

ਅਖੀਰ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇਖਿਆ। ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਹਰ ਪਾਸੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਖੰਭੇ ਤੋਂ ਘੁੰਮ ਰਹੇ ਸਨ, ਪੱਥਰਾਂ ਉੱਤੇ ਲਪੇਟੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਵਗ ਰਹੇ ਸਨ, ਇੰਨੀਆਂ ਪਰਤਾਂ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਕਾਰਪੇਟ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਮੇਰੇ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਉਸ ਪੱਥਰ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਜਿਸ 'ਤੇ ਮੈਂ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਤਿੱਬਤੀ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਏ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ, ਰੂਸੀ ਜਾਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ; ਇੱਕ ਬਜ਼ੁਰਗ ਆਦਮੀ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਵੀਹਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਸਕਾਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸਿਰ ਸਮਝ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਸੀ। ਦੂਰ ਪਹਾੜ ਸਨ: ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੋਰ ਛੋਟੇ ਪਹਾੜ।

ਮੈਂ ਇੱਥੇ ਹਾਂ! ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਦਿਖਾਇਆ! ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਹੌਲੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਸੀ। ਪਰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ, ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ। ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਦਿਲਾਸਾ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਬਸ ਇੱਕ ਸੁੰਨ ਸਵੀਕਾਰਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਗੇਂਦ ਵਾਂਗ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਹਰੇਕ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਕਾਲੇ ਪੈੱਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਦਾ ਨਾਮ, ਕਿਸੇ ਲਈ ਇੱਛਾ, ਜਾਂ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਲਾਭ ਲਿਖਿਆ ਸੀ। ਕੁਝ ਬੇਨਤੀਆਂ ਸਨ। ਕੁਝ ਮੈਂ ਖੁਦ ਜੋੜੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਸਿਰਾ ਮੁੱਖ ਖੰਭੇ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਨਾਲ ਖਿੱਚਿਆ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਿਰੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਹੋਰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ। ਮੇਰੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਕਤਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਉੱਪਰ ਲਟਕ ਰਹੀ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰੇਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ ਫੋਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ ਅਤੇ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਥਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ, ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਆਏ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਝੰਡਿਆਂ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜੇ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀ ਚਟਾਈ 'ਤੇ ਸਿੱਧਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਝੰਡੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤੇ।

ਹੁਣ ਚੀਨੀ ਸਮੇਂ ਦੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਵਜੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸ਼ਾਂਤ ਮਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਥੱਕਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਉਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ; ਮੈਂ ਜੋ ਵੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਉਹ ਅਸੰਭਵ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਊਰਜਾ ਦੇ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇੱਥੋਂ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਚਾਹ ਘਰ ਤੱਕ ਸਿੱਧਾ ਉਤਰਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਜਾਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ। ਘਾਟੀ ਉਸ ਤੋਂ ਨੀਵੀਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਛੱਡਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੱਠ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਰਸਤਾ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਇੱਕ ਕੋਮਲ ਢਲਾਣ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਵਾਂਗਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਦਿਨ ਦੀ ਬਾਕੀ ਦੀ ਸੈਰ ਕਿੰਨੀ ਦੇਰ ਹੋਵੇਗੀ। ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਉਹ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੇ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਜਲਦੀ ਕਰਨੀ ਪਈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਟਾਰਚ ਸੀ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਹਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

"ਉੱਥੇ ਮੈਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਖਿੱਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀ - ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਘੁੰਮਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ," ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦੱਸਿਆ। "ਸੁਮੇਧੋ ਆਰਾਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਕਾਫ਼ੀ ਚੰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਟ੍ਰੈਕ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਠੀਕ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਅੱਗੇ ਨਹੀਂ ਵਧੇ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਜੌਨ ਲੇਵੀ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਬਚਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਔਖੇ ਚੱਟਾਨਾਂ ਹੇਠਾਂ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਹ ਵੀ ਅੱਗੇ ਵਧਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਦਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਸੌ ਗਜ਼ ਤੁਰੇ, ਫਿਰ ਉਸਨੂੰ ਬੈਠਣਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮ ਕੀਤਾ, ਸ਼ਾਇਦ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਠ ਕੇ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਤੁਰਿਆ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਠੀਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਗਾਈਡ ਜਲਦੀ ਹੀ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਣਗੇ। ਪਰ ਅਸੀਂ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ, ਅਤੇ ਸੁਮੇਧੋ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਕੋਈ ਸਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਨਹੀਂ ਆਇਆ! ਸਾਰੇ ਗਾਈਡ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਗਏ ਹੋਏ ਸਨ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਇਕੱਲਾ ਸੀ।"

"ਕੋਈ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਨਹੀਂ?"

"ਅਸੀਂ ਪਾਸ ਛੱਡਣ ਵਾਲੇ ਆਖਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਬਾਕੀ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸਦਾ ਸਹਾਇਕ ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਵੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਬੁਖਾਰ ਦੇ ਛਾਲੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਤਾਂ, ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਰਹਿ ਗਏ।"

"ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭੜਕ ਰਿਹਾ ਸੀ," ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ। "ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਇਕੱਲਾ ਕਿਉਂ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ? ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ! ਫੌਜ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਸਨੂੰ 'ਡਰੈਗ' ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਉਹ ਆਦਮੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਤੁਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਬਹੁਤ ਦੇਰ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ..."

"ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਚਿਰ ਚੱਲਿਆ?"

"ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਅਸੀਂ ਕੁੱਲ ਛੇ ਜਾਂ ਸੱਤ ਘੰਟੇ ਇਕੱਠੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਮਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਤੂੰ ਮਰ ਜਾਵੇਂ।' ਮੇਰਾ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਿਹਤਮੰਦ ਸੀ ਅਤੇ ਠੀਕ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮਦਦ ਲੈਣ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜ ਕੇ, ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਤੁਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਨਾ ਮਰ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਅੰਦਰੋਂ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਉਬਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਸੱਚਮੁੱਚ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਇਹ ਗਾਈਡ ਕਿੱਥੇ ਸਨ? ਫਿਰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਿੰਨਾ ਸੁੰਦਰ! ਇਹ ਪਹਾੜ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ, ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਨੁਭਵ ਹੈ!' ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਭਗ ਡਿੱਗ ਪਿਆ, ਲਗਭਗ ਮਰ ਗਿਆ। ਉਹ ਪਲ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਾ ਪਲ ਸੀ! ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਸਨੂੰ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਹੋਣਾ ਪਸੰਦ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਗੁੱਸਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।" ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲੱਭ ਲਿਆ। ਉਸ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ, ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਇਸਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਅਨਮੋਲ ਅਨੁਭਵ ਸੀ।

"ਅਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਗੁੱਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ?"

"ਹਾਂ, ਉਹ ਗੁੱਸਾ ਤੁਰੰਤ ਦੂਰ ਹੋ ਗਿਆ," ਹਾਲ ਯਾਦ ਆਉਣ 'ਤੇ ਫ਼ੋਨ 'ਤੇ ਦਿਲੋਂ ਹੱਸਦਾ ਹੈ। "ਫਿਰ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਸੀ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਚਿੰਤਤ ਸੀ, ਪਰ ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੱਲ ਪਏ। ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ, 'ਹਾਲ, ਇੰਨੇ ਬੁੱਢੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਨੇਕ ਹੈ।'"

"ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਲਗਭਗ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਰਸਤਾ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਨਾਲ, ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੇ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕੈਂਪ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਸੌ ਗਜ਼ ਦੂਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਗਾਈਡ ਭੱਜਦੇ ਹੋਏ ਵਾਪਸ ਆਏ ਅਤੇ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਲੈ ਗਏ। ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਕੈਂਪ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਚੰਗੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪਿਆ; ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸੀ।"

ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹਨੇਰੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ, ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਰੋਰੀ ਨੂੰ ਗੋਂਪਾ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਕ ਉੱਚੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਚਿੰਤਤ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਚੀਨੀ ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੌਂ ਵੱਜ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗਾਈਡ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਲੰਘਾਂ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮੋਬਾਈਲ 'ਤੇ ਕਾਲ ਕਰੇ। ਉਹ ਇੱਕ ਯੂਕਰੇਨੀ ਟੀਮ (ਰੂਸੀ ਨਹੀਂ) ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਦੋ ਘੰਟੇ ਹੋਰ ਹੇਠਾਂ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਮੈਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ—ਪਿਛਲੀ ਸਵੇਰ ਤੋਂ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਚੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ—ਅਤੇ ਮੈਂ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠ ਗਿਆ, ਬਾਕੀ ਘਾਟੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਘਾਟੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਹੁਣ ਪਹਾੜ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਗੋਲ ਢਲਾਣਾਂ ਸਨ। ਅੱਗੇ, ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਦੇ ਤਲ ਨੂੰ ਕੱਟਦੀ ਹੋਈ, ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਖੱਡ ਵਿੱਚ ਡਿੱਗਦੀ ਹੋਈ, ਚੱਟਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ: ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ, ਹਲਕਾ ਜਾਮਨੀ, ਹਰਾ, ਇੱਕ ਗੂੜ੍ਹਾ ਜਾਮਨੀ ਜੋ ਲਗਭਗ ਕਾਲਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਗੂੜ੍ਹਾ ਲਾਲ-ਭੂਰਾ ਰੰਗ। ਦੂਰੀ 'ਤੇ, ਘਾਟੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਧੁੰਦਲੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਅਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੂਰਬੀਨ ਰਾਹੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਪਹਾੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਸਿਰਫ਼ ਜ਼ਿੰਦਾ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ।

ਮੈਂ ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਇੱਕ ਧੁੰਦਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਦੂਰ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ: ਭੂਰੇ ਘੋੜੇ, ਲਾਲ ਧੱਬਿਆਂ ਵਾਂਗ, ਅਥਾਹ ਕੁੰਡ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਦੂਜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੰਘਦੇ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਸੀ: ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਖੁਰਾਂ ਦੀ ਠਰ-ਠਰ, ਘੰਟੀਆਂ ਦੀ ਗੂੰਜ, ਅਤੇ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਟੁਕੜੇ। ਪਰ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸ ਪਾਸੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦਿਵਾਉਣ ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਕੂੜੇ ਨੂੰ ਸੁੱਟਣ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਕੋਈ ਤਿੱਬਤੀ ਕੁਲੀ ਜਾਂ ਨੇਪਾਲੀ ਗਾਈਡ ਇਸ ਛੋਟੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਪਵਿੱਤਰ ਮੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਮਨੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਨੂੰ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਲਈ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦਾ ਸੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੁੱਖ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਕੱਲ੍ਹ ਰਾਤ ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸੁੱਤਾ; ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਸਿਰਹਾਣੇ 'ਤੇ ਸਿਰ ਰੱਖਿਆ, ਮੈਨੂੰ ਡੂੰਘੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਮੈਂ ਤਿੰਨ ਘੰਟੇ ਸੁੱਤਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਪਿਆਸ ਬੁਝਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਡੂੰਘਾ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਕੇ ਉੱਠਿਆ, ਬਾਹਰ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੱਠ ਦੇ ਵੱਡੇ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਚੱਕਰ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਵਿੱਚ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉੱਥੇ ਰਿਹਾ। ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਬੇਚੈਨੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਹੋ ਗਿਆ ਹੋਵਾਂ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਭਾਵਨਾ ਘੱਟ ਗਈ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸ਼ਾਂਤੀ ਛਾ ਗਈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਪਲਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੌਂ ਗਿਆ।

ਦੇਰ ਰਾਤ ਜਾਗਣ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਪਹਾੜੀ ਢਲਾਣਾਂ 'ਤੇ ਹੋਣ ਦਾ ਯਾਦ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਕਿਉਂ। ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਸਮੂਹ ਧਿਆਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਮਿਸ਼ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਵੀ ਵਾਪਸ ਆਵਾਂ। ਇਹ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ, ਰਾਤ ਦੀ ਠੰਢੀ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ।

0
10
20
Kms
N
KAILASH
6714m
Darchen
Barka
Hoi
Langna
Serkyi
Seralung
Chui
MANASAROVAR
Yashi
Neygo
RAKSHAS TAL
Gotsuk
Trugo
Gur La
4600m
GURLA MANDHATA
7694m
NEPAL
Google earth
Image Landsat

ਪਿਛਲੀ ਸ਼ਾਮ ਦੀ ਸੈਰ ਦੌਰਾਨ ਮੈਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸ਼ੇਰਪਾ ਗਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ ਜੋ ਆਖਰੀ ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕੀਤਾ। ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਹੋਈ; ਉਤਰਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਣ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਬੁਰਾ ਮਜ਼ਾਕ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਿਆ ਕਿ ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰਬਤਾਰੋਹੀਆਂ ਲਈ ਹੈ ਜੋ ਆਕਸੀਜਨ ਸਿਲੰਡਰਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਉੱਚੀਆਂ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਚੋਟੀਆਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ ਲੋੜੀਂਦੀ ਆਕਸੀਜਨ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਨਹੀਂ ਮਾਣ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੇਰੇ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਉਤਰਨਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲੰਮੀ, ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਸੈਰ ਹੀ ਬਚੀ ਸੀ।

ਗਾਈਡ ਸਾਡੇ ਗਾਈਡ, ਇੰਦਰਾ, ਦੇ ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਉੱਚੀਆਂ ਨੇਪਾਲੀ ਵਾਦੀਆਂ ਤੋਂ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਰ ਸਨ; ਦੋ ਔਰਤ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਹ ਡਿੱਗਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਚੁੱਕ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਦੋ ਹੋਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਆਗੂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਰੁਕ ਕੇ ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਆਗੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। “ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਔਰਤ ਵਾਂਗ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਘੋੜਾ ਲੈ ਆਵੇ, ਨਹੀਂ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ। ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੁਫ਼ਤ ਵਿੱਚ ਲਵੇਗੀ, ਨਹੀਂ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਪਹਾੜ ਉੱਤੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਘੋੜਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ, ਨਹੀਂ! ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਉਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, 'ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਜੇ ਮੈਂ ਮਰ ਗਈ? ਮੈਂ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਾਂ।' ਪਰ ਉਹ ਰੱਬ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉਹ ਸਿਰਫ਼ ਸੁਆਰਥੀ ਹੈ!'

ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ, "ਉਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਹੋਈਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਨੌਕਰ ਹਾਂ। ਅਤੇ ਉਹ ਬਹੁਤ ਗੰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੂੜਾ - ਡੱਬੇ, ਖਾਣੇ ਦੇ ਪੈਕੇਟ, ਬੋਤਲਾਂ - ਸੜਕ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁੱਟ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।" ਉਸਨੇ ਦੋ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੇ ਡੱਬਿਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਲੰਘ ਰਹੇ ਸੀ। "ਅਤੇ ਉਹ ਸੜਕ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਕੋਲ ਮਲ-ਮੂਤਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਨਹੀਂ।"

ਭਾਰਤੀ ਔਰਤ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ ਚੀਨੀ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਲਈ ਬੇਲੋੜੀ ਮੁਸੀਬਤ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ: ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਰਾਤ ਹੋਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲੈਣ ਲਈ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਭੇਜੀ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਗਾਈਡ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕੇ ਸੀ, ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਛੱਡ ਕੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਤੁਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹੋਰ ਭਾਰਤੀ ਟੂਰ ਕੰਪਨੀਆਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜੀਆਂ ਸਨ। ਪੈਸੇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤੀ ਗਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲਿਆ। "ਉਹ ਹਿੰਦੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਤਿੱਬਤੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ, ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸਲਾਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ।" ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਦਿਨ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੋ ਭਾਰਤੀ (ਚਾਰ ਨਹੀਂ) ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ। ਹੁਣ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਾੜ 'ਤੇ, ਸ਼ਿਵਲ ਤਸਾਲ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਦਫ਼ਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚੋਲੇ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਨਾਸ਼ਤੇ ਵੇਲੇ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੱਕ ਗਾਈਡ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਮੂਰਖਤਾਪੂਰਨ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। "ਇਸਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?"
ਪਰ ਮੇਰੇ ਲਈ, ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਸ ਸਵੇਰ, ਭਾਰਤੀ ਉਹੀ ਸਨ ਜੋ ਉਹ ਸਨ - ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੋਟੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੇ ਬੇਕਾਰ ਸਵਾਲ ਵੀ।

ਬਾਕੀ ਬਚੇ ਭਾਰਤੀ ਆਪਣੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਚੀਨੀ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ: ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਜਿਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੇ ਆਦਮੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਸਿਰ ਦੁਆਲੇ ਰੁਮਾਲ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਹਿੰਦੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਾਟਕੀ ਭਾਸ਼ਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਇਸ਼ਾਰੇ ਸਨ। ਹੁਣ, ਗੱਡੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕਦਮ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ, ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਾਸ਼ਣ ਦਿੱਤਾ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਜਾਣ। ਫਿਰ ਗੱਡੀਆਂ ਧੂੜ ਦੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਅੱਗੇ ਵਧੀਆਂ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਪੱਛਮ ਵੱਲ, ਤੀਰਥ ਮਾਰਗ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ ਜੋ ਪਹਾੜ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਡਾਰਚੇਨ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ, ਹੁਣ ਦੁਬਾਰਾ ਆਪਣੇ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ, ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ, ਘੰਟੀਆਂ ਵੱਜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਦੇਖਿਆ, ਲਗਾਤਾਰ ਧੂੜ ਦੇ ਛੋਟੇ ਬੱਦਲਾਂ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਹੁਤ ਅੱਗੇ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਦਰਬਾਨ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਆਪਣਾ ਭਾਰ ਛੱਡ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ।
ਮੇਰੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਯਾਕਾਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਚਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਸਾਫ਼ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਪਹਾੜੀਆਂ ਸਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢਕੇ ਪਹਾੜ, ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਪਤਲੀ, ਚਿੱਟੀ, ਖੁੱਡਾਂ ਵਾਲੀ ਰੇਖਾ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਜ਼ਾਰਾ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਨਵੇਂ ਚੀਨੀ ਸੈਲਾਨੀ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉੱਚੇ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਬਿਲਬੋਰਡਾਂ ਨੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ।
ਅੱਜ ਸਿਰਫ਼ ਅੱਧੇ ਦਿਨ ਦੀ ਸੈਰ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪੰਦਰਾਂ ਘੰਟੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤੁਰ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਸਵੇਰ ਮੇਰੀ ਥਕਾਵਟ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧਦੀ ਗਈ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਹਲਕੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨੇ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਥੱਕਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਵੇਂ ਸਾਰੀ ਖੁਸ਼ੀ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਅੱਗੇ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਡਾਰਚੇਨ ਇੱਕ ਧੂੜ ਭਰੀ ਮਿਰਗੀ ਵਾਂਗ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜੋ ਕਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਕਿਤੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸੀ।
ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਤੋਂ, ਯਾਕਾਂ ਦਾ ਝੁੰਡ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੇਰਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕਈ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸੀਟੀਆਂ ਅਤੇ ਗਰਜਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਪਰ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਰੁਕਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਉਹ ਮੇਰੇ ਨੇੜੇ ਆਉਂਦੇ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਹੁਣ ਇੰਨਾ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਰੁਕਣਾ ਪਿਆ।

ਯਾਕ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਮੈਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਖਾਲੀ ਟੂਰਿਸਟ ਬੱਸ ਆਈ, ਹਾਰਨ ਵਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਹਟਣਾ ਪਿਆ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤੁਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਯਾਕਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਯਾਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਡਾਰਚੇਨ ਵੱਲ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਇਆ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਖਾਲੀ ਤਿੱਬਤੀ ਘਰ ਦੇਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਬੰਦ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਹੋਟਲ ਲਈ ਢਾਹ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਵੱਲ ਮੁੜਿਆ ਅਤੇ ਯਾਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਕਿੱਥੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਦੀ ਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਕਈ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸਾਂ ਸਨ, ਸਾਰੀਆਂ ਚਿੱਟੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮਿਆਰੀ ਚੀਨੀ ਮਾਡਲ ਸੀ। ਨਹੀਂ, ਇਹ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ: ਇਹ ਬਹੁਤ ਨਵੀਂ ਹੈ। ਨਹੀਂ, ਉਹ ਵਾਲੀ ਵੀ ਨਹੀਂ; ਸਾਮਾਨ ਗਲਤ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਬਾਹਰਵਾਰ ਹੋਟਲ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਉੱਥੋਂ ਮੈਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੜ੍ਹਨਾ ਪਿਆ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਕਿਤੇ ਖਾ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਲਗਭਗ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਕਿੱਥੇ? ਵਾਪਸ ਚੌਰਾਹੇ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਗੁਆਚਿਆ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ, ਰੱਬ ਦਾ ਸ਼ੁਕਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਟਰੱਕ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਆ ਗਈ।

ਉੱਥੇ ਜਾਓ। ਡਰਾਈਵਰ ਨੂੰ ਲੱਭੋ। ਉਹ ਸਮਝ ਜਾਵੇਗਾ। ਦੁਕਾਨਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਜਾਓ। ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਚੀਨੀ ਭੋਜਨ ਦੇ ਕਟੋਰੇ ਲੈ ਕੇ ਇੱਕ ਮੇਜ਼ ਦੁਆਲੇ ਬੈਠੇ ਹਨ, ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਠ ਜਾਓ। ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ। ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਖਾਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਚੌਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਹੁਤ, ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਬਸ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਂਦੇ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਪਿਆਸ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਮੈਂ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦਾ ਹਾਂ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਬਿਹਤਰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ-ਇੱਕ ਕਰਕੇ ਮੇਰੇ ਮਨਪਸੰਦ ਪਕਵਾਨ ਖਤਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਕਿਸਨੂੰ ਪਰਵਾਹ ਹੈ? ਸੈਰ ਆਖਰਕਾਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ।

ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨੀਲੀ ਝੀਲ ਹੈ, ਕਦੇ ਫਿਰੋਜ਼ੀ ਨੀਲਾ, ਕਦੇ ਗੂੜ੍ਹਾ ਨੀਲਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ, ਦਿਨ ਦੇ ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉੱਪਰ ਅਸਮਾਨ ਸਾਫ਼, ਹਲਕਾ ਨੀਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਹਾੜ ਹਲਕੇ ਬੱਦਲਵਾਈਆਂ ਹਨ, ਕਦੇ ਸੰਘਣੇ, ਅੱਜ ਵਾਂਗ। ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਪਹਾੜ ਇੰਝ ਜਾਪਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ।

ਮੈਂ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਦੇ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਹਾਂ - ਮੇਰੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਉੱਚਾ ਗੁਰਲਾ ਮੰਧਾਤਾ ਪਹਾੜ ਹੈ, ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹੋਰ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਹੈ। ਇਹ ਉੱਚਾ, ਵਿਸ਼ਾਲ ਅਤੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਪਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਵਾਂਗ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਇਹ ਮੁੱਖ ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਲੜੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਗੁਰਲਾ ਮੰਧਾਤਾ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ, ਇਹ ਲੜੀ ਇੱਕ ਸਖ਼ਤ ਚਿੱਟੀ ਪੱਟੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਪਾਰ ਇੱਕ ਬੱਦਲਵਾਈ ਵਾਲੀ ਚੋਟੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਨੇਪਾਲ ਸਥਿਤ

ਹੋਵੇਗਾ। ਹਿਮਾਲੀਅਨ ਲੜੀ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨੀਵੀਂ, ਗੋਲ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਪਿਛਲੀ ਸਰਦੀਆਂ ਦੀ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਜੇ ਵੀ ਪਿਘਲੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਝੀਲ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣ 'ਤੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਉੱਪਰ ਉੱਠਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਝੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਗੋਲ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ - ਉਹ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਅੱਜ ਬੱਦਲਾਂ ਨਾਲ ਢਕੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਝੀਲ ਪੰਛੀਆਂ ਨਾਲ ਲਗਾਤਾਰ ਗੂੰਜ ਰਹੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਘੰਟਿਆਂ ਤੋਂ ਬੈਠਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਨੀਲੇ ਰੰਗ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਹਰ ਸਮੇਂ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਹਿੱਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਰੂਫਸ ਸ਼ੈਲਡਕਸ; ਬਾਰ-ਹੈੱਡਡ ਗੀਜ਼ ਚਹਿਕਦੇ ਅਤੇ ਉੱਡਦੇ ਹਨ; ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਚਹਿਕਦੇ ਹੋਏ ਗ੍ਰੇਟ-ਕ੍ਰੇਸਟਡ ਗ੍ਰੀਬਸ; ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੇ ਪੰਛੀ ਸੜ੍ਹਾ ਤੋਂ ਪਾਰ ਆਪਣਾ ਰਸਤਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਸਾਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬਾਹਰੀ ਹੈ। ਪੰਛੀ ਘੱਟ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਉੱਗਦੇ ਜਲ-ਘਾਹਾਂ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ਾਂ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਕੀੜਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਉੱਥੇ, ਜਿੱਥੇ ਪਾਣੀ ਡੂੰਘਾ ਅਤੇ ਧੁੰਦਲਾ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਹੈ। ਮੇਰੀ ਨਜ਼ਰ ਉੱਥੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਦੂਰੋਂ ਕੁਝ ਮਰਜੈਂਸਰ ਦੇਖੇ ਹਨ - ਉਹ ਮੱਛੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਤਾਖੋਰੀ ਕਰਦੇ ਹਨ - ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਗਲਤ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਇੰਨੇ ਠੰਡੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਘੱਟ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ ਇਸ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ। ਇੰਨੀ ਪਵਿੱਤਰ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਮੱਛੀਆਂ ਫੜਨਾ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਲਈ ਪਾਪ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸ਼ਤੀ ਨੂੰ ਇਸਦੀ ਸਤ੍ਹਾ ਨੂੰ ਵਿਗਾੜਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਰਸਮਾਂ ਜਾਰੀ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਕੰਢੇ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ: ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ, ਛੋਟੀਆਂ ਰਤਨ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਉੱਪਰ ਸਮਤਲ ਪੱਥਰਾਂ ਦੇ ਢੇਰ ਲਗਾ ਕੇ ਬਣਾਏ ਗਏ ਛੋਟੇ ਟਾਵਰ। ਮੰਤਰ ਗੁਫਾਵਾਂ ਅਤੇ ਲਟਕਦੀਆਂ ਚੱਟਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਉੱਥੇ ਆਪਣੇ ਠਹਿਰਨ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸੌਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਵਿੱਚ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਜੋ ਕਦੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਸ ਰਾਤ, ਮੈਂ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਸੌਖਾ ਵਿਕਲਪ ਚੁਣਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨੀਂਦ ਨਹੀਂ ਆਈ; ਉਚਾਈ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਦਿੱਤੀ। ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਬੈਠ ਕੇ ਤਾਰਿਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਝੀਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮੈਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠ ਕੇ ਜਾਂ ਸੈਰ ਕਰਕੇ ਬਿਤਾਏ ਹਨ। ਮੈਂ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ: ਰੋਰੀ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਧੰਮਰਖੋ ਸੈਰ ਕਰਨ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਪਾਮਾਡੋ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਬੈਠਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਹੋਏ ਹਾਂ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਕ੍ਰਿਸ ਅੱਜ ਸਵੇਰੇ ਜਲਦੀ ਝੀਲ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਿੰਨਾ ਹੋ ਸਕੇ ਤੁਰਨ ਲਈ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਉਹ ਝੀਲ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇਸਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਗੋਂਪਾ 'ਤੇ ਰਹਿ ਕੇ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਪਰ ਬਾਕੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੈਂ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਊਰਜਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰੁੱਝੀ ਹੋਈ ਸੈਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਹੀ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹਰ ਬੈਠਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਝੀਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ।

ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਮੂਹ ਦੀ ਗਤੀਸ਼ੀਲਤਾ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਇੱਛਾ ਛੱਡਣੀ ਪਈ: ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਮੈਂ ਚਿਯੂ ਗੋਂਪਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਅਸੀਂ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਦੇ ਮਠਾਰੂ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਚੇਲੇ, ਲਾਮਾ ਸੋਂਗ੍ਰੂ ਲਈ ਇੱਕ ਸੁਨੇਹਾ ਅਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਲੈ

ਕੇ ਆਏ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਗੋਂਪਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਸੱਦਾ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਾਕੀ ਲੋਕ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕਿਨਾਰੇ ਇੱਕ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਦੇ ਆਰਾਮ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਮਝੌਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਦੋਰਜੇ ਦਾ ਨਿਯਮ ਤੋੜ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਹ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਅਤੇ ਸਲੀਪਿੰਗ ਬੈਗ ਲੈ ਕੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਡਾ ਤਿੱਬਤੀ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ, ਕੁਝ ਹੋਰ ਗੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭਾਰਤੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵੀ ਸੀ, ਜੋ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਸਟਲ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧ ਪੁਰਾਣੇ ਪੋਸਟਰਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। "ਧਰਤੀ ਮਾਤਾ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਯਾਤਰਾ। ਕੈਲਾਸ਼ ਅਤੇ ਮਾਨਸਰੋਵਰ, 17 ਜੁਲਾਈ, 2012। ਯੂਨੀਵਰਸਲ ਪੀਸ ਸੈਂਚੂਰੀ। ਬੰਗਲੁਰੂ," ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੇ ਗੁਰੂ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਨਾਲ। ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ, ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ, ਕੁਝ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਛੋਟੇ ਹੋਟਲ ਸਨ। ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ 1950 ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸਮੁੰਦਰੀ ਰਿਜ਼ੋਰਟ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਈ - ਆਫ-ਸੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਬੱਸ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਕਰਦੀ, ਗੈਸਟ ਹਾਊਸ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੇ ਬੀਚ 'ਤੇ ਅੱਗ ਬਾਲਦੀ, ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦੀ ਰਸਮ ਕਰਦੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਫੋਟੋਆਂ ਖਿਚਵਾਉਣ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਮੌਕੇ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਹ ਇੱਕ ਜਾਂ ਦੋ ਘੰਟਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਉਂਦੇ ਅਤੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਜਗ੍ਹਾ ਫਿਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦਾ ਸੀ।

ਹੋਸਟਲ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਚਿਯੂ ਗੋਂਪਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਦੋਰਜੇ ਅੱਗੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ। ਦੋਰਜੇ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਹੋ?"

"ਮੈਂ ਠੀਕ ਹਾਂ। ਤੂੰ ਚੱਲ। ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਂਗਾ।"

ਉੱਪਰਲੀ ਚੱਟਾਨ ਕਈ ਵਰਗਾਕਾਰ, ਰੰਗੀਨ ਮੱਠਾਂ ਦੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨਾਲ ਸਜਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉੱਪਰ ਦੋ ਪੱਥਰ ਦੇ ਸਟੂਪ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡੇ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਸਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ, ਬਾਕੀ ਸਮੂਹ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਬਾਹਰੀ ਕੰਧ ਵਾਲੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੱਥਰੀਲੀ ਬਾਹਰੀ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਬਣੀਆਂ ਕੁਝ ਪੌੜੀਆਂ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਗਾਇਬ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਇਆ, ਪਰ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਕਿ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿਸੇ ਸੰਤ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੁਫਾ ਹੋਵੇਗੀ। ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੇ ਘਿਓ ਦੇ ਦੀਵਿਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਚਿੱਤਰ ਗੁਰੂ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਦਮ ਸੰਭਾਵ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਬਾਹਰ, ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਰਧ-ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ। ਕੀ ਇਹ ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਸੀ? ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਕਿਤੇ ਇਹ ਉਹ ਹੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਦੋਰਜੇ ਉੱਭਰਿਆ, ਅਸੀਂ ਅੱਗੇ ਵਧੇ। ਪੌੜੀਆਂ ਚੱਟਾਨ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਗੁਫਾ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬਣੇ ਇੱਕ ਚੈਪਲ ਵੱਲ ਵਧੀਆਂ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ, ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਸਲੇਟੀ ਵਾਲ ਪੋਨੀਟੇਲ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹਲਕੀ ਦਾੜ੍ਹੀ ਨਾਲ। ਉਸਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਮੱਠ ਦੇ ਮੈਰੂਨ ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੇ ਟੋਪ ਵਿੱਚ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ, ਇਸ ਵਾਰ ਸਟਾਈਲਿਸ਼ ਸਲੇਟੀ

ਪਿੰਨਸਟ੍ਰਿਪਡ ਟਰਾਊਜ਼ਰ ਨਾਲ। ਉਹ ਇੱਕ ਖੇਡ ਖੇਡ ਰਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕਾਗਜ਼ ਦੇ ਇੱਕ ਮੋੜੇ ਹੋਏ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਹਿੱਸੇ ਖਿੱਚਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਦਾ ਹੈ: ਇਕਾਂਤ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ। ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਪਾਗਲ ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਸੀ? ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੈਪਲ ਵੱਲ ਭੇਜਿਆ। ਚੱਟਾਨ ਵਿੱਚ ਉੱਕਰੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਉੱਪਰ, ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਚੱਟਾਨ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਤੁਰਦੇ ਸੀ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਬਦਲਦਾ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ; ਹੁਣ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪਹਾੜੀ ਨਾਲੋਂ ਚੌੜੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਪਹਾੜੀ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਲਾਲ ਰੇਡੀਓ ਮਾਸਟ ਸੀ (ਜਿਸ 'ਤੇ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਨੂੰ ਚੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਮਨ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ)। ਸਾਡੇ ਹੇਠਾਂ, ਦੋ ਪਹਾੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਇੱਕ ਨਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮਾਸਟ ਤੋਂ ਪਰੇ ਗੁਰਲਾ ਮੰਧਾਤਾ ਦੀ ਚਿੱਟੀ ਚੋਟੀ ਸੀ। ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ, ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਦਰਜਨ ਸਮਤਲ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ ਘਰ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੋਲੋਂ ਲੰਘਦੀ ਸੜਕ, ਅਤੇ ਚੱਟਾਨ ਤੱਕ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਖਰਾਬ ਰਸਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਚੌੜਾ ਮੈਦਾਨ, ਫਿੱਕਾ ਹਰਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦਲਦਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਇੱਕ ਪਤਲੀ, ਘੁੰਮਦੀ ਲਾਈਨ ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ: ਰਾਕਸ਼ਸਾ ਤਾਲ, ਕਾਲੀ ਝੀਲ, ਪਵਿੱਤਰ ਪਰ ਹਨੇਰੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਪਨਾਹਗਾਹ। ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਯਾਕਾਂ ਦੇ ਛੋਟੇ ਝੁੰਡ ਚਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਹੋਰ ਚੈਪਲ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਅਸੀਂ ਜਾਪ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਇਸਦੇ ਅੱਗੇ ਗੋਂਪਾ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਇੱਕ ਧੂੜ ਭਰੀ ਸੜਕ ਪਹਾੜੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਿਹਰੇ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਚੱਟਾਨ ਸੀ।

ਜਾਪ ਬੰਦ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ 'ਭਿਕਸ਼ੂ' ਚੈਪਲ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ, ਪਰ ਉਹ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਲਾਮਾ ਸੋਂਗਗੁ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਲੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਸਾਹਮਣੇ, ਮੁੱਖ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ, ਦੋ ਘਰ ਇੱਕ ਕੰਧ ਨਾਲ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਸਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਚਿੱਟਾ ਸਟੂਪਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਉੱਪਰ, ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਸੀ: ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸਦੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਕਾਲੀ-ਚਿੱਟੀ ਚੋਟੀ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਦੀਆਂ ਉੱਪਰਲੀਆਂ ਪਹੁੰਚਾਂ ਵੀ। ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਕਦੇ ਇਸ ਚੱਟਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਗੁਫਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇੱਕ ਮਿਥਿਹਾਸਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਜਗ੍ਹਾ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ।

ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਦਾ ਘਰ, ਬਾਹਰੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਅਤੇ ਕੰਪਾਉਂਡ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਸਲੇਟੀ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਮਤਲ ਛੱਤਾਂ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਤਖ਼ਤੀਆਂ ਨਾਲ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਧੂੜ ਭਰੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੁੱਤਾ ਭੌਂਕਿਆ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਰਵਾਇਤੀ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿੱਚ ਸਜੀ ਇੱਕ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦੀ ਔਰਤ ਬਾਹਰ ਆਈ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਈ। ਉੱਥੇ, ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਦਾ ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ, ਆਪਣੇ ਸਲੇਟੀ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਗੰਢ ਵਿੱਚ ਬੰਨ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਸਵਾਗਤਯੋਗ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦੇ ਨਾਲ, ਸਾਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਤਿੰਨ ਗੁਣਾ ਹੋ ਗਈ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ, ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦਾ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਦਿਖਾਇਆ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸੁਕ ਸੀ: ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੇ ਇਲੈਕਟ੍ਰਿਕ ਬਲੈਂਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਤਿੱਬਤੀ ਚਾਹ ਬਣਾਈ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੇ ਦੋ ਤਾਰਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਕਾਰ ਬੈਟਰੀ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਸੀ, ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਮੱਖਣ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਮਿਲੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕਦੇ ਚੱਖੀ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਕਮਰੇ

ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਚੁੱਕੀਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਦਿਖਾਈਆਂ, ਅਤੇ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਗੈਸਟਹਾਊਸ ਵਿੱਚ ਰਹਾਂਗੇ, ਸਾਰੇ ਚੈਪਲ ਸਾਡੇ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਰਹਿਣਗੇ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਖੱਟਾ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪਰੋਸਦੇ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਾਰੇ ਖੱਟੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ—ਬਹੁਤ ਹੀ ਵਧੀਆ ਕੁਆਲਿਟੀ ਦੇ ਰੇਸ਼ਮ ਖੱਟੇ।

ਇਸ ਸਭ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ, ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਬੋਧੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਮੰਦਿਰ ਪਿੱਤਲ ਦੀਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ, ਮੰਦਿਰ ਅਤੇ ਫੋਟੋਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ; ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਸਵੀਰ ਉਸਦੇ ਗੁਰੂ, ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਦੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਪੁਰਾਣਾ ਮੋਟਰਸਾਈਕਲ ਹੈਲਮੇਟ ਅਤੇ ਬਿਸਕੁਟਾਂ ਦਾ ਅੱਧਾ ਖਾਧਾ ਹੋਇਆ ਪੈਕੇਟ ਇਸਦੇ ਕੋਲ ਟੀਵੀ 'ਤੇ ਪਿਆ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸ਼ੈਲਫਾਂ 'ਤੇ ਢੇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਕੱਪੜੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਪਏ ਸਨ। ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਪਿਆਜ਼ ਅਤੇ ਚਾਕੂ ਇੱਕ ਸ਼ੈਲਫ 'ਤੇ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਨ, ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਖਿਡੌਣੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਚਾਰੇ ਚੀਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਪੋਸਟਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਛੋਟੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਲਟਕੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੇ ਕੋਨੇ ਮੋੜੇ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਕਿਨਾਰੇ ਫਟ ਗਏ ਸਨ। ਚਮਕਦਾਰ ਤਿੱਬਤੀ ਰੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ੈਲਫਾਂ ਅਤੇ ਕੱਚ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਦਰਵਾਜ਼ੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਕੁੜੀ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਝਾਕਦੀ ਸੀ, ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਸ਼ਰਮ ਨਾਲ ਦੇਖਦੀ ਸੀ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸੈਟਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ। ਉਸਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਗੁਰੂ ਅਤੇ ਰੱਖਿਅਕ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦਾਦਾ ਦੋਵੇਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਿੰਗਮਾ ਲਾਮਾ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੀਨੀਆਂ ਤੋਂ ਭੱਜਣਾ ਪਿਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੌਰਾਨ ਚਿਉ ਗੋਂਪਾ ਤਬਾਹ ਹੋ ਗਿਆ। 1984 ਵਿੱਚ, ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਨੇ ਗੋਂਪਾ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਖਾਲੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਫਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਸਾਲ, ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਫੰਡ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਖੇਤਰ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ। ਫਿਰ, ਉਹ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਿੱਖਿਆ! ਅਗਲੇ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੇ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਲਈ ਬੋਧਗਯਾ ਲਿਜਾਇਆ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ, ਗੋਂਪਾ ਦਾ ਨਵੀਨੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਹੋਰ ਲੋਕ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਏ, ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਆਗੂ ਸੀ। ਉਹ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਗੋਂਪਾ ਦੀ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਖੇਤਰੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਵੀ ਇੱਕ ਮਠਾਰੂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਅਮਰਾਵਤੀ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਨੇ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਮੁਸਕਰਾਇਆ। ਹਾਂ, ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸੀ। ਇਸੇ ਲਈ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਪਤਨੀ ਦੀ ਮੌਤ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਕੋਈ ਬੱਚੇ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਭੈਣ ਦੀ ਗੋਦ ਲਈ ਧੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਲਿਆ।

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਚਲੇ ਗਏ, ਚਿੱਟੇ ਰੇਸ਼ਮੀ ਖਟਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਸਾਡੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਇਸਦਾ ਦੋਰਜੇ 'ਤੇ ਖਾਸ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ। ਉਸਦਾ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸੰਜਮੀ ਸੁਭਾਅ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸਿਖਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਪੱਛਮੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਸੋਚਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਰਹੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਸੋਵੀਅਤ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਹਿੱਸੇ, ਲਾਤਵੀਆ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਜੋ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ, ਉਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਮੁਖਬਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਪਾਰਟੀ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰੇਗੀ। ਜੇ ਉਸਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨੌਕਰੀ ਗੁਆ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਾਵਧਾਨ ਰਹਿਣਾ ਪਿਆ। ਲਾਤਵੀਆ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੋਰਜੇ ਦੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਵਰਗੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਸਖ਼ਤ ਦਮਨ ਦੌਰਾਨ ਵੱਡਾ ਹੋਣਾ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇੰਨਾ ਸਖ਼ਤ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਉਦੋਂ ਗੁੱਸਾ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚਿੱਟੇ ਖੱਟਾ ਸਕਾਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਢੱਕੇ ਪਲਾਸਟਿਕ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਦੀ ਫੋਟੋ ਲੈਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਫੋਟੋ ਬਣ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਲਈ ਹਮਦਰਦੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਧੱਮਾਰਖੋ ਅਤੇ ਅਪਾਮਾਡੋ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਲਾਮਾ ਸੋਂਗੁ ਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਗੁਫਾ ਜਾਂ ਗੋਂਪਾ ਦੇ ਚੈਪਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਵਾਰ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਦੂਸਰੇ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਏ, ਪਰ ਉਹ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਸ ਬੀਚ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੁੰਮਦਾ ਰਿਹਾ।

ਅਸੀਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਚਾਹ ਲਈ ਮਿਲੇ। ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਤੱਕ, ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੰਨੀ ਊਰਜਾ ਆ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਕ੍ਰਿਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੋਰਾ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਦੱਰੇ ਤੱਕ ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਕਿੰਨੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਚਮਕ ਉੱਠੀਆਂ। ਤਿੰਨ ਪਹਾੜੀ ਚੋਟੀਆਂ ਅੱਗੇ ਸਨ, ਜੋ ਅਨੰਦ, ਦਇਆ ਅਤੇ ਖਾਲੀਪਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਬੋਧੀਸਤਵਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਦਇਆ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਤਿਕੋਣ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਬਾਕੀ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਦਇਆ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿੰਨੀ ਤੀਬਰਤਾ ਨਾਲ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ; ਉਸਨੇ ਬਹੁਤ ਇਕਾਗਰਤਾ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਖਾਲੀਪਣ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ, ਕੈਲਾਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਸਮਝ ਗਿਆ ਅਤੇ ਦਇਆ ਵਿੱਚ ਲੀਨ ਹੋ ਗਿਆ: ਬਾਕੀ ਦੋ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ, ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਇਆ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ। ਉਹ ਦੱਰੇ ਤੱਕ ਪੂਰਾ ਰਸਤਾ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰਿਆ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਤਿੰਨ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਰਿਹਾ, ਅਤੇ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦਿਆਲਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ, ਅਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁਣੇ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਝੰਡੇ ਲਹਿਰਾਉਣਾ, ਉਸਦੀ ਹਰ ਕਾਰਵਾਈ ਇਸ ਡੂੰਘੀ ਸੂਝ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ, ਤਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਹੰਝੂ ਆ ਗਏ।

ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੇਰੀ ਉਦਾਸੀ ਨੇ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਕ੍ਰਿਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਸਨ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ! ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਰਾ ਕਿਵੇਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਧਮਰਥੋ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪਣੀ ਧੀ ਦੀ ਮੌਤ ਦੇ ਡੂੰਘੇ ਦੁੱਖ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹਲਕਾ ਅਤੇ ਆਜ਼ਾਦ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਰੋਰੀ ਸ਼ੁੱਧ ਰੌਸ਼ਨੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੈਰਦਾ ਰਿਹਾ। ਅਪਾਮਾਡੋ ਵੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਸਿਰ ਦਰਦ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ: ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਮੁਕਤੀ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦਾ ਕੋਰਾ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਅਮਰਾਵਤੀ ਮੱਠ ਦੇ ਨਿਊਜ਼ਲੈਟਰ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਟਲਸ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ, ਫਿਰ ਹੁਮਲਾ ਰਾਹੀਂ, ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਪਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੱਕ, ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਪਾਸੇ ਨੂੰ ਮੁਕਾਬਲਤਨ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। "ਮੇਰਾ ਸਾਹ ਡਾਰਥ ਵੇਡਰ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਅੰਦਰੋਂ ਮੈਂ ਠੀਕ ਸੀ। ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਪ੍ਰਣਾਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਇੱਛਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਿਆ।" ਹੁਣ, ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ 'ਤੇ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕੋਰਾ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਦੱਰਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਖੁਸ਼ੀ ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ ਉਹ ਡਾਰਚੇਨ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਫਿੱਕੀ ਪੈ ਗਈ, ਅਤੇ ਕਦੇ ਵਾਪਸ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ, ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਝਿਜਕਿਆ - ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਾ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ 'ਤੇ ਬਹੁਤ ਮਸਤੀ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਮੈਂ ਬੱਸ ਘਰ ਜਾਣ ਲਈ ਤਰਸ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਸਾਡੇ ਆਖਰੀ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਬੈੱਡਰੂਮ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੁੱਖ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚੋਂ ਰੋਜਰ ਦੀ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। "ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਇੱਥੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਸਨ। ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸੇ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਦਿਨ ਕਾਫ਼ੀ ਹਨ।" ਉਸਨੇ ਪੰਜ ਰੰਗਾਂ ਵਾਲੀ ਰੇਤ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਜੋ ਇਕੱਠੀ ਕਰਨੀ ਪਈ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਜੋ ਉਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਡੁੱਬ ਗਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆਇਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ 'ਤੇ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੂਹ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਵੀ ਸਵਾਲ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਫਿਰ ਉਹ ਜਰਮਨ ਵਿੱਚ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਰਮਨ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਨ। ਓ ਨਹੀਂ! ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਜਰਮਨ! ਮੈਂ ਇਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ! ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਗਿਆ, ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਕਾਇਰਤਾ ਦੀ ਭਰਪਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਗੋਂਪਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਵਾਂਗਾ।

ਹੌਲੀ, ਔਖੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮਿਹਨਤ ਦੇ ਯੋਗ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਚੱਟਾਨ ਨੂੰ ਗੋਲ ਕੀਤਾ, ਦ੍ਰਿਸ਼ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਾਹ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਾਰ, ਮੈਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ, ਘੁੰਮਦੇ ਰਸਤੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਦਾ ਰਿਹਾ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਸਤੂਪਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੀ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਮੇਰੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਝੰਡਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਆਉਂਦੇ-ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਨੁਭਵ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਦੇ ਬਾਵਜੂਦ,

ਮੈਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਭਾਵਨਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ: ਮੈਂ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਘਰ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਭ ਕੁਝ ਆਮ, ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਸਾਹਸ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕਿਤੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਰੌਂਜਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖਿਆ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਲੋਵਾਕੀਅਨ (ਜਰਮਨ ਨਹੀਂ) ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਨਾਲ ਚਾਹ ਪੀ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਛੋਟੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੋਰਾ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਔਖਾ ਸੀ। ਹੈ ਨਾ?

"ਹਾਂ।"

"ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਉਂ ਹੈ?"

ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਉੱਚੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ, ਫਿਰ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਬਾਰੇ। ਚੜ੍ਹਾਈ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ, ਮੈਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਾਂ। ਮੇਰੀ ਛਾਤੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਸੀ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਕਦਮ ਹੀ ਚੁੱਕ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸਮਾਂ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। "ਮੈਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਇਸਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ..."

"ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਸੀ। ਤੁਸੀਂ ਬਹੁਤ ਬਹਾਦਰ ਆਦਮੀ ਹੋ।"

ਪਰ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਸ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

KAILASH
Darchen
TIBET
Purang
Simikot
Drongpa
Dargyeling
LHASA
Sapa
Pekhu Tso
Milerapa
Cave
Nyalam
NEPAL
Pokhara
KATHMANDU
Nepalgunj
Tansen
INDIA
Google earth

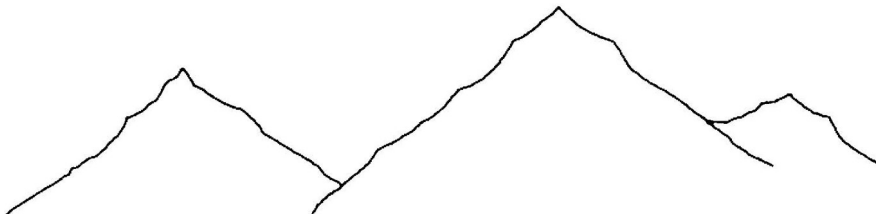

ਦੋ ਬੱਸਾਂ: ਇੱਕ ਸੰਤਰੀ, ਇੱਕ ਨੀਲੀ। ਟੂਰਿਸਟ ਬੱਸਾਂ, ਨੇਪਾਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਬੱਸਾਂ ਵਾਂਗ ਰੰਗ-ਬਿਰੰਗੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸਜਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਹਰੇਕ ਬੱਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਖਿੜਕੀ 'ਤੇ ਨੇਪਾਲੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਚਿੱਟਾ ਬੈਨਰ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਉਂ। ਮੈਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੱਸਾਂ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਨ - ਤੀਹ ਮਿੰਟ ਲੇਟ। ਪਹਿਲੀ ਬੱਸ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਦੂਜੀ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ, ਦੋਵੇਂ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਸੀਟ 'ਤੇ ਤਿੰਨ-ਤਿੰਨ ਬੈਠਦੇ ਸਨ। ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਖਰੀ ਅਜੇ ਵੀ ਦੂਜੀ ਬੱਸ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਅੰਦਰ ਧੱਕਾ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਛੋਟੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਲੱਦ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਰਸਤੇ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਸਕਣ।

ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਜੋ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ: ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਇੱਕ ਨਨ ਜੋ ਪਿਛਲੀ ਵਾਰ ਸਾਡੇ ਠਹਿਰਨ 'ਤੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੁਝ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਨੌਜਵਾਨ ਨਨ, ਅਤੇ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਆਮ ਲੋਕ। ਮੇਰੇ ਤਿੰਨ ਸਾਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਪਹਿਲੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਦੂਜੀ ਕਤਾਰ ਦੀਆਂ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਨੇਪਾਲੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਤਿੰਨ ਨੌਜਵਾਨ ਨਨ ਜੋ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਕ੍ਰਿਸ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੀ ਛੱਡ ਗਿਆ ਸੀ - ਨੇਪਾਲੀ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨ ਇਕੱਲੇ ਹਾਈਕਿੰਗ - ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ 'ਤੇ ਥੈਮਲ ਦੇ ਸੈਲਾਨੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣ ਦੀ ਚੋਣ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਪੀਜ਼ਾ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਵਿਦਾਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਬੱਸਾਂ ਅਗਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਤ੍ਰਿਸ਼ੂਲੀ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣਗੀਆਂ, ਉੱਥੇ ਜਸ਼ਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ - ਇੱਕ ਵਿਦਿਅਕ ਸਮਾਗਮ ਦੀ ਪੰਜਾਹਵੀਂ ਵਰ੍ਹੇਗੰਢ - ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਉਡਾਣ ਘਰ ਲਈ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ 'ਤੇ ਹੋਵਾਂਗਾ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਵਾਲਾ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਪਹੁੰਚੇ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਸਾਨੂੰ ਰੋਜਰ ਦੇ ਸਲੋਵਾਕੀਅਨ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਸਰਹੱਦ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਫਟ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣਾ ਇੱਕ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਬਦਲਾਅ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਆਪਣੀ ਛੋਟੀ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਤਿੱਬਤੀ ਪਠਾਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਨਿਆਲਮ ਤੋਂ ਸੁਨ ਕੋਸੀ ਨਦੀ ਦੀ ਖੜ੍ਹੀ, ਤੰਗ ਖੱਡ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਰਦੇ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚ ਰਾਤ ਬਿਤਾਈ

ਸੀ। ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਗਦੀ ਰਹੀ, ਇਸ ਵਾਰ ਹੋਟਲ ਦੇ ਨਾਈਟ ਕਲੱਬ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਉੱਚਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਣਦੀ ਰਹੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਕਸਬੇ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਚੀਨੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਵਸਥਿਤ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੰਨ੍ਹਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਛੋਟੇ ਪਿੰਡ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਰਾਈ ਦੇ ਖੇਤ ਜੋ ਨਦੀ ਦੇ ਉੱਪਰਲੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਅੰਦਰ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰ ਅਤੇ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਸ਼ਾਨਦਾਰ, ਸ਼ਾਂਤ, ਪਹਾੜੀ ਜੰਗਲ ਸੀ, ਅੰਗੂਰਾਂ ਅਤੇ ਫੁੱਲਾਂ ਵਾਲੇ ਉਪ-ਉਪਖੰਡੀ ਪੌਦਿਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਉਸ ਸੜਕ 'ਤੇ ਤੁਰਨਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚੀਨੀ ਮੈਨੂੰ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਨ।

ਅਸੀਂ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦੀ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਅਲਵਿਦਾ ਕਿਹਾ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਗਠਿਤ ਸੀ: ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਵੱਡੇ ਚਿੱਤਰਕਾਰੀ ਨੋਟਿਸਾਂ 'ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ, ਨੇਪਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਹਰ ਕਦਮ 'ਤੇ ਲੰਬੀਆਂ ਕਤਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਸਨ। ਕਸਟਮ ਡੈਸਕ 'ਤੇ, ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਜੋੜੇ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਈਡਬੁੱਕ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਕਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦਾਂ ਨੂੰ "ਗਲਤ" ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚੁੱਕਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੋ ਤਿੱਬਤ ਜਾਂ ਤਾਈਵਾਨ ਨੂੰ ਵੱਖਰੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ)। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ, ਸੜਕ ਪੁਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਅੱਧ ਨੇਪਾਲੀਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਸਿਰਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੋਝ ਲੈ ਕੇ ਲੜਖੜਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਜਾਂ ਹੋਰ ਲੈਣ ਲਈ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆ ਰਹੇ ਸਨ: ਆਦਮੀ, ਔਰਤਾਂ, ਕੁਝ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਦਾਦੀਆਂ ਵੀ, ਪਰ ਵਿਚਕਾਰ ਖੜ੍ਹੇ ਦੋ ਚੀਨੀ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਗੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਸੀ, ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਲਈ ਧੱਕਾ-ਮੁੱਕੀ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਹਫੜਾ-ਦਫੜੀ ਸੀ। ਪੁਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਵਿਭਾਗ ਦਾ ਕੋਈ ਨਾਮੋ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਜਿਸ ਇਮਾਰਤ ਬਾਰੇ ਰੋਜਰ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਉਹ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਇੱਕ ਇਮਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸੀ - ਨਾ ਹੀ ਕਸਟਮ ਵਿਭਾਗ ਦਾ, ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਇਹ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਰੁਕੇ ਹਾਂ। ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਵੱਡੀ ਭੀੜ, ਸ਼ੋਰ, ਦੁਕਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਟਰੱਕਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਲੰਬੀ ਲਾਈਨ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਸਾਡੀ ਛੋਟੀ ਕਾਰ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ, ਰੋਜਰ ਦੀ ਬੱਸ ਇੰਨੀ ਵੱਡੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਨਜ਼ਾਰਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰਾ ਸੀ: ਹਰ ਢਲਾਣ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਢਲਾਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ, ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀਆਂ ਢਲਾਣਾਂ ਵੀ ਸੰਘਣੇ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਸਨ; ਉੱਥੇ ਚੱਟਾਨਾਂ, ਝਾੜੀਆਂ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਦਰੱਖਤ ਲਟਕ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਜਾਨਵਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਉਤਰੇ, ਜੋ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚੌੜੀ ਹੁੰਦੀ ਗਈ, ਨਦੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੌਲਾਂ ਦੇ ਖੇਤ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਗਈ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਨੇਪਾਲ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ। ਫਿਰ ਬੱਸ ਨਦੀ ਘਾਟੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੀ ਗਈ, ਹੋਰ ਆਲੀਸ਼ਾਨ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਚੌੜੀ, ਲਹਿਰਾਉਂਦੀ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ। ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ, ਰੋਜਰ ਸਾਨੂੰ ਮੱਠ ਤੋਂ ਇੱਕ ਮੀਲ ਦੂਰ ਛੱਡਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਕੀ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੀਂਹ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ; ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਤੁਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਹ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਘੱਟ ਉਚਾਈ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਜਾਪਦੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੇਰੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਲਾਈਨ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਚੱਲ ਪਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਪਿੱਠਾਂ 'ਤੇ ਭਾਰੀ ਬੈਗ, ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਕਿੰਨਾ ਆਸਾਨ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ

ਇਲਾਵਾ: ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਰਟੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਇੱਕ ਫਿੱਕੇ ਕੰਬਲ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਬਸ ਘਰ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।
ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਦੋ ਦਿਨ ਆਰਾਮ - ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਸੌਣਾ! - ਨੇ ਮੇਰਾ ਮੂਡ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨਿਮਰ ਸਮਾਜ ਨਾਲ ਘੁਲ-ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਦੋਵੇਂ ਬੱਸਾਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਘੰਟਾ ਦੇਰੀ ਨਾਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ, ਮੈਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਸਕਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਜੋ ਮੇਰਾ ਆਪਣਾ ਸੀ।
ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਲਈ ਕੁਝ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਏਰੀਆ ਵਿੱਚ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਬੇਕਰੀ ਮਿਲੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਕੈਫੇ ਸੀ, ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਜੋ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਬਾਗ਼ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੇਜ਼ ਸਨ, ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਰ ਅਤੇ ਹਾਰਨ ਵਜਾਉਣ ਤੋਂ ਦੂਰ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਕੌਫੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਕੇਕ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਪੀਤਾ। ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਦੋ ਘੰਟੇ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ, ਸ਼ਾਂਤੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ, "ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਲਈ ਹੈ?" ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਹਰ ਪਲ ਦੀ ਸ਼ਾਂਤ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਿਆ।

ਕੈਲਾਸ਼ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਇਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਦੀ ਅਗਲੀ ਸੀਟ 'ਤੇ ਬੈਠਣ ਦੀ ਮੇਰੀ ਵਾਰੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੰਨਾ ਉਦਾਸ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਬੈਠਣ ਦਿੱਤਾ। ਹੁਣ, ਉੱਥੇ ਬੈਠ ਕੇ, ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਤੋਂ ਲੰਘਦੇ ਪੈਨੋਰਾਮਿਕ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਹਿਮਾਲਿਆ ਤੱਕ ਫੈਲੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਸੁੱਕੇ, ਪਥਰੀਲੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨ ਦੀ ਊਰਜਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਰਿਹਾ, "ਕਿਉਂ?" ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਫ਼, ਚਿੱਟੇ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਸਿਰਫ਼ ਚਿੱਟੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਕਤਾਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਲਗਭਗ ਦੋ ਦਿਨਾਂ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਗੱਡੀ ਚਲਾਈ, ਰੋਰੀ ਨੇ ਅੰਨਪੂਰਨਾ ਅਤੇ ਧੌਲਾਗਿਰੀ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਉੱਚੀ ਸੀ। ਰੋਜਰ ਨੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।
ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਅਸੀਂ ਸਾਂਗਪੋ ਨਦੀ ਦੀ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਬ੍ਰਹਮਪੁੱਤਰ ਨਦੀ ਬਣ ਗਈ। ਇੱਥੇ, ਇਹ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੇ ਕੰਢੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਪਿੰਡ, ਰਾਈ ਦੇ ਖੇਤ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੁੱਕੀ, ਪਥਰੀਲੀ ਘਾਟੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਦੇ ਖੰਡਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਬਹਾਲ ਇਮਾਰਤਾਂ ਸਨ। ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਦੁਆਰਾ ਉੱਥੇ ਰੁਕਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਇੱਕ ਯੂਰਪੀਅਨ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਭਿਕਸ਼ੂ, ਜੋ ਹੁਣ ਇਟਲੀ ਦੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਹੈ, ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਅਸੀਂ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਚਾਚੇ ਨੂੰ ਕੁਝ ਪੈਸੇ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੋ ਸੌ ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਭੇਜੇ, ਜੋ ਮੈਂ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ।
ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੌਰਾਨ ਵੀ, ਛਿਆਸੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਿਹਾਇਸ਼ੀ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਹੁਣ ਮਲਬੇ ਦੇ ਢੇਰ ਸਨ। ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਪੰਜ ਬਚੇ ਸਨ, ਸਾਰੇ ਵੀਹਵਿਆਂ ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਰੂ, ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਸਾਦੇ

ਕੱਪੜਿਆਂ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲਾ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਗੁਪਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਚੇਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਲੈ ਗਿਆ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਆਪਣੇ ਅੱਸੀਵਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇਗਾ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਪਈ ਅਤੇ ਦੋਰਜੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣੇ ਪਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਖੱਟਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਬੁੱਢਾ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਜੇ ਵੀ ਘਾਟੀ ਲਈ ਇੱਕ ਵਰਦਾਨ ਸੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤਮਈ ਮੌਜੂਦਗੀ। ਰੁਕ-ਰੁਕ ਕੇ, ਉਸਨੇ ਦੋਰਜੇ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਤੋਂ ਉਸ ਖੰਡਰ ਮੱਠ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਹ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੌਰਾਨ ਭੱਜ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਠੀਕ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਉਸਦਾ ਭਤੀਜਾ, ਜੋ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਇਮਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਲਈ ਬੋਧੀ ਮੂਰਤੀਆਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ ਭੇਜੇ। ਉਸੇ ਭਤੀਜੇ ਨੇ, ਜੋ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਦੋ ਸੌ ਡਾਲਰ ਭੇਜੇ।

ਮੈਂ ਰਸਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਸੇ ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ, ਅਜੇ ਵੀ ਗੋਡੇ ਟੇਕ ਕੇ, ਲਿਫਾਫਾ ਬੁੱਢੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ। ਰੋਰੀ ਨੇ ਇਟਲੀ ਭੇਜਣ ਲਈ ਇੱਕ ਫੋਟੋ ਖਿੱਚੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਬਾਹਰ, ਰੋਰੀ ਨੇ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਫੋਟੋ ਵੀ ਲਈ। ਦੋਰਜੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ 'ਤੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਚੀਕਿਆ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸਾਡੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸ਼ਾਕਿਆਮੁਨੀ ਬੁੱਧ ਵਰਗੇ ਸਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ ਬਹੁਤ ਦਿਆਲੂ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ, ਮੈਂ ਇਹ ਸੋਚਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਿਆ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੇਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨਾਲ ਜੋ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਟੀਫਨ ਦੀ ਲਹਾਸਾ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮਹਾਨ ਸੇਰਾ ਮੱਠ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਕਹਾਣੀ ਯਾਦ ਆਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਉਸਦਾ ਗੁਰੂ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨੌਜਵਾਨ ਮੁੰਡੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਪੁਰਾਣੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਕਿਵੇਂ ਲੱਭੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਕਿਵੇਂ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਬਹੁਤ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਉਹੀ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ ਸੀ। "ਕਿਉਂ? ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੀ?"

ਉਸ ਦਿਨ, ਇੱਕ ਦੱਰਾ ਪਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਬਰੀਕ ਰੇਤ ਦੇ ਲਹਿਰਾਉਂਦੇ ਟਿੱਬਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ। ਹਰ ਕੋਈ ਇਸ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਸਹਾਰਾ ਮਾਰੂਥਲ ਵਿੱਚ ਰੁਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਦੋਰਜੇ ਅਤੇ ਡਰਾਈਵਰ ਦੋ ਮਾਰੂਥਲ ਖੋਜੀਆਂ ਵਾਂਗ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੇ ਟਿੱਬੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਏ, ਅਤੇ ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਘੁੰਮਦੇ ਰਹੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਟਿੱਬੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਹੀਂ ਸਨ; ਇਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਰਾਉਣ ਕਾਰਨ ਹੋਏ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਵਰਗੇ ਅਰਧ-ਮਾਰੂਥਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਮ ਹੈ। ਟਿੱਬਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜਿਸ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਸੀ, ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਘਟੀਆ ਸੀ, ਸਿਰਫ਼ ਪੱਥਰੀਲੀ ਰਹਿੰਦ-ਖੂੰਹਦ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਸੀ।

ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ, ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ 1997 ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਮੱਠ ਦੀ ਖੋਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। “ਮੈਂ ਜੋਨਾਂਗਪਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੱਠ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੱਧ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੌਜੂਦਗੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਸੋਂਗਖਾਪਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੁਝ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ ਸਨ, ਪਰ ਗੇਲੁਗਪਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਫਾਇਆ ਹੋ

ਗਿਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੱਠ ਅਜੇ ਵੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵੇਖੀ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮੁੱਖ ਸੜਕ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ, ਖਾਲੀ ਖੇਤ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ ਅਤੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ - ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਕਾਲੀ ਬਿੰਦੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਅਸੀਂ ਖਾਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦੇਖਦੇ ਰਹੇ। ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸਾਡੇ ਵੱਲ ਆਇਆ, ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਆਜੜੀ ਸੀ ਜੋ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ ਬਿੰਦੀਆਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਖਾਣਾ ਖਤਮ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਉਹ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਪੱਛਮੀ ਬੋਧੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਅਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਦਲਾਈ ਲਾਮਾ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, 'ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ?' ਡਰਾਈਵਰ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ਇੱਕ ਵਾਕ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਯਾਦ ਹੈ - ਜਿਸਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਹੈ, 'ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਲਾਮਾ ਬਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਤੁਹਾਡਾ ਰਸਤਾ ਹੈ।'"
"ਚਰਾਗਾਹ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਚਰਾਗਾਹ ਇੱਕ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਚਰਾਗਾਹ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਰਾਉਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਪੱਥਰੀਲੀ, ਬੰਜਰ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕੰਡਿਆਲੀਆਂ ਝਾੜੀਆਂ ਉੱਗੀਆਂ ਹਨ।
ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਜੋ ਕਦੇ ਤਿੱਬਤ ਦੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਨੂੰ ਢੱਕਦੇ ਸਨ। "ਚੌਦ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਕੁਝ ਵੱਡੇ ਮੱਠਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਹੋਰ ਮੱਠਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕੀ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵਿਵਾਦਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਲੱਕੜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਾਲਣ ਅਤੇ ਇਮਾਰਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।" ਇਹ ਰੁੱਖ ਘਾਟੀਆਂ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੰਜਰ ਘਾਟੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣੇ ਰੁਕੇ ਸੀ।
ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਝੀਲ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੁਪਹਿਰ ਦਾ ਖਾਣਾ ਖਾਧਾ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਅਸੀਂ ਲਹਾਸਾ ਤੋਂ ਕਾਠਮੰਡੂ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਚੌੜੀ, ਕੱਚੀ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਕੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੀ ਫਿਰ ਗੱਡੀ ਚਲਾ ਰਹੇ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਝੀਲ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਚੱਲਦੇ ਰਹੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਘਾਹ ਵਿੱਚੋਂ ਵਗਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਨਾਲੀ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਮੈਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਰੋਜਰ ਨੇ ਇੱਥੇ ਰੁਕਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕਿਉਂ ਕੀਤੀ ਸੀ: ਇਹ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਜਗ੍ਹਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਲੰਘੇ ਸੀ। ਬਾਕੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰਨਾ ਉਜਾੜ ਸੀ। ਆਪਣਾ ਸਮਾਨ ਉਤਾਰਨ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ, ਰੋਜਰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਲੋਵਾਕੀਅਨ ਔਰਤਾਂ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਿੰਨੀ ਬੱਸ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ। ਅਸੀਂ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਦੇ ਜੈਕਾਰਿਆਂ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਪਿਕਨਿਕ ਕੀਤਾ, ਦੂਰੀ 'ਤੇ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀਆਂ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਚੋਟੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸੀ, ਜੋ ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਰਬਾਦ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਬੱਸਾਂ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਰੁਕੀਆਂ। ਉਸਨੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨਾਲ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹ ਘਾਹ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਹਾੜਾਂ, ਝੀਲ ਅਤੇ ਸਾਡੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਲੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ।
ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨਿਆਲਮ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਧੁਨਿਕ, ਕੰਕਰੀਟ ਚੀਨੀ ਹੋਟਲ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੋਰਜੇ ਦੀਆਂ ਉੱਥੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਚੇਤਾਵਨੀਆਂ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਬਾਕੀ ਸਾਥੀਆਂ ਦੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਤੋਂ ਝਿਜਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ: ਮੈਂ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਸ਼ਹਿਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸੜਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਵੇਖੇ ਗਏ ਅਲਪਾਈਨ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਹੁਣ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਾੜੀਆਂ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਸੜ ਰਹੀਆਂ ਸਨ: ਨਾਜ਼ੁਕ, ਲਟਕਦੇ ਫ੍ਰਿਟਿਲਰੀ, ਡੂੰਘੇ ਨੀਲੇ ਜੈਂਟੀਅਨ, ਐਡਲਵਾਈਸ ਦੇ ਗੁੱਛੇ, ਅਤੇ ਪੀਲੇ ਅਤੇ ਗੁਲਾਬੀ ਪ੍ਰਾਈਮਰੋਜ਼। ਇਹ ਬਗਾਵਤ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ ਕ੍ਰਿਸ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਨਾਰਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਸ਼ਾਂਤ ਜੰਗਲ ਤੋਂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਉਤਰੇ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ

ਨਾਲ ਨਿਮਰਤਾ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਕ੍ਰਿਸ ਨੇ ਜੰਗਲੀ ਜੀਵਾਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਰੋਮਾਂਟਿਕ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਜਨਕ ਕਿਹਾ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨਾ ਪਿਆ। "ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਕਵਾਸ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਸ।" ਅਸੀਂ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੇ ਕੁਝ ਆਖਰੀ ਬਚੇ ਹੋਏ ਅਣਛੂਹੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜੋ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਬਚੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਚੀਨੀ ਸਰਹੱਦ ਤੋਂ ਇੰਨੇ ਸਾਵਧਾਨ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਾਖਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ!" ਬੇਸ਼ੱਕ, ਮੈਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਛਤਾਵਾ ਹੋਇਆ।

ਪਰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਵਿਦਰੋਹ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੀ ਰਿਹਾ: 'ਕਿਉਂ?' ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਕੈਫੇ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਹ ਅੱਧਖੜ ਉਮਰ ਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੱਠ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇੱਕ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਾਲੀ ਇਮਾਰਤ, ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਮ "ਉਪਨੰਦ" ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਅੱਖਰ 'ਪ' ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਨੇਵਾਰੀ ਬੋਧੀ ਨਹੀਂ, ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਬਰਮਾ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਕੋਮਲ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਹ ਹੁਣ ਇੱਥੇ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਆਪਣਾ ਅਭਿਆਸ ਜਾਰੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਕੋਚ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, "ਪਰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਵਿਅਸਤ ਹੈ।"

ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇੰਨੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। "ਇੱਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਂਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।"

"ਹਾਂ।"

"ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਿਰਫ਼ ਬੈਠਣ ਦੀ।"

"ਹਾਂ।"

"ਫਿਰ ਇਹ ਜ਼ਿੰਦਗੀ, ਇਹ ਪੂਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸਿੱਖਣ ਬਾਰੇ ਹੈ।"

"ਹਾਂ, ਭੰਤੇ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਮਤ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ।" ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸਹਿਮਤੀ ਦਾ ਹਲਕਾ ਜਿਹਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ।

ਮੈਂ ਬਾਕੀ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਛੱਤ 'ਤੇ ਬਿਤਾਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਇਕੱਲੀ ਨਨ ਮੇਰੇ ਲਈ ਚਾਹ ਦੀ ਪਲੇਟ ਲੈ ਕੇ ਆਈ। ਸੂਰਜ ਹੁਣੇ ਡੁੱਬਿਆ ਸੀ, ਸ਼ਾਮ ਪੈ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਟਿਮਟਿਮਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਉੱਥੇ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ। ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਘਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਇਸ ਸ਼ਾਂਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਤੋਂ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇਹ ਸੀ: ਨੇੜਲੀ ਮੁੱਖ ਸੜਕ 'ਤੇ ਲੰਘਦੀ ਗੱਡੀ, ਮੱਧਮ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਾਲਾ ਸ਼ਹਿਰ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦਰੱਖਤਾਂ ਦੀ ਧੁੰਦਲੀ ਰੂਪਰੇਖਾ, ਅਤੇ ਲੰਬੇ ਦਿਨ ਦੀ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਠੰਢੀ ਹਵਾ। ਬੱਸ, ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਇਸ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ, ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਇਹ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਲਗਦਾ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਅੱਗੇ ਝੁਕਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਅਤੇ ਬਸ ਇਸਨੂੰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਸਾਹਮਣੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਉਪਨਗਰ ਤੋਂ ਪਰੇ, ਰਾਤ ਦੇ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਜਹਾਜ਼ ਉੱਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਈਟਾਂ ਉੱਪਰੋਂ ਲੰਘ ਰਹੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੂਰ ਤੱਕ ਫੈਲ ਰਹੀਆਂ ਸਨ।

ਇਹ ਮੱਠ ਕਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਘਰ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਤੇ ਕੁਝ ਚੇਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਨਦੀ ਦੇ ਕੰਢੇ, ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਸੜਕ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬੇ ਵਾਲੇ, ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਿਤ ਮਹਾਂਨਗਰ ਦੇ ਦਿਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਬਣ ਗਈ ਸੀ। ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਕਦੇ ਗੁਫਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸਮੂਹ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸੰਤਾਂ ਵਜੋਂ ਸਤਿਕਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਧਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ, ਉਹ ਅਵਿਸ਼ਵਾਸ਼ਯੋਗ ਅਮੀਰ, ਹਰਾ ਕੰਬਲ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਲਗਾਤਾਰ ਤਬਾਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਹਰ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਸੋਗ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸਦਾ ਵਧੇਰੇ ਹਿੱਸਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਤਬਾਹ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਬਦਲਦੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਹੈ ਉਹ ਰਵੱਈਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸ ਰਾਤ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। 'ਇਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹੈ।' ਦੀ ਭਾਵਨਾ।

ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਵਾਲੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਜਹਾਜ਼ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਉੱਡ ਰਹੇ ਸਨ।

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਕਸਰ ਮੱਠਾਂ ਅਤੇ ਮੱਠਵਾਦੀ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਕਹਿੰਦੇ ਸਨ, "ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹਨ।" ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਜੀਵਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਕੈਥੋਲਿਕ ਚਰਚ ਵਾਂਗ, ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਜੋ ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਂਦੀਆਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਦੀਆਂ ਸਨ। ਤਿੱਬਤੀ ਪੁਨਰਜਨਮ ਵਾਲੇ ਤੁਲਕੁਸ, ਜਾਂ ਰਿਨਪੋਚੇਸ ਦੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੇ ਇਹ ਕਾਰਜ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਟੀਫਨ ਨੇ ਦੱਸਿਆ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਦੋ ਤੁਲਕੁਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਚੀਨੀਆਂ ਨੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਮੱਠਾਂ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਮੂਹ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਮੂਹ ਜੋ ਇੱਕ ਅਜਿਹੇ ਸਮਾਜ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਸੀ ਜੋ ਹੁਣ ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਣ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਸਾਰ ਲਗਭਗ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਰਸਮਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਬਾਰੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜੋ ਵੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਨਾਸ਼ ਹੋ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਖੁਦ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ; ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ਼ ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਹਨ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਦੁੱਖਾਂ ਦਾ ਅੰਤ ਨਹੀਂ ਹਨ।

ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, "ਖਾਲੀਪਨ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਹੈ; ਇਹ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।" ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਅਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਕਦਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਿਰਫ਼ ਨਤੀਜੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਿੰਦੇ ਹੋ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਨਤੀਜੇ ਦੀ ਯਾਦ ਦੀ ਪੂਜਾ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਨਾ ਕਿ ਉਸ ਕਾਰਨ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਜਿਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ।

ਜਹਾਜ਼ ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮ ਵੱਲ ਉੱਡ ਰਹੇ ਸਨ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਅਗਲੀ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉੱਡਣਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਲੰਡਨ ਦੀ ਲੰਬੀ ਉਡਾਣ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਇਕਾਨਮੀ ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੱਛਮੀ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਮੱਠ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਮੇਰਾ ਜੋ ਦ੍ਰਿੜ ਇਰਾਦਾ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿਕਸਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਉਸ ਭਿਆਨਕ ਅਨੁਭਵ ਦਾ ਸਦਮਾ ਸੀ।

ਮੇਰੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਮਿਚ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ, ਮੇਰੀ ਹਾਲਤ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਉਸਨੂੰ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਰਾਂਗਾ। ਅਤੇ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਦੋਸਤ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਵਿੱਚ ਭੇਟ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਰਾਤ ਜਾਗਿਆ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਮਰ ਗਿਆ ਸੀ।

ਮਿਸ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਪਹਿਲੇ ਦੋ ਮਹੀਨੇ, ਮੇਰੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਸਨ। ਮੇਰੇ ਲਈ, ਇਹ ਸਦਮਾ ਸਮਾਜਿਕਤਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਇਆ, ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਕੰਧਾਂ ਬਣਾਈਆਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਮਿਲਣ ਆਉਂਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਚੋਰੀ-ਛਿਪੇ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ, ਅਤੇ ਮਿਸ਼ ਨੂੰ ਮੁਆਫ਼ੀ ਮੰਗਣੀ ਪੈਂਦੀ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ ਵਿੱਚ ਮੋਚ ਆ ਜਾਂਦੀ, ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਦਮਾ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਘੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਆਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ!"

ਆਪਣੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਾਲਾਨਾ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਰਿਟਰੀਟ ਕੀਤੀ। ਉਸੇ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ, ਉਸੇ ਪਹਾੜ ਦੇ ਪੈਰਾਂ 'ਤੇ, ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ-ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਹੋਏ ਪਵਿੱਤਰ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਉਸੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬਿਆ ਰਿਹਾ ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਘਰ ਲਿਆਇਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਮਨ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸਰਗਰਮ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਸਤਤਾ ਅਤੇ ਉਦਾਸੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ, ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਮੈਂ ਚੱਟਾਨਾਂ 'ਤੇ ਫਿਸਲ ਗਿਆ, ਮੇਰਾ ਸਿਰ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਗਿੱਟਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੋਚ ਗਿਆ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਮਹੀਨੇ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਪੱਟੀ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਬਿਤਾਇਆ।

ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਤ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ, ਸਦਮਾ ਆਖਰਕਾਰ ਮਿਟ ਗਿਆ, ਪੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਲੰਗੜਾਪਨ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਿਆ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਵਾ ਅਤੇ ਲਹਿਰਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਸਮੁੰਦਰੀ ਕੰਢੇ 'ਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਤੁਰ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਕਾਠਮੰਡੂ ਕੈਫ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਾਹਤ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਮੈਂ ਹੁਣ ਇਸ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਪਰ ਮੈਂ ਉਸੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ: "ਕਿਉਂ? ਇਹ ਸਭ ਕਿਸ ਬਾਰੇ ਸੀ?" ਮੈਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਜਾਣ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੇਰੇ ਪਿਛਲੇ ਧਿਆਨ ਦੌਰਾਨ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਇੰਨੀ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਉੱਠਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਮੇਰੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਰ ਨਤੀਜਾ ਸਿਰਫ ਅਸਹਿ ਦਰਦ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ਾਮ ਅਤੇ ਮੱਠ ਦੀ ਛੱਤ 'ਤੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸੀ। ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੀ? ਯਕੀਨਨ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਖਰੜਾ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਥਾਈਲੈਂਡ ਜਾਵਾਂਗਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਾਂਗਾ।

ਡੇਢ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਵਾਟ ਪਾ ਰਤਨਵਾਨ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਮੱਠ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ - ਐਬੋਟ ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾਧਾਮੋ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਿਆ, ਇਹ ਕਾਏਵ ਯਾਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਦਾ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਟੁਕੜਾ ਸੀ। ਇਹ 2007 ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਮੱਠਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸੀ। ਰਤਨਵਾਨ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। "ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਕੋਲ ਪਾਰਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕੁਝ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਮੱਠ ਬਣਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਉਹ ਹੈ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਥਾਈ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹਨ..." ਫਿਰ ਵੀ, ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪੱਛਮੀ ਮੱਠ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਉੱਥੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਇਆ।
ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਵਿਹਾਰਕ ਆਸਟ੍ਰੇਲੀਆਈ ਸੀ ਜੋ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੱਠ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਡੁੱਬਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਤੀਹ ਪੱਛਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇੱਕ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਹੋਣ 'ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਖੁਸ਼ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਪੱਛਮੀ ਮੱਠ, ਵਾਟ ਪਾ ਨਾਨਾਚਟ ਦੇ ਮਠਾਰੂ ਵਜੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀ ਦੁਖੀ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਕੇ ਦਲਦਲ ਨੂੰ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਦਲਦਲ ਦੇ ਪਾਰ ਲਗਾਏ ਗਏ ਜੰਗਲਾਂ ਨਾਲ ਘੇਰਨ ਦੀਆਂ ਉਸਦੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ। ਝੀਲਾਂ ਜੰਗਲ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਰੱਖਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਛਰਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਗੀਆਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਮੱਛਰ ਖੜ੍ਹੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਜਨਨ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। "ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਹਾਲ ਹੋਵੇਗਾ," ਉਸਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਉਚਾਈ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਜਿੱਥੇ ਹਵਾ ਵਗ ਸਕਦੀ ਹੈ।" ਇਹ ਸਭ ਬਹੁਤ ਵਿਹਾਰਕ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਕ ਦੇ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਜੰਗਲ ਲਗਾਉਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸੀ ਪੌਦੇ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ ਉੱਥੇ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਜੰਗਲ ਮੱਠ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਪਾਰਕ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨਾਲ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ।

ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਕੰਮ ਕਿਉਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ। “ਅਸੀਂ ਇਹ ਦਲਦਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਖਰੀਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਮੌਜੂਦਾ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ਤੀਹ ਗੁਣਾ ਮੰਗਿਆ। ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਉਸਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਲਈਏ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਵਾਲੀ ਜ਼ਮੀਨ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ,” ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, ਜਿਸ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੋਂ ਮੈਂ ਦਾਖਲ ਹੋਇਆ ਸੀ, “ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਸੜਕ ਪਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਇੱਥੋਂ ਦਾ ਇੱਕ ਥਾਈ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਟੈਨ ਮੂਸਾ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਾਲ ਚਿਆਂਗ ਮਾਈ ਵਿੱਚ ਲੁਆਂਗ ਪੋਰ ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ। ਉਹ 97 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਉਸਦਾ

ਸੰਪਰਕ ਹੈ।” ਉਹ ਬੋਧੀ ਦੂਤ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਥਾਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ। "ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਟੈਨ ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦੇ ਹਨ, ਲੁਆਂਗ ਪੋਰ ਨੇ ਇੱਕ ਹੱਥ ਇਸ ਪਾਸੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਉਸ ਪਾਸੇ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ, 'ਇਹ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਟੁਕੜਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਟੁਕੜੇ 'ਤੇ ਦੋ ਦਰੱਖਤ ਹਨ: ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ, ਸਿੱਧਾ ਦਰੱਖਤ, ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਹੇਠਾਂ ਇੱਕ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਦਰੱਖਤ। ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਉਸ ਦਰੱਖਤ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮਠਾਠ ਨੇ ਅਜੇ ਤੱਕ ਉਸਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਲਈ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਮਬੱਤੀਆਂ, ਧੂਪ ਜਾਂ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਉੱਥੇ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਦੇਵਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਦੇਵਤੇ ਨਾਲ ਗੁਣ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਗੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ।' ਖੈਰ, ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਇਹੀ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਸੀ, 'ਠੀਕ ਹੈ, ਚਲੋ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ।' ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਗਏ ਸੀ, ਅਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੋਈ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉੱਥੇ ਕੀ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਗਏ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਦੋ ਦਰੱਖਤ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ: ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾ, ਦੂਜਾ ਝੁਕਿਆ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਮੈਨੂੰ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਪਿਆ, ਆਪਣੇ ਸ਼ੱਕਾਂ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਪਿਆ, ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਨੀ ਪਈ, ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਮੰਗਣੀ ਪਈ, ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਉਹ ਆਦਮੀ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ! ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਮਿਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਵੇਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਦੀ 87 ਸਾਲਾ ਮਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਕੋਲ ਬਹੁਤ ਪੈਸਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਕੀਮਤ ਮੰਗਣੀ ਪਈ। ਪਰ ਉਦੋਂ ਤੋਂ, ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸਦੇ ਕੰਮਾਂ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣੀ ਮਾਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਸੜਕ ਦੇ ਪਾਰ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾਨ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਔਰਤਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਭਾਗ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਵਾਟ ਪਾ ਰਤਨਵਾਨ ਵਾਪਸ ਆ ਕੇ ਮਿਖ ਨੂੰ ਉਹ ਮੱਠ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਠਹਿਰਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਅਜਾਹਨ ਨਿਆਨਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੁਲਡੋਜ਼ਰ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਥੀਓਡੋਲਾਈਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮੀਨ ਨੂੰ ਪੱਧਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦੇਖਿਆ। ਮਿਖ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਮਿੱਟੀ ਪੁੱਟਣ ਵਾਲੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਵਜੋਂ ਯਾਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ, ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਇਹ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਆਪਣੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਤਿਆਗ ਕੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਹੈ - ਜਿਸਦਾ ਸਥਾਨ ਗੁਪਤ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ - ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਕਿੱਥੇ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੇਵ ਯਾਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਨਾਲ ਘਿਰੀਆਂ ਝੀਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜਗ੍ਹਾ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰ ਕੌਣ ਬਣਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਫਿਰ, ਕੈਲਾਸ਼ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਿਖ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਲਈ ਉੱਥੇ ਗਏ ਸੀ।

ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇੱਥੇ ਆਇਆ ਸੀ। "ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੁਰੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੀ! ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਉਸਦੀ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ।' ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਇਕੱਲੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਇਹ ਕਿਹਾ

ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਪੱਛਮ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੀ; ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰੇ। ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ, ਉਹ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਾਵੁਕ ਪਲ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, 'ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਕੀ ਚਾਹੇਗਾ?' ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਝੌਂਪੜੀ ਬਣਾਵਾਂਗਾ, ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਉਮੀਦ ਦੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਉਸਨੇ ਬਸ ਉਸਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇਗਾ। ਅਤੇ ਸੱਚਮੁੱਚ, ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੀ ਕਾਰ ਆਉਣ ਤੋਂ ਦਸ ਮਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ, ਆਖਰੀ ਮੇਖ ਠੋਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

ਕੁਟੀਆਂ ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਝੌਂਪੜੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇਹ, ਬੇਸ਼ੱਕ, ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਇਸਦੀ ਛੱਤ ਲੱਕੜ ਨਾਲ ਟਾਇਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੰਮਾ, ਛੱਤ ਵਾਲਾ ਲੱਕੜ ਦਾ ਰਸਤਾ ਗਲੀ ਤੋਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਢਲਾਣ 'ਤੇ ਬਣਿਆ ਇੱਕ ਛੋਟਾ, ਦੋ ਮੰਜ਼ਿਲਾ ਘਰ ਸੀ, ਤਾਂ ਜੋ ਰਸਤਾ ਸਿੱਧਾ ਉੱਪਰਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਇੱਕ ਨੌਕਰ ਨੂੰ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਜੇਕਰ ਉਸਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਦੇਖਭਾਲ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋਵੇ। ਅਜਾਨ ਨਿਆਣਾ ਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਸੰਭਾਲ ਲਿਆ ਸੀ। ਮਿਖ ਨਾਲ ਉਸ ਮੁਲਾਕਾਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਦੇ ਉੱਥੇ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬਸ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾਉਂਦਾ ਸੀ, ਕਦੇ-ਕਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨਾਲ ਭੀਖ ਮੰਗਣ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕੋਈ ਸਿੱਖਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਅਹਿਸਾਸ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਰਤਨਵਾਨ ਹੁਣ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਲਾ ਵੀ ਮਾਣਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਿਤ ਟੀਲੇ 'ਤੇ ਰਵਾਇਤੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਹ ਸ਼ੈਲੀ ਥਾਈ ਮੰਦਰਾਂ ਦੇ ਚਮਕਦਾਰ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਲ-ਭੂਰੇ ਟੀਕ ਦੀ ਲੱਕੜ ਤੋਂ ਬਣੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪੂਰੇ ਰੁੱਖ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਥੰਮ੍ਹ ਉੱਕਰੇ ਹੋਏ ਹਨ, ਜੋ ਇੱਕ ਲੱਕੜ ਦੀ ਛੱਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੱਕੜ ਦੀਆਂ ਟਾਈਲਾਂ ਨਾਲ ਢੱਕੀਆਂ ਪੌੜੀਆਂ ਵਾਲੀਆਂ, ਟਾਇਰਡ ਛੱਤਾਂ, ਥਾਈ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿੱਚ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਵਕਰ ਹਨ, ਹਰੇਕ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਲੱਕੜ ਦੀ ਤਖ਼ਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਸੁੰਦਰ ਹੈ। ਫਰਸ਼ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਟੀਕ ਦੀ ਸਜਾਵਟ ਮੰਦਰ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੈ, ਇੱਕ ਛੱਤ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਝੀਲ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪਾਰਕ ਦੇ ਪਰਿਪੱਕ ਦਰੱਖਤਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਦੀ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਨਿਆਨਾ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਾਰੇ ਰੁੱਖ ਹੁਣ ਅਰਧ-ਪਰਿਪੱਕ ਹਨ ਅਤੇ ਫਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਹਾਰਨਬਿਲ ਆਲ੍ਹਣੇ ਲਈ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਉਹ ਹੁਣ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲੀ ਆਰਕਿਡ ਅਤੇ ਟ੍ਰੀ ਫਰਨ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨਾਲ ਹੀ ਰਤਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗਰਮ ਖੰਡੀ ਵੇਲਾਂ ਵੀ ਲਗਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੱਠ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵੀ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਚੌਦਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੈਂਕਾਕ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ, ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਥਾਈ ਨਾਗਰਿਕ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਕੋਲ ਡਾਕਟਰੇਟ ਹੈ। ਉਹ ਅਜਾਹਨ ਨਿਆਨਾ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਪੱਛਮੀ ਸਮਝ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣਾ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇਣ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਅਜਾਹਨ ਨਿਆਨਾ ਇੱਕ ਆਮ ਥਾਈ ਅਜਾਹਨ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੱਠ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਘੁੰਮਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਾਂ ਇੱਕ ਆਮ ਸੇਵਕ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਵਿੱਚ ਗੱਦੀਆਂ 'ਤੇ ਝੁਕਦਾ ਹੈ, ਸੈਲਾਨੀਆਂ ਦਾ ਸਵਾਗਤ ਕਰਦਾ ਹੈ,

ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਹਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਰੋਂ ਆਏ ਨਵੇਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਸਮਝਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਜੰਗਲ ਦੇ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ।

ਮੈਂ ਬਰਸਾਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਕੋਵ ਯਾਈ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹਨੇਰੇ, ਗਰਜਦੇ ਬੱਦਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮੀਂਹ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਰੁੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਗਰਜ ਗੂੰਜਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਤੱਕ ਤੇਜ਼ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ ਵਰ੍ਹਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਚਾਰ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਿਆ।

ਮੁੱਖ ਹਾਲ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਝੀਲ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਦੇ ਦਲਦਲ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੀ ਪਿਛਲੀ ਫੇਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇੱਕ ਕੰਧ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਮੰਦਿਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੇ ਲੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਬੁੱਧ ਮੂਰਤੀਆਂ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਮੂਰਤੀਆਂ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਚੌੜੀ ਚੌੜੀ ਚੌਂਕੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਵਿੱਚ ਮੱਥਾ ਟੇਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਲੇਟੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਮੂਰਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ।

"ਇਹ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮੈਂ ਕੁਸ਼ੀਨਾਡਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਬਿਤਾਇਆ, ਜਿੱਥੇ ਬੁੱਧ ਦਾ ਦੇਹਾਂਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਬੈਠੀ ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਇੰਨੀ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਲੱਗੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਗਮਰਮਰ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਬਣਾਈ।" ਸ਼ਾਇਦ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਮੂਰਤੀਆਂ ਉਸਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਪਸੰਦ ਕੀਤਾ ਇਹ ਜਾਣਿਆ। "ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਬਹੁਤ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਨਯਾਨਧਮੋ ਨੇ ਇੱਥੇ ਮੇਰਾ ਬਹੁਤ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।"

ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਰ ਦੁਪਹਿਰਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਅਸੀਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਇਕੱਠੇ ਸੈਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕੀਤੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਮੁਸ਼ਕਲ ਪਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ - ਉਸਨੇ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਜ਼ੀਲ ਵਿੱਚ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਇਕੱਠ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਸਹਿਮਤ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਮਿਚ ਦੇ ਛੋਟੇ ਲੈਪਟਾਪ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸਲਾਈਡਸ਼ੋ ਦਿਖਾਇਆ, ਜੋ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਸਦੀਆਂ ਦੋ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੇਖੀਆਂ, ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਰੋਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸਾਡੀਆਂ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਵੀ ਵੇਖੀਆਂ। ਮੇਰੇ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਲਿਖ ਲਿਆ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਛੋਟੇ ਕਮਰੇ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬੈਠਾ ਜੋ ਮੈਨੂੰ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਹੁਣ ਲੁੰਗ ਪੋਰ, "ਪੂਜਣਯੋਗ ਪਿਤਾ" ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਉਪਾਧੀ ਥਾਈ ਲੋਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪੁੱਛ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਹਿਲੀ ਕੈਲਾਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕਿਵੇਂ ਹੋਈ।

"ਦਰਅਸਲ, ਸੁਗਾਟੋ ਨੂੰ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਤੇ ਉਹ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ..."

"ਹਾਂ, ਲੁਆਂਗ ਪੋਰ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ?"

"ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਸੀ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਉੱਥੇ ਜਾਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ।"

"ਤਾਂ ਉਹ ਸੁਪਨਾ ਕਿੰਨੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ?"

ਮੈਂ ਬਰਕਲੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਮਾਸਟਰ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਮੈਨੂੰ ਧਾਰਮਿਕ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਸ਼ਿਵ ਪੂਜਾ, ਅਰਬਿੰਦੋ ਗੋਸ਼ੇ, ਥੀਓਸੋਫੀਕਲ ਸੋਸਾਇਟੀ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ। ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ, "ਵੇਅ ਆਫ਼ ਦ ਵ੍ਹਾਈਟ ਕਲਾਉਡਜ਼" ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਈ।

"1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਪੂਰਬੀ ਧਰਮਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸਾਧਾਰਨ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ?"

"ਮੈਨੂੰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਏਸ਼ੀਆ ਨਾਲ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਜਿਹਾ ਮੋਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿਉਂ। ਅਸੀਂ ਏਸ਼ੀਆਈ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਨਹੀਂ ਵੱਡੇ ਹੋਏ। ਸੀਏਟਲ ਦਾ ਜਿਸ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਮੱਧ-ਵਰਗੀ ਗੋਰੇ ਲੋਕ ਸਨ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਇੱਕ ਮੋਹ ਰਿਹਾ... ਮੇਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣੀ ਯਾਦ ਉਸ ਬੁੱਢੀ ਔਰਤ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੇਰੀ ਭੈਣ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕਰਦੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੇਰੀ ਮਾਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਇੱਕ ਕੈਲੰਡਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ ਸੀ: ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਸਾਲ ਦੀ, ਅਤੇ ਉਸ ਕੋਲ ਮਾਊਂਟ ਫੂਜੀ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੁੰਦਰ ਕੈਲੰਡਰ ਸੀ। ਉਹ ਅਮਰੀਕੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਵਿਲੱਖਣ ਚੀਜ਼ਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕਰਨ ਦਾ ਜਨੂੰਨ ਸੀ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਮੈਂ ਚਾਈਨਾਟਾਊਨ ਗਿਆ, ਜਾਂ ਕੁਝ ਚੀਨੀ ਜਾਂ ਜਾਪਾਨੀ ਦੇਖਿਆ..."

“ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ 1951 ਵਿੱਚ ਸੀਏਟਲ ਦੀ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਚੀਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਡਿਗਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਚੀਨੀ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ ਜੋ 1949 ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਕਮਿਊਨਿਜ਼ਮ ਤੋਂ ਬਚ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਤੁਸੀਂ ਚੀਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਸੀਏਟਲ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ ਜਿਸਦੀ ਮੈਂ ਭਾਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਚੀਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸੀ; ਚੀਨ ਸ਼ਬਦ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਿਆ, ਤਾਂ ਮੇਰੀ ਚੀਨੀ ਇਤਿਹਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਫਿਰ, ਨੇਵੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਮੇਰਾ ਸਾਹਮਣਾ ਜਪਾਨ ਵਿੱਚ ਜ਼ੇਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਇਹ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਇਆ।”

ਵਾਹ, ਤੁਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਵਜੋਂ ਜਾਣਦੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਸੰਨਿਆਸੀ ਬਣ ਗਏ ਸੀ...

"ਹਾਂ, ਭਗਵਾਨ ਸ਼ਿਵ ਉੱਪਰ ਬੈਠੇ ਹਨ।" ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਮੁਸਕਰਾਹਟ ਦਿੱਤੀ।

ਫਿਰ ਮੈਂ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲੇ ਸਨ। 1980 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਂਡਰਿਊ ਇੰਨਾ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਮੱਠ, ਵਾਟ ਪਾਹ ਨਾਨਾਚਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਭਿਕਸ਼ੂ ਬਣ ਗਿਆ।

"ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ!"

ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਉਸਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਵਾਰ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਯਾਦ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸਦਾ ਇੱਕ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਗਰਮੀ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

"ਐਂਡਰਿਊ ਇੱਕ ਦੇਵਤਾ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਸਵਰਗੀ ਖੇਤਰ ਪਸੰਦ ਹਨ," ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਸ਼ਾਇਦ ਅਣਸੁਖਾਵੀਂ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਚੰਗਾ ਨਾ ਹੋਵੇ।" ਪਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਵੇਖੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਹੁਮਲਾ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਵੱਲ ਜਾਂਦੇ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਐਂਡਰਿਊ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨਾ ਵਧੀਆ ਗਾਈਡ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਸ 'ਤੇ ਅਤੇ ਐਨ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। "ਸੁਗਾਟੋ ਵਾਂਗ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਸਿਰਫ਼ ਜਗ੍ਹਾ ਦਾ ਆਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।"

ਸਲਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਤੋਂ ਦੋ ਹੋਰ ਮੁੱਖ ਨੁਕਤੇ ਇਹ ਸਨ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਕਿੰਨੇ ਸੁਹਾਵਣੇ ਅਤੇ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸਮੂਹ ਸਨ, ਅਤੇ ਟ੍ਰੈਕ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਲਾਈਡਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਯਾਦਾਂ ਤਾਜ਼ਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਮਜ਼ਾ ਆਇਆ। ਇਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਸੀ; ਮੈਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਬੋਝ ਸਮਝਿਆ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਇਹੀ ਹੈ: ਤੁਸੀਂ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਕਿ ਉਹ ਬਿਲਕੁਲ ਹਰ ਕਿਸੇ ਵਾਂਗ ਹਨ। "ਇਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੁੰਦਰ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਦੇਖੋ! ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਸਦੀਆਂ ਪਿੱਛੇ ਚਲੇ ਗਏ ਹੋ, ਨਿੱਕ। ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੁਮਲਾ ਤੱਕ ਉਸ ਟ੍ਰੈਕ 'ਤੇ ਜਾਣਾ ਸੱਚਮੁੱਚ ਯੋਗ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਸਦਾ ਆਨੰਦ ਆਇਆ..."

ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੇ ਆਖਰੀ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਯਾਦ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, "ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਕੋਈ ਗਾਰਡ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਸੰਕੇਤ ਸੀ। ਫਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਦਫ਼ਤਰ ਵਿੱਚ, ਅਜਿਹਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅੰਦਰ ਹਾਂ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਬਦਲ ਲਿਆ...।"

ਅਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਲੱਗਿਆ?

"ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਨਿਰਾਸ਼ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਸਮੂਹ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਵੱਖ ਹੋਣ ਵਰਗਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਹਰ ਕੋਈ ਰੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਚੀਨੀ ਗਾਰਡ ਵੀ ਰੋ ਰਹੇ ਸਨ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਹ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀਆਂ, ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਬੰਦੂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬਹਿਸ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ।"

"ਸੁਗਾਟੋ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਫੌਜੀ ਗੱਡੀ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਜਿਸਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਰਾਈਫਲਧਾਰੀ ਗਾਰਡਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨੇਪਾਲ ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਛੱਡ ਗਏ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਪੁਲ ਪਾਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਨਦੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡੇਰਾ ਲਾਉਣਾ ਪਿਆ।" ਉਸ ਸਮੇਂ ਉੱਥੇ ਕੋਈ ਘਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਚਾਹ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਸਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। "ਅਗਲੀ ਸਵੇਰ, ਸਾਡੇ ਚਾਰਾਂ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਮੱਕੀ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਟ ਸੀ।"

ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਕੌਰਨਫਲੇਕ ਮਿਲੇ?

"ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ। ਇਹ ਪੁਰਾਣੇ ਵੀਟਾਬਿਕਸ ਇਸ਼ਤਿਹਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਸੀ: ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ, ਕਮਜ਼ੋਰ ਅਤੇ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ, ਨੂੰ ਮੱਕੀ ਦੇ ਫਲੇਕਸ ਦਾ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਜਾਂਦਾ ਹੈ!" ਅਤੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ, ਕਿ ਉਸਨੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਮੰਗਣ ਦੀ ਨਿੱਜੀ ਸਹੁੰ ਖਾਧੀ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਨਾਸ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਦੇ ਫਲੇਕਸ ਅਤੇ ਗਰਮ ਦੁੱਧ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਆਖਰੀ ਕਸ਼ਟ ਉਸਦੀ ਸਹੁੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਕਰਮ ਦਾ ਬਦਲਾ ਸੀ।

"ਚੜ੍ਹਾਈ ਬਹੁਤ ਔਖੀ ਸੀ।" ਇਹ ਉਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੀ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੇ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਹ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਚੜ੍ਹਾਈ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਲੰਬੀ ਅਤੇ ਉੱਚੀ ਸੀ। "ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਮੈਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਥੱਕ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਤਾਕਤ ਨਹੀਂ ਬਚੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਔਰਤ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਪੁੱਤਰ, ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ ਸਨ। ਉਹ ਯਾਕ ਮੱਖਣ ਅਤੇ ਨਮਕ ਨਾਲ ਤਿੱਬਤੀ ਚਾਹ ਬਣਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਚਾਹ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਲੈ ਗਈ!" ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਰੇ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਡੇਰਾ ਲਾਇਆ, ਅਤੇ ਸ਼ੇਰਪਾ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਲਈ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਭੋਜਨ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ। ਉੱਥੋਂ, ਉਹ ਘਾਟੀ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਯਾਲਬਾਂਗ ਮੱਠ ਵੱਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਨੇੜੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਗੋਲ ਬੱਦਲ ਦੇਖਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਸੁਗਾਟੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਅਸ਼ੁੱਭ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ: ਉਦਾਸੀ ਦੀ ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਭਾਵਨਾ ਸਾਡੇ ਉੱਤੇ ਛਾ ਗਈ। ਫਿਰ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗਾ। ਅਜਿਹਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੀਂਹ ਸਾਡੇ ਮੱਠ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਪਹੁੰਚੇ, ਇਹ ਮੀਂਹ ਪੈਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਸਾਲ ਦੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੀਂਹ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਨਹੀਂ ਪੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਛੱਤਾਂ ਡਿੱਗਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈਆਂ। ਪਰ ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਦੇ ਉੱਪਰ ਇੱਕ ਕਮਰਾ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟੀਨ ਦੀ ਛੱਤ ਸੀ। ਉੱਥੋਂ ਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮਤਲ ਮਿੱਟੀ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਲਈ ਵੀ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਪਰ ਪਹਿਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਦੀ ਛੱਤ ਲੀਕ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਅਤੇ ਡਿੱਗਣ ਲੱਗ ਪਈ। ਇਸ ਲਈ ਬਾਕੀ ਮੱਠ ਦੀ ਹਾਲਤ ਮਾੜੀ ਸੀ: ਨਵੇਂ ਪਖਾਨੇ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਕਮਰੇ, ਸਾਰੇ ਡਿੱਗ ਰਹੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਵਾਲੇ, ਨਵੇਂ ਮੰਦਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ। ਸੁਗਾਟੋ ਅਤੇ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੀਂਹ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ। ਟੀਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਵੀ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ!

"ਇਹ ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ ਹੀ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੋਨਿਕਾ ਲੇਵਿੰਸਕੀ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ!" ਉਹ ਹੱਸਿਆ। "ਇਹ ਮੇਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਟਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਸਾਡੀ ਬਹੁਤ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਕੋਈ ਵੀ ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਹੁਮਲਾ, ਇਹ ਉਹ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸੀ!' ਮੁੱਖ ਲਾਮਾ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਹੋ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੱਛਮੀ ਲੋਕ ਉਸਦਾ ਬਹੁਤ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ।" ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਾਡਾ ਸਮੂਹ ਪਹੁੰਚਿਆ, ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਨੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਇਮਾਰਤਾਂ 'ਤੇ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਟੀਨ ਦੀਆਂ ਛੱਤਾਂ ਲਗਾਈਆਂ ਸਨ, ਸਗੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਕਲੀਨਿਕ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ।

"ਜਿਸ ਦਿਨ ਐਂਡਰਿਊ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸੂਰਜ ਨਿਕਲ ਆਇਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਮਾਂ ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਮੀਂਹ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਖੱਚਰ ਮਰ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਰਸੋਈਆ ਵਾਲ-ਵਾਲ ਬਚ ਗਿਆ। ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਜਾਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੂੰ ਮਰ ਸਕਦਾ ਸੀ!' ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਮਿਊਨਿਸਟ ਚੀਨੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ," ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਅਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੇ ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਰ ਬਾਰੇ ਕੀ?

"ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਦੇਖ ਕੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਲੱਗਾ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ।" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਨੀਲੇ ਅਸਮਾਨ ਹੇਠ ਹੁਮਲਾ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਡੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ ਦਿਖਾਈਆਂ। "ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਹੈ,

ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਸਿਮੀਕੋਟ ਦੀ ਆਖਰੀ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਚੋਟੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਚੋਟੀ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ, ਤਾਂ ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀ। ਓਹ, ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਉਹ ਚਾਹ ਯਾਦ ਹੈ...।"
"ਫੇਫੜਿਆਂ ਦੇ ਪੋਰ, ਇਹ ਕਿਹੜੇ ਅਜੀਬ ਸੰਯੋਗ ਹਨ ਜੋ ਵਾਪਰਦੇ ਹਨ: ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਕੌਰਨਫਲੇਕਸ, ਜਾਂ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਨਿੰਗਮਾ ਨਾਲ ਉਸਦਾ ਸਬੰਧ? ਜਦੋਂ ਬੁੱਧ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਸਿਖਾਉਂਦਾ,' ਤਾਂ ਕੀ ਉਸਦਾ ਮਤਲਬ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੀ?"
"ਹਾਂ। ਤਰਕ ਅਤੇ ਤਰਕ ਨਾਲ ਸੋਚਣਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੀਮਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਥਾਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਅਣਜਾਣ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਹਿੱਸਾ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ, ਸਗੋਂ ਸਿਰਫ਼ 'ਬੱਸ ਜੋ ਹੈ ਉਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।'"
ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ, "ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੈਂ ਸਭ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕਦਾ। ਇਸਨੇ ਸੱਚਮੁੱਚ ਮੇਰੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਮੈਂ ਇਹਨਾਂ ਅਜੀਬ ਸੰਜੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸਮਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਹਾਰ ਮੰਨਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਜਿਵੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸੱਠਵੇਂ ਜਨਮਦਿਨ 'ਤੇ ਗੁਬਾਰੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ। ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਹੈ?"
"ਕੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਾ ਹਾਂ!"
"ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਸੀ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੁਬਾਰੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਪਸੰਦ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਹਰਨਹੈਮ ਮੱਠ ਟਰੱਸਟ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਆਵੇਗੀ। ਇਸ ਲਈ ਟਰੱਸਟ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਰਡਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਸੈਮ ਫੋਰਡ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਲਾਗਤ ਸਾਂਝੀ ਕਰੇਗਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਸਾਡੇ ਦੋਵਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਹਿੰਗਾ ਸੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਡਾਣ ਚਿਥਰਸਟ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਮੀਟਿੰਗ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੇ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਪੂਰਾ ਗੁਬਾਰਾ ਕਿਰਾਏ 'ਤੇ ਲੈਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਨਾ ਕਿ ਇੱਕ ਆਮ ਯਾਤਰਾ ਵਾਂਗ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਲਈ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ।"
“ਫਿਰ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤੇ ਬਾਅਦ, ਮੈਂ ਚਿਥੁਰਸਟ ਮੰਦਿਰ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੁੱਧ ਵੱਲ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਉਦੋਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਅਚਾਨਕ, ਇੱਕ ਆਵਾਜ਼ ਆਈ, 'ਪਸ਼... ਪਸ਼...' ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਘਰ ਦੇ ਉੱਪਰੋਂ ਇੱਕ ਗਰਮ ਹਵਾ ਵਾਲਾ ਗੁਬਾਰਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ! ਫਿਰ ਇਸਨੇ ਬੁੱਧ ਦੀ ਮੂਰਤੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦੀ ਖਿੜਕੀ ਭਰ ਦਿੱਤੀ, ਅਤੇ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸੀ ਸੁਨਹਿਰੀ ਬੁੱਧ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਹ ਰੰਗੀਨ ਗੁਬਾਰਾ। ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਇਹ ਮੱਠ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਰਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਵਾਲ ਸਿਰੇ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ! ਮੈਂ ਸ਼ਾਮ ਦੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਜਾਗਿਆ - ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਜੁਮਬੀ ਵਾਂਗ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਹੈਰਾਨ ਸੀ। ਮੈਂ ਬਾਹਰ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਬਾਰਾ ਪੈਕ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਛੋਟੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਅਜੀਬ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਲੱਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, 'ਇਹ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਸੱਠਵਾਂ ਜਨਮਦਿਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਗੁਬਾਰੇ ਦੀ ਸਵਾਰੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ?' ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਖੁਸ਼ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਇਸਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਹੋਵੇਗੀ। 'ਓਹ, ਇਹ ਮੁਫਤ ਹੋਵੇਗਾ।' ਮੈਂ ਸਾਲ ਇੱਥੇ ਆਇਆ ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਥੇ ਘੁੰਮਾਇਆ!”

"ਵਾਹ, ਇਹ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਹੈ!" ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ, "ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਅਨੇਕ ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਪਾਸਾਨੋ ਵੀ ਸਨ...।"
"ਹਾਂ, ਉਹ ਸਾਰੇ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਤੇ ਮਠਾਰੂ ਜੋ ਉਸ ਵੱਡੇ ਇਕੱਠ ਲਈ ਆਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ: ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਾਰਾ ਹਫ਼ਤਾ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਦੇ ਰਹੇ, 'ਉਮ, ਨਿੱਕ, ਗੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਲੋਕ ਫਿੱਟ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?' ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਫਿਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋਣ ਲਈ ਝਿੜਕਿਆ। ਜੇਕਰ ਗੁਬਾਰਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਰੇ ਮਰ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਪਵੇਗੀ! ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਇਆ, ਤਾਂ ਇਹ ਬਿਹਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲ ਮਰ ਜਾਵਾਂ!"
ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇਸ 'ਤੇ ਹੱਸਿਆ, ਫਿਰ ਯਾਦ ਆਇਆ, "ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਯਾਤਰਾ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਪੀਟਰਸਫੀਲਡ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡ ਗਏ, ਉੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉੱਪਰ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ..."
"ਅਤੇ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਕਿ ਮੈਂ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ," ਮੈਂ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ, "ਫਿਰ ਹੇਠਾਂ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਦੇ ਉੱਪਰ ਉੱਡਦਾ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਦਰੱਖਤਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਬਾਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ..."
"...ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਦਰੱਖਤ 'ਤੇ ਉਤਰ ਗਏ।"
ਫਿਰ ਵਾਪਸ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ, ਬੈਲੂਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਵੈਨ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਨ ਪਾਸਾਨੋ ਨੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਲੰਗ ਪੋਰ, ਇਹ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਜਨਮਦਿਨ ਦਾ ਤੋਹਫ਼ਾ ਸੀ,' ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, 'ਹਾਂ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਗਰਮ ਹਵਾ ਵਾਲੇ ਗੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਸਵਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।'
"ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ! ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਉੱਤੇ ਉੱਡਦੇ ਦੇਖਿਆ ਹੁੰਦਾ ਸੀ: ਜਾਦੂਈ, ਮੈਂ 'ਵਿਜ਼ਰਡ ਆਫ਼ ਓਜ਼' ਫਿਲਮ ਦੇਖ ਰਹੇ ਬੱਚੇ ਵਾਂਗ ਸੀ..."
"ਪਰ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ; ਮੈਨੂੰ ਬੱਸ ਪਤਾ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣ ਦੇਣਾ ਸਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਆਪਣੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਾ ਕਰਕੇ ਕੁਝ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।"
"ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਗੁਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੇਵਤਾ ਹੈ!" ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਹੱਸਿਆ, "ਜਾਂ ਕੌਰਨਫਲੇਕਸ ਕਿਸਨੇ ਬਣਾਏ! ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਤੋਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅਸੀਂ ਅਕਸਰ ਦੂਜੇ ਅਤਿਅੰਤ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। 'ਮੈਂ ਇਸ ਸਭ ਬਕਵਾਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ!' ਪਰ ਹੁਣ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਉੱਚ ਊਰਜਾਵਾਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਦੇਵਤਿਆਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਜਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀਆਂ ਨਾਲ ਹੋਵੇ, ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਵਧਾ-ਚੜ੍ਹਾ ਕੇ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਆਪਣੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੋ, ਅਤੇ 'ਇਹ ਉਹੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਹੈ।' ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਜਾਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਅਣਜਾਣ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।"
"ਅਸੀਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸਲ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਿਲਕੁਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਸਕਦੇ ਹੋ, 'ਇਹ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?' ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਪਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਪਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਤੁਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਇੱਕ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਪਾ ਸਕਦੇ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਪਲ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ

ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਲੰਘਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹੀ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਾਣ ਸਕਦੇ ਹੋ।"

"ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਹਰ ਸਮੇਂ ਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ," ਅਜਾਹਨ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ। "ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਣਤਰ ਅਤੇ ਪਰੰਪਰਾ ਹੈ। ਥੈਰਵਾਦ ਇਸਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਰਲ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਹੈ, ਪਰ ਤੁਲਕੁਸ, ਪੁਨਰਜਨਮ ਲਾਮਾ, ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਪਿਛਲੇ ਜੀਵਨਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਇਹ ਥੈਰਵਾਦ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਫਿਰ ਥਾਈ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਬਹੁਤ ਸਰਲ ਹੈ, ਚਾਰ ਨੋਬਲ ਸੱਚਾਈਆਂ, ਦੁੱਖਾਂ ਅਤੇ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਇਹੀ ਉਹ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਸੀ - ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਨਿਊਰੋਟਿਕ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ! ਮੈਂ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਡਰਾਂ ਦੇ ਇਸ ਚਿਪਚਿਪੇ ਜਾਲ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਚਿਪਚਿਪੇ ਧਾਗਿਆਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਫਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ..."

ਅਗਲੀ ਦੁਪਹਿਰ ਮੈਂ ਉਸੇ ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਕੰਧ 'ਤੇ ਜਾਰਜ ਸ਼ਾਰਪ ਦੀ ਇੱਕ ਪੇਂਟਿੰਗ ਲਟਕਾਈ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਘ ਟਰੱਸਟ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ 1976 ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਬੁਲਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਰੋਇਰਿਚ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਪੇਂਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ, ਵਿਊ ਆਫ਼ ਮਾਊਂਟ ਕੈਲਾਸ਼, ਦੀ ਬਿਲਕੁਲ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਤੀ ਸੀ, ਇੱਕ ਫਰਕ ਨਾਲ: ਜਾਰਜ ਨੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਇੱਕ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਮੂਰਤੀ ਜੋੜੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਸਾਮਾਨ ਅਤੇ ਤੁਰਨ ਵਾਲੀ ਸੋਟੀ ਨਾਲ ਕੋਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਇਸਨੂੰ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਂਟ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਦੀ ਪੁਰਾਣੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਲਟਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਦਿਨ ਉੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਦਿਖਾਈਆਂ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਨਾਥਨ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਟੀਮ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਇਹ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਜਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਇਸਨੂੰ ਪੇਂਟ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਸੀ।

ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਫੋਟੋਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਸੀ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੇ ਸਨ। "ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ, ਮੈਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਐਸ਼ਰਿਜ ਫੋਰੈਸਟ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ 'ਤੇ ਦੌੜਿਆ, ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਹਾੜਾਂ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਮੂਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਅਤੇ ਹੁਮਲਾ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਐਂਡਰਿਊ ਸਾਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ... ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੈਂ ਉਚਾਈ ਦਾ ਆਦੀ ਹੋ ਗਿਆ।" ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿਆਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਟੀਮ ਕਾਠਮੰਡੂ ਤੋਂ ਸਿੱਧਾ ਨਿਆਲਮ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਕਿ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ 4,000 ਮੀਟਰ ਦੀ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦੋ ਰਾਤਾਂ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਾਈਕ ਕੀਤਾ।

"ਫੇਫੜਿਆਂ ਦਾ ਪੋਰ, ਤੁਸੀਂ ਟ੍ਰੈਕਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਲੱਗ ਰਹੇ ਹੋ।"

"ਮੈਂ ਸੀ।"

ਅਤੇ ਕੋਰਾ ਡਾਂਸ ਦੌਰਾਨ, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਿੱਛੇ ਸੀ?

"ਹਾਂ।"
ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਿੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਸੀ। "ਇਹ ਸ਼ਰਮਨਾਕ ਸੀ।" ਫਿਰ "ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਫਿੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਛੋਟਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਬੇਵਰਲੀ, ਉਹ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਫਿੱਟ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਹਾਈਕਿੰਗ ਕੱਪੜੇ ਸਨ।" ਅਤੇ "ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਬਸ ਇੰਨੇ ਕਦਮ ਅਤੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਰੁਕਣਾ ਪੈਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਭੱਜ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਇਹ ਛੋਟੀਆਂ ਬੁੱਢੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੀ," ਅਤੇ ਉਹ ਇਸ ਸਭ ਦੀ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਹੱਸ ਪਿਆ।
"ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਬਹੁਤ ਭਿਆਨਕ, ਸਵਾਦਿਸ਼ਟ ਸੀ। ਇਹ ਤਿੱਬਤੀ ਭੋਜਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸਦਾ ਕੋਈ ਸੁਆਦ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਨੀ ਉੱਚਾਈ 'ਤੇ, ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੀ ਭੁੱਖ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਬਾਸੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਠੰਡੇ ਉਬਲੇ ਹੋਏ ਆਲੂ: ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਖਾ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਪੰਨਾਸਾਰੋ..."
"ਹਾਂ, ਅਜਾਨ ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਡਰ ਦਾ ਭਾਵ ਸੀ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗੁਲਾਬੀ ਪਲਾਸਟਿਕ ਦੇ ਸੈਂਡਵਿਚ ਬੈਗ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ..."
"ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਉਹ ਥਾਈ ਹੈ; ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਦੇ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਅਕਸਰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਤੋਂ ਪੁੱਛਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ! ਮੇਰੇ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਸੀ, ਪਰ ਪੰਨਾਸਾਰੋ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਸੀ!"
ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਕਾਰਕ ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਰਧਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸੀ। "ਇਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦਾ ਸਾਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਤਿੱਬਤੀ ਸਾਰੇ ਤਿੱਬਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਤੋਂ ਆਏ ਸਨ। ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੀ। ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਊਰਜਾ ਦਿੱਤੀ, ਇਹ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਅਹਿਸਾਸ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਹੋਏ ਸੀ। ਜੋ ਲੋਕ ਪੂਰਾ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਰਹੇ ਸਨ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਲੱਗ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਚਮੜੇ ਦੇ ਐਪਰਨ ਅਤੇ ਲੱਕੜ ਦੇ ਦਸਤਾਨੇ ਪਹਿਨੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ।"
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰੇ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਪੀਲੀ ਹੋਈ ਫੋਟੋ ਦਿਖਾਈ, ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, "ਹਾਏ ਮੇਰੇ ਰੱਬ!" ਅਗਲੀ ਫੋਟੋ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। "ਓਹ, ਮੈਂ ਕਿੰਨਾ ਸ਼ੁਕਰਗੁਜ਼ਾਰ ਸੀ। ਦੋ ਨੌਜਵਾਨ ਤਿੱਬਤੀ ਆਦਮੀ ਆਏ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕ ਕੇ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ ਮੁੰਨੇ ਹੋਏ ਸਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾਏ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਸਕਦੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੇ ਵਾਂਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਬਸ ਭੇਸ ਬਦਲ ਕੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੇਰਾ ਸਾਮਾਨ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਕੀਤੀ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।" ਸੈਂਕੜੇ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਨੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ। "ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੀ, ਉਹ ਸਾਰੀ ਸ਼ਰਧਾ..."
"ਤਾਂ ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਹਾਲ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਓਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿੰਨੀ ਉਸਨੂੰ ਡਰ ਸੀ, ਤੁਸੀਂ ਬਿਲਕੁਲ ਥੱਕੇ ਹੋਏ ਸੀ?"
"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਰੁਕਦਾ ਸੀ, ਮੇਰਾ ਮਨ ਤਾਜ਼ਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਪਹਾੜ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੋਰ ਤੁਰ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਇਸ

ਲਈ ਮੈਂ ਬੱਸ ਫੜੀ।" ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੀਲੀਆਂ ਚੀਨੀ ਬੱਸਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੜ੍ਹਦੇ ਦੇਖਿਆ ਸੀ।
"ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਡਾਰਚੇਨ ਨੂੰ ਤੁਰੇ।"
"ਅਤੇ ਪੰਨਾਸਾਰੋ...?"
"ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆਇਆ। ਉਹ ਸੱਚਮੁੱਚ ਖੁਸ਼ ਸੀ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ!"
"ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੁਆਂਗ ਪੋਰ ਹੁਣ ਇਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਤਿੱਬਤੀ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਇਕੱਲੇ ਖੜ੍ਹੇ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋ ਦਿਖਾਈ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਲਈ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸਦਾ ਮੇਰੇ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ।"
"ਹਾਂ, ਹੁਣ ਉਹ ਸਮਝਦਾ ਹੈ, ਪਿੱਛੇ ਮੁੜ ਕੇ ਦੇਖਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਸਦੇ ਲਈ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਨੁਭਵ ਸੀ। ਅਤੇ ਇੱਕ ਥਾਈ ਆਦਮੀ ਲਈ, ਇਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਤਸਵੀਰ ਹੈ!" "ਅਤੇ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਖੁਸ਼ ਹੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕੀਤਾ?"
"ਹਾਂ, ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਆਪਣਾ ਸੁਪਨਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਪਛਤਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ; ਮੈਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹਾਂ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਸਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਚੁਣੌਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਐਂਡਰਿਊ ਅਤੇ ਹਾਲ ਦੋਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸਨੂੰ ਸੰਭਵ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ!"
ਫਿਰ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਦੱਰਾ ਪਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ: ਮੌਤ ਦੇ ਨੇੜੇ ਦੇ ਅਨੁਭਵ ਤੋਂ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦਾ ਸਦਮਾ, ਮਾਨਸਰੋਵਰ ਝੀਲ 'ਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਵਾਂਗ ਕੋਈ ਵੱਡੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ, ਬਸ ਘਰ ਜਾਣ ਦੀ ਤੀਬਰ ਇੱਛਾ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਲੁਕਣਾ ਪਿਆ। ਅਗਲੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਜੋ ਧਿਆਨ ਕੀਤਾ ਉਹ ਉਸ ਸਦਮੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਅਗਲੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਹੈਰਾਨੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ। ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਇਸਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸ ਧਿਆਨ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਹਿੱਸਾ ਉਸੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਬਿਤਾਇਆ, ਖਿੜਕੀ ਦੇ ਕੋਲ ਛੋਟੇ ਪਿਛਲੇ ਬਾਗ ਨੂੰ ਵੇਖਦਾ ਹੋਇਆ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਧਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਖਾਣੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਘੰਟੇ ਲਈ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਮਨ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਸਮਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸ਼ਾਂਤ ਅਤੇ ਖਾਲੀ ਸੀ। ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਮੈਂ ਬਚਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਬੋਰਿੰਗ ਹੋਵੇਗਾ। ਛੋਟੇ ਬਾਗ ਵਿੱਚ, ਇੱਕ ਆਇਤਾਕਾਰ ਲਾਅਨ ਜੋ ਦੇਸੀ ਝਾੜੀਆਂ ਅਤੇ ਰੁੱਖਾਂ ਨਾਲ ਘਿਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਪੱਤਿਆਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ, ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ, ਛੋਟੇ ਪੰਛੀ ਉੱਡਦੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਜੰਗਲੀ ਖਰਗੋਸ਼ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਇੱਕ ਆਇਰਿਸ਼ ਉਪ-ਜਾਤੀ ਜਿਸਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹਲਕੇ ਚਿੱਟੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਨ। ਕੁਝ ਦਿਨ, ਇਹ ਪਹਾੜੀ 'ਤੇ ਸੰਘਣੀ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲ ਕੇ ਬਾਗ਼ ਵਿੱਚ ਛੋਟੀ ਘਾਹ ਚਰਾਉਣ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਹ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਉੱਥੇ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਚਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਨਵੀਂ ਘਾਹ ਵੱਲ ਵਧਦਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਮੈਂ ਚੁੱਪਚਾਪ ਇਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਹ ਅਸਾਧਾਰਨ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਉਸ ਡੂੰਘੇ ਬਦਲਾਅ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜੋ ਇਸਨੇ ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ।
ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ਕੀ ਇਹ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ - ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਅਨੁਭਵ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਨੂੰ ਕੁਝ ਘਟਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਧੁੱਪ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਮੈਂ ਝੌਂਪੜੀ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਛੋਟੇ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ, ਬਿਨਾਂ

ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਇੱਛਾ ਦੇ, ਬਸ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਸੀ ਉੱਥੇ ਆਨੰਦ ਮਾਣ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਸਿਖਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਨਾਲ ਵੀ ਮੈਨੂੰ ਉਹੀ ਖੁਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ। ਕੀ ਇਹ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਸੀ? ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ। ਉਸਦੇ ਜਵਾਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਸੀ - ਡੋਲਮਾ-ਲਾ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ, ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਦੇ ਝਟਕੇ ਨੂੰ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਧਿਆਨ ਲਈ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਬੇਅਰਾਮੀ ਨੂੰ ਧੀਰਜ ਨਾਲ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸ਼ਕਲ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀਆਂ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਨਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਨ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਪਲ ਆਉਣ 'ਤੇ ਵੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। "ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਮਨ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਅਣਸੁਖਾਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਇੱਕ ਸੱਚਮੁੱਚ ਵਧੀਆ ਅਭਿਆਸ ਹੈ। ਭਾਵੁਕ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਵਧੇਰੇ ਦਿਲਚਸਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ - ਗੁੱਸਾ, ਕਾਮ - ਪਰ ਬੇਚੈਨੀ, ਬੋਰੀਅਤ, ਸੁਸਤੀ, ਇਹਨਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ... ਫਿਰ ਇਹਨਾਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ, ਤੁਸੀਂ ਨਤੀਜੇ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹੋ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਉਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ।"
"ਇਹ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਾਂਗ ਸੀ। ਉਹ ਪੂਰਾ ਮਹੀਨਾ ਭਰ ਦਾ ਰਿਟਰੀਟ।"
"ਹਾਂ, ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਸਮਝ ਜਾਓਗੇ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਇੰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਕਿਉਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਹੈ, ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਜਾਂ ਜਗਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ। ਬਸ ਚੇਤਨਾ, ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਹੁਣ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇੰਨੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ, ਇੰਨੇ ਦਿਮਾਗ-ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਇਸਨੂੰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਅਜੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ, ਹਕੀਕਤ ਨਾਲ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਉਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਾਂ... ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਚੇਤਨਾ ਉੱਥੇ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੱਥੇ ਅਤੇ ਹੁਣ ਹੈ। ਬੱਸ ਇੰਨਾ ਹੀ।"
ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, “ਬੀਬੀਸੀ ਚੇਤਨਾ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦਿਖਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨੋਵਿਗਿਆਨੀ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਇਸਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦਾ, ਅਤੇ ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੈ... ਮੈਂ ਇਹ ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ, 'ਪਾਲੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਚੇਤਨਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ?' ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ ਵੱਲ ਚਲਾ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਅਚਾਨਕ ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ: ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਪਾਲੀ ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਚੇਤਨਾ ਬਾਰੇ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ! ਮੈਂ ਚੇਤਨਾ ਵਿੱਚ ਹਾਂ! ਇਹ ਇੰਨਾ ਸੌਖਾ ਹੈ! ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਫਰਾਇਡ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜੰਗ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫ਼ਰਕ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ!”
ਉਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ ਜੋ ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ। "ਤਾਂ, ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਕੀ ਮਕਸਦ ਹੈ, ਲੁੰਗ ਪੋਰ?"
"ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਹੁਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਪੰਜ-ਸਿਤਾਰਾ ਹੋਟਲਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ; ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਾਹਮਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ। ਤੁਸੀਂ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ, ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜਾਂ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਫਿਰ, ਉਸ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ 'ਤੇ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਜਦੋਂ ਤੁਸੀਂ ਆਕਸੀਜਨ ਦੇ ਬੁਲਬੁਲੇ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਹੀ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਹੈ ਨਾ?"

"ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਭਾਰਤੀ ਘੋੜਿਆਂ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਗਾਈਡਾਂ ਕੋਲ ਆਕਸੀਜਨ ਦੀਆਂ ਬੋਤਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ..."
"ਹਾਂ, ਇਹ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਜਾਵੇਗਾ, ਜਿਵੇਂ ਮੈਕਡੋਨਲਡ ਅਤੇ ਹੋਰ।"
ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਆਪਣਾ ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦੁਬਾਰਾ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। "ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਮਨ 'ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ: ਉੱਥੇ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹੈ?"
ਇੱਕ ਪਲ ਦੀ ਚੁੱਪੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ, “ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਹੈ ਜੋ ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਟੀਵੀ ਦੇਖਣ ਨਾਲੋਂ ਬਿਹਤਰ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਅਵਚੇਤਨ ਮਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਾ ਹਾਂ, ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾਵਾਂ 'ਤੇ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਕੋਈ ਕੁਝ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੋਧ ਗਯਾ ਵਿੱਚ - ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਉੱਥੇ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਭੀੜ ਸੀ। ਮੰਦਰ ਜਾਪਾਨੀ, ਚੀਨੀ, ਭੂਟਾਨੀ, ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਥੇਰਵਾਦ ਅਨੁਯਾਈਆਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ: ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾਈ, ਬਰਮੀ, ਥਾਈ - ਸਾਰੇ ਪਾਲੀ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਪਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ਼ੈਲੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੀ, ਪਰ ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਇੱਕੋ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਿੱਬਤੀਆਂ ਨਾਲ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਪ੍ਰੇਰਨਾਦਾਇਕ ਸੀ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਰਧਾ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ, ਇਹ ਜੋ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਪਹਾੜ ਦੀ ਪਰਿਕਰਮਾ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ, ਇਹ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੈਂਕਾਕ ਦੇ ਕਿਸੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਨੁਭਵ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇਗਾ! ਇਹ ਇੱਕ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਭਾਵਨਾ ਹੈ!" ਅਤੇ ਉਹ ਹੱਸ ਪਏ।
"ਉਹ ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਹੈ ਨਾ?"
"ਬੈਂਕਾਕ ਦੇ ਸ਼ਾਪਿੰਗ ਮਾਲ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ!" ਉਹ ਸਹਿਮਤ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਫਿਰ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਸਲ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣ ਦਾ ਇੱਕ ਵਧੀਆ ਮੌਕਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਣਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਸਮਝੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਜੋ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਲੀ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਪਿਛਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਅਤੇ ਹਉਮੈ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਸ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਨਿੱਜੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਜਾਂ ਆਰਾਮ ਤੋਂ ਵੱਧ ਧੰਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।"
"ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਲਈ ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੇਰੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਘੱਟ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਦਾ ਸੀ?"
"ਹਾਂ, ਹੋਰ ਵਿਸ਼ਵਾਸ। ਇਹੀ ਰਸਤਾ ਹੈ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਸ਼ਟਾਂਗਾਮੀ ਮਾਰਗ। ਅਸੀਂ ਧੰਮ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਇਹ ਇੱਕ ਸੂਝ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਵਧਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੇ ਅਸੀਂ ਆਦੀ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਿਸਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਹਾਂ।"
"ਤਾਂ ਹਰ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਵਧੀਆ ਨਿਕਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਡਾ ਆਤਮਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੋਰ ਵੀ ਵੱਧਦਾ ਹੈ...?"

“ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ,” ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲ ਜੋ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਝੌਂਪੜੀ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਦੇ ਫਲਾਂ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਣਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਏ ਸਨ, ਹੁਣ ਇੱਕ ਬੁਰੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੇ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ। “ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਬਾਰੇ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹੇ ਮੇਰੇ ਰੱਬਾ!” ਉਹ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਕੰਬ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦਿਆਂ। “ਪਰ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਹੈ!” ਉਹ ਹੱਸ ਪਿਆ।
"ਧੰਨਵਾਦ, ਲੁਆਂਗ ਪੋਰ। ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ।"
ਪਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਗੱਲ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਬਿਰਤਾਂਤ ਨੂੰ ਸਮਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਿੱਥੇ ਖਤਮ ਹੋਈ ਸੀ। "ਕੀ ਉਹ ਕੋਪਨ ਮੱਠ ਵਾਪਸ ਗਿਆ ਸੀ?"
"ਹਾਂ, ਉੱਥੇ ਲਾਮਾ ਸਨ। ਉਹ ਬਹੁਤ ਪਿਆਰੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਤੁਰਦੇ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਦੇ ਸਨ।"
"ਪਰ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਹਾਰ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਦੋ ਤਸਵੀਰਾਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ...?"
"ਐਂਡਰਿਊ ਦੇ ਘਰ ਵਾਪਸ ਆਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਂ ਅਤੇ ਸੁਗਾਟੋ ਉੱਥੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਇਹ ਇੱਕ ਥੇਰਵਦਾ ਮੱਠ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਠਿਆਈ, ਪੂਜਨੀਕ ਗਿਆਨਪੂਰਨਿਕਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਬਰਮਿੰਘਮ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਰੇਵਤਾਧੱਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ। ਅਤੇ ਨਨ, ਸਿਸਟਰ ਚੀਨੀ, ਉਹ ਅਮਰਾਵਤੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ। ਉਹ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ! ਅਤੇ ਇਹ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਨੇੜੇ ਹੈ..." ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ, "ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਘਟਨਾ ਵਾਪਰੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਲਈ ਕਾਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਰਹੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਨੇਪਾਲੀ ਔਰਤ ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਤੋਹਫ਼ੇ ਨਾਲ ਲਪੇਟਿਆ ਹੋਇਆ ਪੈਕੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆ, ਇਸਨੂੰ ਖੋਲ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਮੱਕੀ ਦੇ ਫਲੇਕਸ ਸਨ! ਮੱਕੀ ਦੇ ਫਲੇਕਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪੈਕੇਟ! ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ!" ਉਹ ਉੱਚੀ-ਉੱਚੀ ਹੱਸਿਆ, ਫਿਰ ਕਿਹਾ, "ਨਿਕ, ਉੱਥੇ ਇੱਕ ਮਜ਼ਾਕੀਆ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ!"

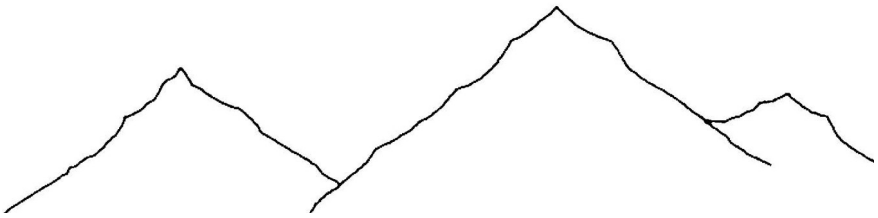

ਪ੍ਰਵਾਨਗੀਆਂ

ਜੇਕਰ ਮੇਰੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਸੰਸਕਰਣਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਸਲਾਹਾਂ ਨਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਤਾਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਧੂਰੀ ਹੁੰਦੀ। ਰੋਰੀ ਹੋਡ ਨੇ ਸਾਡੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ, ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਅਤੇ ਜੋਆਨਾ ਮੈਕਮਿਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾ ਮੋਟਾ ਖਰੜਾ ਪੜ੍ਹਿਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੂ ਲੁਨ-ਰੌਕਲਿਫ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਡੇਰੇਕ ਮਰੇ, ਰੋਜ਼ ਫੋਲੀ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਅਜਾਨ ਸੁਸਿਟੋ। ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਸਾਥੀ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ, ਨਾਲ ਹੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੈਂ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ, ਨੇ ਵੀ ਮੇਰੇ ਲਿਖੇ ਟੈਕਸਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਸਾਰਾਹ ਬਰਡ ਨੇ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਬੇਲੋੜੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਕੇ ਟੈਕਸਟ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਅਧਿਆਇ ਨੋਟਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜੈਕੀ ਅਤੇ ਵਰਨਨ ਓਲਡਫੀਲਡ ਨੇ ਇਸਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਨਿਆਮ ਓ ਡੁਇਲ ਨੇ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਲੇਆਉਟ ਅਤੇ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਐਂਡਰੀ ਅਰਖੁਟਿਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭੈਣ ਜਿਨਹਾਓ (ਚਾਂਗ ਚਵੇਨ ਫਾਸ਼ੀ), ਇੱਕ ਤਾਈਵਾਨੀ ਚੈਨ ਨਨ ਜੋ ਨਿਯਮਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਇਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰਾਹ ਅਤੇ ਐਂਡਰਿਊ ਦੋਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲਾਇਆ ਅਤੇ ਤਾਈਵਾਨ ਵਿੱਚ ਛਪਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਮੈਂ ਬੁੱਧ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਉਸ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾਲੂਆਂ ਦਾ ਛਪਾਈ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੈਂ ਲੇਖ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਰੋਰੀ ਹੋਡ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ, ਐਨ ਡਿਊ, ਡੇਵਿਡ ਜੌਹਨਸਨ, ਐਲੀਸਨ ਗੋਲਡ, ਜੌਨ ਲੇਵੀ, ਐਲੇਕਸ ਲੇਵੀ ਅਤੇ ਹਾਲ ਨਾਥਨ ਦੁਆਰਾ ਲਈਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਸੁਮੇਧੋ ਦੇ ਸੈਕਟਰੀ, ਅਜਾਨ ਅਸੋਕੋ, ਮੇਰੀਆਂ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਮਦਦਗਾਰ ਸਨ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਇੰਟਰਵਿਊ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਅਤੇ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਿਮਰਤਾਪੂਰਨ ਅਤੇ ਕੋਮਲ ਵਿਵਹਾਰ ਲਈ ਧੰਨਵਾਦ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ। ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਦੌਰਾਨ, ਮੈਂ ਬੈਂਕਾਕ ਵਿੱਚ ਵਿਲਾਈ ਕਦਾਵਾਨੀਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਰਾ ਸਟੀਵ (ਡਾ. ਕ੍ਰੈਗਸਾਕ ਜਾਰੂਥਾਵੀ), ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ, ਨੀਨਾ ਦਾ ਮਹਿਮਾਨ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀਆਂ ਫੇਰੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਮੇਰੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ।

ਫਿਰ ਮੇਰੀ ਸਾਥੀ, ਮਿਸ਼ੇਲੀਨ ਸ਼ੀਹੀ ਸਕੈਫਿੰਗਟਨ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਦੀ ਹਾਂ। ਇੰਨੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਾਥੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਉਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਉਦਾਰ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਆਸਾਨ ਰਹੀ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਗਿਆਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲਣ, ਧਿਆਨ ਸਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਿਖਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਹੈ - ਭਾਵੇਂ ਮੈਂ ਖੁਦ ਬੋਧੀ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਉਸਦੀ ਉਦਾਰਤਾ ਅਤੇ ਦਿਆਲਤਾ ਸਾਨੂੰ ਨਿਰਵਾਣ, ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਵੇ।

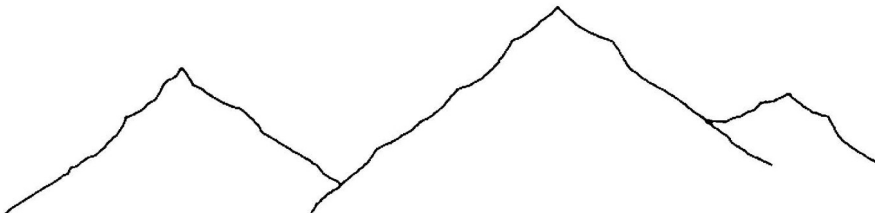

ਅਧਿਆਇ ਨੋਟਸ

ਮੁਖਬੰਧ

ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਪਹਾੜਾਂ ਦੇ ਆਇਰਿਸ਼ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਟਿਮ ਰੌਬਿਨਸਨ ਦੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਗਜ਼ਟੀਅਰ (ਕੋਨੇਮਾਰਾ: ਏ ਵਨ-ਇੰਚ ਮੈਪ, ਇਨਕਲੂਡਿੰਗ ਇੰਟਰੋਡਕਸ਼ਨ ਐਂਡ ਗਜ਼ਟੀਅਰ। ਫੋਲਡਿੰਗ ਲੈਂਡਸਕੇਪਸ, 1990) ਤੋਂ ਲਏ ਗਏ ਹਨ। ਆਇਰਿਸ਼ ਆਰਡਨੈਂਸ ਸਰਵੇ ਦੇ ਨਕਸ਼ਿਆਂ 'ਤੇ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਚੋਟੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਬੈਂਚੁਆਨਾ (ਬੀਨ ਚੁਆਨਾ), ਅਲਨਾਗੈਘੇਰਾ (ਬੀਨ ਫਰਾਓਇਘ), ਅਤੇ ਗੈਰੂਆਨ (ਮਾਓਲਚਨੋਕ) ਹਨ। ਇਹ ਨਾਮ ਗੈਰ-ਆਇਰਿਸ਼ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸਰਵੇਖਣਕਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਐਡੀਸ਼ਨ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਅੱਜ ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਆਇਰਿਸ਼ ਆਰਡਨੈਂਸ ਸਰਵੇ ਡਿਸਕਵਰੀ ਮੈਪਸ ਦੀ ਨਵੀਨਤਮ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਟਿਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਨਾਮ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜੋ ਉਸਦੇ ਐਡੀਸ਼ਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਟਿਮ ਦੇ ਕੋਨੇਮਾਰਾ, ਬਰੇਨ ਅਤੇ ਅਰਾਨ ਟਾਪੂਆਂ ਦੇ ਬਾਰੀਕੀ ਨਾਲ ਖੋਜ ਕੀਤੇ ਨਕਸ਼ੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਚਨਾ ਦੇ ਨਾਲ ਆਈਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਉਸ ਕਾਟੇਜ 'ਤੇ ਸਨ ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਪਹਾੜ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਟੇਜ ਮੈਰੀ ਅਤੇ ਮਾਈਕਲ ਟੁਬਰੀਡੀ ਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਮੈਰੀ ਸੀ ਜਿਸਨੂੰ ਗਾਲਵੇ ਕਾਉਂਟੀ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਸਥਾਨਕ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਲੋਕਧਾਰਾਵਾਂ ਦੇ ਸਰਵੇਖਣ ਦਾ ਕੰਮ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਅਧਿਆਇ 7 ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਕਸ਼ੇ

ਮੈਂ ਬੈਕਗ੍ਰਾਊਂਡ ਮੈਪ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਗੂਗਲ ਅਰਥ ਅਤੇ ਗੂਗਲ ਮੈਪਸ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਥਾਨਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਥਾਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਦੋ ਯਾਤਰਾ ਗਾਈਡਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ:
ਫੁੱਟਪ੍ਰਿੰਟ ਤਿੱਬਤ ਹੈਂਡਬੁੱਕ, ਗਿਊਰਮੇ ਦੋਰਜੇ, ਚੌਥਾ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਫੁੱਟਪ੍ਰਿੰਟ, ਬਾਥ, ਯੂਕੇ। 2009।
ਮਾਊਂਟ ਕੈਲਾਸ਼ ਟ੍ਰੈਕ: ਏ ਟ੍ਰੈਕਰਜ਼ ਐਂਡ ਵਿਜ਼ਟਰਜ਼ ਗਾਈਡ, ਸਿਆਨ ਪ੍ਰਿਚਰਡ-ਜੋਨਸ ਅਤੇ ਬੌਬ ਗਿਬਨਸ। ਸਿਸਰੋਨ, ਯੂਕੇ, 2007।

ਅਧਿਆਇ 1.

ਲਾਮਾ ਸ਼ੇਨਪੇਨ ਹੁੱਕਮ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਸ਼ਰਮ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, www.ahs.org.uk 'ਤੇ ਜਾਓ।
ਰੂਥਿਨ ਵਿੱਚ, ਮੈਂ ਜ਼ਾਰਾ ਫਲੇਮਿੰਗ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਦੀ ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੁਰਾਣੀ ਦੋਸਤ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਤਿੱਬਤੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਤਿੱਬਤ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਹੁਣ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਸਮੇਤ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਟੂਰ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਦੇਖਣ ਯੋਗ ਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ।
ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਐਂਡਰਿਊ ਯੇਟਸ ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੀ ਗਈ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਹਾਣੀ ਵੀ ਹੈ - 1982 ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ, ਜਦੋਂ ਉਸਨੂੰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। "ਮੈਂ ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ ਚੜ੍ਹਿਆ, ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਥਾਈਲੈਂਡ ਤੋਂ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਿਰਫ਼ ਹਲਕੇ ਸੰਤਰੀ ਰੰਗ ਦੇ ਚੋਲੇ, ਚੱਪਲਾਂ ਅਤੇ ਇੱਕ ਮੋਢੇ ਵਾਲਾ ਬੈਗ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਗਰਮ ਕੱਪੜੇ ਉਧਾਰ ਦਿੱਤੇ, ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਕੱਠੇ ਸੈਰ ਕੀਤੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣਾ ਤੰਬੂ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਰੈਸਟ ਹਾਊਸਾਂ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਖਰੀਦਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚੇ। ਐਵਰੈਸਟ 'ਤੇ, ਮੈਂ ਅੱਧੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਉੱਠਿਆ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਧਿਆਨ ਕਰਦੇ ਦੇਖਿਆ। ਅਸੀਂ ਬਰਫ਼ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਜੰਮੀ ਹੋਈ ਬਰਫ਼ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੁਕੜਾ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਬੋਤਲ ਵਿੱਚ ਪਿਘਲਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਨਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਸੌਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਇਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਬੋਤਲ ਸੀ; ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਇਸ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ!"
ਹਵਾਲਾ:
ਤਿੱਬਤ ਗਾਈਡ: ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ, ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ, ਵਿਜ਼ਡਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬੋਸਟਨ, ਯੂਐਸ, 1998।

ਦੂਜਾ ਅਧਿਆਇ।

ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਅਮਰਾਵਤੀ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਦੇ ਮਠਾਰੂ ਹਨ। ਮੱਠ ਅਤੇ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, ਉਸਦੀਆਂ ਮੁਫਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦਾ ਆਰਡਰ ਦੇਣ ਲਈ, ਜਾਂ ਉਸਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ, www.amaravati.org 'ਤੇ ਜਾਓ।
ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਦੀ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕਿਤਾਬ, "ਆਫਟਰ ਬੁੱਧਿਜ਼ਮ" (ਯੇਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪ੍ਰੈਸ, 2015), ਜੋ ਸਾਡੇ ਇਕੱਠੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਪਾਲੀ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬੁੱਧ ਨੇ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਿਖਾਇਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਮੈਨੂੰ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਹਾਂ, ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਇੱਕ ਪਹਿਲੂ ਹੈ ਜੋ ਗਾਇਬ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਇਸ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਟੀਫਨ ਨਾਲ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੇਖਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੱਸਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਡੇਵੋਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਅਤੇ

ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਸੈਮੀਫਾਈਨਲ ਦੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਗਾਈਆ ਹਾਊਸ ਮੈਡੀਟੇਸ਼ਨ ਸੈਂਟਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਟਿਟਮਸ ਦੇ ਘਰ ਆਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਥਾਮਸ ਨਾਲ ਗਿਆ, ਜੋ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਦੇ ਧਿਆਨ ਸੈਸ਼ਨਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਟੋਟਨਸ ਪਹੁੰਚੇ, ਅਸੀਂ ਹਰ ਘਰ ਦੀਆਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੀਆਂ ਖਿੜਕੀਆਂ ਤੋਂ ਖੇਡ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੁਣ ਸਕਦੇ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਘਰ ਵਿੱਚ, ਗਾਈਆ ਹਾਊਸ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਧਿਆਨ ਅਧਿਆਪਕ ਸੋਫ਼ਿਆਂ, ਕੁਰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਫਰਸ਼ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਮੈਚ ਦੇਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਮੈਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਖਦਾਈ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ: ਉਹ ਮੈਚ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਡੇਵਿਡ ਬੈਕਹਮ ਨੂੰ ਫਾਊਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਫਾਊਲਰ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਾਧੂ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਨੂੰ ਦਸ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਣਾ ਪਿਆ, ਪਰ ਪੈਨਲਟੀ ਸ਼ੂਟਆਊਟ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਕਮਰੇ ਵਿੱਚ ਹਰ ਕੋਈ ਭਾਵੁਕ ਹੋ ਗਿਆ, ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਫਰਾਂਸ ਵਿੱਚ ਜਨਮੀ ਮਾਰਟੀਨ ਅਤੇ ਜਰਮਨ ਵਿੱਚ ਜਨਮੀ ਥਾਮਸ ਵੀ। ਕ੍ਰਿਸਟੋਫਰ ਇੰਨਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਪੂਰਾ ਵਾਧੂ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਪੈਨਲਟੀ ਸ਼ੂਟਆਊਟ ਆਪਣੇ ਲਿਵਿੰਗ ਰੂਮ ਦੀ ਰਸੋਈ ਵਿੱਚ ਪੈਸਿੰਗ ਅਤੇ ਚੀਕਦੇ ਹੋਏ ਬਿਤਾਇਆ। ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਅਪਵਾਦ ਸਟੀਫਨ ਸੀ, ਜੋ ਸੋਫੇ ਦੇ ਇੱਕ ਕੋਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਵਿਅੰਗਾਤਮਕ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ।
ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਦੇ ਅਧਿਆਪਨ, ਅਧਿਆਪਨ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ, ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, www.stephenbatchelor.org 'ਤੇ ਜਾਓ।

ਅਧਿਆਇ 3.

ਅਜਾਨ ਸੁਚਿਟੋ ਅਤੇ ਮੇਰੀ ਭਾਰਤੀ ਬੋਧੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਹੋਈ, "ਰੁਡ ਅਵੇਕਨਿੰਗਜ਼" (ਵਿਜ਼ਡਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬੋਸਟਨ, 2006) ਅਤੇ "ਗ੍ਰੇਟ ਪੇਸ਼ੈਂਟ ਵਨ" (ਅਮਰਾਵਤੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਹੇਮਲ ਹੈਂਪਸਟੇਡ, ਯੂਕੇ, 2010) ਵਿੱਚ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਕਿਤਾਬਾਂ https://forestsangha.org 'ਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਡਾਊਨਲੋਡ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ।
ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵ ਸ਼ਾਂਤੀ ਵਿਹਾਰ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ, ਇੱਥੇ ਜਾਓ: www.geocities.jp/viswa_shanti_vihar
ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਦੋਸਤ ਸੋਕਨੀ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਤੁਲਕੁ ਉਰਗਯੇਨ ਰਿਨਪੋਚੇ ਸਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਜੋਗਚੇਨ ਮਾਸਟਰ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਗਏ ਸੀ, ਉੱਥੇ ਟੇਰਗਰ ਸੇਲ ਲਿੰਗ ਨਾਮਕ ਮੱਠ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਪੁੱਤਰ, ਸਾਰੇ ਤੁਲਕੁ, ਦੀਆਂ ਦੋ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਮਾਵਾਂ ਹਨ। ਜਿਸ ਔਰਤ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਉਹ ਸੋਕਨੀ ਅਤੇ ਮਿੰਗਯੂਰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੀ ਮਾਂ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ, ਚੋਕੀ ਨਿਆਮਾ ਰਿਨਪੋਚੇ ਨੂੰ ਬੌਧਨਾਥ ਦੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ, ਜਿਸਨੂੰ ਚੋਕੀ ਨਿਆਮਾ ਰਿਨਪੋਚੇ ਆਪਣੇ ਚੌਥੇ ਭਰਾ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਅਧਿਆਇ 8 ਦੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ), ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਖਰੜੇ ਤੋਂ ਹਟਾਉਣਾ ਪਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਪਾਠਕ ਇੰਨੇ ਸਾਰੇ ਰਿਨਪੋਚੇ ਦੁਆਰਾ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਲਝਣ ਵਿੱਚ ਪੈ ਗਏ ਹੋਣਗੇ।

ਮਿੰਗਯੁਰ ਰਿਨਪੋਚੇ ਆਖਰਕਾਰ ਵਾਪਸ ਆ ਗਏ। ਜੁਲਾਈ 2016 ਦੀ ਇਹ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵੇਖੋ: www.lionsroar.com/in-exclusive-first-interview-mingyur-rinpoche-reveals-what-happened-during-his-four-years-as-a-wandering-yogi/

ਹਵਾਲਾ:

ਕਾਠਮੰਡੂ ਘਾਟੀ ਦੀ ਰਵਾਇਤੀ ਆਰਕੀਟੈਕਚਰ। ਵੁਲਫਗੈਂਗ ਕੋਰਨ, 1989. ਬਿਬਲਿਓਥੇਕਾ ਹਿਮਾਲਿਆਨਾ, ਸੀਰੀਜ਼ III, ਖੰਡ II। ਰਤਨਾ ਪੁਤਕ ਭੰਡਾਰ, ਕਾਠਮੰਡੂ, ਨੇਪਾਲ।

ਅਧਿਆਇ 4.

ਸਰਲਤਾ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਸਟੂਪ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਤਿੱਬਤੀ ਸ਼ਬਦ ਚੋਰਟੇਨ ਹੈ।

ਪੂਜਯ ਆਨੰਦੋ (ਉਸ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਇਸ ਲਈ ਪੂਜਯ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ) ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀਆਂ ਪੇਨਾਈਨ ਰੇਂਜਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਈਕਿੰਗ 1986 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਯਾਤਰਾ ਮੱਧ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਦੇ ਹਰਨਹੈਮ ਮੱਠ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਪੂਜਯ ਆਨੰਦੋ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਅਤੇ ਯੌਰਕਸ਼ਾਇਰ ਡੇਲਸ ਨੈਸ਼ਨਲ ਪਾਰਕ ਦੇ ਮਲਹਮ ਵਿੱਚ ਸਮਾਪਤ ਹੋਈ। ਮੈਂ ਵਿਅਸਤ ਪੇਨਾਈਨ ਵੇਅ ਦੇ ਲੰਬੇ ਰਸਤੇ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪੇਨਾਈਨ ਰੇਂਜਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੱਪਰ ਟੀਸਡੇਲ, ਈਡਨ ਵੈਲੀ ਅਤੇ ਮਲਹਮ ਟਾਰਨ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਜੰਗਲੀ ਫੁੱਲ ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨਾਲ ਹਾਈਕਿੰਗ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਪੂਜਯ ਆਨੰਦੋ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਸੁਝਾਅ 'ਤੇ ਮੈਂ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਰਨਹੈਮ ਮੱਠ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਝੀਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਮੰਜੁਸ਼੍ਰੀ ਤਿੱਬਤੀ ਕੇਂਦਰ ਤੱਕ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, 1983 ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ (ਉਦੋਂ ਅਜੇ ਵੀ 'ਵੇਨ') ਨਾਲ ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ ਤੋਂ ਸਸੇਕਸ ਦੇ ਹਰਨਹੈਮ ਤੱਕ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸਦਾ ਵਰਣਨ ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਟੂਡੋਂਗ: ਦ ਲੌਂਗ ਰੋਡ ਨੌਰਥ', ਭਿੱਖੂ ਅਮਰੋ, ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ, 1984 (ਨਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਇੱਥੇ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ: http://www.amaravati.org/dhamma-books/tudong-the-long-road-north/) ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਹ ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਥੇਰਵਾੜਾ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੀ ਟੂਡੋਂਗ (ਖਾਣਾ-ਖਾਣਾ ਯਾਤਰਾ) ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਸਨ ਜੋ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਭੋਜਨ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੇ ਸੰਜੋਗ ਨਾਲ, ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਹਰਨਹੈਮ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਅਜਾਨ ਵਿਰਾਧਮੋ, ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਤੁਰਨਾ ਪਸੰਦ ਹੈ, ਨੇ ਮੈਨੂੰ 1982 ਦੀਆਂ ਗਰਮੀਆਂ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਸੈਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਅਸੀਂ ਅੱਪਰ ਐਲਨਡੇਲ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਦਸ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਧਿਆਨ ਰਿਟਰੀਟ ਨੂੰ ਸਿਖਾ ਰਹੇ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਭਰ ਵਿੱਚ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਕਾਟਿਸ਼ ਸਰਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਚੇਵੀਓਟ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ, ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਲਹਿਰਾਂ 'ਤੇ ਉੱਤਰੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨਾਲ ਚਿਥਰਸਟ ਤੋਂ ਹਰਨਹੈਮ ਤੱਕ ਤੁਰਨ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ, ਅਤੇ

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਮੈਂ ਸੈਰ 'ਤੇ ਅਕਸਰ ਸਾਥੀ ਬਣ ਗਿਆ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਘਰ-ਮਾਲਕ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨਾਲ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਕਟੋਰੇ ਲੈ ਕੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਭੋਜਨ ਇਕੱਠਾ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਆਨੰਦੋ ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ ਟੁਡੋਂਗ ਦੇ ਇਸ ਨਵੇਂ ਅਨੁਭਵ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਡੋ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇੱਕ ਆਮ ਸਮਰਥਕ ਨੂੰ ਪੈਦਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਜੁੱਤੇ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜੋ ਉਸਦੇ ਲਈ ਬਹੁਤ ਛੋਟੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਉਹ ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਉਪਲਬਧ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਆਕਾਰ ਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ, 1987 ਵਿੱਚ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਡੋ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਅਮਰੀਕਾ ਤੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਜੋੜਾ ਮੰਗਵਾਇਆ। ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਦਾ ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਉਸਦੀ ਕਿਤਾਬ "ਸਾਈਲੈਂਟ ਰੇਨ: ਟਾਕਸ ਐਂਡ ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼" (ਅਮਰੋ ਭਿੱਖੂ, ਸੰਘਪਾਲਾ ਫਾਊਂਡੇਸ਼ਨ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ 1996) ਦੇ "ਇਨਰ ਲੈਂਡਸਕੇਪਸ" ਸਿਰਲੇਖ ਵਾਲੇ ਅਧਿਆਇ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ "ਟੁਡੋਂਗ: ਦ ਲੌਂਗ ਰੋਡ ਨੌਰਥ" ਦੇ ਕੁਝ ਅਧਿਆਇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਇੱਕ ਡਿਜੀਟਲ ਸੰਸਕਰਣ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹੈ: www.amaravati.org/dhamma-books/silent-rain-talks-travels/

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਬੂਟ ਪਹਿਨਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਪੈਰ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿੰਫੈਟਿਕ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਪੈਰ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡੇ ਸਨ, ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੁੱਜ ਗਏ ਸਨ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਕਸਰ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਕਿ ਕਿਵੇਂ, ਦੱਖਣੀ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਕੋਰਲ 'ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਸਮੇਂ ਉਸਨੂੰ ਲੱਗੇ ਕੱਟ ਤੋਂ ਇੱਕ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਨੌਜਵਾਨ ਪੱਛਮੀ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਛੱਡਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ (ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਚੇਲੇ, ਪੂਜਨੀਯ ਆਨੰਦੋ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ)। ਇਸ ਕਾਰਨ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਲੰਗੜਾ ਕੇ ਤੁਰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਈ ਵਾਰ ਦਰਦਨਾਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਸਦਾ ਪੈਰ ਮਰੋੜਦਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਧਿਆਇ 5 ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ। ਪਰ ਉਸਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹੀ ਪੈਰ ਸੀ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਅਤੇ ਮੱਠਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੱਲ ਲੈ ਗਿਆ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹ ਧੰਨਵਾਦੀ ਸੀ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡਾਕਟਰਾਂ ਅਤੇ ਥੈਰੇਪਿਸਟਾਂ ਨੇ ਉਸਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਫਿਰ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਿਆ, ਉਸਦੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋਣ ਤੋਂ ਠੀਕ ਬਾਅਦ, ਜਦੋਂ ਉਸਦੀ ਅਧਿਆਪਨ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ, ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਥਾਈ ਡਾਕਟਰ ਨੇ ਹੁਣੇ ਹੀ ਇੱਕ ਸਫਲਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੋਜ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਗਾਇਬ ਹੋ ਗਈ ਹੈ।

ਪੇਮਾ ਰਿਕਸਲ ਰਿੰਪੋਚੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੱਠ, ਨਾਮਖਾ ਖਯੁੰਗ ਡਜ਼ੋਂਗ, ਯਾਲਬੰਗ, ਹੁਮਲਾ ਬਾਰੇ ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ, www.namkhyung.org ਦੇਖੋ।

ਹਵਾਲਾ:

ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਇੱਕ ਪਹਾੜ ਵੱਲ, ਕੋਲਿਨ ਥੁਬਰੋਨ, ਚੈਟੋ ਅਤੇ ਵਿੰਡਸ, ਲੰਡਨ, 2011।

ਅਧਿਆਇ 5.

ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਅਤੇ ਸੁਸੀਤੋ ਨਾਲ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਯਾਤਰਾ 1992 ਵਿੱਚ ਲੌਰਡੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਦੇ ਆਰਾਮ ਘਰ ਵਿੱਚ ਠਹਿਰੇ ਸੀ। ਉੱਥੇ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਪੈਸੇ ਨਹੀਂ ਦੇਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ - ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬੋਧੀ ਸਨ। ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਪਾਈਰੇਨੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਚੜ੍ਹੇ, ਪਹਾੜੀਆਂ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਹੇਠਾਂ ਆਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਅਲਪਾਈਨ ਘਾਹ ਦੇ ਮੈਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਦੇ ਹੋਏ, ਅਤੇ ਸ਼ੰਕੂ-ਢੱਕੀਆਂ ਵਾਦੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਪਹਿਲੇ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਆਪਣੀਆਂ ਡਿਊਟੀਆਂ ਤੋਂ ਥੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਪਾਚਨ ਸੰਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਵੀ ਸਨ। ਇੱਕ ਸਮੇਂ, ਉਹ ਸੜਕ ਦੇ ਕਿਨਾਰੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਅਤੇ ਹਿੱਲਿਆ ਨਹੀਂ। ਅਜਾਨ ਸੁਸੀਤੋ ਨੇ ਚੁੱਪਚਾਪ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਥੋੜ੍ਹਾ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਆਰਾਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਮਾਂ ਦੇਈਏ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਦੇਰ ਨਾਲ ਪਹੁੰਚੇ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦਿਨ ਦੇ ਖਾਣੇ ਲਈ ਸਮਾਨ ਖਰੀਦਣਾ ਪਿਆ। ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਵਿੱਚ ਲੈ ਗਿਆ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਮਿਲਿਆ: ਇੱਕ ਪੀਜ਼ੇਰੀਆ। ਉਸ ਸ਼ਾਮ, ਅੱਗ ਦੇ ਕੋਲ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਪਾਚਨ ਸਮੱਸਿਆ ਉਸਨੂੰ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਚਿਪਸ ਬਾਰੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਣ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਠੰਡੀ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਪਨੀਰ ਖਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਇੱਕ ਖਾਣਾ ਜਿਸਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਹਜ਼ਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਡਾ ਰਸਤਾ ਪਹਾੜੀ ਕਿਨਾਰੇ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਰਾਤ ਦੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਪਹਾੜੀ ਹੋਟਲ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਾਂਗੇ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਕੇ, ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਪਿਕਨਿਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੇਹੜੇ 'ਤੇ ਕਰੀਏ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਧਾ ਦਰਜਨ ਖਾਲੀ ਮੇਜ਼ ਸਨ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਅੰਦਰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਸੀ, ਸ਼ੈੱਫ ਅਤੇ ਮੈਨੇਜਰ ਦੋਵੇਂ, ਜਿਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਵੀਹ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਸਟੀਕ ਅਤੇ ਚਿਪਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਪਲੇਟਾਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੈਸੇ ਦੇਣ ਲਈ ਵਾਪਸ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਮੈਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਨ, ਜਿਸਦਾ ਉਸਨੇ ਭਾਰੀ ਫ੍ਰੈਂਚ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਮਾਸ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦੇ, ਠੀਕ ਹੈ?

ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਛੁੱਟੀਆਂ 'ਤੇ ਹਾਂ, ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਸਮਝਦਾਰ ਫ੍ਰੈਂਚ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੋਢੇ ਉੱਚਾ ਕਰਕੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।

"ਆਹਾ। ਬਿਲਕੁਲ।"

ਫਿਰ ਮੈਂ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਆਪਣੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਾਸ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਉਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਪਰ ਇੱਕ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਲਈ, ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਾਫ਼ੀ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਸੁਧਾਰ ਹੋਇਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ, ਉਹੀ ਬਿਜਲੀ ਵਾਲਾ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਇਆ ਜਿਸਦਾ ਮੈਂ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਦੋ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਸਪੇਨ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ।

ਅਧਿਆਇ 6.

ਹਵਾਲਾ:
ਦ ਵੇਅ ਆਫ਼ ਦ ਵ੍ਹਾਈਟ ਕਲਾਊਡਸ, ਲਾਮਾ ਗੋਵਿੰਦਾ, ਲੰਡਨ 1966।

ਅਧਿਆਇ 7.

ਹੁਣ ਇਹ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ 18 ਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਫਾਦਰ ਇਪੋਲੀਟੋ ਡੇਸੀਡੇਰੀ ਦੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਯੂਰਪੀ ਵਿਚਾਰਾਂ 'ਤੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ, ਜਿਸਨੇ ਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਭਾਵੇਂ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵੈਟੀਕਨ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪ ਵਿਆਖਿਆ ਲਈ, ਵੇਖੋ: ਕੀ ਡੇਵਿਡ ਹਿਊਮ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨੂੰ ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ? ਐਲੀਸਨ ਗੋਪਨਿਕ, ਹਿਊਮ ਸਟੱਡੀਜ਼, ਭਾਗ 35, 5-28, 2009, ਅਤੇ: http://www.theatlantic.com/magazine/archive/2015/10/how-david-hume-helped-me-solve-my-midlife-crisis/403195/
ਮੈਕਡਾਰਾ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਸੇਂਟਸ ਡੇ ਜਸ਼ਨ ਹਰ ਸਾਲ 16 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਅਜੇ ਵੀ ਰਵਾਨਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਥਾਨਕ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਛੋਟੇ ਪਿਅਰ (ਦੱਖਣੀ ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਵਿੱਚ ਕਾਰਨਾ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ 'ਤੇ ਆਰਡ ਵੈਸਟ) 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿੱਥੇ ਸਥਾਨਕ ਪੁਜਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੇਵਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੇਹਰ ਟਾਪੂ 'ਤੇ, ਇਹ ਸਮਾਗਮ 15 ਅਗਸਤ ਨੂੰ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਨੇੜਲੇ ਇਨਿਸ਼ਤੁਰਕ ਟਾਪੂ ਦੇ ਨਿਵਾਸੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਟਾਪੂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੁਨਾਘ ਤੋਂ ਇਨਿਸ਼ਤੁਰਕ ਤੱਕ ਸਵੇਰ ਦੀ ਫੈਰੀ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਆਇਰਿਸ਼ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦੇ ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਸਮਾਗਮ ਸਿਰਫ਼ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸਮੁੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਰਡ ਵੈਸਟ ਤੋਂ ਕਿਸ਼ਤੀਆਂ ਹੁਣ ਸਿਰਫ਼ ਗੈਰ-ਸਥਾਨਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜੋ ਲਾਈਫ ਜੈਕਟਾਂ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਖਰਾਬ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੇਵਾ ਇਨਿਸ਼ਤੁਰਕ ਦੇ ਛੋਟੇ ਚਰਚ ਅਤੇ ਆਰਡ ਵੈਸਟ ਪਿਅਰ 'ਤੇ ਨਵੇਂ ਲਾਈਫਬੋਟ ਸ਼ੈੱਡ ਵਿੱਚ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਵੱਡਾ ਹੈ।
ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਦੇ ਮੱਠ ਟਾਪੂਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ "ਕੋਨੇਮਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਈਸਾਈ ਸਥਾਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਗਾਈਡ" (ਐਂਥਨੀ ਪ੍ਰੀਵਿਟੇ, ਓਲਡਚੇਸਟਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਔਘਟਰਾਰਡ, ਕਾਉਂਟੀ ਗਾਲਵੇ) ਵਿੱਚ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਹੈ।
ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਨਾਲ ਮੋਰੋਕੋ ਦੀ ਸਾਡੀ ਯਾਤਰਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਮੈਰਾਕੇਸ਼ ਅਤੇ ਹਵਾਈ ਅੱਡੇ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਹਰ ਚੀਜ਼ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਰੰਪਰਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅੱਜ, ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਧਿਆਨ ਗੁਰੂ ਅਜਾਨ ਮੁਨ ਦੇ ਚੇਲੇ ਵਜੋਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਨੇ ਅਜਾਨ ਮੁਨ ਦੇ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਚਾਰ ਦਿਨ ਬਿਤਾਏ ਸਨ।

ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਬਾਰੇ ਪੜ੍ਹਦਿਆਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਾਹਨ ਚਾਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਕਮਾਈ, ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ: ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ ਨੇ ਇੱਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਮੱਠ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਭਟਕਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਇਕੱਲੇ ਜਾਂ ਕੁਝ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਜਾਹਨ ਚਾਹ ਕੁਝ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਦੇ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਟੁਕੜੇ ਵਿੱਚ ਵਸ ਗਿਆ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਅੱਜ ਦਾ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਗੁਰੂ ਬਣ ਗਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਸਵੈ-ਬੋਧ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲੂ ਉਸਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਸਪਸ਼ਟ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਅਕਸਰ ਜ਼ੇਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ, ਥਾਈ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਵਾਂਗ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਅਧਿਐਨ ਅਤੇ ਸ਼ਰਧਾ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗਣ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਦੇ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਜੀਵਨ ਵੱਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦੀ ਲਹਿਰ ਸੀ।

ਅੱਜ, ਇਹ ਸਧਾਰਨ ਅਭਿਆਸ, ਜੋ ਕਦੇ ਥਾਈਲੈਂਡ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ, ਇੱਕ ਸਥਾਪਿਤ ਪਰੰਪਰਾ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਆਪਣੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣ ਸਾਖ ਹੈ। ਇਸ ਅਭਿਆਸ ਨੇ, ਜਿਸਨੇ ਅਧਿਐਨ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਣਗਿਣਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਕਦੇ ਸਿਰਫ਼ ਗਰੀਬ ਪੇਂਡੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸਮਰਥਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ, ਥਾਈ ਮੱਧ ਵਰਗ ਹੁਣ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਦਾਨ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਹੁਣ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਆਮ ਵਰਤਾਰਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਆਇਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਪਹਿਲੇ ਮੱਠ, ਚਿਥਰਸਟ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਬਹੁਤ ਸਾਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਹਾਇਤਾ ਉਪਲਬਧ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਆਮ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋ ਜਾਂ ਇੱਕ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਤੁਸੀਂ ਉੱਥੇ ਸਿਰਫ਼ ਅਭਿਆਸ ਲਈ ਸੀ - ਇੱਕ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਜੀਵਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ, ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਵੀ ਬਦਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਗੱਲ 'ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ' ਪਰੰਪਰਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸੱਚ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਸਟੀਫਨ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹਿੱਸਾ ਮੰਨਦਾ ਹੈ। ਮੈਂ ਬੈਪਟਿਸਟਾਂ ਜਾਂ ਕਵੇਕਰਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਸੰਸਕਰਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ, ਜੋ ਅਤੀਤ ਦੀਆਂ ਕੱਟੜਪੰਥੀਆਂ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਸੁਚੇਤ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ, ਬਹੁਤ ਨੇਕ ਇਰਾਦੇ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਹੀ ਹਨ, ਪਰ ਇੱਕ ਸੰਸਥਾ ਵੀ ਹਨ। ਧਾਰਮਿਕ ਅੰਦੋਲਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਆਪਣਾ ਸਾਰ ਗੁਆ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਇਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਕਿਵੇਂ ਵਧੇਰੇ ਆਰਾਮਦਾਇਕ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਫਰਕ ਸਿਰਫ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ, ਤਬਦੀਲੀ ਬਹੁਤ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਪਰਦੀ ਹੈ।

ਹਵਾਲਾ:

ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਮਿਸ਼ਨ: ਫਾਦਰ ਇਪੋਲੀਟੋ ਡੇਸੀਡੇਰੀ, ਐਸ.ਜੇ. ਦਾ ਅਸਾਧਾਰਨ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ। ਮਾਈਕਲ ਜੇ. ਸਵੀਟ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਵਾਦਿਤ, ਵਿਜ਼ਡਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, ਬੋਸਟਨ, ਯੂ.ਐਸ., 2010।

ਦ ਸੈਕਰਡ ਮਾਊਂਟੇਨ। ਜੌਨ ਸਨੇਲਿੰਗ, ਈਸਟ ਵੈਸਟ ਪਬਲੀਕੇਸ਼ਨਜ਼, ਲੰਡਨ, 1983।

ਲਹਾਸਾ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਤਿੱਬਤ ਦੀ ਯਾਤਰਾ, ਸ਼ਰਤ ਚੰਦਰ ਦਾਸ, ਜੌਨ ਮਰੇ, ਇੰਗਲੈਂਡ, 1902।

ਅਧਿਆਇ 8.

ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਲਾਮਾ, ਕਾਠਮੰਡੂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੇ ਦੋਸਤ, ਸੋਕਨੀ ਰਿੰਪੋਚੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਭਰਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਮੱਠ ਅਸੀਂ ਅਧਿਆਇ 3 ਵਿੱਚ ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਦੇਖਿਆ ਸੀ। ਚੋਕੀ ਨਿਆਮਾ ਰਿੰਪੋਚੇ ਬੋਧਨਾਥ ਵਿੱਚ ਕਾ-ਨਯਿੰਗ ਸ਼ੇਰੂਬ ਲਿੰਗ ਮੱਠ ਦੇ ਮੁਖੀ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਉਹ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰਾ, ਸਾਈਕੇ ਚੋਕਲਿੰਗ ਰਿੰਪੋਚੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਪੁਨਰਜਨਮ ਤੁਲਕੁ ਵੀ ਹੈ (ਅਤੇ ਵਿਆਹਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਦੋ ਪੁੱਤਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਜੋ ਤੁਲਕੁ ਵੀ ਹਨ!)। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਮਾਂ ਉਸ ਔਰਤ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਮਿਲੇ ਸੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਮੱਠ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ (http://sheddrub.org/) ਕਾਠਮੰਡੂ ਵਿੱਚ ਸਾਡੇ ਗਏ ਮੱਠ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ (ਅਧਿਆਇ 3 ਦੇ ਨੋਟਸ ਵੇਖੋ)। ਉਸਦੀ ਮਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਬੋਧਨਾਥ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਰਹਿੰਦੀ ਸੀ, ਜਿਸਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, ਉਸ ਮੱਠ ਵਾਂਗ ਜਿਸਦੀ ਅਸੀਂ ਗਏ ਸੀ, ਪਿਤਾ, ਤੁਲਕੁ ਉਰਗਯੇਨ ਰਿੰਪੋਚੇ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।
ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀਆਂ ਸਲਾਈਡਾਂ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾਰੇਪਾ ਦੀ ਗੁਫਾ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਨਿਆਲਮ ਦੇ ਉੱਪਰ ਘਾਟੀ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਯਾਤਰਾ 'ਤੇ ਸਮਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਮੈਂ ਇਸਨੂੰ ਅਧਿਆਇ 10 ਵਿੱਚ ਨਕਸ਼ੇ 'ਤੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਕਈ ਗੁਫਾਵਾਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਮਿਲਾਰੇਪਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਇੱਕ ਇਕਾਂਤ ਭਿਕਸ਼ੂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸਨੇ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਉਹ ਗੁਫਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੇ ਗੀਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰਚੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਗੁਫਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਦੇ ਅੰਦਰ ਇਸਦਾ ਸਥਾਨ ਬਾਰ੍ਹਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ।
ਤਿੱਬਤੀ ਕੈਲੰਡਰ ਵਿੱਚ, ਘੋੜੇ ਦਾ ਸਾਲ ਹਰ ਬਾਰਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। 2002 ਵਿੱਚ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੋੜੇ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਅਧਿਆਇ 9.

ਸਾਡੀ ਵਾਪਸੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦਾ ਸਾਡੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਬਿਰਤਾਂਤ ਜੰਗਲ ਸੰਘਾ ਨਿਊਜ਼ਲੈਟਰ (ਨੰਬਰ 93, ਪੰਨਾ 22) ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸਦਾ ਲੇਖ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਧੀਆ ਵਰਣਨ ਹੈ ਕਿ ਕੋਰਾ, ਅਤੇ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਡੋਲਮਾ-ਲਾ ਪਾਸ ਦੀ ਚੜ੍ਹਾਈ, ਇੱਕ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਅਜਾਨ ਅਮਰੋ ਦੀ ਟਿੱਪਣੀ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣ ਯੋਗ ਹੈ: "ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ (ਨਿਕ ਨੂੰ ਸੌਣ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਟੈਨ ਐਪਾਮਾਡੋ ਨੂੰ 13,000 ਫੁੱਟ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਲਗਭਗ ਲਗਾਤਾਰ ਮਾਈਗ੍ਰੇਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ), ਪਰ ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਉਚਾਈ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਗੰਭੀਰ ਚੀਜ਼ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।" ਇਹ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਅਸੀਂ ਦੁਬਾਰਾ ਮਿਲੇ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਸਹਿਣਾ ਪਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ, ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ ਰੋਰੀ ਨੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਸੀ।

ਇਹ ਲੇਖ ਔਨਲਾਈਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ (ਧਿਆਨ ਦਿਓ ਕਿ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੀ ਮਿਤੀ, 1997, ਗਲਤ ਹੈ): https://www.fsnewsletter.org/pdf/FSN_93_2014.pdf

ਅਧਿਆਇ 10.

ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਤਿੱਬਤੀ ਵਾਕੰਸ਼ 'ਲਾਮਾ ਯਿਨ-ਨਾ ਮਿਨ-ਨਾ, ਖੋਂਗ ਰੇ' ਯਾਦ ਸੀ।
ਜਿਸ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਠਹਿਰੇ ਸੀ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੀ ਦਰਗਯੇ ਲਿੰਗ ਗੋਂਪਾ ਸੀ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਖ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਖੇਨਪੋ ਲੋਬਸਾਂਗ ਜਿਨਪਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਭਤੀਜੇ ਗੇਸ਼ੇ ਗੇਦੁਨ ਥਰਚਿਨ, ਜੋ ਇਟਲੀ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ।
ਨਿਆਲਮ ਤੋਂ ਨੇਪਾਲੀ ਸਰਹੱਦ ਤੱਕ ਦੇ ਕੁਆਰੇ ਹਿਮਾਲਿਆਈ ਜੰਗਲਾਂ ਰਾਹੀਂ ਯਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਵਿਕਰਮ ਸੇਠ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ 1983 ਵਿੱਚ ਇਸ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਤਿੱਬਤ ਤੋਂ ਪੈਦਲ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਸੀ (ਫ੍ਰਾਮ ਹੈਵਨ ਲੇਕ: ਟ੍ਰੈਵਲਜ਼ ਥਰੂ ਸਿੰਕਿਆਂਗ ਐਂਡ ਤਿੱਬਤ, ਵਿਕਰਮ ਸੇਠ, ਵਿੰਟੇਜ, 1984)।
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਗਿਆ ਸੀ, ਤਾਂ ਸਾਡੀ ਵਿਆਪਕ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਤੱਥ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ ਕਿ ਅਧਿਆਪਕ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਇਲਾਜ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸੀ, ਅਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹੀ ਕਿ ਕੁਝ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਬਜ਼ੁਰਗ ਭਿਕਸ਼ੂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂ ਮਿਲਦਾ ਹਾਂ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹਨ; ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਸ ਉਸ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਨੂੰ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਮੈਂ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਸਤਾ ਇੱਕ ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮਝਣ ਬਾਰੇ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।
"ਬਿਲਕੁਲ। ਸਿਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਮੰਡਲ ਹੋਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਤ ਨਹੀਂ ਬਣ ਜਾਂਦਾ," ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ।
"ਓਹ, ਪਰ ਉਹ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁਣਗੇ!" ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਹਾ। "ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਇਹੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋਵੇਗੀ। ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ; ਮੈਂ ਤੇਰੇ ਬਾਰੇ ਇੱਕ ਅਸਲੀ ਵਿਅਕਤੀ ਵਜੋਂ ਲਿਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹਾਂ, ਪਰ ਕੁਝ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁਣਗੇ। ਭੰਤੇ, ਉਹ ਤੈਨੂੰ ਇੱਕ ਸੰਤ ਬਣਾ ਦੇਣਗੇ!"
“ਹਾਂ,” ਉਹ ਹੱਸਿਆ, “ਬਿਲਕੁਲ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਚਾਹ ਵਾਂਗ, ਜੋ ਅਸਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੰਨਾ ਉੱਚਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਉਹ ਕੋਈ ਗਲਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ! ਪਰ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਚਾਹ ਵੀ ਸੰਪੂਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ!” ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਜਾਨ ਚਾਹ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਉਸਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ “ਇਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰਾਹਤ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਸਮਝਿਆ ਕਿ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁੱਸਾ ਕਿੰਨੀ ਦਰਦਨਾਕ ਮਾਨਸਿਕ ਸਥਿਤੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ‘ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੰਪੂਰਨ ਉਦਾਹਰਣ ਪੇਸ਼ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਨਿਰਾਸ਼ ਕੀਤਾ।’ ਉਦੋਂ ਤੱਕ, ਮੈਂ ਸੱਚਮੁੱਚ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਸੀ।”
ਅਤੇ ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਦੀ ਅਪੂਰਣਤਾ ਮੇਰੇ ਲਈ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਿੱਖਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ, ਪਰ ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਇਹ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੇ ਇਹ ਆਪਣੇ ਤਜ਼ਰਬਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਅਤੇ

ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਨਜਿੱਠਿਆ। ਮੈਂ ਇਸ ਲਈ ਬਹੁਤ ਧੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਮੈਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ।

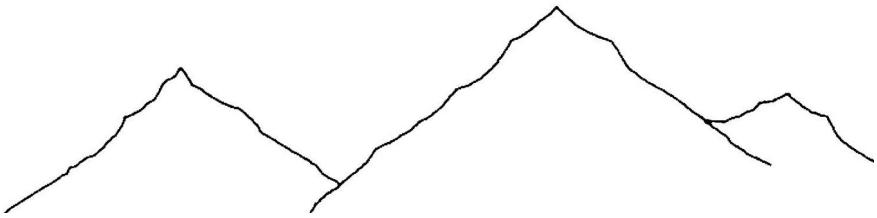

ਸ਼ਬਦਕੋਸ਼

ਅਜਾਹਨ (ਥਾਈ)। "ਅਧਿਆਪਕ"; ਥਾਈਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸ਼ਬਦ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਪੜ੍ਹਾਉਂਦੇ ਹੋਣ ਜਾਂ ਨਾ। ਪੱਛਮ ਵਿੱਚ, ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਭਿਕਸ਼ੂ ਇਸ ਉਪਾਧੀ ਨੂੰ ਦਸ ਜਾਂ ਵੱਧ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਸੀਨੀਅਰਤਾ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਅਤੇ ਨਨਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਜਲੀ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਬੋਧੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਨਮਸਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਤਰੀਕਾ: ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਵਿੱਚ ਹੱਥ ਜੋੜਨਾ।

ਬੋਧੀਸਤਵ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ): "ਜਾਗਰੂਕ ਜੀਵ"; ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਜੀਵ ਜੋ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਬੁੱਧ ਬਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।

ਬੋਨ/ਬੋਨਪੋ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਤਿੱਬਤ ਅਤੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਲਾਕਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਆਦਿਵਾਸੀ ਧਰਮ। ਆਪਣੀਆਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਜੜ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਹੁਣ ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਲ ਕਈ ਪਹਿਲੂਆਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਚਾਨ (ਚੀਨੀ)। ਇਹ ਮਹਾਯਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਚੀਨੀ ਸਕੂਲ ਹੈ ਜੋ ਸਧਾਰਨ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਛੇਵੀਂ ਸਦੀ ਵਿੱਚ ਚੀਨ ਵਿੱਚ ਵਿਕਸਤ ਹੋਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀਅਤਨਾਮ, ਕੋਰੀਆ (ਜਿੱਥੇ ਇਸਨੂੰ ਸਿਓਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ), ਅਤੇ ਜਾਪਾਨ (ਜ਼ੈਨ) ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ।

ਦੇਵਤਾ/ਦੇਵਤਾ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਬੋਧੀ ਬ੍ਰਹਿਮੰਡ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਹਮ ਜੀਵ।

ਦਾਲ ਭਾਟ (ਨੇਪਾਲੀ)। ਦਾਲ ਦਾਲ, ਮਸਾਲੇ ਅਤੇ ਮਿਰਚਾਂ ਤੋਂ ਬਣੀ ਇੱਕ ਪਕਵਾਨ ਹੈ, ਅਤੇ ਭਾਟ ਚੌਲ ਹੈ।

ਜੋਗਚੇਨ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਮਨ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਦਿਮ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਅਭਿਆਸ। ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦੇ ਨਿੰਗਮਾ ਸਕੂਲ ਦੀ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਸਿੱਖਿਆ।

ਗੇਲੋਂਗ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯੁਕਤ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਪਰ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਇਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਰਦ ਭਿਕਸ਼ੂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਗੋਂਪਾ (ਤਿੱਬਤੀ): ਇੱਕ ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਮੰਦਰ ਜਾਂ ਮੱਠ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੂਰ-ਦੁਰਾਡੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਥਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਖੱਟਾ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰਵਾਇਤੀ ਰਸਮੀ ਸਕਾਰਫ਼, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ, ਅਤੇ ਰੇਸ਼ਮ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੋਰਾ (ਤਿੱਬਤੀ)। "ਪਰਿਵਰਤਨ" ਜਾਂ "ਕ੍ਰਾਂਤੀ"; ਇੱਕ ਗੋਲਾਕਾਰ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਅਤੇ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਕਿਸਮ ਦਾ ਧਿਆਨ।

ਕੁਟੀ (ਪਾਲੀ)। ਇੱਕ ਕਮਰੇ ਵਾਲਾ ਨਿਵਾਸ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਸਾਧੂ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਧਿਆਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਇਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਘਰ ਹਨ।

ਲੁੰਗ ਪੋਰ (ਥਾਈ)। "ਪੂਜਣਯੋਗ ਪਿਤਾ"; ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸਭ ਤੋਂ ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਨਾਲ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਾਦਗੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਸਿਵਾਏ ਜਦੋਂ ਦੂਸਰੇ, ਮੇਰੇ ਸਮੇਤ, ਇਸਨੂੰ ਬੋਲਚਾਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤਦੇ ਹਨ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਥਾਈਲੈਂਡ ਅਤੇ ਜੰਗਲ ਪਰੰਪਰਾ ਵਿੱਚ, ਅਜਾਹਨ ਸੁਮੇਧੋ ਨੂੰ ਲੁੰਗ ਪੋਰ ਸੁਮੇਧੋ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਮਾਲਾ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। "ਗਹਿਣਾ"; ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਾਰ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ, ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਾਲਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਾ ਦੇ ਮਣਕਿਆਂ ਦੀ ਝਪਕਣੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਜਾਪ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਮਹਾਯਾਨ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। "ਮਹਾਨ ਮਾਰਗ"; ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਮਾਰਗ ਜੋ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਮੁਕਤੀ ਲਈ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਉੱਤਰੀ ਸਕੂਲ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਨੇਪਾਲ, ਤਿੱਬਤ, ਚੀਨ, ਜਾਪਾਨ, ਕੋਰੀਆ ਅਤੇ ਮੰਗੋਲੀਆ ਵਿੱਚ ਫੈਲ ਗਿਆ। ਮਹਾਯਾਨ ਥੇਰਵਾਦ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪੁਰਾਣੇ ਬੋਧੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਲੋਪ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਨੂੰ ਹੀਨਯਾਨ, "ਛੋਟਾ ਰਸਤਾ" ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਵਜ੍ਰਯਾਨ ਵੀ ਵੇਖੋ।

ਮਨੀ ਪੱਥਰ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ)। ਤਿੱਬਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਲੋਕਿਤੇਸ਼ਵਰ (ਓਮ ਮਨੀ ਪਦਮੇ ਹਮ) ਦੇ ਛੇ-ਅੱਖਰਾਂ ਵਾਲੇ ਮੰਤਰ ਨਾਲ ਉੱਕਰੀ ਹੋਈ ਪੱਥਰ ਦੀਆਂ ਪਲੇਟਾਂ, ਚੱਟਾਨਾਂ, ਜਾਂ ਕੰਕਰ।

ਮੁਏਜ਼ਿਨ (ਅਰਬੀ): ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਜੋ ਮਸਜਿਦ ਦੇ ਮੀਨਾਰ ਤੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਨਮਾਜ਼ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਨਾਗਾ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਸੱਪ, ਅਕਸਰ ਟੋਪੀ ਵਾਲੇ, ਜੋ ਬੋਧੀ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਮਿਥਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਵਾਣ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ ਬੁਝਾਉਣਾ ਜਾਂ ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ। ਬੰਧਨ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਲਾਲਚ, ਨਫ਼ਰਤ ਅਤੇ ਭਰਮ ਵਰਗੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬੁਝ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਪੂਜਾ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ): ਮੰਤਰਾਂ ਦੀ ਪੂਜਾ ਜਾਂ ਜਾਪ ਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆ।

ਪੁਣਯ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। "ਗੁਣ"; ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਚੰਗੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਲਾਭਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸੰਕਲਪ।

ਰਿੰਪੋਚੇ/ਰਿੰਪੋਚੇ (ਤਿੱਬਤੀ)। "ਪਿਆਰਾ"; ਉੱਚ-ਦਰਜੇ ਵਾਲੇ ਤਿੱਬਤੀ ਲਾਮਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇੱਕ ਸਨਮਾਨਜਨਕ ਖਿਤਾਬ, ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਗੁਰੂਆਂ, ਤੁਲਕੁਸ ਦੇ ਪੁਨਰਜਨਮ ਵਜੋਂ ਮਾਨਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰੂਪਾ (ਪਾਲੀ): "ਰੂਪ"; ਇੱਥੇ, ਇੱਕ ਮੂਰਤੀ।

ਸਾਕਾ ਦਾਵਾ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਥੇਰਵਾਦ ਵਿੱਚ, ਵੈਸਾਖ ਪੂਜਾ। ਮਈ ਦੀ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਮਨਾਇਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਤਿਉਹਾਰ ਬੁੱਧ ਦੇ ਜਨਮ, ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਅਤੇ ਨਿਰਵਾਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਦ ਦਿਵਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸਿੰਦੂਰ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ/ਤਿੱਬਤੀ)। ਸਿੰਦੂਰ, ਇੱਕ ਚਮਕਦਾਰ ਲਾਲ ਰੰਗਦਾਰ ਪਦਾਰਥ ਜੋ ਪਾਰਾ ਸਲਫਾਈਡ (ਸਿਨਾਬਾਰ) ਨਾਮਕ ਖਣਿਜ ਦੇ ਪਾਊਡਰ ਤੋਂ ਬਣਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਸਤੂਪ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਇੱਕ ਅਰਧ-ਗੋਲਾਕਾਰ ਟਿੱਲਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਜਾ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ, ਇਸਨੂੰ ਚੋਰਟੇਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਬਜ਼ੀ (ਫ਼ਾਰਸੀ/ਨੇਪਾਲੀ/ਹਿੰਦੀ)। ਸ਼ਾਬਦਿਕ ਅਰਥ ਹੈ "ਸਾਗ; ਸਬਜ਼ੀਆਂ"; ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ੂਨਯਤਾ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। ਇਸਦਾ ਆਮ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦ ਖਾਲੀਪਨ ਜਾਂ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹੈ। ਪਾਲੀ ਸੂਤਰ ਵਿੱਚ, ਬੁੱਧ ਅੰਤਮ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਨਾਸਤਿਕ ਹੈ), ਪਰ ਦੁੱਖਾਂ ਦੇ ਅੰਤ ਲਈ ਉਹ ਜੋ ਕੁਝ ਪਦ ਵਰਤਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨਿਰਵਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ਾਨਦਾਰਤਾ, ਦੇ ਸਮਾਨ ਅਰਥ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਮਹਾਯਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਨਦਾਰਤਾ ਉਹ ਸ਼ਾਨਦਾਰਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਦੀ ਹੈ: ਇਸਨੂੰ ਹੋਂਦ ਦੇ ਨਕਾਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਉਸ ਗੈਰ-ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹਸਤੀਆਂ, ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਦਵੈਤ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਾਲੀ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਾਨਦਾਰਤਾ ਨੂੰ ਅਨਾਤਮ ਵਿੱਚ ਪਛਾਣਨ ਜਾਂ ਰਹਿਣ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪੰਜ ਮੋਢਿਆਂ (ਹੋਂਦ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੱਤ) ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਵੈ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ।

ਸੂਤਰ (ਪਾਲੀ)। ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਜਿਸਨੂੰ ਰਵਾਇਤੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੁੱਧ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟਰਮਾ (ਤਿੱਬਤੀ): "ਖਜ਼ਾਨਾ"; ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਰਾਹੀਂ ਦੂਰ ਭੂਤਕਾਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਧਰਮ ਗ੍ਰੰਥ ਅਤੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼।

ਥਾਂਗਕਾ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਕੱਪੜੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਪੇਂਟਿੰਗ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਬੁੱਧ ਜਾਂ ਮੰਡਲਾ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਸਕ੍ਰੌਲ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਇੱਕ ਬ੍ਰੋਕੇਡ ਫਰੇਮ ਵਿੱਚ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਥੇਰਵਾਦ (ਪਾਲੀ)। "ਬਜ਼ੁਰਗਾਂ ਦਾ ਰਾਹ"; ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਦੱਖਣੀ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪੁਰਾਣਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਕੂਲ। ਇਹ ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਥਾਈਲੈਂਡ, ਬਰਮਾ, ਕੰਬੋਡੀਆ, ਲਾਓਸ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਲੰਕਾ ਵਿੱਚ ਅਭਿਆਸ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਤਸਾਂਪਾ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਭੁੰਨੇ ਹੋਏ ਜੌਂ ਦਾ ਆਟਾ, ਕੇਂਦਰੀ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਤਿੱਬਤ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਭੋਜਨ। ਇਸਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਮਕੀਨ ਤਿੱਬਤੀ ਮੱਖਣ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਟੂਡੋਂਗ (ਥਾਈ)। ਪਾਲੀ ਸ਼ਬਦ ਧੁਤਾਂਗਾ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ 'ਝੁਕਣ ਦਾ ਸਾਧਨ'; ਭਾਵ ਉਹ ਅਭਿਆਸ ਜੋ ਬੁੱਧ ਦੁਆਰਾ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਿਆਗ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਤੰਗ ਅਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਇੱਕ ਕਟੋਰਾ, ਪਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਕੇਤਲੀ, ਅਤੇ ਇੱਕ 'ਗਲੋਟ' (ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਛੱਤਰੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਮੱਛਰਦਾਨੀ ਹੈ ਜੋ ਤੰਬੂ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਹੈ) ਚੁੱਕਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

ਤੁਲਕੁ (ਤਿੱਬਤੀ)। ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਖਾਸ ਪਰੰਪਰਾ ਦਾ ਪੁਨਰਜਨਮ ਰਖਵਾਲਾ, ਜਿਸਨੂੰ ਛੋਟੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਪੂਰਵਜ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਵਜ੍ਰਯਾਨ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। "ਹੀਰਾ ਵਾਹਨ"; ਬੋਧੀ ਤੰਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਣਿਤ ਗਿਆਨ ਦਾ ਰਸਤਾ (ਤਿੱਬਤੀ ਬੋਧੀ ਗ੍ਰੰਥ ਜੋ ਗਿਆਨ ਦੇ ਤੇਜ਼ ਮਾਰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਦੇ ਹਨ) ਅਤੇ ਵਰਤਮਾਨ ਵਿੱਚ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ। ਮਹਾਯਾਨ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਇੱਕ ਵਿਕਸਤ ਰੂਪ ਜੋ ਮੰਤਰਾਂ, ਧਿਆਨ ਅਤੇ ਸੂਖਮ ਊਰਜਾਵਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਤਾਂਤਰਿਕ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਟੀਫਨ ਬੈਚਲਰ ਜਿਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਤਰਕਹੀਣ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ 'ਤੇ ਇਸਦੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਨਿੱਜੀ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਈ, ਵੇਖੋ: ਰਿਫਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਆਨ ਏ ਮਾਊਂਟੇਨ ਲੇਕ: ਏ ਵੈਸਟਰਨ ਨਨ ਟਾਕਸ ਆਨ ਪ੍ਰੈਕਟੀਕਲ ਬੁੱਧ ਧਰਮ, ਤੇਨਜ਼ਿਨ ਪਾਮੋ, ਐਲਨ ਅਤੇ ਅਨਵਿਨ, 2002।

ਵਿਹਾਰ (ਪਾਲੀ)। "ਨਿਵਾਸ"; ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਭਾਰਤੀ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਨਾਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਨਿਵਾਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਅੱਜ ਇਸਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਇੱਕ ਛੋਟਾ ਮੱਠ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਵਿਨਯ (ਪਾਲੀ/ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ): ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਦਾ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਜਾਂ ਇਸਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗ੍ਰਹਿ।

ਵਿਪਾਸਨਾ (ਪਾਲੀ)। ਇੱਕ ਡੂੰਘੀ ਸੂਝ ਵਾਲਾ ਧਿਆਨ, ਜੋ ਸਮਥ (ਧਿਆਨ ਦੀ ਸਥਿਰਤਾ) ਤੋਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਇਹ ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਧਿਆਨ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨਾਮ ਵੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬਰਮੀ-ਭਾਰਤੀ ਅਧਿਆਪਕ ਐਸ. ਐਨ. ਗੋਇਨਕਾ ਦੁਆਰਾ ਪੜ੍ਹਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕੋਰਸ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਵਾਨ ਫਰਾ (ਥਾਈ)। ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਪਵਿੱਤਰ ਦਿਨ ਜੋ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਲਗਭਗ ਇੱਕ ਵਾਰ ਪੂਰਨਮਾਸ਼ੀ, ਨਵੇਂ ਚੰਦ ਅਤੇ ਚੌਥਾਈ ਚੰਦ 'ਤੇ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਦਿਨ ਮੱਠਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰਸਮਾਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਭਾਈਚਾਰਾ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਵਿੱਚ ਜਾਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ।

ਯਾਤਰਾ (ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ)। "ਯਾਤਰਾ"; ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਸਦਾ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਰਥ ਪਵਿੱਤਰ ਸਥਾਨਾਂ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਹੈ।

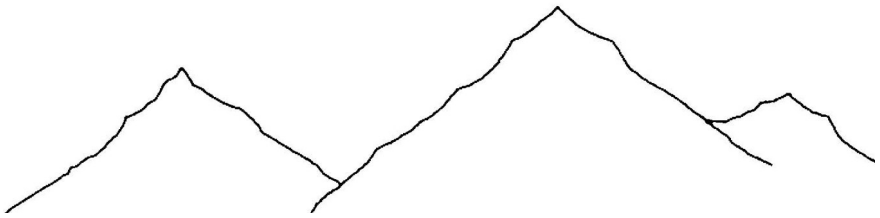

ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਬਾਰੇ

1952 ਵਿੱਚ ਜਨਮੇ, ਨਿੱਕ ਲੰਡਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਹੋਏ ਅਤੇ 1971 ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਸਕੂਲੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪੂਰਬੀ ਭਾਰਤ ਚਲੇ ਗਏ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਬੋਧੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਫਿਰ ਥਾਈਲੈਂਡ ਚਲੇ ਗਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਸਦੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਜਾਹਨ ਚਾਹ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇੱਕ ਬੋਧੀ ਜੰਗਲ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋਏ, ਉਸਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਪੌਦਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਬਿਤਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ 1975 ਵਿੱਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਪਸ ਆਇਆ ਅਤੇ ਨਿਊਕੈਸਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਬਨਸਪਤੀ ਵਿਗਿਆਨ ਵਿੱਚ ਬੀਐਸਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਪੌਦਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਪੀਐਚਡੀ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ, ਉਸਨੇ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹਰਨਹੈਮ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਨਿਊਕੈਸਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬੋਧੀ ਸੁਸਾਇਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ।

ਨਿੱਕ ਨੇ ਫਿਰ ਕੁਦਰਤ ਸੰਭਾਲ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ। ਦਸ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਤੱਕ, ਉਹ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਤੱਟ 'ਤੇ ਇੱਕ ਵੈਟਲੈਂਡ ਪੰਛੀ ਸੈਂਕਚੂਰੀ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੇ ਮੈਨੇਜਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਰੱਖਿਅਕ ਰਹੇ। ਫਿਰ ਉਹ ਇੱਕ ਸਲਾਹਕਾਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਗਿਆਨੀ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਹਰਨਹੈਮ ਐਬੇ ਦੇ ਟਰੱਸਟੀ ਵਜੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਟੈਲੀਵਿਜ਼ਨ ਅਤੇ ਰੇਡੀਓ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਉੱਤਰ ਪੂਰਬੀ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ।

1983 ਵਿੱਚ, ਨਿੱਕ ਨੇ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ, ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ, ਜੋ ਹੁਣ ਅਮਰਾਵਤੀ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਦੇ ਮਠਾਰੂ ਹਨ, ਨਾਲ ਸਸੇਕਸ ਦੇ ਚਿਥਰਸਟ ਮੱਠ ਤੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਨੌਰਥੰਬਰਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਹਰਨਹੈਮ ਮੱਠ ਤੱਕ ਤੁਰਨ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਲੱਗੇ, ਅਤੇ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਦੀ ਡਾਇਰੀ, ਨਿੱਕ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਕਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ, ਦ ਲੌਂਗ ਰੋਡ ਨੌਰਥ (1984) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਈ। ਪੱਚੀ ਸਾਲ ਬਾਅਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਾਤਰਾ ਨੂੰ ਦੁਹਰਾਇਆ। ਇਸ ਵਾਰ, ਨਿੱਕ ਨੇ ਬਿਰਤਾਂਤ ਲਿਖਿਆ, ਜਿਸਨੂੰ ਦ ਲੌਂਗ ਰੋਡ ਹੈਜ਼ ਮੈਨੀ ਅ ਟਰਨ (2013) ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਅਜਾਹਨ ਅਮਰੋ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਉਪਸੰਹਾਰ ਸੀ।

1990 ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਅਜਾਹਨ ਸੁਸੀਟੋ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਨੇਪਾਲ ਵਿੱਚ ਬੋਧੀ ਤੀਰਥ ਸਥਾਨਾਂ ਦਾ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦਾ ਪੈਦਲ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਚਿਥੁਰਸਟ ਬੋਧੀ ਮੱਠ ਦੇ ਮਠਾਰੂ ਬਣੇ। 1993 ਵਿੱਚ, ਨਿੱਕ ਅਜਾਹਨ ਸੁਸੀਟੋ ਨਾਲ ਚਿਥੁਰਸਟ ਮੱਠ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਮੈਨੇਜਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਨਵੇਂ ਧੰਮ ਹਾਲ, ਹੋਰ ਇਮਾਰਤੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ

ਦੇ ਹੈਮਰ ਵੁੱਡ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਭਾਰਤੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਇਕੱਠੇ ਲਿਖੀਆਂ ਦੋ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ: ਰੂਡ ਅਵੇਕਨਿੰਗਜ਼ (ਵਿਜ਼ਡਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ, 2006) ਅਤੇ ਗ੍ਰੇਟ ਮਰੀਜ਼ ਵਨ (2010)। 2000 ਤੋਂ, ਸੀਨੀਅਰ ਭਿਕਸ਼ੂਆਂ ਦੇ ਆਸ਼ੀਰਵਾਦ ਨਾਲ, ਨਿੱਕ ਯੂਰਪ ਵਿੱਚ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। 2007 ਵਿੱਚ, ਉਹ ਆਇਰਲੈਂਡ ਦੇ ਪੱਛਮੀ ਤੱਟ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਲਈ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਸਨੇ ਮਿਸ਼ੇਲਿਨ ਦੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਫਾਰਮ 'ਤੇ ਇੱਕ ਕੋਠੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਹੁਣ ਧਿਆਨ ਵੀ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
ਨਿੱਕ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀਆਂ ਕਾਪੀਆਂ ਮੱਠਾਂ ਤੋਂ ਮੁਫ਼ਤ ਵੰਡ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ ਅਤੇ www.nickscottbooks.com ਤੋਂ ਡਾਊਨਲੋਡ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਹ ਕਈ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਹੈ, ਸਾਰੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਹਨ, ਸਾਰੇ ਮਨੋਰੰਜਕ ਹਨ। ਕੋਈ ਵੀ ਤੀਰਥ ਯਾਤਰਾ ਤਿੱਬਤ ਵਿੱਚ ਕੈਲਾਸ਼ ਪਰਬਤ ਦੇ ਚੱਕਰ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਹਿਮਾਲਿਆ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਉੱਤੇ ਚੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਉੱਪਰ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਨਾਲੋਂ ਔਖੀ ਜਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਜਾਨ ਸੁਮੇਧੋ 1950 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਦੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨੌਜਵਾਨ ਅਮਰੀਕੀ ਵਜੋਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਮੌਕਾ ਉਦੋਂ ਹੀ ਮਿਲਿਆ ਜਦੋਂ ਉਹ 60 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਸ਼ਹੂਰ ਬੋਧੀ ਭਿਕਸ਼ੂ ਸੀ। ਨਿੱਕ ਸਕਾਟ ਨੇ ਉਸਨੂੰ ਯੂਰਪੀਅਨ ਪਹਾੜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਖਲਾਈ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇ ਯਤਨਾਂ, ਭਿਆਨਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਅਤੇ ਨਿੱਕ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰ ਪਹਾੜ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਲਗਭਗ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮੁਸੀਬਤ, ਇਸਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ। ਇਹ ਪੂਰੀ ਯਾਤਰਾ ਬਾਰੇ ਹੈ: ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਵਰਤਣਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ, ਦੁੱਖਾਂ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲੱਭਣ ਲਈ।

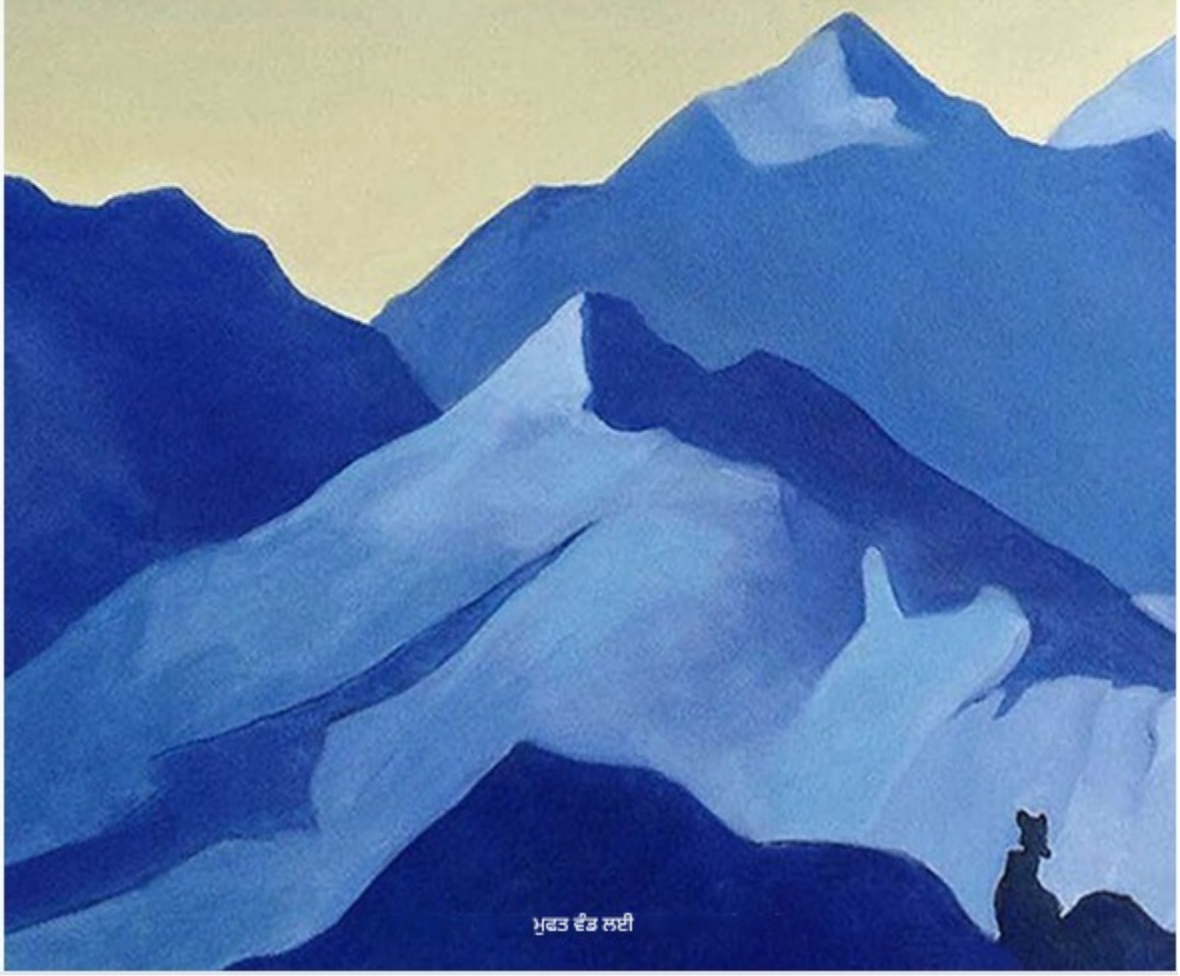

ਮੁਫਤ ਵੰਡ ਲਈ